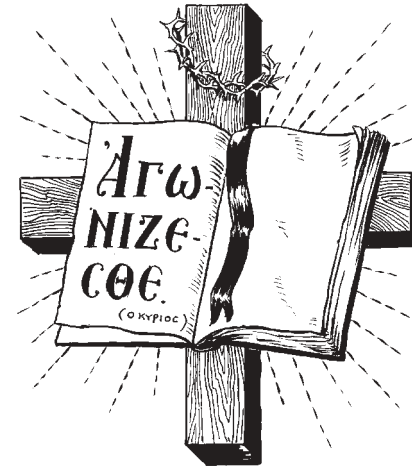

ΟΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ ΣΤΟΥΣ ΕΣΧΑΤΟΥΣ ΚΑΙΡΟΥΣ

Ἔκδοσις Β'
ἐπηυξημένη

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

**Δὲν σᾶς θεωρῶ ἀκρο-
ατάς, ἀλλὰ συναγωνι-
στάς...**

Ἔχετε κάποιο ἐνδια-
φέρον θρησκευτικό, ποῦ
εἶνε σπάνιο πρᾶγμα σή-
μερα, καὶ αἰσθάνεσθε ἕ-
να πόνο γιὰ τὰ ἐκκλη-
σιαστικά πράγματα. Γι'
αὐτὸ τὸ λόγο θέλω νὰ
σᾶς ἀνακοινώσω τὰ ἐ-
ξῆς ἀναγκαῖα.

Ὡς στρατιῶται Χρι-
στοῦ, ὡς πιστὰ τέκνα
τῆς Ἐκκλησίας, **δὲν πρέ-**

πει νὰ ἀδιαφοροῦμε γιὰ τὰ ἐκκλησιαστικά θέματα, ἀλλὰ
νὰ δείχνουμε ζωηρὸν ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ
Χριστοῦ.

Πρέπει οἱ Χριστιανοὶ νὰ εἶνε ἀγωνισταί. Καὶ ὅταν λέμε νὰ
εἶνε ἀγωνισταί, δὲν ἐννοοῦμε νὰ πάρουν ρόπαλα, τουφέ-
κια, καραμπίνες, ὅπλα. Ὁχι. Μακριὰ αὐτὰ ἀπὸ μᾶς. Χρει-
αζόμεθα ὅπλα πνευματικά. Καὶ **πνευματικά μας ὅπλα
εἶνε ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ· εἶνε ἡ διαμαρτυρία μας, εἶνε οἱ φω-
νές μας, τὸ «αἶσχος», ὅλο αὐτὸ τὸ κλίμα τὸ ὁποῖο μπο-
ροῦμε νὰ δημιουργήσωμε, ποῦ εἶνε τὸ φραγγέλλιο τοῦ
Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὸ ὁποῖο θὰ πρέπη νὰ ὑψώσουμε δια-
μαρτυρόμενοι γιὰ τὴν ἀθλία κατάστασι τῆς κοινωνίας.**

Στὰ μαρτυρολόγια μένουμε κατάπληκτοι βλέποντας
τὴν ἀνδρεία τῶν Χριστιανῶν. Ἐμφανίζονταν μπροστὰ
στοὺς αὐτοκράτορας καὶ τοὺς τυράννους καὶ φωνάζανε·
Αἶσχος, ντροπὴ σας, ἀπάνθρωποι καὶ σκληροί!... Δια-

Ἐπιλογή κειμένων, σύνθεσις, ἐπιμέλεια: Ἄ. Π. Κ.

Ἐκδόσεις: Ἄνδρονίκη Π. Καπλάνογλου
Σμύρνης 10
50100 ΚΟΖΑΝΗ
Τηλ. 24610 25139, 6974931881

Κεντρικὴ διάθεσι: Βιβλιοπωλεῖο «Ἐλαφος»
Βασ. Γεωργίου 10
53100 ΦΛΩΡΙΝΑ
Τηλ. 23850 28868

μαρτύροντο για την σκληρότητά των. Τους πιάνανε κι αυτούς και τους βασανίζανε. Τέτοιοι ζωντανοί Χριστιανοί ήταν εκείνοι.

Έχουν σύστημα οί άθεοι να γκρεμίσουν την Έκκλησία του Χριστού. Γι' αυτό πρέπει να είμαστε έτοιμοι να υπερασπίσουμε τὰ ιερὰ και τὰ ὅσια. **Νὰ μὴν ἀναπαυώμεθα στὸ «ἔχει ὁ Θεός» και στὸ «πύλαι ἄδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς» (Ματθ. 16,18).** Ἀσφαλῶς δὲν θὰ σβῆσῃ ἡ Έκκλησία· ἀλλὰ μπορεῖ νὰ σβῆσῃ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, ὅπως ἔσβησε και ἀπὸ τὴ Μικρὰ Ἀσία. Ποῦ εἶνε ἡ Έκκλησία τῆς Μικρᾶς Ἀσίας; ποῦ εἶνε οἱ πενήντα μητροπόλεις τῆς; ποῦ εἶνε οἱ ναοί τῆς; ποῦ εἶνε τὰ μοναστήρια τῆς; ποῦ εἶνε τὰ προσκυνήματά τῆς; ποῦ εἶνε τὰ λείψανά τῆς; ποῦ...; ποῦ...;

Ἄν ἔχετε διάθεσι ν' ἀγωνιστῆτε, ὑπάρχει ἐλπίς νὰ νικήσωμε· ἂν δὲν ἔχετε διάθεσι, θὰ μᾶς σαρώσῃ τὸ κύμα τῆς ἀπιστίας τῆς ἀθείας και ὅλων τῶν αἱρέσεων.

Ἐγὼ σήμερα - αὔριο φεύγω, γέρος ἄνθρωπος εἶμαι. Ἄλλὰ σᾶς προειδοποιῶ και σᾶς λέγω· Θὰ δῆτε πολλὰ δεινὰ στὴν πατρίδα μας, φοβερώτερα ἀπὸ ὅ,τι εἶδαμε ἐμεῖς. Ἄλλὰ ὅ,τι και ἂν συμβῆ, και τὰ ἄστρα νὰ πέσουν και τὰ ποτάμια νὰ στερέψουν και τὰ πάντα νὰ καταστραφῶν, ἕνα θὰ μείνῃ· Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος, ὃν παῖδες ὑμνεῖτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας· ἀμήν.

Χριστιανός, ὄνομα και πραγματικότης

Ἡ ὀνομασία μας, τὸ ὅτι λεγόμεθα Χριστιανοί, δὲν εἶνε ἀρκετό. Ἡ ὀνομασία ποῦ πήραμε στὸ βάπτισμά μας, πρέπει ν' ἀνταποκρίνεται και σὲ μιὰ πραγματικότητα. Ὅπως τὸ χαρτονόμισμα· δὲν ἀρκεῖ ἀπλῶς νὰ γράφῃ ἕνα ποσό, ἀλλὰ τὸ ποσὸν αὐτὸ ποῦ εἶνε γραμμένο ἐπάνω στὸ χαρτονόμισμα πρέπει ν' ἀνταποκρίνεται σὲ ἕνα ἀπόθεμα χρυ-

σοῦ. Δηλαδή, τὴν ὥρα ποῦ θὰ τὸ πᾶμε στὴν τράπεζα, νὰ μπορῆ ἡ τράπεζα νὰ μᾶς δώσῃ ἕκατὸ χρυσᾶ φράγκα, ἐὰν γράφῃ ἕκατό, ἢ χίλια, ἐὰν γράφῃ χίλια. Διότι ἀλλιῶς, θὰ εἶνε ἕνα ἀπλὸ χαρτί. Κατὰ παρόμοιο τρόπο δὲν ἀρκεῖ ἀπλῶς ἡ ὀνομασία μας, ὅτι λεγόμεθα Χριστιανοί, για νὰ δικαιώσῃ τὴν ὑπαρξί μας στὸν κόσμον αὐτόν.

Ἡ ὀνομασία δημιουργεῖ ὑποχρεώσεις, συνοδεύεται ἀπὸ ὑποχρεώσεις και καθήκοντα. Αὐτὸ ἰσχύει για κάθε ὀνομασία. Εἶσαι μηχανικός, ὀνομάζεσαι μηχανικός; πρέπει νὰ εἶσαι εἰς θέσιν νὰ χτίζῃς σπίτια γερὰ και στερεά. Ὀνομάζεσαι δάσκαλος; πρέπει νὰ εἶσαι εἰς θέσιν νὰ μάθῃς τὰ παιδιὰ γράμματα. Ὀνομάζεσαι γιατρός; δὲν ἀρκεῖ αὐτό· πρέπει και νὰ εἶσαι εἰς θέσιν νὰ κάνῃς διάγνωσι, νὰ βρίσκῃς τὰ κατάλληλα φάρμακα, νὰ ὀρίζῃς τὴν κατάλληλη δίαιτα· τότε θὰ εἶσαι γιατρός, δὲν ἀρκεῖ μόνο τὸ ὄνομα και ἡ φήρμα «εἶμαι γιατρός». Ὀνομάζεσαι πλοίαρχος και καπετάνιος; δὲν ἀρκεῖ μόνο νὰ ἔχῃς τὸ ὄνομα, ἀλλὰ και νὰ εἶσαι κυβερνήτης ἐπάνω στὸ πλοῖο και μέσα στοὺς ὠκεανούς. Ὀνομάζεσαι στρατιώτης και ἀξιωματικός; δὲν φτάνουν τὰ κουμπιὰ και τὰ γαλόνια, δὲν φτάνουν οἱ στολές, οἱ παρελάσεις, οἱ τρομπέττες και τὰ γυμνάσια· χρειάζεται κάτι παραπάνω ἀπ' ὅλα αὐτά· ποιό; ἡ ἀνδρεία, ἡ ἀπόφασις ἐν

ανάγκη να θυσιάσης ὄχι μία ζωή, χίλιες ζωές για τὴν πατρίδα· αὐτό κάνει τὸν στρατιώτη.

Ὅπως λοιπὸν ἡ ὀνομασία τοῦ στρατιώτου, ἡ ὀνομασία τοῦ γιατροῦ, ἡ ὀνομασία τοῦ δασκάλου, ἡ ὀνομασία οἴου-δήποτε ἄλλου στὸν κόσμο, δημιουργεῖ ὑποχρεώσεις, ἀκόμα περισσότερο ἡ ὀνομασία Χριστιανός. Ἄπ' ὅλες τὶς ὀνομασίες ποὺ ὑπάρχουν στὸν κόσμο αὐτόν, βασιλέων, πριγκίπων, στρατηγῶν καὶ σοφῶν, ἐγὼ δὲ βρίσκω καμμιά ἄλλη ὀνομασία ἀνώτερη, ποὺ ἀξίζει νὰ γεμίσει τὰ σπλάχνα μας καὶ τὴν καρδιά μας καὶ νὰ μᾶς φτερώνη στοὺς οὐρανούς· καμμιά ἄλλη ὀνομασία μεγαλύτερα στὸν κόσμο αὐτόν ἀπὸ τὴν ὀνομασία «εἶμαι Χριστιανός».

Προσόντα τοῦ Χριστιανοῦ σύμφωνα μὲ τοὺς Μακαρισμούς

Ὅπως ὁ μαθητὴς ἔχει προσόντα, ὁ στρατιώτης προσόντα, ὁ καθένας ἔχει προσόντα, καὶ δὲν προσλαμβάνεται κανεὶς στὶς ὑπηρεσίες ἐὰν δὲν ἔχη ἓνα ὠρισμένο ἀριθμὸ προσόντων, ἔτσι ὑπάρχουν καὶ τὰ προσόντα τοῦ Χριστιανοῦ. Ποιά εἶνε αὐτά; Τὰ προσόντα τοῦ Χριστιανοῦ εἶνε·

Πρῶτο - πρῶτο ἡ ρίζα τῶν ἀρετῶν. Ὁ Χριστιανὸς εἶνε ἓνα σύνολο, μία σύνθεσις ἀρετῶν. Ἡ πρώτη ἀρετὴ, ἡ ρίζα, ποιά εἶνε; Ὅπως τὸ δέντρο ἔχει ρίζα, ἔτσι καὶ τὸ δένδρο τῆς ἀρετῆς, ποὺ ποτίζει μὲ τὰ δάκρυα καὶ τὰ αἵματα ἢ πίστις μας, τὸ δένδρο αὐτὸ τῆς ἀρετῆς ποὺ θάλλει αἰωνίως, ἔχει μιὰ ρίζα, ἀγαπητοί. Καὶ ὅσο πιὸ βαθειὰ εἶνε αὐτὴ ἡ ρίζα, τόσο στερεώτερος εἶνε ὁ Χριστιανὸς καὶ τόσο ὠραιότερος καὶ εὐπρεπέστερος καὶ ἰδανικώτερος εἶνε στὸν κόσμο αὐτόν. Ἡ ρίζα τοῦ δένδρου αὐτοῦ εἶνε, ἀγαπητοί μου, **ἡ ταπείνωσις**. Ὁ Χριστιανὸς πρέπει νὰ εἶνε ταπεινός. Κὰν σοφός, κὰν φιλόσοφος, κὰν ποιητὴς, κὰν ταξιδεύση σὲ ὄλο τὸ πλάτος τοῦ κόσμου, κὰν πετάξῃ ἐπάνω στοὺς ὀρίζοντες, πρέπει νὰ εἶνε ταπεινός. Θυμᾶστε τί ψάλλουμε στὴν ἀκολουθία τῆς κηδείας; *«Ἐμνήσθην τοῦ προφήτου βοῶντος· Ἐγὼ εἶμι γῆ καὶ σποδός...»*. Τί εἶσαι, ἄνθρωπε, ὅπουδῆποτε καὶ ἂν φθάσης; μιὰ χούφτα χῶμα καὶ στάχτη.

Ταπεινός λοιπὸν. Ἡ ταπείνωσις πρέπει νὰ διακρίνη τὸν Χριστιανό. Ἄλλ' ἐκτὸς τῆς ταπεινώσεως ὁ Χριστιανός

πρέπει νὰ ἔχη καὶ κάτι ἄλλο. Τὸ δάκρυ, **τὸ δάκρυ τῆς μετανοίας**. Ἐὰν ἁμαρτάνῃ —καὶ ἁμαρτάνει ὁ Χριστιανός, διότι δὲν μπορεῖ νὰ εἶνε ἀναμάρτητος κανεὶς ἐπὶ τῆς γῆς—· ἐὰν ἁμαρτάνῃ αὐτός, ἐὰν ἁμαρτάνῃ ἡ γυναίκα του, ἐὰν ἁμαρτάνουν τὰ παιδιά του, ἐὰν ἁμαρτάνῃ ἡ κοινωνία, αὐτὸς πρέπει νὰ κλαίῃ καὶ νὰ θρηνῇ. *«Μακάριοι οἱ πενθοῦντες, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται»* (Ματθ. 5,4).

Ὁ Χριστιανὸς ἀκόμα πρέπει νὰ εἶνε **πρᾶος καὶ εἰρηνικός** (βλ. Ματθ. 5,5). Ἄλλὰ ὑπὸ ἓναν ὄρο· πρᾶος καὶ εἰρηνικός, ὅταν χτυποῦν καὶ ἀδικοῦν τὸν ἴδιο. Ὅταν ὅμως βλέπῃ στὴ γειτονιά του, στὸ ἐργοστάσιο, στὸ γραφεῖο του, στὴν κοινωνία, τὴν ἀδικία, τότε πρέπει νὰ γίνῃ λέων. Δὲν εἶσαι Χριστιανός, ἐὰν δὲν ἀγωνίζεσαι νὰ ἐπικρατήσῃ στὸν κόσμο ἡ δικαιοσύνη. *«Μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην...»* (Ματθ. 5,6). Αὐτὸ ἐμᾶς μᾶς ἔλειψε. Δὲν ἔχουμε δίψα *«δικαιοσύνης»*. Ὅταν ἀδικῆται τὸ ἄτομό μας, ὁ ἑαυτός μας, γινόμεθα θηρία· ὅταν ἀδικῆται ἡ χήρα, τὸ ὄρφανό, ὁ κόσμος ὁ φτωχὸς καὶ ἐγκατελειμμένος ποὺ δὲν ἔχει συνηγόρους καὶ ἰσχυροὺς νὰ τὸν ὑπερασπίσῃ, ἀδιαφοροῦμε. Ὁ Χριστιανὸς πρέπει νὰ εἶνε πρᾶος γιὰ τὸν ἑαυτό του, ἀλλὰ ἀγωνιστὴς καὶ **νὰ διψᾷ τὴν δικαιοσύνην**.

Ὁ Χριστιανὸς ἀκόμη πρέπει νὰ εἶνε **εἰρηνοποιός**, νὰ ρίχνῃ γέφυρες καὶ νὰ ἐνώνῃ τὰ χάσματα. Ὅπως ὅταν φτάσουμε σὲ ἓνα μέρος ἀδιαπέραστο, ἀπλώνουν γέφυρα καὶ περνοῦμε, ἔτσι στὸν κόσμο αὐτόν, ποὺ τὸν χωρίζουν ἰδεολογίες καὶ συμφέροντα καὶ μίση, πρέπει ὁ Χριστιανὸς νὰ εἶνε ἡ ἐνωσις τῶν διεστώτων, ἀνατολῆς καὶ δύσεως, πρέπει νὰ εἶνε ἡ γέφυρα ποὺ θὰ ἐνώνῃ κόσμους ἀντιμαχομένους. *«Μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί, ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται»* (Ματθ. 5,9).

Ὁ Χριστιανὸς ἀκόμα πρέπει νὰ ἔχη κάτι ἄλλο. Νὰ εἶνε σὰν τὰ χιόνια. Ὅπως τὸ χιόνι ποὺ 'νε πάνω στὴν κορυφὴ τοῦ Ὀλύμπου δὲν τὸ πατᾶνε πόδια ἀνθρώπου, ἀλλὰ εἶνε πεντακάθαρο, ἔτσι καὶ **ἡ καρδιὰ τοῦ Χριστιανοῦ πρέπει νὰ εἶνε καθαρὰ**. *«Μακάριοι οἱ καθαρὸι τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται»* (Ματθ. 5,8).

Ὁ Χριστιανὸς ἐπίσης πρέπει νὰ 'χῃ ἓνα ἄλλο προσόν.

Νὰ εἶνε **ὑπομονετικός**. Βράχος. Ὁ βράχος μέσα στὸ πέλαγος δὲ φοβᾶται τὴ θάλασσα, ἀλλὰ ἐξέχει μέσα στὸ ἄγριο πέλαγος καὶ μένει πάνω ἀπὸ τὰ ἀφρισμένα κύματα, ἔτσι καὶ ὁ Χριστιανὸς στὶς θλίψεις πρέπει νὰ ἔχη ἀνδρεία, νὰ εἶνε **ἀνδρεῖος**.

Τέλος ὁ Χριστιανὸς πρέπει νὰ εἶνε **ἔτοιμος γιὰ θυσία**. Ἐτοιμος νὰ πεθάνῃ ὄχι στὸ κρεβάτι του, ἀλλ' ἐπάνω στὸ πεδίο τῆς τιμῆς, νὰ θυσιάσῃ τὴ ζωὴ του γιὰ τὴ δόξα τοῦ Χριστοῦ.

Αὐτὰ εἶνε τὰ προσόντα, τὰ διαμάντια στὸ περιδέριο ποὺ πρέπει νὰ στολίζῃ κάθε χριστιανικὴ ψυχὴ.

Φῶς καὶ ἀλάτι

Τὰ ἔχουμε αὐτά; Ἐὰν τὰ ἔχουμε αὐτά, τότε σ' ἐμᾶς ἀπευθύνεται ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ «*Ὑμεῖς ἐστε τὸ ἅλας τῆς γῆς... Ὑμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου*» (Ματθ. 5,13-14).

Βλέπετε, ἀγαπητοί μου, ποιά σύμβολα ἔχει ἡ ἁγία Γραφή; Ἐὰν ἀκούσουμε τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ εὐαγγελίου, φαίνονται ξεκάρφωτα. Ἐὰν ὅμως τὰ συνδέσουμε μὲ τὰ προηγούμενα, τότε αὐτὰ ἀποκτοῦν τὴν ὁλοκληρία τῆς σκέψεως.

«*Ὑμεῖς ἐστε τὸ ἅλας τῆς γῆς... Ὑμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ*

κόσμου». Χριστιανοί μου, βρίσκομαι ἀκόμα στὴν ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελίου καὶ μπροστά μου ἀνοίγεται ἕνα πέλαγος ἰδεῶν ποὺ δὲν μπορῶ νὰ τὸ διαπλεύσω μὲ τὴ μικρὴ λέμβο μου. Ἀλλὰ δὲν ἔχω καιρὸ, δὲν ἔχω ὥρα, γιὰ νὰ μπορέσω νὰ ἐπεκταθῶ στὰ νοήματα αὐτά, στὸ πέλαγος, στὸν ὠκεανὸ τῶν ὑψίστων αὐτῶν ἰδεῶν.

Μὴ μοῦ μιᾶτε γιὰ ἄλλα βιβλία. Ἄν πάρετε τὸ ἅγιο Εὐαγγέλιο στὰ χέρια σας, δὲ χρειάζεται τίποτε ἄλλο. Βάλτε

φωτιὰ στὰ βιβλία, στὰ μυθιστορήματα, στὰ περιοδικὰ ὅλα, στὰ φιλμ τὰ γκαγκστερικά, σὲ ὅλα αὐτὰ ποὺ ὑπάρχουν μέσα στὰ σπίτια. Πάρτε στὰ χέρια σας τὸ ἅγιο Εὐαγγέλιο, ν' ἀγιάσῃ, νὰ εὐωδιάσῃ μέσα σας ὁ ψυχικός σας κόσμος. Τὸ Εὐαγγέλιο τοῦ Χριστοῦ μας λοιπὸν λέει: «*Ὑμεῖς ἐστε τὸ ἅλας τῆς γῆς... Ὑμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου*». Ἀφήνω τὸ δεύτερο, καὶ παίρνω τὸ πρῶτο. «*Ὑμεῖς ἐστε τὸ ἅλας*» σεῖς εἰστε τὸ ἀλάτι.

Ὁ Χριστιανὸς εἶνε τὸ ἀλάτι τοῦ κόσμου

Ὁ κάθε Χριστιανὸς πρέπει νὰ εἶνε τὸ ἀλάτι. Ὑπάρχει τίποτε ἄλλο πιὸ χρησιμο ἀπὸ τὸ ἀλάτι; Τὸ ἀλάτι εἶνε στὸ πιάτο καὶ τοῦ φτωχοῦ καὶ τοῦ βασιλιᾶ. Τὸ ἀλάτι εἶνε κάτι ἀπαραίτητο. Εἶνε στοιχεῖο ἀναγκαῖο γιὰ τὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου. Μιὰ μικρὴ ποσότητα ἀλατιοῦ **νοστιμίζει** ὅλο τὸ φαγητό. Τὸ ἀλάτι ἔχει ἀκόμα τὴν ιδιότητα νὰ **συντηρῇ**, νὰ προλαμβάνῃ τὴν σήψι, τὴ σαπήλα, τὴν ἀποσύνθεσι τῶν τροφίμων.

Ἐτσι ἀκριβῶς πρέπει νὰ εἶνε καὶ ὁ Χριστιανὸς μέσα στὴν κοινωνία· τὸ ἀλάτι, τὸ ἀλάτι τὸ πνευματικό.

—Καὶ πῶς, **κατὰ ποῖο τρόπο θὰ γίνῃ ὁ Χριστιανὸς τὸ ἀλάτι τῆς κοινωνίας;**

α') Μὲ τὰ λόγια

Θὰ γίνῃ μὲ τὰ λόγια του, ποὺ πρέπει νὰ εἶνε προσεκτικά. Τὸ Ψαλτήρι λέει: «*Θοῦ, Κύριε, φυλακὴν τῷ στόματί μου καὶ θύραν περιοχῆς περὶ τὰ χεῖλη μου*» (Ψαλμ. 140,3). Τὰ σπίτια ὅλα ἔχουν πόρτες. Ἐμεῖς εἴμεθα χωρὶς «πόρτες», δὲν ἔχουμε δηλαδὴ καμμιά προσοχὴ στὰ λόγια ποὺ λέμε δεξιὰ κι ἀριστερά. Καὶ ὅμως θὰ δώσουμε μεγάλο λόγο γι' αὐτά, γιὰ κάθε λόγο ἄπρεπο, ποὺ δὲν ἔχει εὐωδία καὶ χάρι, γιὰ κάθε λόγο πονηρίας καὶ κολακείας. **Γέμισε ὁ κόσμος ἀπὸ ψευτιὰ καὶ κολακεία.** Δὲ λέει κανεὶς στὸ γείτονά του τὴν ἀλήθεια, ἀλλὰ προσπαθεῖ, μὲ γλῶσσα μελιστάλακτη, μὲ ὠραίες λέξεις καὶ φανταχτερὲς εἰκόνες, νὰ τὸν ξεγελάσῃ· δὲν τοῦ παρουσιάζει τὴν πραγματικότητα.

Ὁ Χριστιανὸς ὅμως εἶνε ἀληθινός. Εἶνε μαθητὴς Ἐκείνου

που μπροστά στον Πιλάτο είπε: «*Εγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ*» (Ἰωάν. 18,37). Καὶ ἡ ἀλήθεια στὸν κόσμο αὐτὸν εἶνε πικρά. Ἐὰν ἔχετε κάποια πληγὴ καὶ ρίξετε ἐπάνω λάδι, θὰ αἰσθανθῆτε βέβαια κάποιο εὐχάριστο αἶσθημα. Ἐὰν ὁμως ρίξετε —καὶ εἶνε ἀνάγκη νὰ ρίξετε—, ἀλατάκι, τὸ ἀλάτι τσούζει. Ἔτσι εἶνε καὶ ἡ ἀλήθεια· ἡ ἀλήθεια τῶν προφητῶν καὶ τῶν κηρύκων. Ὁ λόγος τους δὲν εἶνε εὐχάριστος. **Ἡ ἀλήθεια τσούζει, εἶνε πικρά· ἀλλ' αὐτὴ σφύζει.**

Γιὰ σκεφθῆτε τὸν προφήτη Ἡλία. Ἦταν μέσα στὸ κράτος 8.000 «παπαῖδες». Τοῦμπερς κάνανε μπροστά στὸ βασιλιά καὶ στὴ βασίλισσα. Μὰ αὐτὸς τόλμησε κι ἀνέβηκε πάνω στὰ ἀνάκτορα καὶ τοὺς λέει: Λίγες εἶνε οἱ μέρες σας, γιατί εἶστε βασιλεῖο ἀνομίας καὶ παρανομίας· τὰ ἀνάκτορα ὀργιάζουν... Ἐνας βρέθηκε νὰ μιλήσῃ ἔτσι, κι ἀπὸ τὴν ὥρα ἐκείνη ζητοῦσαν νὰ τὸν συλλάβουν· καὶ ἔφευγε μέσ' στὶς σπηλιές, σὰν ἀετός, γιὰ νὰ γλυτώσῃ ἀπὸ τὴ μανία τῶν βασιλέων, ποὺ τοὺς κολάκευε ὅλο τὸ αἰσχρὸ ἱερατεῖο. Γιὰ σκεφθῆτε τὸν Ἰωάννη τὸν Πρόδρομο, ποὺ ἀνέβηκε κι αὐτὸς γοργὸς πάνω στὰ ἀνάκτορα καὶ βρῆκε ἐκεῖ τὸ παράνομο ζευγὸς τῶν αἰμομεικτῶν, ποὺ ζοῦσαν στὴ μοιχεία, καὶ λέει στὸν Ἡρώδη: «*Οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου*» (Μάρκ. 6,18). Δὲν σοῦ ἐπιτρέπεται, βασιλιά, νὰ ζῆς παράνομα. Γιὰ σκεφτῆτε τὸν ἀπόστολο Παῦλο, τοὺς προφῆτες τοὺς μεγάλους. Γιὰ σκεφτῆτε τὸν ἴδιο τὸ Χριστό, ποὺ ἐλάλησε πάντα τὴν ἀλήθεια καὶ σταυρώθηκε γι' αὐτήν.

Ἡ ἀλήθεια εἶνε λόγος δριμύς, εἶνε σὰν τὸ ἀλάτι ποὺ πέφτει ἐπάνω στὶς πληγές καὶ κάνει τὸν ἄνθρωπο νὰ πονέσῃ. Μὰ αὐτὸς ὁ πόνος, ποὺ αἰσθάνεται ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὴν ἀλήθεια, εἶνε πόνος σωτήριος· καὶ μακάριος ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ποὺ αἰσθάνεται στὰ βάθη τῆς ψυχῆς του τὴν σωτήριο αὐτὴ ἐνέργεια νὰ εἰσέρχεται καὶ νὰ τὸν ἀπολυμαίνῃ ἀπὸ κάθε κακία καὶ ἁμαρτία.

Ὁ Χριστιανὸς δὲν εἶνε κόλακας. Ὁχι. Θὰ πῆ τὴν ἀλήθεια. Ποῦ θὰ τὴν πῆ; Θὰ τὴν πῆ παντοῦ. Σ' αὐτὸν ποὺ τὸν βλέπει καὶ κυλιέται μέσα στὸ βόρβορο, θὰ τοῦ πῆ: «*Οὐκ ἔξ-*

εστί σοι...», δὲν σοῦ ἐπιτρέπεται νὰ κυλιέσαι σὰν τὸ κτήνος μέσ' στὴν ἀκαθαρσία. Σ' αὐτὸν ποὺ εἶνε κενόδοξος καὶ ὑπερήφανος καὶ νομίζει ὅτι θὰ φτάσῃ τοὺς οὐρανοὺς καὶ τὰ ἄστρα, θὰ τοῦ πῆ: «*Κύριος ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοὶς δὲ δίδωσι χάριν*» (Παρ. 3,34· Ἰακ. 4,6). Στὸν ἄλλον, ποὺ λατρεύει ὄχι τὸ Χριστὸ ἀλλὰ τὸ χρυσό, ποὺ ἔκανε τὸ χρῆμα θεὸ καὶ λατρεύει τὸ πορτοφόλι καὶ τὸ μπεζαχτᾶ καὶ δὲν ἔχει ἱερὸ καὶ ὄσιο, θὰ πῆ: Εἶσαι εἰδωλολάτρης, ἢ πλεονεξία εἶνε «*εἰδωλολατρία*» (Κολ. 3,5). Στὸν ἄλλον ποὺ ἔχει διάφορα ἄλλα ἐλαττώματα, δὲ θὰ διστάσῃ ὁ Χριστιανὸς νὰ ὑπενθυμίσῃ τὴν ἀλήθεια. Ἔτσι, μὲ τὰ λόγια του τὰ αὐστηρὰ ἀλλὰ ζωοποιὰ, τὰ λόγια τῆς Γραφῆς, θὰ γίνῃ ἀλάτι μέσ' στὴν κοινωνία.

β') Μὲ τὸ παράδειγμα

Ἄλλὰ ὁ Χριστιανὸς δὲν εἶνε ἄλας πνευματικὸ μόνο μὲ τὰ λόγια του. Εἶνε καὶ μὲ τὸ παράδειγμά του. Ὁ τρόπος ποὺ ζῆ καὶ συμπεριφέρεται μέσα στὸ σπίτι του, στὸ γραφεῖο ἢ στὸ ἐργοστάσιο, ὁ τρόπος αὐτὸς εἶνε φωτεινός. Καὶ ὁ τρόπος αὐτὸς κάνει τοὺς ἄλλους νὰ σκέπτονται, ὅτι παραπάνω ἀπὸ τὴ ζωὴ αὐτὴ τὴ ματαία, τὴ ζωὴ τῶν αἰσθήσεων καὶ ἀπολαύσεων, ὑπάρχει ἕνας κόσμος ἀνώτερος, ἰδανικός, στὸν ὁποῖο τοὺς καλεῖ διὰ τοῦ λόγου καὶ τοῦ παραδείγματός του.

Χρειάζεται ἀλάτι!

Ἄλλ' αὐτὰ εἶνε θεωρίες· θέλετε νὰ δῆτε τὴν πραγματικότητα, ποιό εἶνε τὸ ἀλάτι τὸ πνευματικόν; Ἀντέστε μέσα στὸ σπίτι ἐκεῖνο ποὺ ὁ πατέρας εἶνε ἄλας πνευματικόν. Ὑπάρχουν, μέσα στὴ σαπήλα τῆς κοινωνίας, τέτοιοι ἄνθρωποι, καὶ ἔτσι κρατιέται ἀκόμα ἡ κοινωνία. Ὑπάρχουν τέτοιοι **γονεῖς**, ποὺ προσέχουν καὶ τὰ βλέμματα καὶ τὰ λόγια καὶ ὅλη τὴ συμπεριφορά τους· εἶνε ὑποδείγματα βίου. Ἄς εἶνε ἐπάνω τους ἡ εὐλογία τῶν ἁγίων ἀγγέλων καὶ ἀρχαγγέλων καὶ ὅλων τῶν πατέρων μας. Μένουν αὐτοὶ οἱ πατεράδες καὶ αὐτὲς οἱ μανάδες στὸ ὕψος. Τὰ παιδιὰ τοὺς

βλέπουν μπροστά τους σαν εικόνες θείες, σαν ουράνιες εικόνες. Μπροστά τους τὸ κορίτσι ἢ τὸ ἀγόρι δὲν μπορεῖ νὰ μιλήσῃ ἢ νὰ φερθῇ ἄσχημα. Λάμπουν σαν φωτεινὰ ἄστρα. Νὰ τὸ πνευματικὸ ἄλας, ποὺ δὲν ἀφήνει τὴν κοινωνία νὰ ἀποσυντεθῇ ἐξ ὀλοκλήρου.

Θέλετε νὰ δῆτε τὸ ἄλας τὸ πνευματικὸ; Ἄντέστε σὲ μιὰ ἐνορία· σὲ μιὰ ἐνορία πάνω στὴν Πίνδο, στὸν Ἀλιάκμονα, ἢ κάτω στὸ Μοριά καὶ στὴν Κρήτη. Νὰ πᾶτε σὲ μιὰ ἐνορία ποὺ ἐφημερεύει **ἕνας παπᾶς εὐλαθῆς**. Ἄς μὴ ξέρη γράμματα, ἄς μὴν πέρασε ἀπὸ πανεπιστήμια καὶ θεολογικὲς σχολές· ἀλλὰ πιστεύει. Πιστεύει στὸ Χριστό, στὴν Παναγία, στοὺς ἀγίους, καὶ ὅταν λειτουργῇ συγκινεῖται καὶ κλαίει. Ἄντε νὰ βρῆς ἕνα χωριὸ μ' ἕνα τέτοιο παπᾶ. Καὶ θὰ δῆς ὅτι ὅλοι οἱ χωρικοὶ οὔτε βλαστημᾶνε, οὔτε ὀργιάζουνε, οὔτε ἐγκλήματα γίνονται ἐκεῖ. Γιατὶ μέσ' στὸ χωριὸ αὐτὸ ὑπάρχει ἄλατι. Καὶ τὸ ἄλατι τοῦ χωριοῦ εἶνε ὁ ἱερεὺς, ὁ εὐλαθῆς ἱερεὺς, ὁ ὁποῖος δὲ σπούδασε, δὲν ἔχει μεγάλους τίτλους καὶ μισθοὺς, ἀλλὰ μέσ' στὴν καρδιά του ἔχει τὸ Χριστό.

Θέλετε νὰ δῆτε τί θὰ πῆ πνευματικὸ ἄλας; Ἄντέστε σὲ μιὰ ἐπαρχία —ἀν ὑπάρχη— ποὺ ποιμαίνει ἕνας **δεσπότης** πνευματικὸς, πραγματικὸς ἐπίσκοπος τῶν ψυχῶν. Ὅταν μιὰ ἐπαρχία ἔχη τέτοιο ἐπίσκοπο, ἄνθρωπο ἀνώτερο τοῦ χρήματος, τῶν ἡδονῶν καὶ τῆς ματαίας δόξης, τότε ἐκεῖ δὲ στέκονται οὔτε ἄθεοι οὔτε αἰρετικοί, ἀλλὰ στὴν ἐπαρχία αὐτὴ ὑπάρχει ἀγιότης καὶ εὐσέβεια, ὑπάρχει ἡ μεγάλη δύναμις τοῦ Χριστοῦ μας.

Θέλετε νὰ δῆτε, ἀντιστρόφως, ὅταν λείψῃ τὸ ἄλατι; Ἄντέστε μέσ' στὸ σπίτι ποὺ ὁ πατέρας δὲν προσέχει τὸν ἑαυτό του, ποὺ ἡ μητέρα εἶνε ξεπορτισμένη καὶ βγαίνει δεξιά κι ἀριστερά καὶ τὸ σπίτι τὸ ἔχει ξενοδοχεῖο ὑπνου καὶ φαγητοῦ. Ἄντέστε μέσα σὲ μιὰ ἐνορία ποὺ ὁ παπᾶς δὲ βλέπει τίποτε ἄλλο πέρα ἀπὸ τὰ ἀργύρια, τὰ τριάκοντα ἀργύρια τοῦ Ἰούδα, καὶ κοιτάει μόνο νὰ θησαυρίζῃ. Ἄντέστε καὶ σὲ μιὰ ἐπαρχία ποὺ ὁ δεσπότης εἶνε ὅλη ἡ ἀντινομία καὶ ἀνατροπὴ τῆς θεωρίας καὶ τῆς πράξεως τοῦ Εὐαγγελίου. Ἐκεῖ θὰ δῆτε ἐρείπια καὶ ἐξάρθρωσι τοῦ παντός.

Ἄνοδος καὶ κάθοδος τοῦ Χριστιανοῦ

Ὁ Χριστιανὸς δὲν εἶνε μόνον ἄνοδος, ἀλλὰ εἶνε καὶ κάθοδος.

Ἄνοδος εἶνε νὰ κλείνεσαι σ' ἕνα δωμάτιο καὶ νὰ ἀνεβαίνῃς νὰ ἀνεβαίνῃς νὰ ἀνεβαίνῃς, νὰ προσεύχεσαι, νὰ βρίσκεσαι ψηλὰ ψηλά. Νὰ πηγαίνῃς σ' ἕνα μοναστήρι, νὰ ἀνοίγῃς τοὺς ψαλμούς, νὰ προσεύχεσαι, νὰ πολεμᾷς συνεχῶς, νὰ σηκώνεσαι τὴ νύχτα, νὰ κάνῃς ἀγρυπνία, νὰ ἀγιάζῃς, νὰ ζῆς στὸ Θαβώρ. Ὡραῖο εἶνε τὸ Θαβώρ, ὡραῖα εἶνε ἡ ἄνοδος. Ὅμως χρειάζεται καὶ ἡ κάθοδος.

Ὁ Χριστιανὸς εἶνε ἄνοδος καὶ κάθοδος. Ὑπάρχει ἡ ἄνοδος, ἐπειδὴ ὑπάρχει ἡ κάθοδος. Ποιὰ εἶνε ἡ κάθοδος. Νὰ κατέρχεσαι νὰ κατέρχεσαι νὰ κατέρχεσαι, ὃν τρόπον ὁ Χριστὸς κατῆλθε μέχρι τοῦ ἔδου. Χρειάζεται καὶ ἡ κάθοδος.

Ποιὰ εἶνε ἡ **κάθοδος**; Ἡ κατάβασι στὸν πόνο. Νὰ πᾶμε ἐκεῖ ποὺ ὑπάρχει πόνος· νὰ πᾶμε στὰ νοσοκομεῖα, στὰ σπίτια τῶν πτωχῶν, στὶς φυλακές, στὰ σπίτια τῶν χηρῶν, τῶν ὀρφανῶν, τῶν ἀμαρτωλῶν. Νὰ ἐπισκεφθοῦμε τὸν κοινωνικὸν ἄδη. Βέβαια ὁ ἄνθρωπος ἀνατριχιάζει μπροστὰ στὴ θέα τοῦ ἀνθρωπίνου πόνου. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ τὸ λησμονοῦμε αὐτό.

Ἐνας ἄγιος λέει: **Ἐὰν ὑποθέσουμε ὅτι εὐρίσκεσαι στὴν ἄνοδο καὶ προσεύχεσαι, ζῆς στὸ Θαβώρ, καὶ ἀκούσης μία κραυγὴ νὰ καλῇ σὲ βοήθεια, ν' ἀφήσης τὸ Θαβώρ, νὰ διακόψῃς τὴν προσευχή, καὶ νὰ τρέξης νὰ συναντήσης τὸν πονεμένο ἄνθρωπο.** Νὰ μὴν πῆς, Τώρα ἐγὼ προσεύχομαι, δὲ μπορῶ. Ὁχι. Θ' ἀφήσης τὴν προσευχὴ καὶ θὰ τρέξης.

Δύο πόλους νὰ ἔχουμε. Ὁ ἕνας εἶνε ἄνοδος, καὶ ἀλλοίμονο ἐὰν δὲν ἔχουμε ἄνοδο. **Ἐὰν δὲν ἔχουμε ἄνοδο, θὰ ἀποτύχωμε στὴν κάθοδο.**

Ἐὰν ἔχουμε ἄνοδο, ἐὰν ζοῦμε στὸ Θαβώρ διὰ τῆς προσευχῆς, τότε κ' ἐμεῖς θὰ μποροῦμε νὰ κάνουμε καθόδους, ἀσφαλεῖς καθόδους, μέσα στὸν κόσμον αὐτό, στὸν κοινωνικὸ ἄδη.

Οί ἀληθινοὶ Χριστιανοὶ τῆς Θεσσαλονίκης

Μέσα στὴ Θεσσαλονίκη ἔρριξε τὰ δίχτυα του ὁ ἀπόστολος Παῦλος.

Ἡ θάλασσα εἶνε γεμάτη ψάρια, ἀλλὰ δὲν τὰ πιάνει ὅλα ὁ ψαράς. Μιὰ μικρὰ ποσότητα πιάνει. Ἔτσι λοιπὸν καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἔπιασε μιὰ μικρὰ μειονότητα. Πόσοι νὰ ἦταν; Ἐκατό - διακόσοι, δὲν ἦταν παραπάνω. Μακάρι νὰ ζοῦσαν σήμερα ἐκεῖνοι οἱ Χριστιανοί, καὶ ἄς λείπανε αὐτὰ τὰ 500 ἑκατομμύρια.

Τσοῦρμο ὀλόκληρο, μὲ ὄνομα χριστιανικό, ἀλλὰ ἄχρηστο.

Προτιμότερο νὰ ἔχης ἓνα διαμάντι στὸ χέρι σου, παρὰ ἕνα βουνὸ ἀπὸ χαλίκια. Οἱ σημερινοὶ ἄνθρωποι πετοῦν τὰ διαμάντια, ἀπορρίπτουν τὸ Χριστό, καὶ κρατοῦν τὰ χαλίκια, κρατοῦν τὶς ἀμαρτίες τους. Ἄνόητε ἄνθρωπε, τί κάνεις; Τὰ χαλίκια, ποὺ κρατᾶς, δὲν ἔχουν ἀξία· τὸ διαμάντι ἔχει.

Ἀδάμαντες ἦταν τότε οἱ Χριστιανοί· σήμερα εἶνε χαλίκια ἄχρηστα. Ἀναστενάζουν οἱ ἄγγελοι, καὶ μόνο αὐτοὶ οἱ ψευτοχριστιανοὶ δὲν ἀναστενάζουν· καὶ νομίζουν, ὅτι εἶνε καὶ οἱ καλύτεροι Χριστιανοί.

Κάποτε στὸ ναὸ σὲ ἐπίσημη ἡμέρα ἀναγκάστηκα νὰ πῶ σ' αὐτοὺς τοὺς μεγάλους· «Θὰ κολαστῆτε, κύριοι, θὰ κολαστῆτε!...». Ἐμφανίζονται μόνο τὶς μεγάλες γιορτές. Σὰ νὰ μᾶς λένε· «Νὰ μᾶς εὐχαριστῆτε, γιατί σᾶς τιμᾶμε». Λὲς καὶ ἡ Ἐκκλησία εἶνε κανένα σαλόνι, καὶ πρέπει νὰ τοὺς εὐχαριστοῦμε ποὺ ἦρθαν. Μὴ νομίζουν, ὅτι μὲ τὸ νὰ ἔρχονται προσφέρουν καὶ δόξα στὸ Θεό. Οἱ μεγάλοι εἶνε συχνὰ ἀμαρτωλότεροι ἀπὸ τοὺς μικροὺς, γιατί κάνουν κακὴ χρῆσι τῆς ἐξουσίας.

Ὅποιος ἔχει ἐξουσία, πολλὲς φορές ἀμαρτάνει περισσότερο. Ἀλλιῶς θ' ἀμάρταναν σὰν καλόγερος ἐγώ, καὶ ἀλλιῶς τώρα σὰν ἐπίσκοπος. Ἀλλιῶς ἀμαρτάνει ἓνας ἀπλοϊκὸς χωρικός, καὶ ἀλλιῶς ἓνας δάσκαλος. Καὶ ὅμως βλέπετε τοὺς ἄρχοντες, μὲ τί ὑπερηφάνεια ἔρχονται μέσα στὸ ναὸ, καὶ μάλιστα τελευταία στιγμή; Προχωροῦν χωρὶς νὰ ὑπολογίζονται κανένα καὶ καταλαμβάνουν τὶς θέσεις τῶν ἐπισήμων. Θὰ κολαστοῦν, ἂν δὲν διορθωθοῦν.

Τί νὰ τοὺς κάνουμε τέτοιους χριστιανοὺς ποὺ γέμισε ὁ κόσμος; Καὶ αἰτία εἶνε ὁ νηπιοβαπτισμός. Ἄλλὰ θὰ ἔρθει διωγμός, ὅπως στὴ Ῥωσία, καὶ θὰ ξεκαθαρίσουν τὰ πράγματα.

«Ἐν πᾶσι τοῖς διωγμοῖς ὑμῶν» (Β' Θεσ. 1,4) Κύριο γνώρισμα τῶν χριστιανῶν ὁ διωγμός

Ἐκεῖ πᾶμε. Θὰ ἐπανέλθουμε στοὺς ἀποστολικοὺς χρόνους. Αὐτὸ θὰ γίνῃ ἢ μέσα ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία ἢ ἀπ' ἔξω μὲ ἐξωτερικὸ διωγμό. Ὅπως στὴ Ῥωσία ἦταν ἑκατομμύρια ψευτοχριστιανοί. Μετὰ ἦρθε τὸ μεγάλο κόσκινο καὶ κοσκινίστηκαν οἱ Χριστιανοί. Τώρα ὑπάρχουν λίγοι, ἀλλὰ πραγματικοὶ Χριστιανοί. Ζήτημα μέσα στὴ Μόσχα, ποὺ εἶνε 8 ἑκατομμύρια, νὰ ὑπάρχουν 100 - 200 Χριστιανοί. Ἄλλ' αὐτοὶ ἔχουν μέσα τους δύναμι. Ὁ βίος τους, τὸ παράδειγμά τους, ἢ αὐτοθυσία τους τὸ δείχνει.

Ἐδῶ ἐμεῖς εἴμαστε ὅλοι χριστιανοὶ τοῦ γλυκοῦ νεροῦ. Ἄν πιστεύαμε στὸ Θεό, θὰ εἶχαμε ἐγκαταλείψει κάθε ἄλλη κοσμικὴ ἀσχολία. Τί νὰ τὰ κάνῃς τ' ἄλλα· τὸ Εὐαγγέλιο ποιὸς ἐφαρμόζει.

Στὴ Θεσσαλονίκη ὅμως τότε ἦταν πραγματικοὶ Χριστιανοί. Καὶ ἀπόδειξις, ὅτι δὲν λυγίζανε στοὺς διωγμούς. Ἐκεῖνα τὰ πτωχαδάκια πάλευαν μ' ὅλες τὶς ἀρχές καὶ τὶς ἐξουσίες, ποὺ ἦταν ἐχθρικές. Αὐτοὶ οἱ λίγοι Χριστιανοὶ ἐθεωροῦντο ἀμελητέοι, δὲν τοὺς ὑπολόγιζαν· καὶ ὅμως αὐτοὶ ἦρθαν σὲ ῥῆξι μὲ ὅλους τοὺς ἰσχυροὺς τῆς Θεσσαλονίκης καὶ ὑπέστησαν πολλοὺς διωγμούς.

Ἄλλὰ καὶ πάντοτε τὰ πτωχαδάκια διώκονται, καὶ μένουν κοντὰ στὸ Χριστό. Οἱ ἄλλοι, ποὺ ἔχουν ἀξιώματα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πολεμοῦν τὸ Χριστό.

Θὰ γίνῃ διωγμός. Θὰ τὰ δῆτε ἐσεῖς ποὺ θὰ ζήσετε, ἐγὼ γέρος ἄνθρωπος εἶμαι. Θὰ γίνῃ διωγμός, καὶ θὰ δῆτε ὅλους τοὺς δασκαλάκους νὰ προσκυᾶνε τὸ κόκκινο θηρίο. Τριάντα χιλιάδες εἶνε ὅλοι οἱ δάσκαλοι· ζήτημα νὰ μείνουν ἑκατὸ ποὺ νὰ ποῦν· Προτιμοῦμε νὰ γίνουμε λουστροὶ στὴν πλατεία τῆς πόλεως, παρὰ νὰ κηρύττουμε ἀθεΐα. **Ὅλοι οἱ ἄλλοι, μὲ ὄση εὐκολία χειροκροτοῦσαν τὸν Παπαδόπουλο,**

**μὲ ὄση εὐκολία χειροκροτοῦσαν τὸν Καραμανλῆ, μὲ τὴν ἴ-
δια εὐκολία θὰ χειροκροτοῦνε καὶ τὸν ἀντίχριστο.** Θὰ τὰ
δῆτε αὐτά. Συμφέρον καὶ μόνο συμφέρον εἶνε σήμερα οἱ
ἄνθρωποι, καὶ τίποτε περισσότερο. Τέτοιοι εἶνε καὶ οἱ δά-
σκαλοι καὶ οἱ καθηγηταὶ καὶ οἱ ἀξιωματικοί, γιατί ὄχι καὶ οἱ
παπᾶδες καὶ οἱ δεσποτάδες – δὲν κάνω καμμία διάκρισι.

Δὲν ἦρθε ἀκόμη ἡ ὥρα τοῦ ἀντιχρίστου· ὅταν θὰ ἔρθῃ,
θὰ τὸ δοῦμε. Μιλáει παρακάτω ὁ ἀπόστολος γιὰ τὴν ὥρα
τοῦ ἀντιχρίστου.

Διαμάντια ἄθραυστα εἶνε οἱ πραγματικοὶ Χριστιανοί.
Στὴν Ἀμερικὴ κοπίασαν πάρα πολὺ γιὰ νὰ κόψουν ἓνα
διαμάντι, νὰ τὸ χωρίσουν στὰ δύο. Δὲν σπάει εὐκόλα τὸ
διαμάντι. Σπάει τὸ σφυρὶ ποῦ τὸ κτυπᾷ, ἀλλὰ τὸ διαμάντι
δὲν σπάει. Ἔτσι εἶνε καὶ ὁ ἀληθινὸς Χριστιανός. **«Ἐν πᾶσι
τοῖς διωγμοῖς». Ὅχι ν' ἀντέξουμε σὲ ἓναν μόνο διωγμὸ ἢ
σὲ δύο, ἀλλὰ σὲ ὅλους τοὺς διωγμούς.**

Ἐπέφεραν οἱ Χριστιανοὶ τῆς Θεσσαλονίκης· ἦταν πραγ-
ματικοὶ ἥρωες. Μακάρι νὰ ἐπανέλθουμε σ' αὐτοὺς τοὺς
Χριστιανούς. **Νὰ ἔχουμε λίγους Χριστιανούς, ἀλλὰ ζωντα-
νοὺς. Γιατί ν' ἀσχολούμεθα μὲ ὅλους;** Δὲν πᾶ' ν' ἀνάβῃ αὐ-
τὸς φωτιές(*) καὶ ν' ἀγαπᾷ τὴν πυρολατρία; Δὲν πᾶ' νὰ
'νε μασόνος καὶ ροταριανός; Δὲν θ' ἀσχολούμεθα μ' αὐ-
τούς. Τώρα ἀσχολούμεθα ἀναγκαστικῶς μὲ ὅλους.

Ἐὰν ὑποθέσουμε, ὅτι ξεκαθαρίζουν τὰ πράγματα καὶ μέ-
νουν ἐδῶ στὴν πόλι 200 μὲ 300 Χριστιανοί, οἱ ὅποιοι θὰ ποῦν
«Θέλουμε νὰ ζήσουμε χριστιανικά», δὲν ὑπάρχει μεγαλύ-
τερη χαρά. Οἱ ἄλλοι, ὅ,τι θέλουν ἄς κάνουν. Καὶ χαύρα καὶ
τζαμί νὰ κτίσουν, δὲν θὰ ἔχουμε καμμία εὐθύνη. Δὲ βλέπεις
τίς γιορτὲς ποῦ τίς περνᾷ ὁ πρωθυπουργὸς τῆς χώρας
ἀλλὰ καὶ οἱ ἄλλοι; Στὰ ρεβεγιόν, ὄχι στὴν ἐκκλησία!...

Φωνάζουν ὅλοι οἱ ἀνόητοι, οἱ ἐγωῖστοι καὶ τὰ ἐπιπόλαια
πνεύματα καὶ λένε παραμύθια «Ἐξω οἱ Εὐρωπαῖοι, ἔξω οἱ
'Αμερικάνοι», καὶ ἡ Ἀμερικὴ ὀλόκληρη ζῆ μέσα στὴν καρδιά

(*) Εἰδωλολατρικὸ ἔθιμο, τὸ ὅποιο, παρὰ τὴν διδασκαλία τῆς
Ἐκκλησίας, καλλιεγοῦσε καὶ ἐξακολουθεῖ δυστυχῶς νὰ καλλιεργῆ ἡ
δημοτικὴ ἀρχὴ τῆς Φλωρίνης.

μας! Ζοῦμε ὅπως οἱ Ἀμερικάνοι. Ὁ ἀμερικανισμὸς ἐπικρά-
τησε μέσα στὴν καρδιά τῶν Ἑλλήνων. Ἐνῶ θὰ ἦταν προτι-
μότερο ν' ἀγαπᾶμε τοὺς Ἀμερικάνους σὰν ἄνθρώπους, ἀλ-
λὰ νὰ μισοῦμε τὸν ἀμερικανισμὸ. Ὁ ἀμερικανισμὸς εἶνε ἡ
κατάρρα τῆς ἀνθρωπότητος. Εἶνε εὐδαιμονισμὸς, εἶνε
γκαγκστερισμὸς, εἶνε χιλιασμὸς, εἶνε μασονισμὸς, εἶνε πηγὴ
τῶν αἰρέσεων.

**Λίγοι, λοιπόν, ἦταν οἱ Χριστιανοὶ τῆς Θεσσαλονίκης, ἀλ-
λὰ ζωντανοί.** Ἔχει ἀξία ὄχι τὸ ποσὸν ἀλλὰ τὸ ποιόν. Πό-
τε θ' ἀποκτήσῃ ἡ Ἐκκλησία μας τέτοιους ζωντανούς Χρι-
στιανούς; Ἔτσι ἦταν οἱ πρῶτοι Χριστιανοί. Ἐπέφεραν ἀ-
πὸ διωγμούς, ἀλλὰ δὲν λύγιζαν. Γι' αὐτὸ τοὺς ἐπαινεῖ ὁ
ἀπόστολος Παῦλος.

«Ὁ Χριστὸς παρατεινόμενος εἰς τοὺς αἰῶνας»

Ἐὰν ὑποθέσουμε ὅτι ὁ Χριστὸς ἔμενε στὸν κόσμον καὶ συ-
νέχιζε τὴ διδασκαλία του, δὲν θὰ ἐφέροντο οἱ ἄνθρωποι
εὐγενέστερα τῶν Ἰουδαίων. Ὅ,τι κάνανε οἱ Ἰουδαῖοι στὸ
Χριστό, θὰ τὸ κάνανε καὶ οἱ ἄλλοι, εἰς οἵανδήποτε ἐποχὴ
καὶ ἐὰν ζοῦσε.

**Αὐτὰ λοιπόν, ποῦ θὰ ὑφίστατο ὁ Χριστὸς ἐὰν ἐξακολου-
θοῦσε νὰ θρίσκειται σωματικῶς στὸν κόσμον, τὰ ὑφίστανται
οἱ Χριστιανοί. Γι' αὐτὸ λέει ὁ ἀπόστολος Παῦλος, «ἀνα-
πληροῦμε τὰ παθήματα τοῦ Χριστοῦ». Κάθε Χριστιανὸς ἔ-
νας μικρὸς Χριστὸς εἶνε. Καὶ ἀκριβῶς ἐπειδὴ εἶνε ἓνας μικ-
ρὸς Χριστός, διὰ τοῦτο διώκεται.** Γιὰ τοὺς κεκοιμημένους
ἀγίους δὲν ἐνδιαφέρονται οἱ διώκται· ὅπου ὅμως ἐμφανι-
στῆ ἓνας ζωντανὸς Χριστιανός, ἀρχίζει ὁ πόλεμος. Γι'
αὐτὸ εἶπε κάποιος ἄθεος τῶν Παρισίων· Μὲ τὴν Ἐκκλησία
τελειώσαμε, ἀλλὰ τί κάνουμε τώρα μὲ τοὺς Χριστιανούς;...
Ὁ ἅγιος εἶνε μιὰ πραγματικότης ἐπὶ τῆς γῆς.

Τὰ μαρτύρια τῶν πρῶτων αἰώνων καὶ τὰ μαρτύρια ἐπὶ
τουρκοκρατίας ἦταν τρομερά. Ἐν σχέσει ὅμως μὲ τοὺς νε-
ώτερους διωγμούς θὰ εἶνε μικρότερα. Σήμερα τὰ μέσα,
ποῦ μεταχειρίζονται οἱ διώκται, εἶνε ἐπιστημονικὰ καὶ ἡ ἐ-
ποπτεία εἶνε φοβερὰ. Τὸ δίκτυο τῆς κατασκοπείας εἶνε
τρομερό. Τὰ πάντα ἐρευνοῦν καὶ ἐξετάζουν.

Οἱ Χριστιανοὶ τῆς Ῥώμης

Θὰ ἦτο εὐχάριστο νὰ παρουσιασθῆ ὡς κινηματογραφικὴ ταινία τὸ βιβλίον τῆς Φαβιόλας(*). Ἐγώ, ὁ ὁποῖος εἶμαι ἐναντίον τοῦ κινηματογράφου (ὄχι ἐναντίον τοῦ καλοῦ κινηματογράφου, ἀλλὰ ἐναντίον τοῦ διεφθαρμένου κινηματογράφου), θὰ ἠμποροῦσα νὰ πῶ ὅτι θὰ ἦτο μία ἔξοχος ταινία, ἡ ὁποία βέβαια γιὰ νὰ παρασκευασθῆ χρειάζεται πολλὰ ἑκατομμύρια, διότι πρόκειται νὰ παρουσιάσῃ μιὰ ὀλόκληρη παλιὰ καὶ ἔνδοξη ἱστορία.

Γύρω ἀπὸ τὴν Φαβιόλα εἶνε πλείστα ὄσα πρόσωπα, τὰ ὁποῖα ἄλλα μὲν ἐξ αὐτῶν εἶνε ἐναντία εἰς τὸν Χριστό, ἄλλα εἶνε ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ καὶ πολλὰ ἀπὸ αὐτὰ ἐμαρτύρησαν ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ.

Πρέπει νὰ γνωρίζωμε, ὅτι τὴν ἐποχὴν ἐκείνη ἐκηρύχθη ὁ διωγμὸς, ὁ πρῶτος διωγμὸς τοῦ Νέρωνος, ὁ ὁποῖος ἔβαλε φωτιὰ καὶ ἔκαψε τὴν πόλιν, γιὰ νὰ ἀπολαύσῃ τὸ θέαμα ἀπὸ τὴν ταράτσα, νὰ δῆ πῶς καίγεται ἡ Ῥώμη. Εἶχε διαβάσει κάποτε στὸν Ὅμηρον ὅτι ἐκαίετο ἡ Τροία, καὶ ἤθελε νὰ ἴχῃ κι αὐτὸς μιὰ εἰκόνα. Κινηματογράφος δὲν ὑπῆρχε, ἦ-

(*) Εἰδωλολάτριάς ἀρχόντισσα τῆς Ῥώμης, ἡ ὁποία ἔζησε τὴν ἐποχὴ τῶν διωγμῶν. Πληροφορίες γι' αὐτὴν ὑπάρχουν στὸ σχετικὸ λῆμμα τῆς Θ.Η.Ε. (τόμ. 11, στ. 974). Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ δευτέρου συζύγου τῆς μετανόησε, ἄφησε τὴν ἀνέσεις καὶ τὴν πολυτελεῖ ζωὴ, προσῆλθε εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἔγινε Χριστιανή, καὶ πούλησε τὰ κτήματα καὶ κοσμήματά της γιὰ νὰ ἀφοσιωθῆ εἰς τὴν φιλανθρωπίαν. Στὴν πίστι τὴν εἰλκυσε ἡ συνεπὴς ζωὴ μιᾶς Χριστιανῆς νέας ὑπηρέτριας τῆς τῆς Μαριάμ. Τὸν βίον τῆς Φαβιόλας ἱστορεῖ ὁ ἅγιος Ἱερώνυμος (ἐπιστ. 77· PL 22,690-698). Στὸ ἑλληνικὸ ἀναγνωστικὸ κοινὸν ἡ Φαβιόλα ἔγινε γνωστὴ ἀπὸ τὸ ὀμώνυμον μικρὸ βιβλίον ποῦ ἐξέδωσε ἡ ἀδελφότης θεολόγων «Ἡ Ζωὴ». Αὐτὸ ἔχει ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ τοῦ π. Αὐγουστίνου εἰς τὴν ὁμιλίαν αὐτήν, τὴν ὁποία ἀπευθύνει εἰς γυναικεῖα ἱεραποστολικά πρόσωπα.

θελε νὰ κἀνῃ φυσικὸν κινηματογράφον, καὶ ἔβαλε φωτιὰ, γιὰ νὰ δῆ καὶ νὰ ἀπολαύσῃ» κι αὐτὸς τὸ θέαμα μιᾶς πυρκαϊᾶς. Δὲν εἶχε μὲ τί νὰ διασκορπίσῃ τὴν ἀνία του καὶ ἔβαλε αὐτὴ τὴν πυρκαϊὰ καὶ ἐκαίετο ἡ Ῥώμη. Ἐξανέστη ὁ λαός· καὶ ὁ Νέρων, γιὰ νὰ γλυτώσῃ ἀπὸ τὴν μανίαν τοῦ λαοῦ, διέδωσε ψευδῶς, ὅτι οἱ Χριστιανοὶ ἔβαλαν τὸ πῦρ. Τότε ἔγιναν συλλήψεις, μετὰξὺ τῶν ὁποίων συνελήφθησαν καὶ οἱ ἀπόστολοι, οἱ δυὸ κορυφαῖοι ἀπόστολοι.

Ἐπὶ Νέρωνος ἄρχισε ἀπὸ τῆς ἀπηνέστατος διωγμὸς ἐναντίον τοῦ χριστιανισμοῦ, διότι ἡ Ῥώμη ἦτο καὶ τὸ κέντρον τῆς εἰδωλολατρίας. Γι' αὐτὸ βλέπετε καὶ ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος δὲν ἠθέλησε νὰ μείνῃ εἰς τὴν Ῥώμη καὶ μετέφερε τὴν πρωτεύουσαν τῆς αὐτοκρατορίας του εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἐπὶ τοῦ Νέρωνος παρουσιάσθη αὐτὸ τὸ φαινόμενον μὲ τοὺς διωγμούς, καὶ δημιουργήθησαν αἱ κατακόμβαι. Ἦρθαν κατόπιν ἄλλοι βάρβαροι καὶ ἐκάλυψαν τὴν κατακόμβαν, καὶ ἦσαν ἄγνωστοι. Ὅπως ἡ Ἀμερικὴ ἦταν ἄγνωστη καὶ ἡ ἀνακάλυψίς της ἀπὸ τὸν Κολόμβον ἐδημιούργησε μέγαν σάλον, ἕνα παρόμοιον αἰσθημα αἰσθάνθη ἡ ἀνθρωπότης ὅταν ἠκούσθη ὅτι ἀνεκαλύφθησαν αἱ κατακόμβαι.

Διαχωρισμὸς (λατρεία ἐν μέσῳ διωγμῶν)

Ἐγιναν ἔρευνες μεγάλης ἐπιστημόνων. Οἱ κατακόμβαι εἶνε κάτι φοβερόν. Ὅπως τὸ μυρμήγκι ζῆ κάτω ἀπὸ τὴν γῆ καὶ ἀνοίγει σήραγγες εἰς τὰ χωράφια, βαθεῖς, γιὰ τὴν εἶνε πλάσμενον νὰ ζῆ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ἔτσι οἱ Χριστιανοὶ τῶν πρώτων αἰώνων ἀνοίξαν εἰς τὴν γῆν σήραγγας μεγάλας, μήκους πολλῶν χιλιομέτρων, ἀπέραντες σήραγγες, καὶ ἐκεῖ μέσα ἐκινούνησαν ὡς μυρμήγκια.

Εἶχαν χωριστῆ ἀπὸ τοὺς εἰδωλολάτρες. Δὲν μποροῦσαν πλέον νὰ ζῆσουν μέσα εἰς τὴν Ῥώμη. Κατὰ τὴν βραδινὴν ὥραν ἀπὸ τὰ διάφορα σημεῖα τῆς Ῥώμης οἱ Χριστιανοὶ κατέφευγαν καὶ εἰσῆρχοντο εἰς τὰς κατακόμβαις. Καμμιά φορὰ ἀνεκαλύπτοντο. Ἐχομε περιπτώσεις ποῦ προδότης ὡδήγησαν τοὺς διώκτας τὴν ὥραν κατὰ τὴν ὁποία λειτουργοῦνταν μέ-

σα στις κατακόμβες οί Χριστιανοί, κοντὰ στὰ μνήματα τῶν ἡρώων καὶ τῶν μαρτύρων, καὶ ἔβαλαν φωτιὰ εἰς τὰς εἰσόδους, ἐξαντλήθηκε ὁ ἀέρας, καὶ πέθαναν ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ ἀπὸ ἀσφυξία. Ἔχομε καὶ τοιαῦτα μαρτύρια.

Ἦταν δὲ φανερὰ ἡ πίστις ὄλων αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων μέσα εἰς τὰς κατακόμβας. **Δὲν ἐγράφετο ἐπάνω στὰ μνήματα ἡ λέξις «ἀπέθανε», ἀλλὰ «έκοιμήθη»· «έκοιμήθη ἐν Κυρίῳ».** Δὲν ὑπῆρχε μνήμα στὸ ὁποῖο νὰ μὴ γράφεται ἡ λέξις «έκοιμήθη». Θεωροῦσαν τὸν θάνατο ὡς ἕναν ὕπνο. Εἶχανε πίστι, πιστεύανε εἰς τὴν πέραν τοῦ τάφου ζωὴ· καὶ εἶχανε μιὰ τέτοια βεβαιότητα περὶ τῆς πέραν τοῦ τάφου ζωῆς, μεγάλη. Ἐγραφαν συνεχῶς παντοῦ, ὅτι Χριστὸς ζῆ καὶ βασιλεύει εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἕνας κόσμος μεταφυσικός, φοβερὸς κόσμος, τρομερὸς κόσμος, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

Μέσα σ' αὐτὸν ἐκινουῦντο δύο αἰῶνες. Τώρα ἐπισκέπτονται τὶς κατακόμβες ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου. Εἶνε ἕνα θέμα ἀξιοθέατον μὲ τὰ μαρτύρια τῶν πρώτων Χριστιανῶν.

Ἄσυμβίβαστοι (διαχωρισμός)

Τί μᾶς διδάσκουν οἱ κατακόμβες; Ὅτι ἡ Ῥώμη ἐδιχάσθη· διότι ὁ Χριστὸς εἶνε «σημεῖον ἀντιλεγόμενον» (Λουκ. 2,34). Ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος ἦταν οἱ εἰδωλολάτραι μὲ τὰ ἀμφιθέατρα τους, μὲ τὴν πολυτέλειά τους, μὲ ὅλα τὰ μέσα τὰ ὁποῖα τοὺς ἔδινε ἡ εἰδωλολατρικὴ ζωὴ· μὲ τὰς διασκεδάσεις των, μὲ τὰ ὄργια των καὶ τὰ πάθη των. Καὶ ἀπ' τὸ ἄλλο μέρος ἦταν οἱ ὀλίγοι Χριστιανοί, οἱ ὁποῖοι ἦταν μία μειονότης μέσα στὴ Ῥώμη.

Δύο Ῥῶμαι λοιπὸν ἦταν· μία Ῥώμη εἰδωλολατρικὴ, καὶ μία Ῥώμη ἡ χριστιανικὴ. Καὶ ἦταν ἀσυμβίβαστοι αὐταὶ αἱ Ῥῶμαι. Δὲν μποροῦσαν νὰ συμβιβαστοῦν, μολονότι οἱ Χριστιανοὶ ἦταν οἱ πῖθι φιλήσυχοι ἀνθρώποι τοῦ κόσμου. Οἱ εἰδωλολάτραι κατηγοροῦσαν μὲ ψευδῆ καὶ ἀνυπόστατα πράγματα τοὺς Χριστιανούς. Ἐν τούτοις ὅμως στὴν κοινὴ γνώμη ἀνεπτύσσετο ἀποστροφή πρὸς τοὺς εἰδωλολάτραις.

Δύο Ῥῶμαι. Ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος ἡ ἀπάνω ἀπὸ τὸ ἔδαφος Ῥώμη, ποὺ ἦταν εἰδωλολατρικὴ, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο ἡ κάτω

ἀπὸ τὸ ἔδαφος Ῥώμη, στὰ βάθη, στὰ σπλάγχνα τῆς γῆς· αὐτὴ ἦταν ἡ χριστιανικὴ κοινωμία, οἱ ἀνθρώποι τοῦ Θεοῦ.

Διαχωρισμὸς μεγάλος λοιπὸν, συγκλονιστικὸς διαχωρισμὸς. Τώρα δὲν ἔχομε τέτοιο διαχωρισμὸ. Τώρα ζοῦμε ἀνακατεμένοι. Ὅπως λέγει ἡ παραβολὴ τῆς σαγήνης (βλ. Ματθ. 13,47-50)· ἀλιεύουν καὶ εἶνε μέσα στὴ σαγήνη ἀνακατεμένα καὶ τὰ καλὰ ψάρια καὶ τὰ κακὰ ψάρια. Ἀλλὰ εἶνε ὅμως γεγονός, ὅτι τὰ τελευταῖα χρόνια, ιδίως στὴν πατρίδα μας, ἀρχίζει νὰ γίνεται ἕνας διαχωρισμὸς τῆς χριστιανικῆς κοινωνίας ἀπὸ τὴν ὑπόλοιπὴ κοινωμία. Ἐδῶ σχήματι μὲν εἴμεθα Χριστιανοί, ἀλλὰ πράγματι ἔχομε εἰδωλολατρία, φοβερὰ εἰδωλολατρία.

Ἔχουν τὸ ἐπιχείρημα αὐτοὶ οἱ κατ' ὄνομα χριστιανοὶ καὶ λένε, ὅτι Ἐμεῖς βαπτιστήκαμε Χριστιανοί. Αὐτὸ εἶνε μόνο. Αὐτὸ βέβαια δείχνει, ὅτι κρατιῶνται μὲ κάποια «κλωστή» ἀπὸ τὸν χριστιανισμό, δὲν τὸ ἀρνοῦμαι. Τὰ σημεῖα τῶν καιρῶν ὅμως δεικνύουν, ὅτι αὐτοὶ πλέον διαχωρίζονται ἀπὸ τὸν χριστιανισμό. Καυχῶνται γιὰ τὴ νέα θρησκεία τους, ἡ ὁποία παρουσιάζεται μὲ τεραστίαν δύναμιν, ὅπως δηλαδὴ τότε ἡ εἰδωλολατρία. Νέα θρησκεία εἶνε ὁ μαρξισμὸς, ἡ μαρξιστικὴ θρησκεία. Οἱ μαρξισταὶ εἶνε δυναμικοί. Αὐτοὶ πλέον διαχωρίζονται ἀπὸ τὴν χριστιανικὴ πίστι. «Εἶμαι μαρξιστής», σοῦ λέει. Ὑπερηφανεύονται, καυχῶνται γιὰ τὸ μαρξισμό τους. Καὶ ὅπωςδὴποτε, τώρα μὲν ἔχομε ἔμμεσον διωγμὸν, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον θὰ ἔχωμε καὶ ἄμμεσον διωγμὸν.

Ἐμμεσος διωγμὸς – Πρέπει ν' ἀντιδράσουμε

Ἐμμεσος διωγμὸς εἶνε τὰ διατάγματα, ποὺ βγάζουν συνεχῶς καὶ ἀκαταπαύστως, διὰ τῶν ὁποίων προσπαθοῦν νὰ ἐξευτελίσουν τὴν Ἐκκλησίαν. Διατάσσουν καὶ ὀρίζουν ἄλλα πράγματα, τὰ ὁποῖα καταδικάζει ἡ Ἐκκλησία. Τὰ ἐγκωμιάζουν καὶ τὰ παρουσιάζουν ὡς ὠραία. Ὡς ἐπὶ παραδείγματι τὸ γυμνισμό. Γυμνισμὸς δὲν ὑπῆρχε ἐδῶ στὴν Ἑλλάδα· ἀλλοῦ ἦταν. Ἐν τούτοις ὅμως, ὅταν πήγαμε ἐκεῖ στὸ ὑπουργεῖο νὰ διαμαρτυρηθοῦμε, εἶπαν ὅτι «Οἱ γυμνισταὶ εἶνε οἱ πλέον ἐνάρετοι ἀνθρώποι. Εἶνε ἠθικοὶ καὶ ἀνώ-

τεροι άνθρωποι. "Έχουν ανώτερο είδος πολιτισμοῦ...». Τὸ μαῦρο ἔγινε ἄσπρο, καὶ τὸ ἄσπρο μαῦρο. Φθάσαμε, λοιπόν, σ' αὐτὴ τὴν ἀμοραλιστικὴ κοινωνία.

Ἡ Ἐκκλησία μας σήμερον πολεμεῖται, πολεμεῖται ἐμμέσως. Πολεμεῖται ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς. Πολεμεῖται ἀπὸ ἀθέους καὶ ἀπίστους, ποὺ ἔχουν κυριολεκτικῶς λύσσα. Δὲν τὸ πίστευα· στὴν Ἱεραρχία κάποιος δεσπότης, ποὺ εἶνε πολὺ μπασμένος σ' αὐτὰ τὰ θέματα καὶ σχετίζεται μὲ διάφορα στρώματα τῆς κοινωνίας, μᾶς ἔλεγε πρὸ ἐτῶν, πρὸ πέντε ἐτῶν νομίζω· «Ἐχουν συνεδριάσει οἱ κεφαλές τῶν ἀθέων καὶ ἀπίστων καὶ ἔχουν ἓνα σύνθημα: **"Γκρεμίστε τὴν Ἐκκλησία"**. Θέλουν νὰ γκρεμίσουν τὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ καὶ χρησιμοποιοῦνε ὅλα τὰ μέσα».

Πολεμεῖται ἡ Ἐκκλησία μας ἀπὸ ραδιοφώνου. Πολεμεῖται ἀπὸ τηλεόρασης. Πολεμεῖται ἀπὸ τὰς στήλας τῶν ἐφημερίδων. Πολεμεῖται ἀπὸ περιοδικά. Πολεμεῖται ἀπὸ φωτογραφίες. Πολεμεῖται ἀπὸ διάφορα κέντρα νυκτερινά. Πολεμεῖται συνεχῶς καὶ ἀκαταπαύστως, καὶ προσπαθοῦν νὰ τὴ διαλύσουν τὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ. Βεβαίως ἡ Ἐκκλησία ἔχει ἰδρυτὴν ὄχι ἄνθρωπον ἀλλὰ τὸν Θεάνθρωπο, καὶ εἶνε γνωστὸ ὅτι *«πύλαι ἡδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς»* (Ματθ. 16,18).

Ἡ Ἐκκλησία θὰ νικήσῃ διὰ τῆς συμβολῆς ὄλων μας. Καὶ ἐμεῖς ὡς στρατιῶται, ὡς πιστὰ τέκνα τῆς Ἐκκλησίας, δὲν πρέπει νὰ ἀδιαφορήσωμε γιὰ τὴν κατάστασιν αὐτή, ἀλλὰ νὰ δείξωμε ζωηρὸν ἐνδιαφέρον.

Καὶ σὰς ἀναφέρω μερικὲς περιπτώσεις.

Σὲ μιὰ ἐπαρχία τῆς μητροπόλεώς μας ἔφθασε ἓνα κοπάδι χιλιαστῶν μὲ τσουβάλια ἐντυπα.

Πᾶνε κάποιοι Χριστιανοὶ στὶς ἀρχές καὶ λένε· —Ἦρθαν χιλιασταί, προστατεύστε τὴν πόλι. —Δὲν μπορούμε νὰ κάνομε τίποτε, ἀπαντοῦν· ἔχουμε διαταγὴ νὰ μὴν τοὺς πειράζουμε. Ἐχουμε δημοκρατία. Τὸ μόνο ποὺ μπορούμε νὰ κάνωμε — ἄκου, δηλαδή, γελοῖο πρᾶγμα— ἂν πετάξουνε χαρτιὰ στὸ δρόμο, θὰ τοὺς μηνύσωμε γιὰ τὴ ρύπανσι τῶν δρόμων...

Ἄκου πράγματα. Ῥυπαίνουν τὶς ψυχές, σκορπίζουν δη-

λητήριο καὶ φαρμάκι στὶς ψυχές, καὶ αὐτὸ δὲν εἶνε τίποτε. Ἄν ρυπάνουν τοὺς δρόμους μὲ τὰ χαρτιὰ, αὐτὸ εἶνε τὸ κακό! Αὐτὸ εἶνε ἔμμεσος διωγμὸς στὴν Ἐκκλησία. Οἱ χιλιασταὶ εἶνε προνομιῶχοι Ἕλληνες· εἶνε προστατευόμενοι τοῦ κράτους. Εἶνε ἐλεύθεροι ὄχι μόνο νὰ μοιράζουν τὰ φυλλάδιά τους, ὄχι μόνο νὰ ἔχουν τυπογραφεία, ὄχι μόνο νὰ περιοδεύουν ἐλευθέρως κάθε γωνιὰ τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ ἀκόμα καὶ τὸ σπουδαῖο, ἀπαλλάσσονται τῆς ἐνόπλου στρατείας. Ὅλα τὰ παιδιὰ τῆς Ἑλλάδος στρατεύονται καὶ εἶνε στὸν Ἔβρο ποταμὸ, οἱ μόνοι ποὺ δὲν στρατεύονται σήμερα εἶνε οἱ χιλιασταί. Κατάλαβες; Τέτοια προνόμια δίνουν στοὺς ἐχθροὺς τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ λένε καὶ οἱ ἴδιοι οἱ χιλιασταί, ὅτι Πουθενὰ δὲν ἔχουμε τόση ἐλευθερία δράσεως ὅπως στὴν Ἑλλάδα. Εἶνε δηλαδὴ ἡ πατρίδα μας ἓνα ἀμπέλι ξέφραγο.

Καὶ ὅμως, ἐνῶ ἔχουν τόση ἐλευθερία δράσεως, πρέπει νὰ σὰς πῶ μετὰ χαρᾶς ὅτι τὸ σχέδιο τους ἀπέτυχε. Δὲν κατώρθωσαν τίποτα, τίποτα ἀπολύτως. Γιατί; Δυὸ - τρεῖς ἄνθρωποι τοὺς ἐνίκησαν. Ἐνήργησαν δραστηρίως. Ὁ δὲ παπᾶς ἀνέβηκε στὸ καμπαναριὸ καὶ χτυποῦσε πένθιμα τὴν καμπάνα. Οἱ ἄλλοι δύο τοὺς πῆραν ἀπὸ πίσω καὶ ἐνημέρωναν τὸν κόσμο.

Ἡ πολεμικὴ αὐτὴ τοῦ κράτους πρὸς τὴν Ἐκκλησία εἶνε ἔμμεσος· εἶνε διωγμὸς ὄλων ἐκείνων τῶν στοιχείων τὰ ὁποῖα ἀπαρτίζουν τὴν Ὁρθοδοξία.

Δὲν βλέπετε τώρα, πῶς τὸ κράτος ξευτελίζει τὴν Ἐκκλησία; Μαζευτήκανε ὅλοι οἱ δεσποτάδες καὶ εἶπανε ὁμοφώνως· "Ὅχι στὸ αὐτόματο διαζύγιο! Λόγια, λόγια χωρὶς ἀντίκρουσμα. Ἐγὼ ἔβλεπα καὶ καταλάβαινα ποῦ θὰ πᾶῃ ἡ κατάστασις. Λοιπὸν, φωνάζανε ὅλοι τους· Αὐτὸ τὸ διαζύγιο εἶνε ἀντιχριστιανικὸ, ἀντιχριστιανικὸ!... Οὐδεὶς ἐτόλμησε νὰ πῆ, ὅτι τὸ αὐτόματο διαζύγιο εἶνε χριστιανικὸ.

Ἦρθε κατόπιν τὸ συναινετικὸ διαζύγιο, ἀκόμα χειρότερο δηλαδὴ. Πάλι φωνές οἱ

δεσποτάδες· Ἀντισυνταγματικό, ἀντισυνταγματικὸ τὸ συναινετικό!... Εἶνε ἀποφάσεις αὐτές, γραμμένες σὲ ἐγκυκλίου, σὲ φυλλάδια, σὲ συλλαλητήρια στὴν Ἑλλάδα, ποὺ τὸ καταδικάζουν. Ὑστερα ἀπ' αὐτὰ ὅλα τὰ λόγια, ὕστερα ἀπὸ τὴν φωνὴν αὐτῆς, τί κάνανε; Ἐρχεται ὁ εἰσαγγελέας, φέρνει τὸ αὐτόματο ἢ συναινετικὸ διαζύγιο, καὶ λέει· Δεσπότη ὑπόγραψε.

Καὶ ὑπογράφει ὁ δεσπότης ἀπὸ κάτω!

Ἐπάρχει ἐκκλησία; Ὁχι, νὰ μοῦ πῆτε ἂν ὑπάρχει ἐκκλησία πλέον. Τὴν ὥρα ποὺ ὑπογράφουν οἱ δεσποτάδες, ὑπογράφουν τὴν καταδίκη τους. Πνευματικὴ αὐτοτοκτονία εἶνε αὐτό.

Καὶ γιὰ μᾶς δὲ βλέπετε τί κάνουν;

Τὰ ἔχουμε γράψει καὶ τὰ ἔχετε διαβάσει. Δύο φύλλα ἐξέδωκα. Τὸ ἓνα λέει «Τί θὰ πράξετε;» καὶ τὸ ἄλλο μὲ πασχάλινθὸ θέμα(*), εἰς τὰ ὁποῖα φαίνονται ἐκεῖ εὐκρινῶς οἱ διαθέσεις τῶν κρατούντων, τῶν σημερινῶν κυβερνώντων, οἱ ὁποῖοι ζητοῦν νὰ ἐξευτελίσουν τελείως τὴν Ἐκκλησία. Θέλουν νὰ τὴν ὑποτάξουν, νὰ γίνῃ ἡ Ἐκκλησία κρατική. Ἦδη εἶνε κρατική, ἀλλὰ θὰ γίνῃ ἀκόμα περισσότερο κρατική. Καὶ τὴ νύχτα, κατὰ τὴν 2 μὲ 3 ἢ ὥρα μετὰ τὰ μεσάνυχτα, μαζευτήκανε αὐτοὶ καὶ ψηφίσανε τροπολογία, διὰ τῆς ὁποίας μόνο ἡ φωτογραφία μας λείπει. Θέλουν νὰ μᾶς ἐκδιώξουν ἐκ τῆς ἔδρας μας γιὰ τὸ μεγάλο ἔγκλημα ποὺ κάναμε· διότι τέλος πάντων, παρ' ὅλη τὴν ἀτέλεια καὶ ἀμαρτωλότητά μας, κρατοῦμε τὴν Ὁρθοδοξία.

Λοιπὸν, διωγμὸς ἐναντίον τῆς πίστεως, ἐναντίον τῶν πιστῶν, ἐναντίον τῶν δογμάτων, ἐναντίον τῆς ἠθικῆς, ἐναντίον ὅλων αὐτῶν. Δυστυχῶς δὲν ὑπάρχει πνεῦμα ἀντιστάσεως καὶ ἀγωνιστικότητος, ἰδίως τῶν ἀρχιερέων καὶ τοῦ κλήρου.

Ἄμεσος διωγμὸς – Πρέπει ν' ἀντισταθοῦμε

Ἔτσι παρουσιάζεται ὁ διωγμὸς. Ἐν τούτοις ὅμως, μέσ' στὸ λαὸ μας, ὑπάρχει μιὰ μερὶς λαοῦ ποὺ ἀγωνίζεται. Ἐπάρχει, εἶνε γεγονός. Μὲ τὴν καλλιέργεια, μὲ τὸ κήρυγμα,

(*) Βλ. περιοδικὸ «Χριστιανικὴ Σπίθα» φφ. 426/Μάιος 1983 καὶ 427/Μάιος 1983 ἑκτακτὸς ἔκδοσις.

μὲ τὴν κατήχησι, μὲ τὴν ἐξομολόγησι, μὲ προσπάθειαν πολλὰ καὶ διαφόρους, μὲ τὰ βιβλία, μὲ τὰ περιοδικὰ ποὺ εἶχαμε τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὰ κυκλοφορήσαμε, κ.λπ., **ἔχει δημιουργηθῆ μιὰ γενεὰ φοβουμένων τὸν Κύριον. Πόσοι εἶνε; Ὁ ἀριθμὸς τῶν εἶνε ἄγνωστος, ὁ Θεὸς τοὺς ξέρει. Δὲ μπορούμε νὰ τοὺς μετρήσουμε, δὲ μπορούμε νὰ τοὺς ἀριθμήσουμε πόσοι εἶνε.**

Πάντως δὲν εἶνε πολλοί. Καὶ ὄχι μόνο δὲν εἶνε πολλοί, ἀλλὰ καὶ δὲν εἶνε ζωντανοί. Δὲν ἔχουν τὴ ζωντανίαν ποὺ εἶχαν οἱ Χριστιανοὶ τῶν πρώτων αἰώνων. Καὶ συνεπῶς, ὅπως πηγαίνομε, τώρα μὲν τροπικῶς εἴμεθα χωρισμένοι ἀπὸ τοὺς ἄλλους, τροπικῶς δὲν ἔχομε σχέσεις. Δηλαδή· ναι μὲν ζοῦμε μέσα στὴν ἴδια κοινωνία, ἀλλὰ μεθαύριο θὰ δημιουργηθοῦν τοιαῦτα συνθῆκαι, τοιαῦτα γεγονότα, ἔνεκα τῶν ὁποίων δὲν θὰ μπορούμε πλέον νὰ μένωμε μαζί τους· ὄχι μόνο τροπικῶς ἀλλὰ καὶ τοπικῶς θὰ χωρίσωμεν καὶ τοπικὸς θὰ γίνῃ ὁ χωρισμὸς. Αὐτοὶ θὰ μᾶς ἀναγκάσουν σὲ ἓνα τοιοῦτον τοπικὸν χωρισμό.

«Τὰ κλέψατε ἀπὸ τὸ λαό...»

Τὸ οἰκοτροφεῖο τῶν «40 Μαρτύρων» Κοζάνης (1958-2003)

Διότι φανταστήτε· σήμερα ὑπάρχουν ἀρκετὰ οἰκοτροφεία, κέντρα χριστιανικά, τὰ ὁποῖα οἱ ἄλλοι μισοῦν θανασίμως καὶ σκέπτονται τὴν ἐξόντωσί τους. Ὁν τρόπον στὴν Ἀλβανία ὁ Χότζας τὰ ἐξόντωσε ὅλα τὰ χριστιανικά σωματεία, ὅλας τὰς κινήσεις, ὅλας τὰς ἐνορίας, δὲν ἀποκλείεται καὶ ἐδῶ νὰ συμβῇ τὸ ἴδιο. Οὔτε προφητεύω οὔτε εἶμαι μάντης κακῶν,

ἀλλὰ βλέπω τὰ πράγματα, τὴν φορὰν τῶν γεγονότων. Δὲν ἀποκλείεται αὐτοὶ μεθαύριο τὰ ἰδρύματα, ἐκεῖ ὅπου εἴμεθα, ὅλα αὐτὰ τὰ ὁποῖα κτίσαμε μὲ κόπο καὶ μόχθο, νὰ τὰ πάρουν. Διερωτῶνται καὶ ἀποροῦν οἱ ἄπιστοι καὶ οἱ ἄθεοι, πῶς χριστιανικὰ σωματεῖα κατώρθωσαν καὶ χτίσανε μέγαρα, μέλαθρα, παλάτια, αὐτὰ τὰ παλάτια τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης. Διερωτῶνται οἱ φιλάργυροι καὶ οἱ πλεονέκται, οἱ ὁποῖοι σπαταλοῦν ἑκατομμύρια κάθε βράδυ στὰ κέντρα τους, πῶς τ' ἀποκτήσανε αὐτὰ οἱ Χριστιανοί, ἀπὸ ποῦ τὰ κλέψανε τὰ χρήματα.

Ἐνῶ εἶνε γεγονός, ὅτι ὅλα αὐτὰ τὰ κτήρια (τὰ ὁποῖα δὲν κτιστήκανε σ' ἓνα χρόνο, ἀλλὰ σὲ διάρκεια πολλῶν ἐτῶν) κτιστήκανε μὲ κόπο καὶ μὲ μόχθο καὶ μὲ θυσιές ὀλίγων ἱεραποστολικῶν προσώπων, τὰ ὁποῖα συνεισέφεραν τὰ μέγιστα, ἐκ τοῦ ὑστερήματος καὶ τῆς θυσίας των. Τίποτα ἀπὸ αὐτὰ δὲν παραδέχονται οἱ διῶκται. «Εἶνε κλοπιμαῖα, κλέψατε τὸ λαό...», λένε. Ὅπως δηλαδὴ τότε στοὺς πρώτους αἰῶνας, ἔτσι καὶ τώρα· ἀλλάξανε μόνο τὸ κατηγορητήριο. Τότε λέγανε γιὰ τοὺς Χριστιανούς, ὅτι προσκυνοῦν τὴν κεφαλὴν τοῦ ὄνου, ὅτι κάνουν θυέστεια δεῖπνα, ὅτι σφάζουν τὰ παιδιά τους, ὅτι τρώγουν τὰς σάρκας τῶν παιδιῶν τους, ὅτι διαπράττουν βδελυρότητας κ.λπ.. Τώρα ἄλλαξαν τὸ τροπάριον τους καὶ λένε ἄλλα πράγματα· ὅτι «εἶστε κλέπται, τὰ κλέψατε ἀπ' τὸ λαό· καὶ συνεπῶς, ἀφοῦ τὰ κλέψατε ἀπ' τὸ λαὸ ἐσεῖς, νὰ ἐπιστρέψουν στὸ λαό». Καὶ ὅταν λένε «στὸ λαό», ξέρετε τί ἐννοοῦν; Ἐννοοῦν αὐτὰ τὰ ὁποῖα γνωρίζω, κάτι παρόμοιο ποὺ εἶδα μέσα στὴν Κοζάνη τὸ 1945. Ἀνακαλύψανε κάτω ἀπὸ τὴν πλατεία τῆς Κοζάνης ἓνα ὀλόκληρο θησαυρὸ λίρων· καὶ εἶπαν· «Νὰ τὰ δώσουμε στὸ λαὸ τὰ χρήματα αὐτά, γιατί εἶνε τοῦ λαοῦ...». Βγάλανε λοιπὸν τὶς κρυμμένες λίρες ἀπὸ τὸ ὑπόγειο, ἀπὸ τὴν ἄλλη κατακόμβη —ὁ μαμωνᾶς ἐδημιούργησε δική του κατακόμβη, γιατί τὸ χρῆμα κυριαρχεῖ—, ποὺ τὴν ἀνακάλυψαν μὲ προδοσία, φέρανε τὶς λίρες στὴν ἐπιφάνεια, καὶ λέγανε· «Αὐτὲς εἶνε τοῦ λαοῦ, αὐτὲς ἀνήκουν στὸ λαό...».

Ἄραγε οἱ λίρες πῆγανε στὸ λαό; Ὁχι. Ὑστερα ἀπὸ δύο

- τρεῖς μέρες πιαστήκανε αὐτοὶ ἀγρίως μεταξύ τους μέσα στὸ δημαρχεῖο· ἄρπαξε ὁ καθένας ὅσα μπορούσε, τὰ μοιράστηκαν μεταξύ τους, κ' ἔτσι τελείωσε ἡ ἱστορία. Κατάλαβες; Μεταξύ των ἔγινε διαπληκτισμός· μεταξύ τῶν κυρίων αὐτῶν ἔγινε ἡ μοιρασιά.

Θὰ καταλάβουν τὰ ἰδρύματα καὶ θὰ σᾶς ἐκδιώξουν...(*)

Αὐτοί, λοιπὸν, οἱ πλεονέκται καὶ οἱ φιλάργυροι καὶ ἄδικοι, οἱ ὁποῖοι δὲν γνωρίζουν οὔτε προσφορὰ οὔτε θυσία οὔτε τίποτα, ἔχουν τέτοιο μῖσος γιὰ τὰ χριστιανικὰ ἰδρύματα, ποὺ δὲν ἀποκλείεται νὰ ἔρθουν μιὰ ὥραία πρωῖα ἐδῶ πέρα καὶ ὅπου ἄλλου ὑπάρχουν κέντρα χριστιανικὰ σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα, νὰ χτυπήσουν τὴν πόρτα καὶ νὰ ποῦν·

—Εἴμαστε ἀντιπρόσωποι, εἴμεθα ἐξουσία.

—Τί ἐξουσία;

—Μέχρι τὸ βράδυ θ' ἀδειάσετε τὸ οἶκημα. Τὸ χρειαζόμεθα, νὰ τὸ κάνουμε κέντρο νεότητας.

—Μά..., μοῦ...

—Τίποτα. Τὸ βράδυ θὰ φύγετε. Ὅπως μπήκατε, ἔτσι θὰ φύγετε. Ὅ,τι εἶνε μέσα εἶνε δικό μας· δὲ θὰ πάρετε τίποτα ἀπολύτως.

Ὅποτε πλέον τί θὰ κάνης; Δὲ μπορῆς νὰ παραμείνης μέσα, διότι κινδυνεύει ἡ ζωὴ σου, θὰ ἐκτελεσθῆς.

Καὶ θὰ γίνῃ αὐτὸ καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα· **θὰ ἐκκενωθοῦν ὅλα αὐτὰ τὰ ἰδρύματα. Κόποι, μόχθοι, ἐργασία, κέντρα πνευματικά, ποὺ ἀκούγονταν ψαλμωδία πρὸς τὸν**

(*) Τὰ λόγια αὐτὰ λέχθησαν στὶς 10-5-1983. Εἴκοσι χρόνια μετὰ, στὶς 4-12-2003, τὸ μαθητικὸ οἰκοτροφεῖο τοῦ συλλόγου «40 Μάρτυρες» Κοζάνης, ποὺ προστάτευσε ἑκατοντάδες πτωχὰ παιδιά καὶ τὰ βοήθησε νὰ σπουδάσουν, ἔκλεισε βιαίως, μὲ τὴν πρόχειρη διαδικασία τῶν ἀσφαλιστικῶν μέτρων. Οἱ πτωχὲς μαθήτριες καὶ ἡ ὑπεύθυνη τοῦ οἰκοτροφείου πετάχτηκαν στὸ δρόμο. Ὁ δήμος Κοζάνης κατέλαβε τὶς ἐγκαταστάσεις του. Ὁ γέροντας ἱδρυτῆς τοῦ Συλλόγου π. Αὐγουστίνος Καντιώτης στάθηκε μέχρι τελευταία στιγμή δίπλα στὴν ὑπεύθυνη καὶ στὰ παιδιά καὶ κατηύθυνε τὶς κινήσεις τους (βλ. στὸ βιβλίον «Ρίχνω τὸν κουβᾶ μου βαθεία...» τοῦ ἐπισκόπου Αὐγουστίνου Ν. Καντιώτου, ἐκδ. Ἀνδρονίκη Π. Καπλάνογλου, Κοζάνη 2004).

Θεὸν καὶ ὕμνοι καὶ ἦτανε κέντρα λατρείας κ.λπ., ὅλα αὐτὰ θὰ κλείσουν διὰ μιᾶς(*). Ἔσθῃσε ὁ χριστιανισμός;

Νὰ ἐτοιμαζώμεθα γιὰ ἐκκλησία κατακομβῶν

Ἔ, φεύγουμε κ' ἐμεῖς ἀπὸ τὸ σχῆμα αὐτὸ τῆς Ἐκκλησίας, ποὺ ἀπελαμβάναμε ὠρισμένα προνόμια σὲ ὠρισμένας ἐποχὰς καὶ εἶχε μερικὴ ἐλευθερία. Φεύγουμε πλέον ἀπὸ τὸ σχῆμα αὐτὸ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ μπαίνομε στὸ σχῆμα τῶν κατακομβῶν.

Τότε πλέον, ὄχι μόνο τροπικῶς, ἀλλὰ καὶ τοπικῶς θὰ χωριστοῦμε. Καὶ **ἡ Ἐκκλησία θὰ διωχθῇ· καὶ οἱ ναοὶ θὰ κλείσουν**, ὃν τρόπον ἔχουν κλείσει στὴν Ἀλβανία καὶ σὲ ἄλλα μέρη.

Διωγμός. Φαίνονται αὐτὰ ἀπίστευτα· ἀλλὰ **ὅλες οἱ ἐνδείξεις φανερώνουν, ὅτι ἐκεῖ θαίνομε**. Λοιπὸν, **πρέπει κ' ἐμεῖς νὰ προετοιμάσωμε τὸν ἑαυτὸ μας διὰ Ἐκκλησιὰν κατακομβῶν**.

Ἀλλὰ γεννᾶται τὸ ἐρώτημα. Ἔχομε ἐμεῖς τὴν διάθεσιν αὐτῆν; Τί λέτε; Μήπως συμβῆ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἶπε ὁ Χριστὸς στὸν Πέτρο· *«Σίμων Σίμων, ἰδοὺ ὁ σατανᾶς ἐξητήσατο ὑμᾶς τοῦ σινιάσαι ὡς τὸν σίτον»* (ὁ σατανᾶς, λέει, ζητάει νὰ

(*) Αὐτὸ συνέβη στὸ ἴδρυμα «40 Μάρτυρες» Κοζάνης. Μὲ τὴ συμβουλή τοῦ ἱδρυτοῦ π. Αὐγουστίνου, ἀγωνιστικὴ ὅπως πάντα, δὲν παραδόθηκαν τὰ κλειδιά τοῦ οἰκοτροφείου, καὶ ἔγινε βιαία ἀναγκαστικὴ ἔξωσι. «Δὲν θὰ τοὺς δώσης κλειδί», εἶπε στὴν ὑπεύθυνη. «Θὰ πῆς· εἶπε ὁ Αὐγουστίνος ὄχι· ἐκτὸς ἂν σᾶς βγάλουν διὰ τῆς χωροφυλακῆς. Ἀλλὰ ἡ χωροφυλακὴ μας ἔχει σώφρονες ἄνδρες, πῶς θὰ σᾶς βγάλουν ἔξω;». Στὶς 4-12-2003 ἔσπασαν τὴν πόρτα τοῦ οἰκοτροφείου, παρουσίᾳ δικαστικοῦ ἐπιμελητοῦ, τὴν ὥρα ποὺ οἱ μαθήτριες ἦταν στὸ σχολεῖο, καὶ ἀνάγκασαν τὴν διευθύντρια, ποὺ ἐπὶ 25 ἔτη ἔμεινε μέσα στὸ Οἰκοτροφεῖο, μαζί μὲ τὴν βοηθὸ τῆς γυμνάστρια Δήμητρα Χλιαρᾶ νὰ ἐγκαταλείψουν τὸ οἰκοτροφεῖο. Ἡ παρουσία τοῦ ἀστυνομικοῦ ἦταν τυπικὴ, καὶ φιλική. Ὅ,τι ὑπῆρχε μέσα, ἔμεινε στὰ χέρια τους. Κατέλαβαν τὸ οἰκοτροφεῖο οἱ ἄγνωστοι κληρονόμοι, παρουσιάζοντας ψεύτικα καὶ πλαστογραφημένα ἔγγραφα καὶ πρακτικά, ποὺ βοοῦν. Ἡ τοπικὴ δικαιοσύνη ἔκανε στραβὰ μάτια καὶ κάλυψε τὴν ἀπάτη. Οἱ καταγγελίες, ποὺ ἔγιναν ἐπωνύμως, καὶ ὁ γραφολογικὸς ἔλεγχος μπῆκαν στὸ ἀρχεῖο.

σᾶς κοσκινίση)· *«ἐγὼ δὲ ἐδεήθην περὶ σοῦ ἵνα μὴ ἐκλίπη ἡ πίστις σου»* (Λουκ. 22,31). Ὁ Κύριος ἐγνώριζε τὴν ἀδυναμία τοῦ Πέτρου καὶ ὅτι, ναὶ μὲν εἶχε πόθο εἰλικρινῆ νὰ μείνη κοντὰ στὸ Χριστό, ἀλλὰ ἦταν τὸ πνεῦμα του ἀσθενές.

Ὁ Πέτρος ἀπήντησε· «Ἐγὼ, Κύριε, μαζί σου θὰ εἶμαι». Κ' ἐσεῖς τώρα εἴστε ἐδῶ πέρα, μαζί μου. Ἀλλὰ θὰ εἴστε πάντα;

Θὰ περάσετε κόσκινο. Δὲν θέλω νὰ σᾶς ἀπογοητεύσω. Ὡραία εἴστε τώρα ὅλες ἐδῶ. Δὲν σᾶς πειράζει κανεῖς, δὲν σᾶς καταδιώκει κανεῖς. Ἐλεύθερο κατηχητικὸ σχολεῖο ἔχετε, ἐλεύθερες συγκεντρώσεις κάνετε, ἐλεύθερα εἶνε ὅλα. Ζῆτε πάνω σ' ἓνα ὄρος Θαβώρ. *«Καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι...»* (Ματθ. 17,4). Ἔχετε τὴ συντροφιά σας, τὸ φαγητό σας, τὸν ὕπνο σας, τὸ κέντρο σας, τὰς εὐκολίας σας. Ὅλα αὐτὰ εἶνε καλὰ καὶ εὐχάριστα. Ἀλλὰ μετὰ ὁ Θεὸς θὰ μᾶς δώση μιὰ κλωτσιά, ὅπως λέει καὶ ὁ Χότζνερ, καὶ θὰ μᾶς πετάξῃ ἀπὸ τὸ ὄρος Θαβώρ· θὰ μᾶς ρίξῃ κάτω, στὴν σκληρὰν πεδιάδα, στὸ σχῆμα αὐτό.

Γεννᾶται λοιπὸν τὸ ἐρώτημα· **ἐμεῖς εἴμεθα προετοιμασμένοι γιὰ ἓνα τέτοιο διωγμό;** Ἔχομε ἐμεῖς τὸ θάρρος καὶ τὴν αὐταπάρνησιν τοῦ μάρτυρος ἐκείνου, ποὺ ἄκουε νὰ πλησιάξῃ τὸ μούγκρισμα τῶν λεόντων καὶ ἔλεγε· «Νά, ἀκούεται ἡ σάλπιγξ, ἀκούεται ἡ σάλπιγγα ποὺ μὲ καλεῖ»; Ἔχομε ἐμεῖς τέτοια αὐταπάρνησι καὶ θυσία; Ἔμεῖς οἱ ὑλικοί, οἱ γήινοι ἄνθρωποι, μποροῦμε νὰ φτάσουμε σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο, ποὺ ἔφτασαν ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἥρωες; Ἔχομε τὴν αὐταπάρνησιν αὐτῆ τῆς Μαριάμ, μιᾶς ταπεινῆς ὑπηρετρίας, ἡ ὁποία κατῶρθωσε νὰ κερδίσῃ τὴν Φαβιόλα;

Νὰ μιλᾷ ἡ ζωὴ μας γιὰ τὸ Χριστὸ

Μὴ νομίζετε ὅτι οἱ Χριστιανοὶ τὴν περίοδο τῶν διωγμῶν μιλοῦσαν συνεχῶς γιὰ τὸ Χριστό. Δὲ μιλοῦσαν συνεχῶς γιὰ τὸ Χριστό· καὶ ὅμως ...«μιλοῦσαν» συνεχῶς γιὰ τὸ Χριστό. Ἐνῶ τώρα ἐμεῖς μιλοῦμε συνεχῶς γιὰ τὸ Χριστό, καὶ δὲν ...«μιλοῦμε» γιὰ τὸ Χριστό. Δὲν εἶνε περίεργα πράγματα αὐτά; Οἱ Χριστιανοὶ τὴν ἐποχὴ τῆς Φαβιόλας δὲ μιλοῦσαν καθόλου γιὰ τὸ Χριστὸ στοὺς κύκλους τοὺς εἰδωλολατρικούς. Ἀλλ' ἐνῶ δὲ μιλοῦσαν καθόλου μὲ τὸ στόμα

περὶ Χριστοῦ, κατ' ἄλλο τρόπο κήρυτταν τὸ ὄνομά του. Δὲ λέγανε τίποτα περὶ τοῦ Χριστοῦ. Διότι ἦταν ἄγρια καὶ ἀτίθασα πνεύματα οἱ εἰδωλολάτραι, ἦταν τίγρεις καὶ λέοντες ἐπίγειοι. Οἱ Χριστιανοὶ ὑπηρετοῦσαν σ' αὐτοὺς ὡς ὑπηρετικὸ προσωπικὸ σὲ διάφορες ἐργασίες, ὡς μαγεύσεις, ὡς νοσοκόμες, παντοῦ. Καὶ δὲν μιλοῦσαν καθόλου γι' αὐτὰ τὰ πράγματα, κατὰ τὸν λόγον «Μὴ δῶτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσὶ μηδὲ βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων» (Ματθ. 7,6). Καὶ ὅμως κέρδισαν τοὺς εἰδωλολάτρεις χωρὶς λόγο, χωρὶς κήρυγμα, χωρὶς κατήχησι.

Ποῦ εἶνε αὐτὸ γραμμένο; Ἔσεις ποὺ εἶστε ἐδῶ καὶ διαβάζετε τὸ Εὐαγγέλιο, πέστε μου ποῦ εἶνε αὐτὸ γραμμένο, «Διὰ τῆς ... (καλῆς) ἀναστροφῆς ἄνευ λόγου κερδηθήσονται». Ποῦ εἶνε αὐτὸ γραμμένο; (Α' Πέτρ. 3,1).

Ὅ,τι συμβαίνει καὶ σήμερα σὲ μερικὰ σπίτια. Εἶνε μιὰ γυναίκα ποὺ κάνει τὸ θρησκευτικὸ· λέει λέει λέει, καὶ τὴ σιχαίνεται ὁ ἄντρας της, διότι τίποτα ἀπὸ ὅσα λέει δὲν ἐφαρμόζει. Ἐνῶ ἀντιθέτως ὑπάρχουν ἄλλες γυναῖκες, οἱ ὁποῖες δὲν μιλοῦν μέσ' στὸ σπῆτι περὶ Χριστοῦ· ἀλλὰ ὀμιλεῖ ἡ ζωὴ των ἡ ἀγία ζωὴ των καὶ φέρνουν τοὺς ἄνδρες τους στὸ Χριστό.

Λοιπὸν, οἱ Χριστιανοὶ ποὺ ἐδιώκοντο εἶχαν ζωὴν ἀγίαν καὶ ἔκαναν μεγάλες θυσίες, καὶ ἔτσι κέρδισαν τοὺς εἰδωλολάτρεις. Ἔμεινε κατάπληκτη ἡ Φαβιόλα καὶ ὅλα αὐτὰ τὰ πρόσωπα τῆς ἀριστοκρατίας μπροστὰ στὴν αὐταπάρνησι καὶ στὴ θυσία καὶ τὴ σωφροσύνη, τὰς ἀρετὰς τῶν Χριστιανῶν.

Πόσοι θὰ μείνουν;

Γεννᾶται λοιπὸν τὸ ἐρώτημα· ἐμεῖς εἴμεθα προετοιμασμένοι γιὰ μιὰ τοιαύτη Ἐκκλησία; **Ὅταν πέση τὸ κόσκινο τοῦ διωγμοῦ, ὅπως στὴν Ἀλβανία καὶ σὲ ἄλλες χώρες, πόσοι θὰ μείνουμε;**

Μιὰ κορυφὴ τοῦ Θαβῶρ εἶνε ἐδῶ πέρα· ἀλλὰ θὰ λείψῃ αὐτὴ ἡ κορυφὴ. Τώρα εἶστε πολλές. Ὅταν ἀρχίσῃ ὁ διωγμὸς, ἀπὸ τίς ὀγδόντα - ἑκατὸ ποὺ εἶστε ἐδῶ, –νὰ μὴ σᾶς φανῆ παράξενο– ζήτημα ἂν μείνετε δέκα· πέντε ἂν μείνετε. Θὰ φύγουν, θὰ φύγουν, θὰ φύγουν. Θὰ τὰ διῆτε αὐτά. Ἐγὼ δὲ θὰ ζῶ πλέον γιὰ νὰ δῶ αὐτὰ τὰ τραγικὰ γεγονό-

τα. Τὰ ἐζῆσα αὐτὰ τὰ γεγονότα, καὶ τὰ ξέρουν ἐδῶ πέρα ὅσοι εἶνε. Θὰ βγῆ ἓνα βιβλίον, τὸ ὁποῖο θὰ περιγράψῃ τὰ πρὸ σαράντα ἐτῶν συμβάντα· ὄχι γιὰ τὴ δόξα τῆ δικῆ μου, ἀλλὰ γιὰ νὰ τιμήσουμε τὰς περιστάσεις ἐκείνας. Ἦρθε ἡμέρα κατὰ τὴν ὁποία, ἐνῶ εἶχα σαράντα - πενήντα κοντά μου, ὅλοι μὲ ἐγκατέλειψαν – πλὴν ἑνὸς προσώπου, τοῦ Γεωργίου Παφίλη. Μόνον αὐτὸς δὲν μὲ ἐγκατέλειψε· ἔμεινε σταθερὸς καὶ ἀκλόνητος. Ὅλοι μὲ ἐγκατέλειψαν.

Λοιπὸν, **μὴ νομίζετε ὅτι στὸ Θαβῶρ θὰ περάσετε ὅλη σας τὴ ζωὴ. Θὰ ῥθῃ ἡ ἐγκατάλειψις καὶ ὁ διωγμὸς. Καὶ θὰ πενάσωμε καὶ θὰ γυμνητεύσωμε, τὰ πάντα θὰ ὑποστοῦμε γιὰ τὸ Χριστό. Θὰ ἔχωμε ἐμεῖς τὸν ἠρωϊσμόν τῶν μαρτύρων αὐτῶν;** Τότε θὰ παρουσιασθοῦν καὶ νέοι νεομάρτυρες. Τοιοῦτοι νεομάρτυρες παρουσιάζονται στὴ Ῥωσία καὶ στὴν Ἀλβανία. Τὸ τί συμβαίνει στὶς χώρες αὐτὲς εἶνε ἄγνωστον.

Τώρα ἐμεῖς πήγαμε στὴν ἐκκλησία, λειτουργηθήκαμε, ἀκούσαμε τὸ Εὐαγγέλιο καὶ τὸ κήρυγμα, καὶ ἐπιστρέψαμε στὰ σπῆτια μας ὑπὸ ἐλεύθερον ἥλιον τέλος πάντων, μολονὸς ἐμμεσος εἶνε ὁ διωγμὸς ἐναντίον τῶν ἰδεῶν τοῦ Εὐαγγελίου. Μετὰ **θ' ἀρχίσῃ καὶ ὁ ἄμεσος διωγμὸς. Πᾶς Χριστιανὸς θὰ καταδιώκεται, ἀκόμα καὶ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ ἂν θὰ κἀνῃ.**

Δὲν τὰ λέγω αὐτὰ διὰ νὰ σᾶς σκορπίσω τὴν ἀπογοήτευσιν. Σᾶς τὰ λέω, γιὰτὶ εἶνε καθρέφτης αὐτός, εἰς τὸν ὁποῖο καθρεφτιζόμεθα, γιὰ νὰ φθάσωμε καὶ ἐμεῖς στὰ ὕψη τῶν ἁγίων· ἀλλὰ καὶ γιὰτὶ πρέπει νὰ ξέρετε τὴν ἀλήθειαν.

Πολλὰ λόγια ἔχομε πεί, πάρα πολλὰ λόγια, καὶ ὀλίγη οὐσία ὑπάρχει. Δὲν μιλοῦσαν γιὰ τὸ Χριστὸ ἐκεῖνοι· καὶ ὅμως ἡ συναναστροφή των ἦτανε καθαρῶς χριστιανικὴ. «Ἄνευ λόγου κερδηθήσονται». Αὐτὸ εἶνε. Ἐπῆλθε μιὰ κρυάδα στοὺς Χριστιανούς, ψυγίον ἐγίνε ὁ τρόπος τῆς ζωῆς τους. Τίς οἶδε τὰς βουλὰς τοῦ Θεοῦ; Τίς οἶδε ἀπ' αὐτὴ τὴ νέκρα ποὺ ὑπάρχει σήμερα στὴν Ἑλλάδα τί θὰ βγάλλῃ ὁ Θεός;

Εἶστε σημαδεμένοι

Ἔσεις ὅμως εἶστε σεσημασμένοι, εἶστε σημαδεμένοι, ἔχετε τὴν σφραγίδα τοῦ ἀρνίου. Ὅπου βρίσκονται ζωντανοὶ

Χριστιανοί, τούς γνωρίζουν έναν - ένα. Μπορεί αυτοί σε μιὰ νύχτα να τούς πιάσουν όλους αυτούς.

Δέν λένε ἐδῶ πέρα στην πόλι οί οίκουμενισταί και οί μαρξισταί: «Τί να κάνουμε; Ἐμεῖς ξέρουμε πολὺ καλὰ τούς Χριστιανούς, μὴ μᾶς μιλάτε γι' αὐτούς. Ψόφιοι εἶνε. Ἄν μπορέσουμε να διώξουμε τὸν Καντιώτη, τελείωσε ἡ ὑπόθεσι. Ὅλη ἡ Φλώρινα δική μας εἶνε». Ἔτσι θὰ κάνουν· θὰ χτυπήσουν κατακέφαλα.

Τέτοια διάθεσι ἔχουν. Σφοδρῶς πολεμοῦν τὰ κατηχητικὰ σχολεῖα, τὰς κινήσεις, τούς ἱεράρχας ποὺ ἀκόμα στέκονται και ἔχουν ἐπὶ κεφαλῆς ἕναν ἀρχιεπίσκοπο ὁ ὁποῖος εἶνε πειθήνιον ὄργανον τῶν θελήσεών τους.

Ἔστερα ὁ καθέννας τὸ σπιτάκι του, τὴν οἰκογένειά του, και τίποτε περισσότερο. Δέν τὸν ἐνδιαφέρουν καθόλου τὰ ἄλλα. Εἶνε ἰδιοτελεῖς πλέον οἱ ἄνθρωποι. Τὰ τριάκοντα ἀργύρια τοῦ Ἰούδα κυριαρχοῦν, ἡ ἰδιοτέλεια και τὸ συμφέρον βασιλεύουν.

Τὸ πρωῖ ἦρθαν να μοῦ παραπονεθοῦν γιὰ κάποιον ἱερέα. Θύμωσα και ὠργίστηκα. Κλοπή, κλοπή, κλοπή! Δίνουν οἱ ἄνθρωποι χρήματα γιὰ τὴν ἐκκλησία, και τὰ ἀρπάζει ὁ παπᾶς ὅλα και δέν ἀφήνει τίποτα στην ἐκκλησία. Νέοι Ἰουδαί. Πέρα ἀπὸ τὴν παπαδιά τους και τὰ παιδιά τους τίποτε ἄλλο ἱερὸ και ὅσιο δέν τούς ἐνδιαφέρει. **Σπάνιο πρᾶγμα εἶνε οἱ εὐλαβεῖς ἱερεῖς ποὺ εἶνε ἔτοιμοι γιὰ θυσίες.**

Δενμεμέληδες Ἕλληνες και Ἕλληνίδες, ξυπνήστε!

Ἄδελφοί, «ἐσχάτη ὥρα ἐστίν» (Α' Ἰωάν. 2,18). Ἀπὸ τὸ ὑπερπέραν, ὅπου ἀναπαύονται οἱ ἥρωες και οἱ μάρτυρες τῆς φυλῆς μας, ἀκούεται φωνή:

Δενμεμέληδες Ἕλληνες και Ἕλληνίδες, διατί κοιμάσθε; Διατί ζῆτε ἀδιάφοροι και ἀναίσθητοι; Ἐὰν πιάση φωτιά εἰς τὸ σπίτι σας, δέν μέ-

νετε ἀδιάφοροι, ἀλλὰ σπεύδετε να διασώσετε ὅ,τι προλάβετε ἀπὸ τὴν ὑλικὴν σας περιουσίαν. Ἄλλ' ἰδοὺ τώρα μία πυρκαϊὰ ἀπείρως φοβερωτέρα τῆς ὑλικῆς, πυρκαϊὰ ποὺ καθημερινῶς προσλαμβάνει μεγαλυτέρας διαστάσεις και ἐντείνεται και ἐπεκτείνεται σφοδρότατα και ἀπειλεῖ ἠθικῶς και θρησκευτικῶς να πυρπολήσῃ τὸ πᾶν. Ὁ εὐλογημένος αὐτὸς πνευματικὸς οἶκος ποὺ λέγεται ὀρθόδοξος Ἑλλάς, κόποι αἰώνων, κινδυνεύει να γίνῃ παρανάλωμα τοῦ πυρός.

Ἐμπρὸς εἰς τὸ φρικτὸν αὐτὸ θέαμα θὰ μείνετε ἀδιάφοροι; Δέν πρέπει να μείνετε ἀδιάφοροι. Καιρὸς να ἐγερθῆτε ἐκ τοῦ πνευματικοῦ ληθάργου, να ἐξεγερθῆτε και να πολεμήσετε μετὰ τὰ νόμιμα μέσα ποὺ παρέχει τὸ φιλελεύθερον και δημοκρατικὸν πολίτευμα τῆς πατρίδος, μετὰ τὴν φωνὴν σας. Μετὰ πίστιν ἀκατάβλητον ἀγωνισθῆτε, ἀγωνισθῆτε μετὰ ἐπιμονὴν και μετὰ σύστημα. Και τότε να εἰσθε βέβαιοι, ὅτι οἱ δαίμονες τῆς κολάσεως, ὅποιονδήποτε χρῶμα και ἂν ἔχουν, θὰ ἐξαφανισθοῦν, και ἡ Ἑλλάς θὰ παραμείνῃ χώρα Ὀρθοδοξίας.

Τελευταῖο ὄπλο τοῦ σατανᾶ

Ὁ Χριστοφόρος ὁ Καλύβας, ἕνας ἐπιστήθιος φίλος μου, σπουδαῖα φυσιογνωμία, ἱστορικὴ φυσιογνωμία, μοῦ ἔλεγε πρὸ ἐτῶν ποὺ συζητούσαμε:

«Ὡς Αὐγουστίνε, δέν κατάλαβες τί θὰ γίνῃ; Ὁ σατανᾶς μετεχειρίσθη ὅλα τὰ μέσα γιὰ να διαλύσῃ τὴν Ἐκκλησία. Θὰ μεταχειρισθῆ εἰς τούς ἔσχαιτους καιροὺς και ἕνα τελευταῖο ὄπλο. Θὰ ντύσῃ παπάδες και δεσποτάδες πρόσωπα τῆς ἐξουσίας του· θὰ τούς φορέσῃ ἐγκόλπια και θὰ τούς

δώσῃ πατερίτσες. Και διὰ μέσου αὐτῶν τῶν ἀρχιερέων θὰ διαλύσῃ τὴν Ἐκκλησία».

Ὁ σατανᾶς θὰ ἐμφανισθῆ μὲ ράσα, μὲ ἄμφια, μὲ πατερίτσες καὶ μπαστοῦνες!

Τί θὰ δοῦν τὰ μάτια μας...

Ὁ Μᾶρκος ὁ Εὐγενικὸς πάλεψε μὲ τὸ μεγάλο θηρίο, τὸν πάπα, ποὺ τόσα χρόνια βασανίζει τὸν κόσμο. Καὶ τώρα στὰ χρόνια μας –τί θὰ δοῦνε τὰ ματάκια μας..., προτιμότερο νὰ μᾶς πάρῃ ὁ Θεὸς ἀπὸ τὸν κόσμο τοῦτο, παρὰ νὰ δοῦμε τίς κακὲς ἡμέρες ποὺ ἔρχονται– κακὰ σημάδια ἔχομε. Ἄς γλεντᾶνε, ἄς διασκεδάζουν, ἄς βγάζουν τὰ μάτια τους· ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ. Χειρότερη ἀπὸ ἐκείνη ποὺ ζήσαμε τὸ 1940. Θυμᾶστε τὴν πείνα, θυμᾶστε τὴ δυστυχία, θυμᾶστε τὴ σκλαβιά; Θυμᾶστε αὐτὰ ποὺ ζήσαμε ὅλοι ὅσοι μείναμε πιστοὶ στὴν πατρίδα καὶ τὴν Ἐκκλησία; Ἔρχονται πάλι τέτοιες ἡμέρες.

Θεολόγοι, παπαῖδες, δεσποτάδες, πατριαρχάδες μᾶς λένε νὰ πᾶμε νὰ προσκυνήσουμε τὸν πάπα. Πέφτουμε ἀπὸ τὸ θρόνο, μὰ τὸν πάπα δὲν τὸν προσκυνᾶμε. Καὶ τρεῖς μητροπόλεις, τῆς Ἐλευθερουπόλεως τῆς Φλωρίνης καὶ τῆς Παραμυθιάς, παύσαμε τὸ μνημόσυνο τοῦ πατριάρχου Ἀθηναγόρα. Γιατί; Θέλει μὲ τὸ ζόρι νὰ μᾶς κἀνῃ φράγκους. Δὲν θὰ γίνουμε φράγκοι. Τὸ γράψαμε στὸν Ἀθηναγόρα· εἴμεθα ἔτοιμοι καὶ τὸ θρόνο καὶ τὴ ζωὴ μας νὰ χάσωμε, παρὰ νὰ προσκυνήσωμε τὸν πάπα. **Ἔρχονται τέτοιες κακὲς ἡμέρες· ὅλοι θέλουν νὰ πᾶμε στὸν πάπα.**

Ἐγὼ νομίζω, ὅτι πρέπει νὰ μείνουμε ὀρθόδοξοι. Ὁρθόδοξοι ὅπως καὶ οἱ πατέρες μας, ὀρθόδοξοι ὅπως γενεαὶ γενεῶν, ὅπως φωνάζει ὁλόκληρος ἡ Ἱστορία. Εἴμαστε παιδιά τῶν προμάχων τῆς Ὁρθοδοξίας, τοῦ Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ καὶ τοῦ Μεγάλου Ἀθανασίου, εἴμεθα παιδιά τοῦ ἁγίου Νικολάου, εἴμεθα παιδιά τοῦ ἁγίου Δημητρίου, εἴμεθα παιδιά τῆς Ὁρθοδοξίας, καὶ κανεὶς μας μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ δὲν θὰ τὴν ἀρνηθῆ.

Ἄς παρακαλέσωμε τὸν Θεό, νὰ μᾶς κρατήσῃ ὅλους ἐνωμένους, πιστοὺς εἰς τὴν ἁγία μας Ὁρθοδοξία, τῆς ὁποίας τὸ κάλλος εἶνε ἀμήχανον καὶ ἡ δόξα εἶνε ἀπερίγραπτος.

Γνωρίσματα ὀρθόδοξου κληρικοῦ

Ἄγαπητοί, πρέπει νὰ ὁμολογήσωμε μιὰ πικρὰ ἀλήθεια. Οἱ πιστοί, ποὺ ἀγωνίζονται γιὰ νὰ κρατήσουν τὴν Ὁρθοδοξία, εἶνε ὀλίγοι. Τὸ ρεῦμα τὸ μεγάλο καὶ τὸ ἀπέραντο εἶνε ἐκεῖνοι ποὺ σιγὰ - σιγὰ ἔχουν ἀπομακρυνθῆ ἀπὸ τὴν ὀρθόδοξο πίστι.

Θὰ πῶ ἓνα λόγο, ποὺ ποτέ δὲν τὸν εἶπα. Θὰ τὸν πῆτε ἐγώιστικό, ἀλλὰ σᾶς δίνω μιὰ ζυγαριά, γιὰ νὰ ζυγίσετε παπαῖδες, δεσποτᾶδες καὶ ὄλο τὸν κλῆρο καὶ ὅλους τοὺς θεολόγους. Ἡ ζυγαριὰ αὐτὴ ποιά εἶνε; Ποιό εἶνε τὸ γνώρισμα τοῦ παπαῦ; Νὰ μαζεύῃ πρόσφορα; Νὰ κἀνῃ ὠραῖες ἀκολουθίες; Νὰ κηρύττῃ χαριτωμένα καὶ νὰ χρηστολογῆ ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος καὶ νὰ δακρῦζουν τὰ μάτια μερικῶν δεσποινारीων γιὰ τοὺς στοχαστικούς του λογισμούς; Ποιό εἶνε τὸ γνώρισμα τοῦ παπαῦ καὶ τοῦ δεσπότη σ' αὐτὰ τὰ δύσκολα χρόνια;

Τὸ γνώρισμα τοῦ δεσπότη καὶ τοῦ παπαῦ εἶνε ἡ μαχητικότης, ἡ παρρησία. Εἶνε ἐκεῖνο ποὺ εἶπε ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ὅτι «Οἱ θέλοντες εὐσεβῶς ζῆν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διωχθήσονται» (Β' Τιμ. 3,12). **Ἄν δῆτε παπαῦ, ἂν δῆτε θεολόγο, ἂν δῆτε μητροπολίτη καὶ ἀρχιεπίσκοπο, ποὺ δὲν διώκεται, ἀλλ' ἀπολαύει τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἐκτιμῆσεως ὄλων, τότε ἔχει ἐφαρμογὴ ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ «Οὐαὶ ὅταν καλῶς ὑμᾶς εἴπωσι πάντες οἱ ἄνθρωποι» (Λουκ. 6,26)· νὰ ξέρετε πολὺ καλά, ὅτι αὐτὸς δὲν βαδίζει καλῶς.** Ἡ ἂν λέγεται ὀρθόδοξος καὶ δὲν θέλῃ ν' ἀντιμετωπίσῃ τὸ ρεῦμα, τὴν χιονοστιβάδα αὐτὴ ποὺ κατέρχεται γιὰ νὰ διαλύσῃ τὸν κόσμο. Ὁ παπαῦς ὁ ὀρθόδοξος πάει κόντρα μὲ τὰ ρεύματα. Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος ἓνας ἦτο, ἀλλὰ κράτησε στοὺς ὤμους του ὡς Ἄτλας ὁλόκληρη τὴν Ὁρθοδοξία. Ὁ Μᾶρκος ὁ Εὐγενικὸς ἓνας ἦτο, ἀλλὰ κράτησε στὰ χέρια του ὁλόκληρη τὴν Ὁρθοδοξία. Ὁ ἱερὸς Φώτιος τὰ ἴδια. Ὀλίγοι εἶνε, ἀλλὰ

δὲν νικάει κανεὶς μὲ τὰ νούμερα, νικάει μὲ τὴν πίστι. Γιατὶ ὅσο ἀξίζει ἓνας πιστὸς παπᾶς, ὅσο ἀξίζει ἓνας πιστὸς ἐπίσκοπος, ὅσο ἀξίζει ἓνας πιστὸς ἀρχιεπίσκοπος, ὅσο ἀξίζει ἓνας λαϊκὸς καὶ μιὰ γυναίκα, δὲν ἀξίζει ὀλόκληρος ὁ ντου-νιάς. Λοιπὸν νὰ μὴ πτοούμεθα· διότι γίνεται αὐτὴ ἡ προδοσία τῆς πίστεώς μας δεξιὰ καὶ ἀριστερά.

Ἔνα σᾶς συνιστῶ. Μὴ μοῦ λέτε, ὅτι Αὐτὸς εἶνε καλός, αὐτὸς εἶνε θεολόγος σπουδαῖος, αὐτὸς κάνει διαλεκτικὴ, αὐτὸς ἄνοιξε ἀκαδημία τοῦ Πλάτωνος κι ἅμα τὸν ἀκούσης εἶνε θαῦμα!... Μέτρησέ τον ἂν ἔχη μιὰ σπίθα ἀπὸ τὸ Μᾶρκο τὸν Εὐγενικό, ἂν ἔχη μιὰ σπίθα ἀπὸ τὸν ἱερὸ Φώτιο, ἂν ἔχη μιὰ σπίθα ἀπὸ τὸν Κηρουλάριο, ἂν ἔχη μιὰ σπίθα ἀπὸ τὸν Παπουλάκο (ὁ ἀγράμματος αὐτὸς στάθηκε ἀπέναντι ὀλόκληρου τοῦ κόσμου).

Τὰ λέγω αὐτὰ ἔχων ἐπίγνωσι τῆς θέσεώς μου ὡς Ἑλλη-νος καὶ ὡς ἐπισκόπου ἔχοντος τεραστίας εὐθύνας. Εἶμεθα ἔτοιμοι τὰ πάντα νὰ θυσιάσωμεν. Τολμῶ, ἴσως γιὰ τελευταία φορὰ ἀπὸ τοῦ βήματος αὐτοῦ, νὰ πῶ· Ὅσοι ἀγαπᾶτε τὸ Χριστό, ὅσοι ἀγαπᾶτε τὴν Ἐκκλησία, ἔχουμε τὴν Παναγιά μαζί μας, ἔχουμε μαζί μὲ ὅλους ἐκείνους ποὺ ἀγωνίστηκαν καὶ ἀγωνίζονται γιὰ τὴν ὀρθόδοξο πίστι μας. Ὅσοι εἶνε μὲ τὸ διάβολο, νὰ κάτσουν κάτω, νὰ κλείσουν τὰ στόματά τους. Διότι διάβολος εἶνε ἡ δειλία των, διάβολος εἶνε ἡ δελεαστικότης των, διάβολος τὰ ἐπιχειρήματά των, ποὺ ζητοῦν νὰ ψυχράνουν μιὰ χούφτα ἀνθρώπων οἱ ὁποῖοι βασανίζονται καὶ τυραννοῦνται καὶ διώκονται γιὰ τὴν πίστι τοῦ Χριστοῦ μας.

Ἐμεῖς ἔχομεν ἀνέκαθεν ὡς σύνθημα τὸν ὄρκο τῶν ἐφήβων τῶν Ἀθηνῶν. Τὰ παλληκάρια τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ἐπάνω ἀπὸ τὴν Ἀκρόπολι ὠρkiζόταν καὶ λέγανε· «*Ἡ μόνος ἢ μετ' ἄλλων τὰ ὅσια καὶ ἱερὰ ὑπερασπιῶ*». Καὶ ἐγώ, μικρὸς στρατιώτης, τὸ δηλώνω παρρησίᾳ· Ἡ μόνος ἢ μετ' ἄλλων τὰ ὅσια καὶ ἱερὰ τῆς πίστεως θὰ τὰ ὑπερασπίσω μέχρι τελευταίας ρανίδος τοῦ αἵματός μου. Κ' ἐσεῖς, ἀντὶ χειροκροτημάτων ματαίων, τὰ ὁποῖα οὐδὲν λέγουν, ἀντὶ ἐπαίνων, νὰ **προσευχηθῆτε πολὺ. Γιατὶ οἱ ὀρθόδοξοι ἔμειναν ὀλίγοι, καὶ ἡ μάχη ἐπεκτείνεται, καὶ θὰ βρεθῶμεν πρὸ νέων γεγονότων.**

Ἦχι μόνο στὴν μικρά μας Ἑλλάδα, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅλα τὰ πλάτη καὶ τὰ μήκη τῆς γῆς ὁ ἔωσφόρος ἔχει ἐκστρατεύσει, καὶ λυσσάει γιὰ νὰ ξερριζώση μέσα ἀπὸ τὰ στήθη τῶν ἀνθρώπων τὴν ὀρθόδοξο πίστι. Δὲν ξέρω τί θὰ γίνη. Δὲν ξέρω τί διωγμοὺς θὰ ὑποστώμεν οἱ ἐπίσκοποι ποὺ ἐπαύσαμε τὸ μνημόσυνο τοῦ Ἀθηναγόρου καὶ οἱ ἄλλοι κληρικοὶ οἱ ὁποῖοι εἶνε γύρω μας. Δὲν ξέρω σὲ ποιὸ Ἅγιον Ὄρος θὰ καταφύγωμεν. Ἔνα γνωρίζω· πῶς ὅ,τι καὶ ἂν γίνη, ὅ,τι καὶ ἂν συμβῆ, καὶ τὰ ἄστρα νὰ πέσουν, καὶ οἱ ποταμοὶ νὰ ξηρανθοῦν, καὶ ἄνω κάτω νὰ γίνη ὁ κόσμος, ἓνα γνωρίζω – τὸ πιστεύω ἀκραδάντως, ὅτι στὸ τέλος θὰ νικήσῃ ἡ Ὁρθοδοξία.

Ὅταν θὰ ἔρθῃ ἡ στιγμή τοῦ διωγμοῦ τῶν ὀρθοδόξων, τότε ἔχομεν καὶ ἡμεῖς τὸ σχέδιό μας, ὅπως καὶ πᾶς πιστὸς. Κ' ἐσεῖς ὅλοι –εἶστε ἐδῶ 3.000;– αὐτὰ ποὺ σᾶς εἶπα νὰ τὰ σκορπίσετε παντοῦ. Ὁ ἓνας νὰ γίνη δυό, οἱ δύο τέσσερις, οἱ τέσσερις ὀκτώ... Νὰ γίνη μεγάλο κύμα θαλάσσης, νὰ ξεπλύνωμε τὴν πατρίδα μας, εἰς τρόπον ὥστε ἡ Ἑλλὰς νὰ γίνη ἄστρον τοῦ οὐρανοῦ, ὀρθόδοξος τόπος, παράδεισος τῆς Ὁρθοδοξίας· ἀμήν.

Ἔσχατοι χρόνοι

Τὸ τέλος τοῦ κόσμου λέει ὁ Χριστὸς ὅτι θὰ εἶνε «*ὥσπερ αἱ ἡμέραι τοῦ Νῶε*» (Ματθ. 24,37). Καὶ οἱ ἡμέρες μας εἶνε ὅπως αἱ ἡμέραι τοῦ Νῶε. Διότι ἔχομε ξεκλίνει, καὶ πρέπει νὰ περιμένωμε τὸ τέλος τοῦ Νῶε. Δὲν τὸ λέω ἐγώ, ὁ ἐπίσκοπος Φλωρίνης ὁ δῆθεν αὐστηρός· τὸ λένε ἀλλὰ στόματα, ἔγκυρα, πολιτικῶν καὶ ἐπιστημόνων, ἀνδρῶν διαπρεπῶν Ἀμερικῆς καὶ Ῥωσίας· αὐτοὶ προβλέπουν, ὅτι εἶμεθα ἐγγὺς θυέλλης.

Δὲν θ' ἀνοίξουν πλέον οἱ καταρράκται τοῦ οὐρανοῦ γιὰ νὰ πέσῃ νεράκι πάνω στὰ κεφάλια τῶν ἀμαρτωλῶν ἀνθρώπων· ἀλλὰ, ὅπως λέει ὁ ἅγιος Κοσμάς ὁ Αἰτωλός, θὰ φανοῦν στὸν οὐρανὸ τὰ «*μαυροπούλια*», ποὺ εἶνε τὰ ἀεροπλάνα. Καὶ οἱ ἀεροπόροι, ἀπὸ ὕψος χιλίων μέτρων, θὰ πατήσουν τὰ ἠλεκτρικὰ τους κουμπιά, θὰ ρίξουν ἀτομικὲς βόμβες, καὶ θὰ καταστραφῇ ἡ γῆ. Δὲν θὰ ὑπάρχουν πλέον πόλεις, δὲν θὰ ὑπάρχη κόσμος· θὰ γίνη καταστροφὴ ἄνευ

προηγούμενου. Αὐτὸς θὰ εἶνε ὁ Ἄρμαγεδὼν τῆς Ἀποκαλύψεως (16,16), ὁ τελευταῖος πόλεμος, ὁ ὁποῖος ὅπωςδήποτε θὰ γίνῃ, γιὰ τὶς ἁμαρτίες μας.

Ἡ εἰρήνη τοῦ κόσμου κρέμεται ἀπὸ μία κλωστή.

Κόσμε, γλέντα, διασκέδαζε, ὀργιάζε, μοίχευε, μάζευε... Ἐπάνω ἀπὸ τὰ κεφάλια μας κρέμεται ἡ σπάθη τοῦ Δαμοκλέους. **Ἀπὸ μία κλωστή κρέμεται ἡ εἰρήνη· καὶ ἐὰν αὐτὴ κοπῆ, οὐαὶ τῷ κόσμῳ.**

Παναγία Τριάς, ἐλέησον τὸν κόσμον σου. Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλέησον ἡμᾶς.

Ζοῦμε σὲ μιὰ ἐποχὴ ἁμαρτωλῆ, σὲ μιὰ ἐποχὴ τραγικῆ, σὲ μιὰ ἐποχὴ ἀποστασίας ἀπὸ τὸν Θεό· ζοῦμε σὲ μιὰ ἐποχὴ μεγάλης διαφθορᾶς καὶ ἀπιστίας. Ποτέ μὰ ποτέ ἡ ἀνθρωπότητος δὲν ἐβλασφήμησε καὶ δὲν ἐγκλημάτησε ὅπως στὶς ἡμέρες μας. Ποτέ δὲν

ἐψεύθησαν μικροὶ καὶ μεγάλοι ὅπως ψεύδονται χυδαίως σήμερα. Ποτέ ἡ ἀνθρωπότης δὲν ἐξέκλινε ἐκ τῆς τροχιάς τῆς ἠθικῆς ὅπως ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας. Οἱ ἡμέρες μας εἶνε ὅπως προφήτευσεν ὁ Χριστός. Διαβάστε τὸ Εὐαγγέλιο, γιὰ νὰ δῆτε τί λέει· τὸ τέλος τοῦ κόσμου θὰ εἶνε «ὥσπερ αἱ ἡμέραι τοῦ Νῶε».

Θεέ μου Θεέ μου, ὁποῖα ἐκπλήρωσις τῆς προφητείας!

Γίνεται διχασμὸς

Γίνεται διχασμὸς. «*Σημεῖον ἀντιλεγόμενον*» εἶνε ὁ Χριστός (Λουκ. 2,34). Δὲν γνωρίζομε τί συντελεῖται μέσα εἰς τὰ σπίτια τῶν ἀνθρώπων. Ὑπάρχει τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν. Ὁ Χριστὸς καὶ ὁ καῖσαρ παλεύουν μέσ' στὸν αἰῶνα μας. Γι' αὐτὸ εἶνε ἀνάγκη, ἐσεῖς ὅλες νὰ μιμηθῆτε τὰ παραδείγματα τῶν ἁγίων. Ἐπιλέξατε ἐκουσίως καὶ ὄχι ἀκουσίως τὸ δρόμο αὐτό· διότι ἂν χρησιμοποιούσαμε ἄλλα μέσα καὶ τρόπους,

θὰ ἔπρεπε νὰ εἶστε 500, 600, 700 κ.λπ., ἐνῶ τώρα εἶστε μόνο 70, καὶ αὐτὲς πάλι εἰσαστε ὅπως ὁ Πέτρος· ἔχετε μὲν τὴν διάθεσι, ἀλλὰ δὲν γνωρίζομε τὴν ἀδυναμίαν τὴν ὁποῖαν ἔχομε καὶ ἡ ὁποῖα ὑπάρχει μέσα εἰς τὰ στήθη μας.

Εἶθε λοιπὸν ἡ «Φαβιόλα», τὴν ὁποῖαν συνιστῶ νὰ τὴ διαβάσετε ἐκ νέου, νὰ γίνῃ ὑπόδειγμά σας, νὰ προσπαθήσετε νὰ τὴ ζήσετε.

Νὰ ἀναστήσουμε τὴ Φαβιόλα, νὰ ἀναστήσουμε ὅλα τὰ ἠρωϊκὰ ἐκεῖνα πρότυπα τῶν μαρτύρων, διὰ νὰ ποῦμε κ' ἐμεῖς, ὅτι ὁ Χριστὸς δὲν ἔζησε μόνο τὴν ἐποχὴ τῆς Φαβιόλας καὶ τῶν ἄλλων μαρτύρων, ἀλλὰ ὅτι ζῆ καὶ βασιλεύει εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμήν.

Νὰ ἀναστήσωμε τὰ πρότυπα τῶν ἁγίων

Θὰ μπορέσωμεν ἐμεῖς στὴν ἐποχὴ μας νὰ ἀνανεώσωμε τὶς θυσιᾶς τῶν μαρτύρων; Ἡ «Φαβιόλα» καλὴ εἶνε, ωραία εἶνε· τὴ διαβάζεις, εὐχαριστιέσαι, κλαῖς. Ξέρω ψυχὴς ποὺ κλαῖνε. Ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ μόνο αὐτό. **Πρέπει ἐμεῖς νὰ ἀναστήσωμε τὰ πρότυπα αὐτά.** Νὰ μὴ μοιάζουμε μ' ἐκείνους τοὺς «χριστιανούς» οἱ ὁποῖοι ἀγαπᾶνε τὴν ἁγία Αἰκατερίνη, τὴν ἁγία Βαρβάρα, ἀλλὰ νέα Αἰκατερίνη δὲν θέλουν νὰ ὑπάρχη στὸν κόσμον. Νέα Αἰκατερίνη ὄχι, νὰ μὴ παρουσιασθῆ. Τί ψευτιά, τί ἀπατεωνία, τί κωμωδία χριστιανικὴ! Νὰ ὑπάρχη μία ἁγία Βαρβάρα, νὰ μὴ παρουσιασθῆ ἄλλη. Δηλαδή, τὴν θέλουν ὡς εἶδος ταμποῦ· ἔτσι κατήντησε αὐτὴ ἡ ἀγιωτάτη μας θρησκεία, ἐνῶ εἶνε ζωντανή.

Λοιπὸν ἡ Φαβιόλα ὑπάρχει, ἀλλὰ πρέπει νὰ τὴν ζωντανέψωμε. Καὶ ὅλα αὐτὰ τὰ μαρτυρικὰ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται, νὰ τὰ ζωντανέψωμε. Νὰ γίνωμε μαρτυρικὰ πρόσωπα, μαρτυρικὴ Ἐκκλησία, κατακομβικὴ Ἐκκλησία. Θὰ μπορέσωμε νὰ τὴν πραγματοποιήσωμε αὐτὴν τὴν προσπάθεια; Εὐχάριστο εἶνε αὐτὸ τὸ ὁποῖο διαβάζομε, καὶ μάλιστα γραμμένο μὲ λογοτεχνικὴ χάρι. Εἶνε ἓνα πολὺ καλὸ πρότυπο ἡ Φαβιόλα. Εἶνε μία αὐτή. Ἀλλὰ τὸ ζήτημα εἶνε ἂν μπορέσωμε ἐμεῖς νὰ τὸ ἐπαναλάβωμε τὸ πρότυπο αὐτό.

Ἦμουν στὸ Μεσολόγγι τὰ χρόνια ἐκεῖνα πρωτοσύγκελλος, καὶ κάθε χρόνο ποὺ ἐωρταζόταν ἡ ἐπέτειος τῆς ἐξόδου

τοῦ Μεσολογγίου, τὴν Κυριακὴ τῶν Βαΐων, ἐρχόταν διάφορα ἐπίσημα πρόσωπα. Ἦταν καὶ αὐτὴ ἡ ἔξοδος μιὰ ἡρωϊκὴ πρᾶξις καὶ τὴν τιμοῦσαν· διότι προτίμησαν ἐκεῖνοι νὰ πεθάνουν, νὰ σκοτωθοῦν ὅλοι, παρὰ νὰ ζοῦν σκλαβωμένοι. Ἐρχόταν λοιπὸν τὴν ἡμέρα αὐτὴ διάφοροι ῥήτορες, καὶ λέγανε λέγανε λέγανε. Λόγια λόγια λόγια, βερμπαλισμὸς ἀτελειώτος. Ὅποτε ἓνα τέτοιο πρωῖνὸ πρὸ τοῦ '40, τὸ '39, ἦρθε ὁ ἀείμνηστος Μεταξᾶς καὶ εἶπε λίγα λόγια. Προφήτης ἦτανε; Ἐστάθηκε μὲ προσοχὴ ἐπάνω στὸ μνημεῖον τῶν ἡρώων, πού 'νε τὰ κόκκαλα συσσωρευμένα, στάθηκε μὲ προσοχὴ καὶ εἶπε τὰ ἐξῆς. «Ἕλληνες· σημασίᾳ ἔχει τὸ Μεσολόγγι, ἐὰν νέας ἀφορμῆς δοθείσης δυνάμεθα νὰ ἐπαναλαμβάνωμε τὸ Μεσολόγγι». Τίποτ' ἄλλο δὲν εἶπε, τίποτ' ἄλλο. Καὶ ὄντως τὸ ἐπόμενο ἔτος ἡ Ἑλλὰς ἐπανέλαβε τὸ Μεσολόγγι.

Νὰ μὴ θέλουμε ἔτσι ἀπλῶς νὰ ὑπάρχη ἡ «Φαβιόλα». Ἡ «Φαβιόλα» ὑπάρχει, καὶ ἀξίζει νὰ μᾶς συγκινήῃ ἐάν, εὐκαιρίας δοθείσης, ἀφορμῆς δοθείσης, δυνάμεθα καὶ ἐμεῖς, καθέννας ἀπὸ μᾶς, νὰ ἐπαναλαμβάνωμε τὰ ἡρωϊκὰ παραδείγματα τὰ ὁποῖα περιέχει ἡ ἱστορία αὐτὴ τῆς Φαβιόλας.

Ἐπικαιρο καὶ εὐχάριστο θὰ ἦτο νὰ ἔχαμε ἓνα κινηματογράφο νὰ δοῦμε σὲ ἔργο τὴ «Φαβιόλα». Νὰ δοῦμε τὴ Μαριὰμ τὴν πιστὴ δούλη τῆς, νὰ δοῦμε ὅλους αὐτούς· νὰ δοῦμε τὸν Παγκράτιο, νὰ δοῦμε τὸν Κασσιανό, νὰ δοῦμε τὸν Ταρσίζιο, νὰ δοῦμε τὸν Σεβαστιανὸ μὲ τὰ βέλη ἐπάνω στὸ κορμί του. Νὰ δοῦμε καὶ τοὺς προδότας, νὰ δοῦμε τὸν Τορκουάτο καὶ ὅλα αὐτὰ τὰ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα εἶνε τὸ νέο δράμα. Συνεχίζεται ἡ σταύρωσις τοῦ Χριστοῦ μας.

Λοιπὸν ἄς κάνωμε τὴ προσευχή μας, νὰ μᾶς δώσῃ ὁ Θεός, νὰ μὴ προδώσωμε τὸ Χριστό. Διότι ἔρχονται ἡμέραι πολὺ σκληραῖ. Πολὺ σκληραῖ ἡμέραι ἔρχονται, καὶ πρέπει νὰ εἴμεθα ἔτοιμοι.

Τὸ Θαβῶρ τελιώνει. Τελιώνει τὸ Θαβῶρ. Διότι Θαβῶρ εἶνε ἐδῶ πέρα. Ἐσεῖς τὰ κορίτσια ὅλα τὰ ὁποῖα εἶστε ἐδῶ ζῆτε στὸ Θαβῶρ. Πρέπει νὰ ὁμολογήσωμε, ὅτι ἐν συγκρίσει μὲ τὰ ἄλλα κορίτσια σεῖς ἔχετε λιγώτερα βάρη. Σᾶς τὸ εἶπα, δὲν κατηγοροῦμε τὰ ἄλλα κορίτσια. Ἐκεῖνα στὴν ἡλικία σας ἐδημιούργησαν οἰκογενεῖας· καὶ ἔχουν ἄνδρας

ἰδιοτρόπους, φοβεροὺς καὶ ἀπαισίους· ἔχουν παιδιά, ἔχουν πεθερὲς κακὲς καὶ διεστραμμένες· ἔχουν ἓνα μαρτύριο. Σταυρώνονται αὐτές. Ἐνῶ ἐσεῖς ζῆτε στὸ Θαβῶριον· εἶστε μεταξὺ τῶν ἐκλεκτῶν, εἶστε μεταξὺ τῶν προσώπων τὰ ὁποῖα ἀπολαμβάνουν μία γαλήνη. Δὲν σᾶς κατηγοροῦμε γι' αὐτό, μάλιστα σᾶς ἐπαινοῦμε καὶ ἐξαίρομε. Ἀλλὰ λήγει τὸ Θαβῶριον καὶ ἐρχόμεθα εἰς κατακόμβας.

Παράγγελμα σὲ ποιμένα

Οἱ σάλπιγγες τῆς Ἀποκαλύψεως ἀκούονται τρομακτικά. Θὰ προετοιμασθῆς ὄχι γιὰ ἡδονὲς καὶ διασκεδάσεις, ἀλλὰ γιὰ μαρτύριο. Θὰ εἶσαι εὐτυχὴς καὶ μακάριος ἐὰν μαρτυρήσῃς γιὰ Ἐκεῖνον πὺ ἐχυσε τὰ αἶμα του γιὰ σένα.

Μὲ τέτοια αἰσθήματα ἱερὰ σὲ χειροτονοῦμε σήμερα, καὶ θέλω νὰ ἐλπίζω ὅτι δὲν θὰ διαψεύσῃς τὰς ἐλπίδας τὰς ὁποίας ἐστήριξε τὸ ποιμνιον καὶ ὁ λαὸς μας εἰς σέ.

Μὴ λησμονεῖς ποτέ, ὅτι χειροτονήθηκες διάκονος τὴν ἐορτὴ τοῦ ἀγίου Κοσμᾶ καὶ σοῦ ἔδωσα τότε ἓνα βιβλίον σου, γιὰ νὰ τοῦ μοιάσῃς.

Ἄσκησις ἐτοιμότητος σὲ μικρὸ τῆς β' τάξεως δημοτικοῦ

Γιά λέγε μου· Ἐὰν σὲ πιάσῃ ἓνας καὶ σοῦ πῆ· «Ἐλα ἴδω. Νὰ βλαστημήσῃς τὸ Χριστό, ἂν θέλῃς νὰ ζήσῃς. Ἄν δὲν τὸν βλαστημήσῃς, θὰ σοῦ κόψω τὸ κεφάλι· ἔτσι, κράπ». Ἐχει ἓνα μαχαίρι γιὰ νὰ σοῦ κόψῃ τὸ κεφάλι. Τί θὰ κάνῃς; Ἐ; Θὰ βλαστημήσῃς τὸ Χριστό; Πές μου, τί θὰ κάνῃς;

Δὲ μιλάς καθόλου; Τίποτα δὲ λές;

Κρατάει ένα μαχαίρι και σου λέει, «Κοίταξε καλά. Ἄν βλαστημήσης τὸ Χριστό, θὰ σ' ἀφήσωμε νὰ ζήσης· ἂν δὲν βλαστημήσης, κρρρρρ, πάει τὸ κεφάλι». Τί θὰ κάνης;

Ἔλα αὐτὰ πού μᾶς ἔλεγες τόση ὥρα και ἔψαλλες τί ἦταν, κάλπικοι παραῖδες;

Τί θὰ ἔκανες;

Γιατί στέκεσαι ἔτσι;

Ἀγαπᾶς τὴ ζωὴ σου; Θέ'ς νὰ ζήσης, νὰ γίνης γέρος ἔκατὸ χρονῶν;

Τί θὰ κάνης; Πές μου τί θὰ κάνης; Φοβᾶσαι;

(Ἀπάντησι μικροῦ)· –Αὐτὸ τὸ πρᾶγμα θέλει σκέψι.

– Θέλει σκέψι; Δὲ θέλει σκέψι· τέτοιο, καρδιά θέλει. Γιὰ λέγε, γιατί θέλει σκέψι; Ἔ;

Κρατάει τὸ μαχαίρι, σου λέει, Ἔλα ἐδῶ πέρα.

Σὲ πιάνουν οἱ Τουρκαῖδες, ὅπως κάτω στὴν Κύπρο, και σου λένε· «Ἐδῶ ἢ θὰ βλαστημήσης τὸ Χριστὸ και θὰ σὲ ἀφήσουμε νὰ ζήσης, εἰδεμὴ, μαχαίρι και θάνατος και καταστροφή». Τί θὰ προτιμήσης ἀπὸ τὰ δυό; Διάλεξε μὲ τὸ ρολόι, πέντε λεπτὰ διορία. Τί θὰ κάνης; Σκέψι θὰ κάνης; Τί θὰ σκεφτῆς δηλαδή; Τὸν πατέρα, τὴ μάνα; Τί θὰ σκεφτῆς. Γιατί κάθεσαι ἔτσι σκεπτικός; Χρειάζεται σκέψι αὐτό; Δὲ χρειάζεται σκέψι, καρδιά θέλει.

Λέγε τί θ' ἀπαντήσης· Ναί ἢ ὄχι; Τί θὰ κάνης; Δὲ μοῦ τὰ λὲς καλά.

(Ἀπάντησι μικροῦ)· –Ἄχι, δὲ θὰ βλαστημήσω.

–Ναί, ἀλλὰ τὸ «ὄχι» τὸ ἔπες μὲ τόση ἀγωνία, μὲ τόσο ἀγκομαχητό, μὲ τόση δυσκολία. Φοβᾶσαι;

Ἔπρεπε νὰ πῆς, ὅτι «Ἐγὼ θὰ κάνω προσευχή, θὰ παρακαλέσω τὸ Θεὸ νὰ μοῦ δώση δύναμι». Ἄν δὲ σου δώση ὁ Θεὸς δύναμι, δὲν κάνεις τίποτα.

Σὰν κ' ἐσένα δὲν μαρτυρήσανε παιδάκια;

Λέγε. Ποιὰ παιδάκια μαρτυρήσανε στὴν ἡλικία σου;

Φώναξέ το καλά. Ποιὸς ἦταν στὴν ἡλικία σου;

–Ὁ ἅγιος Ταρσίζιος.

–Ὁ Ταρσίζιος και τόσοι ἄλλοι μαρτυρήσανε σὰν ἐσένα.

Ἄκου «σκέψι»! Μὴν τὸ ξαναπῆς αὐτό.

Ἡ καρδιά λέει «ὄχι», τὸ μυαλὸ λέει «ναί». Ἡ καρδιά λέει

«ὄχι, δὲν βλαστημῶ τὸ Χριστό». Τὸ μυαλὸ λέει «ναί, βλαστημήσέ τον».

Τὸ κατάλαβες; Γιὰ νὰ δοῦμε ὅταν μεγαλώσης τί θὰ κάνης...

Θὰ μείνουμε στὴν πίστι;

Λέμε τώρα ὅτι πιστεύουμε, ὅτι εἴμεθα Χριστιανοί· ἂν παρουσιαστῆ διωγμός, ὅπως παρουσιάστηκε στὴν περίπτωση τῆς ἁγίας Φιλοθέης και τῶν ἄλλων μαρτύρων, τί θὰ κάνουμε;

Τώρα ἔχομε κάποια ἐλευθερία· ἂν συμβῆ και σ' ἐμᾶς αὐτὸ πού παρουσιάστηκε στὴν Ἀλμπάνια, πού δὲν ἐπιτρέπεται οὔτε σταυρὸ νὰ κάνουνε, ἄραγε θὰ σταθοῦμε, θὰ μείνουμε σταθεροὶ και ἀκλόνητοι; Αὐτὸ πρόκειται νὰ ἐξετάσουμε και νὰ ἐρευνήσουμε.

Νὰ ἐξετάσουμε τὸν ἑαυτὸ μας, ἂν μᾶς καλέσουν κ' ἐμᾶς ὅπως ἐκάλεσαν τοὺς μάρτυρας και ζητήσουν τὴ μαρτυρία τῆς πίστεώς μας, θὰ τὴν δώσωμε ἢ θὰ ἀρνηθοῦμε και θὰ γίνουμε λιποτάκται;

Ἡ ἱστορία ἀναφέρει τὰ πρόσωπα τῶν μαρτύρων ἀλλὰ δὲν ἀναφέρει τὰ πρόσωπα τῶν λιποτακτῶν, πού εἶνε πολὺ περισσότερα. Ἐὰν ἐδῶ ἐμαρτύρησε μιὰ γυναίκα, ὑπῆρξαν ἄλλες πού ἀρνήθησαν τὸ Χριστό. Πρέπει νὰ τὸ ἀντιμετωπίσουμε αὐτὸ τὸ θέμα. Νὰ ἐξετάσουμε και νὰ ἐρευνήσουμε τὸν ἑαυτὸ μας ἐὰν θὰ ἀντέξουμε σ' ἕναν διωγμό. Μποροῦμε ἐμεῖς νὰ ἀντέξωμε τὰ μαρτύρια, τὰ ὁποῖα ὑπέστη ἡ ἁγία Φιλοθέη; Ἔχομε διάθεσι;

Πρέπει νὰ διαθέσουμε τὸν ἑαυτὸ μας γιὰ τὸ μαρτύριο. Νὰ εἴμεθα ἔτοιμοι. Νὰ προετοιμάσουμε τὸν ἑαυτὸ μας διὰ τέτοια σκληρὰν ἡμέρα, ἢ ὁποῖα ἔρχεται. Ἐὰν ἔρθη τέτοιο καθεστῶς ἄθεο, και μόνο νὰ συγκεντρωθοῦμε ἐδῶ πέρα θὰ ἀπαγορεύεται. Καὶ θὰ ἔρθη ἀστυνόμος τοῦ ἄθεου καθεστῶτος, γιὰ νὰ μᾶς σημειώση. Δὲ θὰ μποροῦμε νὰ κάνουμε συγκεντρώσεις, πού κάνουμε τώρα, δὲ θὰ μποροῦμε νὰ κάνουμε κατασκηνώσεις, δὲ θὰ μποροῦμε νὰ ἔχομε οἰκοτροφεία, δὲ θὰ μποροῦμε νὰ ἐκκλησιαζώμεθα, δὲ θὰ μποροῦμε νὰ ἔχομε τίποτα ἀπολύτως. Θὰ πᾶμε τότε

στην ἐκκλησία τῶν κατακομβῶν, θὰ πᾶμε στὴν ἐποχὴ τῆς τουρκοκρατίας, ποὺ κρυφὰ τελοῦσαν τὰ μυστήρια. Σὲ τέτοια περίοδο πηγαίνουμε. Ὁ Θεὸς νὰ βάλῃ τὸ χέρι του καὶ νὰ δώσῃ «*λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ*» (Ψαλμ. 110,9).

Πῶς θὰ γίνουμε ζωντανοὶ Χριστιανοὶ

Λοιπὸν πρέπει νὰ προετοιμάσουμε τὸν ἑαυτό μας. Ἄλλὰ φαίνεται ὅτι εἶνε καὶ ἐκ Θεοῦ γεγραμμένα αὐτὰ νὰ συμβοῦν, διότι πέσαμε σὲ μιὰ ἀδράνεια ὅλοι μας. Πέρασαμε σὲ μιὰ κατάσταση χλιαρότητας, εἶμεθα χλιαροὶ Χριστιανοί, δὲν εἶμεθα θερμοὶ καὶ ζωντανοὶ Χριστιανοί. Λέμε λέμε λέμε, ἀλλὰ δὲν ἔχομεν ἔργα, δὲν ἔχομεν ἀρετάς, ὁποίας εἶχαν οἱ ἅγιοι. Ὁρθῶς ἐλέχθη, ὅτι ὁ χριστιανισμὸς εἶνε δένδρο τὸ ὁποῖο ἐφύτευσε ὁ Θεός, ἐφύτευσε ἡ ἁγία Τριάδα· καὶ πᾶν δένδρον τὸ ὁποῖο φυτεύει ὁ Θεὸς δὲν ξερριζώνεται. Θὰ προσπαθήσῃ βέβαια ἡ ἀθεΐα νὰ τὸ ξερριζώσῃ τὸ δένδρο αὐτό, θὰ καταβάλλῃ μεγάλη προσπάθεια, ἀλλὰ παρ' ὅλας τὰς προσπάθειάς των δὲν θὰ ξερριζωθῇ τὸ δένδρο αὐτό. Ἐμεῖς βέβαια οἱ Χριστιανοί, ποὺ ἀνήκομεν στὸ δένδρο αὐτό, παρουσιάζουμε μία ξηρότητα, ἔχομε πολλὰ ξηράδια· καὶ ἔχομεν ἀνάγκη κλαδέματος, πρέπει νὰ τὸ ὑποστοῦμε. Ὅπως εἶπα καὶ ἄλλοτε, σήμερα τὸ δένδρο τῆς χριστιανοσύνης παρουσιάζεται μαραμένον, καὶ ἔχει ἀνάγκη ζωογονήσεως. Τὸ δένδρο τὸ φυσικόν, γιὰ νὰ ζωογονηθῇ, ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ πότισμα καὶ κλάδεμα. **Τὸ δένδρο τῆς χριστιανοσύνης, γιὰ νὰ ζωντανέψῃ, νὰ βγάλῃ ἀνθούς καρπούς καὶ φύλλα, ἔχει ἀνάγκη δύο πραγμάτων· ἀπὸ τὰ δάκρυα τῶν μετανοούντων, ὅλων τῶν μετανοούντων, καὶ ἀπὸ τὰ αἵματα τῶν μαρτύρων.**

Δάκρυα μετανοούντων καὶ αἵματα μαρτύρων

Ἐὰν λοιπὸν δὲν εἶνε θέλημά του νὰ μᾶς ζητήσῃ ὁ Θεὸς τὸ αἷμα τῶν μαρτύρων, πάντως καὶ τὸ δάκρυ αἷμα εἶνε. Ἐφ' ὅσον εἶμεθα στὸ δένδρον αὐτό, τουλάχιστον νὰ εἶμεθα διατεθειμένοι νὰ ἔχωμε τὰ δάκρυα τῆς μετανοίας. Τότε θὰ ζωντανέψῃ τὸ δένδρο αὐτό, τότε καὶ αὐτὴ ἡ ἀδελφότης θὰ ζωντανέψῃ.

Ἔτσι περνοῦμε τὴν ζωὴν μας, «*ἐν ματαιότητι*» ποὺ λέει

καὶ ἡ εὐχή. Δὲν ἀρκεῖ μόνο νὰ μαζευόμεθα ἐδῶ, δὲν ἀρκεῖ μόνο νὰ ψάλλωμε. Δὲν πρόκειται νὰ περνοῦμε ἔτσι, τραλαλά τραλαλά τραλαλά, ἀλλὰ εἶνε ἀνάγκη νὰ δημιουργήσωμε μιὰ νέα κατάσταση, ἐνὸς ζωντανοῦ χριστιανισμοῦ, ὁ ὁποῖος ἐπιτυγχάνεται διὰ τῶν δακρύων τῆς μετανοίας καὶ διὰ τῶν αἱμάτων τοῦ μαρτυρίου. Αὐτὰ τὰ δύο πρέπει νὰ προσέξουμε, γιὰ νὰ φθάσωμε στὸν Κύριο.

Ἔσεῖς οἱ γυναῖκες

Νὰ ζήσετε κ' ἔσεῖς ὅπως ἡ ἁγία Φιλοθέη. Μακάρι νὰ ἔρθῃ ἡ ἡμέρα αὐτὴ ἡ λαμπρά. Γιατὶ εἶνε μέσα στὸ ἔθνος μας πολλὲς κοπέλλες ποὺ ἀγαποῦν τὸν Κύριο.

Ἔσεῖς οἱ γυναῖκες, εἴτε ἀκολουθεῖτε τὸ παράδειγμα τῆς ἐσωτερικῆς ζωῆς, ὅπως εἶνε τὰ μοναστήρια, εἴτε αὐτὲς ποὺ ἐργάζονται ὡς ἱεραποστολικά πρόσωπα, ὡς δασκάλες, ὡς καθηγήτριες, ὡς νοσοκόμες, εἴστε πολὺ περισσότερες ἀπὸ τὰ ἀνδρικὰ πρόσωπα. Παρατηρῶ ἐδῶ, κάτω ἀπὸ τὸ λάβαρο αὐτῆς τῆς ἀδελφότητος, εἴστε καμμιά ἑκατοστὴ γυναικεῖα πρόσωπα, ἐνῶ τὰ ἀνδρικὰ ἱεραποστολικά πρόσωπα δὲν εἶνε οὔτε εἴκοσι καὶ συνεχῶς ὀλιγοστεύουνε. Ἐνῶ ἔσεῖς αὐξάνετε, οἱ ἄνδρες ὀλιγοστεύουν καὶ διέρχεται κρίσιν ἡ ἱεραποστολὴ στὴν Ἑλλάδα, μεγάλη κρίσι, καὶ ὑπάρχει κίνδυνος νὰ κλείσουν αἱ ἱεραποστολαί. Ἐνῶ ἔσεῖς προχωρεῖτε, αὐξάνετε, ἀντιθέτως ἡ ἱεραποστολὴ τῶν ἀνδρῶν παρουσιάζει μεγάλη κάμψιν.

Θὰ περάσουμε μεγάλη θύελλα

Αὐτὰ τὰ ὀλίγα εἶχα νὰ πῶ προχείρως ἐδῶ στὴν ἀγάπη σας καὶ παρακαλῶ τὸν Θεὸ νὰ ἰσχυροποιηθῆτε. Γιατὶ θὰ περάσωμε μεγάλην θύελλα. Θὰ περάσῃ μεγάλη θύελλα ἡ πατρὶς μας. Τὰ λέμε αὐτὰ καὶ δὲν τὰ αἰσθανόμεθα, καὶ δὲν ἐνθυμούμεθα τοὺς μάρτυρες τῆς Ἀλβανίας καὶ τῶν ἄλλων ἀθῶν καθεστώτων τί τραβοῦνε, τί ὑποφέρουνε. Ἐμεῖς ἐδῶ στὴν Ἑλλάδα εἶμεθα εὐτυχῶς ἡ μόνη χώρα τῶν Βαλκανίων ποὺ ἀπολαμβάνει ἐλευθερίαν. Δὲν ἔχομε κ' ἔμεῖς αὐτὴν τὴν πίεσιν ποὺ αἰσθάνονται ἄλλοι· ἀπολαμβάνομε τὰ ἀγαθὰ μιᾶς δημοκρατικῆς ζωῆς. Θὰ τὰ ἔχωμε πάντοτε αὐτά;...

Μακάρι ὁ Θεὸς νὰ μᾶς ἀξιῶσῃ καὶ μαρτυρίου. **Εἶδατε τί ἔλεγε ὁ ἅγιος Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός;** «Χριστέ μου», ἔλεγε, «ὅπως ἐσὺ ἔχυσες τὸ αἷμα σου γιὰ μένα, ἀξίωσε με κ' ἐμένα νὰ χύσω τὸ αἷμα μου γιὰ σένα». Αὐτὸ τὸ πνεῦμα νὰ ἔχωμε.

Ἐκκοπή τοῦ ἰδίου θελήματος

Μὰ δὲν εἶνε μόνο τὸ μαρτύριο αὐτό. Ὅταν λέμε μαρτύριο, τὸ μυαλό μας πηγαίνει μόνο στὸ μαρτύριο τοῦ αἵματος. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ ἄλλα μαρτύρια, ποὺ δὲν φαίνονται· δὲν ἔχουν τὴ δόξα ποὺ ἔχει τὸ μαρτύριο τοῦ αἵματος, ἀλλὰ ἔχουν κι αὐτὰ τὴν ἀξίαν τους, εἶνε κι αὐτὰ μαρτύρια. Ἄν τὰ ἐφαρμόσωμε ἐδῶ, θὰ φύγετε οἱ περισσότερες. Διότι μπορεί ἕνας νὰ εἶνε ἕτοιμος γιὰ μαρτύριο, καὶ ...νὰ μὴν εἶνε ἕτοιμος γιὰ μαρτύριο. Δὲν εἶνε παράξενος ὁ λόγος αὐτός; Τί λένε οἱ πατέρες; Ποιὸ εἶνε αὐτὸ τὸ μαρτύριο, ποὺ λέγανε παλιὰ στὶς ἱεραποστολικὲς κινήσεις καὶ στοιχίζει παραπάνω;

Ἡ ἐκκοπή τοῦ ἰδίου θελήματος! **Ἡ ἐκκοπή τοῦ ἰδίου θελήματος λογίζεται μαρτύριο.** Τώρα δηλαδή, νὰ πιάσουμε ὅλες ἐσᾶς, μολονότι ἔχετε ἀπόφασι ν' ἀκολουθήσετε ἱεραποστολικὴ ζωὴ, κάθε μία ἀπὸ σᾶς ἔχει κάτι κακὸ μέσα της· ἔχει κάποια κλίσι, κάποια ῥοπή ἀμαρτωλή, κάποια ἀδυναμία, ἢ ὁποία εἶνε ὁ ἀγαπημένος της «Ἰσαάκ». Ἐὰν ὑποθέσουμε ὅτι ἔρχεται ἕνας αὐστηρὸς πνευματικὸς πατέρας, ποὺ σᾶς ξέρει καλά, καὶ σᾶς πῆ Κόψτε τὴν ἄλφα ἢ τὴν βῆτα ῥοπή κ.λπ., τότε ἀπὸ τὶς 80 - 100, ποὺ εἶστε ἐδῶ, δὲν θὰ μείνετε οὔτε 10. Ἡ ἐκκοπή τοῦ ἰδίου θελήματος θέλει κόπο καὶ πόνο. Εἶνε τὸ δύσκολο, τὸ ὁποῖο πρέπει νὰ ἔχωμε, καὶ εἶνε σπάνιο πρᾶγμα.

Μαρτυρεῖ λοιπὸν κανεὶς, σταυρώνεται καὶ ὑποφέρει - πότε; Ὅταν προσπαθῆσῃ νὰ κόψῃ τὸ θέλημά του. Αὐτὸ εἶνε τὸ θέμα τὸ ὁποῖο πρέπει νὰ προσέξωμε, γιὰ ν' ἀποκτήσωμε ἕνα τέτοιο φρόνημα. Μακάρι στὸ ἔθνος μας νὰ ἐμφανισθοῦν νέες Φιλοθέες. Μακάρι, μακάρι...

Στιγμιαῖο μαρτύριο

Τὸ μαρτύριο τοῦ αἵματος εἶνε στιγμιαῖο. Τὴν στιγμὴ ἐκείνη δίνει ὁ Θεὸς τὴ χάρι του, καὶ παίρνει ὁ μάρτυς δύναμι. Διότι δὲν ἐξηγεῖται ἀλλιῶς ἡ χαρὰ, τὸ θάρρος καὶ ἡ ἀντοχή του στὸ μαρτύριο. Ἀκούει κανεὶς τὸ μαρτύριο καὶ ἀνατριχιάζει. Ἐδῶ ἕνα δόντι πᾶς νὰ βγάλῃς —μολονότι μὲ τὶς ἐνέσεις τώρα εἶνε κάπως ἀνώδυνο—, καὶ τὸ σκέπτεσαι μέρες, αἰσθάνεσαι κάποιο φόβο. Ἐδῶ πέρα, στὸ μαρτύριο, δόντια βγάζανε, μύτες κόβανε, αὐτιά κόβανε, ἀκρωτηριάζανε τὰ ἀνθρώπινα μέλη, τὰ καίγανε, τὰ ἀλείφανε μὲ ἀλάτι ἢ μὲ εὐφλεκτες οὐσίες. Δὲν εἶνε φανταστικὰ αὐτά, ἀλλὰ πραγματικά. Ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ τοὺς ἔδινε τεραστία δύναμι. Τὸ μαρτύριο αὐτὸ ὅμως εἶνε σύντομο ἢ καὶ στιγμιαῖο.

Ἰσόβιο μαρτύριο

Ἡ ζωὴ ἐνὸς πιστοῦ Χριστιανοῦ εἶνε ἕνα διαρκὲς μαρτύριο. Ἐκτὸς δηλαδή ἀπὸ τὸ στιγμιαῖο μαρτύριο ὑπάρχει καὶ ἄλλο. Ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος λέει: **«Οἱ Χριστιανοὶ αἰεὶ διώκονται».** Διώκονται συνεχῶς, ἀκόμα καὶ σὲ ἐποχὴ εἰρήνης καὶ ἡσυχίας. Τί ἐννοεῖ; Προτιμότερο νὰ διώκεται κανεὶς ἀπὸ ἕνα τύραννο ἐξωτερικό, παρὰ ἀπὸ τοὺς ἐσωτερικοὺς διώκτες, ποὺ δὲ' σ' ἀφήνουν νὰ ἡσυχάσῃς οὔτε τὴ μέρα οὔτε τὴ νύχτα. Καὶ ἐσωτερικοὶ διώκται εἶνε τὰ πάθη μας. **Τῆς σαρκὸς λ.χ. ὁ πόλεμος εἶνε μαρτύριο, μαρτύριο πολυβασάνιστο καὶ πολυχρόνιο.**

Ἐχομε κ' ἐμεῖς νὰ πολεμήσουμε ἐναντίον τῶν ἀοράτων ἐχθρῶν. Ἄς ὑπομείνωμε λοιπὸν αὐτὸ τὸ μαρτύριο. Καὶ τὸ μαρτύριο ἔχει βαθμούς. Ἀρχίζομεν ἀπὸ τὸ ἕνα καὶ φτάνομε μέχρι τὸ χίλια. Νὰ προσέχωμε νὰ αὐξάνῃ ἡ διάθεσι πρὸς τὸ μαρτύριο, γιὰ νὰ ζωντανέψῃ τὸ δένδρο τῆς Ἐκκλησίας, ποὺ στὶς μέρες μας παρουσιάζει μία ξήρανσι. Τὸ δένδρο αὐτὸ ποὺ φαίνεται ξηραμένο, ἀλλὰ ἡ ρίζα του διατηρεῖται ζωντανή, ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ τὰ αἵματα τῶν μαρτύρων καὶ ἀπὸ τὰ δάκρυα τῶν μετανοούντων.

Ἄς παρακαλέσωμε τὸ Θεό, καὶ δάκρυ νὰ μᾶς δώσῃ γιὰ νὰ θρηνοῦμε γιὰ τ' ἀμαρτήματά μας, καὶ διάθεσι μαρτυρίου νὰ μᾶς δώσῃ, καὶ —ἐὰν παρουσιαστῇ περίπτωσι ἐξωτερι-

κοῦ μαρτυρίου—
νὰ εἶμεθα ἔτοιμοι,
ἀφοῦ προηγου-
μένως θὰ ἔχουμε
προπαρασκευα-
σθῆ ἑσωτερικῶς,
γιὰ νὰ ζήσωμε
καὶ τὸ στιγμιαῖο
μαρτύριο, τὸ
μαρτύριο τοῦ αἵ-
ματος, πὺ εἶνε
ἀποκορύφωσις.

Ψυχολογία ἀξιωματικοῦ στῆ μάχη

Μοῦ ἔλεγε ἕνας στρατηγὸς γενναῖος, ὁ ὁποῖος ἔλαβε μέ-
ρος εἰς μάχας πολλὰς καὶ τὸ στήθος του ἦταν κατάμεστο
ἀπὸ παράσημα, γιὰ τὴν ψυχολογία τοῦ ἀξιωματικοῦ.

—Περίεργο πρᾶγμα! λέει. Ὅταν εἶμεθα πάνω στῆ μάχη,
ἐκείνες τὶς κρίσιμες στιγμὲς, μολονότι ὅλοι κατὰ τινα τρό-
πο φοβόμαστε τὸν θάνατο —ποιὸς ἄνθρωπος δὲν φοβεῖ-
ται τὸν θάνατο;—, μᾶς δίνει, λέει, ὁ Θεὸς κάτι, ἐνθουσιαζό-
μεθα καὶ ἀφαρπαζόμεθα ἀπ’ αὐτό, πὺ λησμονοῦμε τὴ
ζωή. Λησμονοῦμε τὴ γυναῖκα, λησμονοῦμε τὰ παιδιά, λη-
σμονοῦμε τὰ πάντα, καὶ τὰ πάντα θυσιάζομε. Ἄλλ’ ἐνῶ ἐ-
κεῖ στὶς μάχες ἔχομε τοιαύτην τρομερὰν ἔξαρσιν καὶ εἶμε-
θα ἥρωες, μόλις ἀποστρατευτοῦμε καὶ κατεβῶμε στὴν
πεδιάδα γινόμεθα δειλοὶ, δειλότατοι ἄνθρωποι. Ἐκεῖ εἶμεθα
ἥρωες, κάτω εἶμεθα δειλοί...

Ἐκεῖ εἶνε τὸ στιγμιαῖο. Ἔχει ἀξία τὸ στιγμιαῖο. Ἄλλὰ πρέ-
πει νὰ εἶμεθα καὶ ἰσόβιοι μάρτυρες, πολεμώντας διαρκῶς
τὰ ἑσωτερικὰ πάθη, καὶ ἔτοιμοι ν’ ἀντιμετωπίσουμε καὶ τὸ
μαρτύριο τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Πόθος μαρτυρίου

Ἐμεῖς, πὺ λέμε ὅτι ἀγαποῦμε τὸν Χριστὸν καὶ ψάλλομε
ὑμνοὺς εἰς αὐτόν, πρέπει νὰ ἔχουμε τὴν διάθεσιν αὐτῆ τοῦ
μαρτυρίου πὺ εἶχε καὶ ὁ ἅγιος Κοσμάς ὁ Αἰτωλός· νὰ ἐπι-

θυμοῦμε κ’ ἐμεῖς νὰ χύσουμε τὸ αἷμα μας γιὰ τὸ Χριστό, ὅ-
πως ὁ Χριστὸς ἔχυσε τὸ αἷμα του γιὰ μᾶς, καὶ κάθε περι-
πέτεια νὰ τὴν ὑποστοῦμε.

Ἐγὼ τοῦλάχιστον ἔχω χαρὰ αὐτὲς τὶς ἡμέρες. Πολλοὶ
μοῦ γράφουν γράμματα καὶ ἐκφράζουν τὴ λύπη τους πὺ
θὰ μὲ δικάσουν γιὰτὶ δὲν ὑπογράφω τὸ αὐτόματο διαζύ-
γιο. Ἐγὼ ὅμως χαίρομαι. Δὲν ξέρω πῶς σκέπτονται αὐτοὶ
οἱ μεγάλοι, γιὰτὶ ἔχουν τρομερὴ λύσσα ἐναντίον μου καὶ
θέλουν ὅπωςδὴποτε νὰ μὲ δικάσουν καὶ νὰ μὲ καταδικά-
σουν. Δὲν ξέρω τί θὰ κάνουν. Μακάρι νὰ πάω στὸ δικα-
στήριο καὶ νὰ καταδικαστῶ ὄχι γιὰ πορνείες, γιὰ μοιχεῖες,
γιὰ κλοπὲς καὶ ἀρπαγές, γιὰ πλεονεξίες, ἀλλὰ νὰ δικαστῶ
καὶ νὰ καταδικαστῶ γιὰτὶ ὑποστηρίζω τὴν χριστιανικὴ
οἰκογένεια, πὺ εἶνε τὸ θεμέλιο τῆς πατρίδος, γιὰτὶ ὑπο-
στηρίζω τὰ ἥθη τὰ χρηστά, τοὺς ἱεροὺς κανόνες, τὴν πίστι
τῶν πατέρων μας. Μακάρι νὰ δικαστῶ γι’ αὐτά· θὰ αἰσ-
θανθῶ μεγάλη χαρὰ. Ἄλλὰ εἶμαι ἁμαρτωλὸς καὶ δὲν εἶμαι
ἄξιος ἐνὸς τέτοιου προνομίου. Νὰ ἔχω τέλος στῆ φυλακὴ,
ὅπως εἶχε ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος καὶ ἄλλοι μεγάλοι πατέ-
ρες τῆς Ἐκκλησίας, δὲν ὑπάρχει ἄλλο ἀνώτερο πρᾶγμα.

Τέτοια τέλη νὰ ἔχουμε, αὐτὴ τὴ διάθεσι τοῦ μαρτυρίου νὰ
καλλιεργοῦμε.

Θυμάμαι παλαιότερα, ὅταν ἤμουν ἱεροκέρυκας, εἶχα κά-
ποιον κοντά μου. Κάποιον, πὺ ἐγίνε σὲ νεαρὰ ἡλικία ἐπί-
σκοπος - δὲν σᾶς λέω τὸ ὄνομα. Τοῦ χάρισα ἕνα βιβλί-
ο μου, πὺ μόλις εἶχε κυκλοφορήσει, καὶ μοῦ ζήτησε νὰ τοῦ
γράψω ἀφιέρωσι. Τοῦ ἔγραψα τότε τὴν ἐξῆς ἀφιέρωσι.

«Τῷ ἀγαπητῷ τάδε, ἵνα διὰ τοῦ αἵματός του μαρτυρήσῃ
ὑπὲρ τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδος».

Μόλις εἶδε τὴν εὐχή, κράπ, τὸ πέταξε.

—Βρὲ πάτερ μου, λέει, τέτοια εὐχὴ μοῦ δίνεις;

—Ἦναι, τοῦ ἀπαντῶ, παιδάκι μου - πατέρα μου -
ἀδελφέ μου, ἄλλη εὐχὴ μεγαλύτερη ἀπ’ αὐτὴν, ἀπὸ τὸ νὰ
χύσῃ κανεὶς τὸ αἷμα του γιὰ τὸ Χριστό;

Βλέπετε τώρα πῶς ἔχουν ἀλλάξει τὰ πράγματα. Θέ-
λουμε τὰ εὐκολα. Θέλουμε νὰ ἔχουμε τὴ θέσι μας, τὸ μισθό
μας, τὴ σύνταξί μας, τὰ μέγαρά μας, τὶς μητροπόλεις μας,

τις ἀπολαύσεις μας καὶ ὅλες τις ἀνέσεις μας, καὶ ὅταν μᾶς συμβοῦν μερικὰ δυσάρεστα πράγματα ἀναστατωνόμεθα. Ἐὰν συγκρίνουμε τὸν ἑαυτό μας μὲ τοὺς πατέρας τῆς Ἐκκλησίας μας, εἴμεθα μηδέν.

Ἐτοιμασθῆτε γιὰ μαρτύριο

Αὐτὰ τὰ ὀλίγα εἶχαν νὰ σᾶς πῶ, καὶ προσέξατε καλά, νὰ ἐτοιμασθῆτε γιὰ μαρτύριο. Καὶ καθεμία ἀπὸ σᾶς νὰ εἶνε ἕτοιμη νὰ σηκώσῃ τὸν σταυρὸν τοῦ μαρτυρίου. Νὰ μὴ γίνουμε ριψάσπιδες.

Ἄς παρακαλῆτε καὶ τὴν ἁγία Φιλοθέη. «Πολὺ ἰσχύει ἡ δέησις δικαίου» (Ἰακ. 5,16). Νὰ προσεύχεσθε καὶ νὰ ζητῆτε τὴ βοήθεια τῶν ἁγίων. Ὑπάρχουν φιλόθεες ψυχές οἱ ὁποῖες συνομιλοῦν μὲ τοὺς ἁγίους. Δὲν εἶνε αὐτὸ ψέμα. Συνομιλοῦν καὶ κουβεντιάξουν μαζί τους.

Ἐγὼ θυμοῦμαι, ὅταν περιώδευα ὡς ἱεροκήρυκας τὰ ἅγια ἐκεῖνα χρόνια, τὶς ἀλησμόνητες ἐκεῖνες μέρες –καὶ δὲν εἶχα κοντά μου φροντίδες, δὲν εἶχα ἀδελφότητες, δὲν εἶχα τίποτε, εἶχα ἓνα σακκίδιο καὶ ἄρβυλα καὶ περιώδευα μὲ τὰ πόδια ἀπὸ χωριὸ σὲ χωριό, καὶ δὲν εἶχα πάνω μου τὶς φροντίδες καὶ τὶς εὐθύνες ποὺ ἔχω σήμερα—, συνήντησα τέτοιους ἀνθρώπους.

Προετοιμασθῆτε γιὰ μαρτύρια, γιὰ ἐκκλησία κατακομβῶν. Στρογγυλοκαθήσαμε σὲ ὠραίες καρέκλες, ὠραίους καναπέδες, μὲ ὠραία φαγητά, ὠραίες παρέες. Θαβῶρ εἶνε ἐδῶ πέρα. Θὰ φύγωμε ἀπὸ τὸ Θαβῶρ. Μιὰ ὠραία πρωΐα, θὰ χτυπήσουν τὴν πόρτα καὶ θὰ μᾶς ποῦν·

–Νὰ ἐκκενώσῃς τὸν χῶρο ἐδῶ, τὸν χρειαζόμεθα.

–Μά..., θὰ πῆς.

–Τίποτε.

Θὰ μείνῃς χωρὶς τραπέζια, χωρὶς καρέκλες, χωρὶς φαγητά, χωρὶς τίποτα. Τότε τί μέλλει γενέσθαι; Πάλι ἐκ τοῦ μηδενὸς νέα δημιουργία.

Ἐμεῖς τὰ ζήσαμε αὐτά, δὲν εἶνε λόγια δηλαδή. Τὰ ζήσαμε, καὶ βρεθήκαμε σὲ τέτοια κατάστασι, ποὺ δὲν εἶχαμε οὔτε ὀβολόν, οὔτε δραχμὴ εἶχαμε στὴν τσέπη μας· οὔτε τροφή

εἶχαμε, τίποτε δὲν εἶχαμε. Καὶ τί ἔγινε; «Ὡς μηδὲν ἔχοντες καὶ πάντα κατέχοντες» (Β΄ Κορ. 6,10).

Ἀπόδειξις εἶνε τὸ βιβλίον τῆς Κοζάνης(*). Τὸ διαβάζουν μερικοὶ ἀπὸ τὶς νεώτερες γενεές, ποὺ δὲν γνωρίζουν τί ἐστὶ Ἑλλάς, τί ἐστὶ θυσία, τί ἐστὶ κόπος, καὶ τὰ θεωροῦν παραμύθια. Τὸ ἔδωσε μιὰ μάνα στὴν κόρη της καὶ τὸ διάβαζε ὅλη νύχτα, καὶ τὸ πρωτὶ ρώτησε τὴ μητέρα της· «Παραμύθια εἶνε αὐτά, ἢ ἔγιναν; Σὰν παραμύθια φαίνονται».

Θὰ δώσῃ πάλι δύναμι ὁ Θεὸς σ' ἐμᾶς, γιὰ νὰ ἀντισταθοῦμε. Ἄλλὰ δὲν εἴμεθα ἄξιοι, εἴμεθα ἀδύναμοι. Ἡ ἐπιθυμία τῆς παρουσίας ζωῆς εἶνε ἰσχυρά. «Καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν...» (Ματθ. 6,13).

Ἐἴτε μόνος εἴτε μετ' ἄλλων θὰ ὑπερασπίσω τὰ ὅσια καὶ ἱερὰ

Ἐχω πείσει τὸν ἑαυτό μου, εἴτε μετ' ἄλλων εἴτε μόνος, νὰ ὑπερασπίσω τὰ ὅσια καὶ ἱερὰ.

Εὐχάριστο εἶνε ν' ἀγωνίζεσαι μετ' ἄλλων· σοῦ δίνει χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν ἀναφαίρετον. «Ἰδὼν ὁ Παῦλος (τοὺς ἀδελφούς) ἔλαβε θάρσος» (Πράξ. 28,15). Ὁ Παῦλος, ποὺ πῆγε στὴ Ῥώμη, ὅταν εἶδε τοὺς Χριστιανούς πῆρε θάρρος. Ἐνας Παῦλος πῆρε θάρρος· πόσῳ μᾶλλον ἐμεῖς! Νὰ δίνῃς τὴ μάχη μὲ ἄλλους εἶνε ὠραῖο πράγμα, σὲ συλλαλητήριον στὴ Θεσσαλονίκη, στὴν Πάτρα, στὴν Ἀθήνα...

Ἐὰν καὶ τώρα ὑποθερμαίνεται καὶ χαλαροῦται τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ λαοῦ, λόγω τῆς ἀδρανείας τῶν ἰθυνόντων. Γι' αὐτὸ ἔχω πείσει τὸν ἑαυτό μου νὰ ἀγωνισθῶ, εἴτε μετ' ἄλλων εἴτε καὶ μόνος ἂν μείνω.

Ἄλλὰ περιμένετε κ' ἐσεῖς τοιοῦτον διωγμόν. Δὲν εἶνε μακρὰν ἢ ἡμέρα ποὺ θὰ ἔρθῃ.

(*) Ἐννοεῖ τὸ βιβλίον «Ἡ ἀντίστασι τῆς ἀγάπης» (Ἀθήνα 1985). Τὴν ἴδια περίοδο ἱστορεῖ καὶ τὸ βιβλίον «Μιὰ ζωντανὴ ἱστορία Ὁ π. Αὐγουστίνος στὴν Κοζάνη» – τόμ. Α', καὶ Β' (Κοζάνη 2003 καὶ 2006).

Ἐάν καί ὁ Φλωράκης εἶπε τὰ σοφώτερα λόγια· μολοντί ἄθεος, εἶπε στὸν Παπαθεμελῆ· «Τί πάθανε αὐτοί; δὲ βλέπουν στὴν Πολωνία τί σεισμὸς ἔγινε;...»(*).

Ἐέλουν νὰ κάνουν τὴν Ἑλλάδα Πολωνία; Νὰ διαιρέσωμε τὸ λαὸ καὶ νὰ χτυπηθοῦμε; Ἐδῶ στὴν Ἑλλάδα ὁ λαὸς εἶνε μαχητικός. Καὶ ἂν εἶχαμε ἀκόμη πρὸ μαχητικὸ στοιχεῖο καὶ πρὸ ἀποτελεσματικὸ, θὰ μποροῦσε νὰ δημιουργηθῆ νέα κατάστασι πραγμάτων, ὄχι μόνο ἐκκλησιαστική, ἀλλὰ καὶ ἐθνική.

Νὰ προσεύχεσθε λοιπὸν τὶς ἡμέρες αὐτὲς ἰδιαίτερος. Ἐάν σεῖς προσεύχεσθε, ἐγὼ θὰ εἶμαι δυνατός.

Ἐφ' ὅσον ἔχετε ἀπορίες, ὄχι τεχνητὲς ἀλλὰ οὐσιαστικές, θὰ ἔρχωμαι γιὰ νὰ τὶς λύσωμε.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ: Ἐάν ἔρθῃ διωγμὸς, ἢ Ἑλλὰς θὰ ἔχη ν' ἀναδείξῃ ζωντανοὺς Χριστιανοὺς;

Παιδί μου, «τὰ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις δυνατὰ παρὰ τῷ Θεῷ ἐστίν» (Λουκ. 18,27).

Ἐπὸ ἐμᾶς ζητᾶ μεγάλα πράγματα ὁ Θεός, καὶ γιὰ μεγάλα πράγματα πλάσθηκαμε. Ἐάν ἔχωμε «πίστιν ὡς κόκκον σινάπης» (Ματθ. 17,20· Λουκ. 17,6), θὰ μᾶς δώσῃ δύναμι ὁ Θεός.

Ἐὐταν σκεφθῆ κανεὶς τί ἦταν οἱ μαθηταί, σὲ πιάνει ἰλιγγίος. Ἐἦταν δώδεκα ψαράδες· ἀλλὰ ἄλλαξαν τὸν κόσμον ὅλο. Δὸς μου τοιοῦτους ἐργάτας, νὰ σείσω τὴν οἰκουμένη.

Αὐτὸ εἶνε ζήτημα πίστεως.

(*) Ἐἦταν ἡ ἐποχὴ πού οἱ σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ πολιτείας εἶχαν διαταραχθῆ, ἐπειδὴ ἡ κυβέρνησι ἤθελε νὰ πάρῃ γιὰ ἄλλη μιὰ φορὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴ περιουσία, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐπεμβαίῃ πλέον στὰ διοικητικὰ τῆς Ἐκκλησίας περιορίζοντας τὴν ἐλευθερία τῆς. Εἶχαν διοργανωθῆ γι' αὐτὸ τότε (1987) ἀπὸ τὴν ἐκκλησία μεγάλα συλλαλητήρια στὴν Ἀθήνα, στὴ Θεσσαλονίκη καὶ στὴν Πάτρα μὲ κεντρικὸ ὁμιλητὴ τὸν π. Αὐγουστῖνο. Ἐ ἀναμέτρῃσις ἔδειξε, ὅτι ἡ σύγκρουσις δὲν συμφέρει στὴν κυβέρνησι. Ἐ ἡγήτης τῆς ἀριστερᾶς, μακαρίτης τώρα, Χαρίλαος Φλωράκης, μιλώντας στὸν βουλευτὴ Θεσσαλονίκης Στυλιανὸ Παπαθεμελῆ, παραλλήλῃσις τὴν κατάστασι αὐτὴ στὴν Ἑλλάδα μὲ τὴ σύγκρουσι τοῦ πολιτικοῦ καθεστώτος τῆς Πολωνίας μὲ τὴν ἐκεῖ ἐπικρατοῦσα θρησκεία, τῆς ὁποίας ἐκφραστὴς ἦταν ὁ παπικὸς –ἀρχικὰ ἐργάτης – συνδικαλιστὴς καὶ ὕστερα πολιτικὸς ἡγέτης– Λέχ Βαλέσσα.

Ἐν μέσω σκορπίων εἶμεθα

Διάβασα προχθὲς στὸν Ἰεζεκιήλ, ὅτι τὸν ἔστειλε ὁ Θεὸς «ἐν μέσω σκορπίων» (Ἰεζ. 2,6).

Τώρα ἡ κοινωνία μας ἔχει φοβεροὺς «σκορπιούς» πού σὲ κεντοῦν, μὲ συκοφαντίες καὶ διαβολές. Πράγματα φοβερὰ καὶ ἀπαίσια προσπαθοῦν νὰ θλίψουν τὴν ψυχὴν σου. «Ἐν μέσω σκορπίων» εἶμεθα. Καὶ αὐτὸς πού σήμερα φαίνεται ὅτι τάχατες σ' ἀκούει, ἂν δὲν κάνῃς τὸ θέλημα τοῦ πού ζητᾶ, δὲν τό ἔχει σὲ τίποτε αὔριο νὰ γίνῃ σκορπιὸς καὶ νὰ σὲ κεντᾶ.

Προχθὲς στὴ μητρόπολι σὲ ἕνα δικηγόρο δὲν τοῦ ἔδινα διαζύγιο. Ἐφυγε, καὶ τί ὑβρεολόγιο εἶπε στὰ σκαλιὰ τῆς μητροπόλεως δὲν περιγράφεται. Πατᾶμε σὲ «σκορπιούς» καὶ «φίδια» μέσα σ' αὐτὴ τὴν κοινωνία στὴν ὁποία ζοῦμε. Εἶνε ἐπώδυνος ὁ βίος τὸν ὁποῖον διάγει κανεὶς, γι' αὐτὸ χρειάζεται προσοχὴ μεγάλη στὸν κόσμον αὐτόν. Εἶνε μιὰ προφητεία ἀρχαία· μοῦ τὴν ὑπενθύμισε ἕνας Ἀγιορείτης μοναχὸς ὅταν ἔγινε ἐπίσκοπος. «Γίνεσαι ἐπίσκοπος», μοῦ εἶπε, «σὲ μιὰ ἐποχὴ, πού οἱ ποιμένες, οἱ ἐπίσκοποι, οἱ ἐφημέριοι, οἱ παπαῖδες καὶ ὅλοι αὐτοί, θὰ γίνουν λύκοι καὶ θὰ κατασπαράξουν τὸ ποῖμνιο, καὶ τὰ πρόβατα θὰ γίνουν κι αὐτὰ λύκοι καὶ θὰ φᾶνε τοὺς ποιμένας». Σ' αὐτὴ τὴν ἐποχὴ βρισκόμεθα. Καὶ σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα παρατηρεῖται τὸ ἐξῆς φαινόμενο. Ἐναν κακὸν ἐπίσκοπο, ἀδιάφορο τελείως, πού οὔτε κηρύττει οὔτε διδάσκει οὔτε νουθετεῖ, δὲν τὸν πειράζουν· εἶνε φίλος των. Ἐχουν βάλει στὸ πρόγραμμά τους, σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα, νὰ ρίξουν τοὺς καλοὺς ἐπισκόπους, τοὺς δραστηρίους, αὐτοὺς πού κάπως κινοῦνται, κάπως ἐργάζονται, ὄχι βέβαια στὰ ὕψη τῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ κάπως παρουσιάζουν μιὰ ἐργασία, εἴτε κατηχητικὰ σχολεῖα εἴτε κήρυγμα εἴτε τίποτε ἄλλο. Τὸ σύνθημά τους εἶνε, **νὰ γκρεμίσουν τὴν ἐκκλησία.** Καὶ βάλλονται αὐτοί· τρομερὰ βάλλονται. Μεταξὺ τῶν ἄλλων ὀπλων, τὰ ὁποία μεταχειρίζονται, εἶνε ἡ συκοφαντία καὶ ἡ διαβολή, ἄνευ προηγουμένου. Τὸ φοβερότερο εἶνε, ὅτι καὶ μέσα ἀπὸ τοὺς κύκλους τῶν ἱεραποστολῶν ὑπάρχουν συκοφάντες

καὶ διαβολεῖς. Ἐὰν σήμερα διαλυθοῦν οἱ ἱεραποστολές, δὲν θὰ διαλυθοῦν ἀπὸ τοὺς ἐξωτερικοὺς ἐχθροὺς –νὰ τὸ θυμηθῆτε αὐτό, μετὰ δακρύων σᾶς τὸ λέω– θὰ διαλυθοῦν ἀπὸ πρόσωπα τὰ ὁποῖα ἔχεις δέκα χρόνια, εἴκοσι χρόνια, τριάντα χρόνια κοντὰ σου. Τὰ πῆρες μικρὰ παιδιὰ, τὰ κατήχησες, τὰ δίδαξες, τὰ ἐγαλούχησες, ἐκοπίασες, ἐμόχθησες γι' αὐτὰ κ.λπ., κι αὐτὰ τώρα γίνονται «σκορπιοί».

Διερχόμεθα μιὰ κρίσι μεγάλη. *«Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσονται τὰ πρόβατα τῆς ποιμνῆς»* (βλ. Ζαχ. 13,7· Ματθ. 26,31).

Καὶ τὸ ἄλλο· Θὰ ἔρθῃ ἐποχὴ πού οἱ ἄνθρωποι θὰ ποιμαίνουν τὸν ἑαυτό τους (βλ. Ἰούδ. 12).

Ψιθυρισταὶ

Ἐγὼ θέλω νὰ σηκωθῶ νὰ φύγω, νὰ πάω στὸ Ἅγιον Ὄρος, νὰ θρῶ ἓνα δωματιάκι, νὰ καθήσω ἐκεῖ πέρα, νὰ παύσω νὰ ἐνθυμοῦμαι. Ἔχω καμψθῆ. Παρακαλῶ τὸ Θεό, ὅπως λέει ὁ Μέγας Βασίλειος, νὰ μὴ γίνω «μισάνθρωπος».

Βλέπεις ἓνα λεγόμενο πνευματικόν σου τέκνο νὰ σὲ κατηγορᾷ, νὰ σὲ κατηγορᾷ. Πνευματικὸ σου τέκνον, δῆθεν. Πνευματικὸ σου τέκνο, τὸ ὁποῖον ἠγάπησες καὶ ὑποστήριξες. Ποῦ εἶνε ἐκείνη ἡ ἀγία ἐποχὴ τῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, πού οἱ πατέρες λέγανε τὰ σκληρότερα λόγια καὶ τοὺς ὑπήκουαν τὰ πνευματικὰ τους τέκνα; Τώρα πλέον οἱ πατέρες εἶνε τίποτα.

Ψιθυρισταί, φοβερὸ κῦμα ψιθυριστῶν. Ψι..., ψι..., ψι... Νὰ κατηγοροῦν, νὰ διαβάλλουν, νὰ συκοφαντοῦν, κατὰ τρόπον πού δὲν μπορεῖς νὰ καταλάβῃς ἀπὸ πόθεν ἔρχονται τὰ πλήγματα καὶ οἱ βολές. «Πριονίζου τὸ δένδρο ἐπάνω στὸ ὁποῖο κάθονται». Ἄλλὰ ἡ ἡμέρα ἐκείνη τοῦ Κυρίου θ' ἀποκαλύψῃ πολλὰ πράγματα.

Ἄλλὰ γιατί νὰ ἀποροῦμε, γιατί νὰ ἐξανιστάμεθα; Ἐδῶ ὁ Χριστὸς εἶχε δώδεκα μαθητάς, καὶ βγήκε ἓνας προδότης, ἓνας Ἰούδας. Πρέπει νὰ περάσουμε κ' ἐμεῖς ἀπὸ τὴν δοκιμασίαν αὐτῆ, τῶν θλίψεων καὶ τῶν περιπετειῶν...

Ἐὰν σᾶς διαβάσω τοὺς πατέρας τῆς Ἐκκλησίας, τὰ μεγα-

λύτερα φαρμάκια τὰ ἔπιναν ἀπὸ τὰ δῆθεν πνευματικὰ τους τέκνα.

Τὰ δῆθεν πνευματικὰ τέκνα χειρότεροι ἐχθροὶ

Ἄν θὰ διαβάσετε τὸν βίο τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου, θὰ δῆτε κάτι φρικτό. Ἐκεῖνοι πού, ἂν ἐπιτρέπεται ἡ λέξις, βγάλανε τὰ μάτια τοῦ Χρυσοστόμου –πού δὲ βγήκαν τὰ μάτια τοῦ Χρυσοστόμου, γιατί εἶνε ἀθάνατα–, εἶνε παιδιὰ πού εἶχε κοντὰ του. Τρώγανε μαζί, πίνανε μαζί, καὶ αὐτοὶ γίνανε μετὰ κατήγοροι τοῦ Χρυσοστόμου. Πήγανε στὸ δικαστήριο καὶ παλαμίσανε τὸ Εὐαγγέλιο καὶ εἶπαν ψευδῆ καὶ ἀνυπόστατα ἐναντίον τοῦ Χρυσοστόμου. Ἐναντίον τοῦ Χρυσοστόμου, παρακαλῶ! Αὐτοὶ τὸν φάγανε τὸ χρυσόστομο, αὐτοὶ τὸν ἐξεθρόνισαν, τὰ δῆθεν πνευματικὰ του τέκνα. Τὰ δῆθεν. Ὑποκριταὶ καὶ φαρισαῖοι, οἱ ὁποῖοι παρουσιάζονταν κοντὰ του, καὶ μετὰ σκάβανε τὸ λάκκο τοῦ Χρυσοστόμου, γιὰ νὰ δοξάσουν τὸ ἄτομό τους. Φοβερὸ καὶ τρομερὸ πρᾶγμα. Ἐγὼ αὐτοῦ βρίσκω παρηγορία. Τρομερὰ, φοβερὰ καὶ ἀπίστευτα πράγματα, τὰ ὁποῖα θὰ ἀποκαλυφθοῦν τὴν ἡμέρα ἐκείνη. Γι' αὐτό, ὅταν τὸν πιάσανε τὸ χρυσόστομο καὶ τὸν ἐξώρισαν, δὲν τὸν ἐξώρισε οὔτε ἡ Εὐδοξία οὔτε κανένας ἄλλος· τὸν ἐξώρισαν αὐτὰ τὰ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα εἶχε κοντὰ του καὶ δὲν ἔκανε τὰ θελήματά των, τὶς ὀρέξεις των καὶ τὶς ἐπιθυμίες των καὶ κατόπιν στράφησαν ὡς σκορπιοὶ ἐναντίον τοῦ πνευματικοῦ των πατρός. Μετὰ ἔφυγε γιὰ τὴν ἐξορία, ἔγινε σεισμὸς τῆ νύχτα, τρόμαξε ἡ Εὐδοξία, καὶ ἔτσι τὸν φέρανε πίσω. Ὑστερα ἀπὸ αὐτὴν τὴν φοβερὰν δοκιμασίαν, ὅταν ἐπέστρεφε, βγήκε ὁλος ὁ λαὸς ἔξω καὶ ὑποδέχθηκε τὸν πνευματικὸ του πατέρα, τὸν ὁποῖον εἶχαν δηλητηριάσει καὶ κεντήσει οἱ σκορπιοὶ τῆς μητροπόλεώς του. Καὶ ὅταν γύρισε ἀπὸ τὴν ἐξορία –δέστε πῶς κρίνει ὁ εὐσεβῆς λαός– ξέρετε τί φώναζε ὁ λαός, πού τὸ διέσωσε καὶ τὸ κατέγραψε ἡ ἱστορία; *«Ἐξω κληρον, νέον κληρον· ἔξω κληρον, νέον κληρον!»*. Δηλαδή, πάρε τὴ σκούπα καὶ πέταξέ τους ὅλους αὐτοὺς ἔξω, καὶ φέρε νέον κληρο.

Τὰ φοβερότερα καὶ πικρότερα φαρμάκια πού πίνω στὴ

ζωή μου είναι από κληρικούς. Ψι..., ψι..., ψι...: «Α, καλός είναι ο πάτερ, αλλά ξέρεις...»· ιδού ο σκορπιός. Δεν αναφέρω κανένα όνομα, διότι είναι πλέον γνωστά τα γεγονότα και ως μη κρυβάμαστε πίσω από το δάχτυλό μας. Σ' αυτή τη δοκιμασία κ' εμείς βρισκόμεθα.

‘Ο έλεγχος αναγκαίος

‘Εάν και σήμερα έχουμε αυτή την κατάσταση στην εκκλησία, είναι διότι λείπει ο έλεγχος. ‘Ο έλεγχος οφείλει να γίνεται σύμφωνα με τους κανόνες της ‘Εκκλησίας. “Όταν δής ένα ελάττωμα στον αδελφό σου, να του το πής. «Αν δεν σε ακούση», λέει ο Χριστός, «να το πής σε άλλους δύο μαρτυρας· και εάν πάλι δεν σε ακούση, πές το στην εκκλησία· εάν και την εκκλησία δεν ακούση, τότε μην έχεις σχέση μαζί του» (βλ. Ματθ. 18,15-17).

‘Ο έλεγχος αναγκαίος και στον κλήρο

Σήμερα υποστηρίζονται οί επίσκοποι οί πόρνοι και οί κίνοιδοι – άφοϋ θέλετε να μιλήσω έτσι. Έχουν πλέον δημιουργήσει κόμμα· και καλά διαμαρτύρονται εκεί οί Χριστιανοί.

‘Η εκκλησία είναι δεσποτοκρατούμενη, ενώ το κράτος μας είναι δημοκρατικό και φιλελεύθερο. Δημιουργήθηκε στην εκκλησία μια νοοτροπία νοσηρά.

‘Ενθυμούμαι, που κάποια μέρα ήρθε μία γυναίκα από ένα χωριό της επαρχίας μου και κατήγγειλε ένα παράπτωμα του ιερέως. Διέταξα άμέσως ανακρίσεις. Μόλις όμως το έμαθε αυτή, ήρθε και μου είπε: «Δεν κάνει εγώ να ελέγχω, θ’ άποσύρω την κατάθεσί μου...», και έκλαιγε και έσπαράσσετο μέσα στη μητρόπολι.

Αυτή είναι νοσηρά αντίληψις. ‘Υγιής στάσις είναι ο έλεγχος. Θα πρέπει όμως να τον εφαρμόσουμε προεπόντως και σύμφωνα με τους κανόνες περί έλέγχου, για να μη αφήσουμε να καταντήσει ή εκκλησία όπως κατήνησε σήμερα...

Είναι φοβερά πράγματα αυτά. ‘Ο Θεός να ελεήσει την ‘Εκκλησία του. «Μνήσθητι, Κύριε, τής αγίας σου ‘Εκκλησίας...» (Λειτ. Μ. Βασ. μετά το «Έξαιρέτως...»).

‘Ο Τρεμπέλας έλεγε: ‘Εάν ποϋμε ότι αγαπούμε εμείς την ‘Εκκλησία, ψέματα θα ποϋμε· ένας ήγάπησε την ‘Εκκλησία, ο Κύριος ήμών ‘Ιησοϋς Χριστός, και αυτός θα βρη τρόπο να οδηγήση το σκάφος τής ‘Εκκλησίας, που «κλυδωνίζεται άλλ’ οϋ καταποντίζεται».

‘Ο Θεός να είναι μαζί μας.

Με συγχωρείτε που μιλω λίγο αυστηρά, αλλά το επιβάλλει ή ιδιότης μου και ή όλη κατάσταση τής εκκλησίας.

Και σήμερα φωνάζουν και το γράφουν και οί εφημερίδες: Διακόσοι καντιωτικοί, αυτοί φωνάζουν και ώρύονται, και κανείς άλλος... ‘Αλλά δεν είναι σωστά αυτά τα πράγματα.

Δημιουργήθηκε σ’ όλη την ‘Ελλάδα και στο έξωτερικό ένα ρεύμα εκκλησιαστικό· και μαχόμεθα ύπερ αυτού, μολοντί παραγκωνιζόμεθα και συκοφαντούμεθα.

Θα πρέπει να ενδιαφερώμεθα για την εκκλησία.

‘Η γυναίκα κοντά στο Χριστό

Χαίρω που στη σύναξί μας αυτή βρίσκονται και γυναίκες. Είναι γεγονός ότι πολλές φορές οί γυναίκες μάς νικούν. Θυμούμαι τον άείμνηστο Τρεμπέλα. Είπε κάποτε: «Αύγουστίνε, μη καταφέρεις έναντίον τών γυναικών. Άσε, έχουν τα ελαττώματα και τις κακίες των, αλλά εύτυχως υπάρχουν και αυτές· είδεμή, εμείς θα είχαμε διαλύσει την εκκλησία». Πάτε σ’ όποιοδήποτε ναό και θα δήτε, ότι αυτές είναι ή πλειοψηφία. Θέλω να μεταχειριστώ σκληράν κουβέντα για τον άνδρα. Και αν γίνη διωγμός, –να το θυμηθήτε– ή γυναίκα θα μείνη κοντά στο Χριστό, όπως έμεινε και κάτω από το σταυρό του Χριστού. ‘Ο άντρας τον άρνήθηκε, ο άντρας τον έγκατέλειψε, ο άντρας τον έπρόδωσε. Παπαδες δεσποτάδες θα άρνηθούνε το Χριστό, ή γυναίκα θα μείνη. Και στη ‘Ρωσία ή γυναίκα κράτησε τον χριστιανισμό.

Συμβουλές τοῦ ἀποστόλου Παύλου στοὺς Χριστιανούς

Ἡ Β΄ πρὸς Θεσσαλονικεῖς ἐπιστολὴ τοῦ ἀποστόλου Παύλου παρουσιάζει κάτι τὸ ιδιαίτερο. Ὅμιλεῖ περὶ ἀντιχρίστου. Σὲ κάθε ἐποχὴ ὑπάρχουν ἀντίχριστοι καὶ αὐτοὶ εἶνε πολλοί. Ἀλλὰ θὰ ἔρθη καὶ ὁ κατ' ἐξοχὴν ἀντίχριστος. Θὰ παρουσιαστῆ δηλαδή ἕνας ἄνθρωπος, ποὺ θὰ εἶνε ἢ ἐνσάρκωσι τοῦ σατανᾶ. Θὰ ἔχη τεραστία δύναμι καὶ θὰ δημιουργήσῃ ἕνα χάος στὸν κόσμο. Θὰ δημιουργήσῃ μιὰ πλήρη ἀναρχία. Ἀναρχία παντὸς εἴδους: θρησκευτική, κοινωνική, ἠθική, πολιτική. Καὶ οἱ χρόνοι αὐτοὶ θὰ εἶνε πολὺ σκληροί.

● Νὰ μὴ σαλευθῆτε

Μέχρι νὰ ἔρθη ἡ ἡμέρα ἐκείνη, λέει ὁ ἀπόστολος Παῦλος, προσέξτε: «εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευθῆναι ὑμᾶς...» (Β΄ Θεσ. 2, 2). Νὰ μὴ σαλευθῆ κανεὶς. Τί σημαίνει αὐτό; Θυμᾶστε τὸν Πέτρο; Εἶπε ὁ Χριστός: Ἀπόψε θὰ μ' ἐγκαταλείψετε, θὰ μ' ἀφήσετε ὅλοι. Ὁχι, εἶπε ὁ Πέτρος, ἐγὼ δὲν σ' ἐγκαταλείπω (Ματθ. 26,30-35). Πέτρο, λέει ὁ Χριστός, θὰ μ' ἐγκα-

ταλείψης. Ὁ σατανᾶς θὰ σὲ κοσκινίσῃ «ὡς τὸν σίτον», ἀλλὰ «ἐγὼ ἐδεήθην περὶ σοῦ, ἵνα μὴ ἐκλίπῃ ἡ πίστις σου» (Λουκ. 22,32). Ἕνας Πέτρος κλονίστηκε καὶ ἔπεσε καὶ ἀρνήθηκε τὸ Χριστό.

Προσέξτε, λέει ὁ ἀπόστολος, γιατί φυσάει ἄγριος ἄνεμος, φυσάει ὁ ἄνεμος τοῦ διαβόλου. Προσέξτε, γιατί ὑπάρχει κίνδυνος νὰ ξερριζωθῆτε.

Εἶδατε μέσα στὸ δάσος, ὅταν φυσᾷ ἄνεμος, τί θόρυβος γίνεται; Πῶς κινουῦνται τὰ φύλλα, πῶς ξερριζώνονται δέντρα ὀλόκληρα; Τέτοιος ἀκριβῶς σατανικὸς ἄνεμος πνέει στὴ σημερινή μας κοινωνία καὶ πάει νὰ τὰ ξερριζώσῃ ὅλα. Πάει νὰ ξερριζώσῃ καὶ θρησκεία καὶ οἰκογένεια καὶ πατρίδα καὶ γλῶσσα καὶ τὰ πάντα. Πάει νὰ ξερριζώσῃ ὄχι μόνο καλάμια, ὄχι μόνο δεντράκια, ἀλλὰ καὶ πλατάνια, ποὺ εἶνε ριζωμένα βαθειὰ μέσα στὴ γῆ. «Εἰ δυνατόν καὶ τοὺς ἐκλεκτούς» (Ματθ. 24,24).

Προσέξτε, λέει, σὲ μιὰ τέτοια ἐποχὴ νὰ μὴ σαλευθῆτε. **Βάλτε τὶς ρίζες σας, ὅπως τὸ δέντρο, βαθειὰ στὴ γῆ, γιὰ νὰ μὴ μπορέσῃ κανεὶς σατανᾶς νὰ σᾶς κλονίσῃ.**

Οἱ σημερινοὶ Χριστιανοὶ εἶνε χωρὶς βαθειὰς ρίζες. Γι' αὐτό, ἂν συμβῆ κάτι, θὰ δῆτε πράγματα καὶ θὰ φριξέτε. Θὰ δῆτε ἀνθρώπους, ποὺ τοὺς θεωροῦσατε Χριστιανούς μεγάλους, νὰ μὴν τὸ ἔχουν γιὰ τίποτε νὰ βγοῦν μεθαύριο ἔξω καὶ νὰ ὑψώσουν παντιέρες ξένες πρὸς τὸ χριστιανισμὸ καὶ νὰ φωνάζουν καὶ νὰ ὠρύωνται.

Λέει ὁ Παπαδιαμάντης: Σ' ἕνα δάσος φύσηξε ἄνεμος καὶ ξερριζώσε ὅλα τὰ δέντρα, καὶ μείνανε μόνο τρία: αὐτὰ βᾶστηξαν... Παραβολικὸς ὁ λόγος. Θὰ φυσήξῃ τέτοιος δυνατὸς ἄνεμος, ποὺ **θὰ μείνουν ἐλάχιστοι Χριστιανοί. Θὰ μείνουν μόνο ἐκεῖνοι ποὺ ἔχουν βαθειὰ πίστι στὸ Χριστό,** καὶ κανεὶς σατανᾶς καὶ καμμιά δύναμι δὲ θὰ μπορέσῃ νὰ τοὺς τὴν κλονίσῃ. Ὅλοι οἱ ἄλλοι θὰ πέσουν στὸ φύσημα. Προσέξτε καλά, γιὰ νὰ μὴ σαλευθῆτε. Αὐτά, ποὺ εἶπε ὁ Παῦλος γιὰ τοὺς Χριστιανούς τῆς Θεσσαλονίκης, τὰ λέει καὶ σ' ἐμᾶς.

Θὰ σᾶς φανῆ ἀπίστευτο αὐτὸ ποὺ θὰ σᾶς πῶ. Ὅταν ἦ- μουν στὴν Αἰτωλοακαρνανία, φύσηξε δυνατὸς ἄνεμος καὶ

ἐκεῖνοι ποὺ βρίσκονταν κοντὰ στὴν παραλία, τοὺς σήκωσε μὲ τὰ τραπέζια καὶ τοὺς πέταξε 200 καὶ 300 μέτρα μακριά. Ἄλλοι σκοτώθηκαν, ἄλλοι βρέθηκαν μὲ κρανία σπασμένα, καὶ ἄλλοι βρέθηκαν ἐπάνω στὰ δέντρα. Τρόμαξαν ὅλοι. Σὰν πούπουλα τοὺς σήκωσε ὁ ἄνεμος.

Τέτοιος «ἄνεμος» πνέει καὶ σήμερα. **Ὅποιος δὲν ἔχει ρίζα βαθειά, εἴτε παπᾶς εἴτε δεσπότης εἴτε καλόγερος εἴτε ὅ,τιδήποτε, θὰ τὸν ξερριζώσῃ καὶ θὰ γίνῃ ἄθεος, μασόνος, χιλιαστής, καὶ ὅ,τιδήποτε ἄλλο· μόνο Χριστιανὸς δὲ θὰ εἶνε.**

Λοιπὸν, λέει ὁ ἀπόστολος, προσέξτε νὰ μὴ σαλευθῆτε. Προσέξτε νὰ μὴν κουνηθῆτε, ἀπὸ τὸ φοβερὸ ἄνεμο ποὺ πνέει μέσα στὸν κόσμο.

● **Νὰ μὴν ἐξαπατηθῆτε**

Ἄλλ' ἐκτὸς ἀπὸ τὸ «σαλευθῆναι» καὶ τὸ «θροεῖσθαι» λέει καὶ τὸ «ἐξαπατήσῃ»· «Μὴ τις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ κατὰ μηδένα τρόπον» (Β' Θεσ. 2,3).

Ὁ σατανᾶς χρησιμοποιοῖ ὅλα τὰ μέσα τῆς ἀπάτης. Εἶνε ὁ μέγας ἀπατεών. Ἄν παρουσιαζόταν μὲ τὰ κέρατα, τὶς οὐρὲς καὶ τὰ νύχια, ὅπως τὸν ζωγραφίζουν, ποῖός θὰ τὸν πλησίαζε; Κανένας. Γι' αὐτὸ βάζει γάντια, βάζει μάσκες, κρύβει τὶς οὐρὲς καὶ τὴ μαυρίλα του, καὶ παρουσιάζεται σὰν ἄγγελος. Σὰν κάτι μεταμφιεσμένους κακοποιούς, ποὺ ρημάζουν τὰ σπίτια.

Ἐγραφε ἡ ἐφημερίδα γιὰ ἕναν τέτοιο κακοποιό. Ντύθηκε καλά, εὐτρεπίστηκε, χτενίστηκε ὁμορφα, ἔμοιαζε σὰν ἄγγελος. Ἐνας λωποδύτης, ἕνα κοινωνικὸ κάθαρμα, ἕνας κοινὸς ἀπατεώνας, ἕνας Δὸν Ζουάν, χρησιμοποίησε ὅλα τὰ μέσα, καὶ αὐτοκίνητο καὶ ροῦχα καί..., καὶ παρουσιάστηκε κάτω στὴν Πελοπόννησο σὰν ἐκλεκτὸς γαμπρός, καὶ πῆρε τὴν καλύτερη κοπέλλα. Μετά, ὅταν ἔμαθαν οἱ γονεῖς, ὅτι ὁ γαμπρὸς εἶνε σεσημασμένος, καταζητούμενος ἀπὸ τὴν ἀστυνομία, πῆγαν νὰ τινάξουν τὰ μυαλά τους στὸν ἀέρα.

Ὁ ἀπατεώνας παρουσιάστηκε σὰν ἐκλεκτὸς γαμπρός. Ἀλλὰ μεγαλύτερος ἀπατεώνας εἶνε ὁ διάβολος. Δὲν πα-

ρουσιάζεται μὲ τὴν ἀπαίσια μορφή του, ἀλλὰ παίρνει δι-
άφορα σχήματα. Ὅπως ἀκρι-
βῶς εἶνε σήμερα οἱ χιλιασταί.
Τοὺς βλέπεις νὰ τρέχουν ἀπὸ
ἄνω κι ἀπὸ κάτω ὡς εὐγενέστα-
τοι κύριοι. Καὶ πολλοὶ τοὺς ἀ-
νοίγουν τὰ σπίτια, τοὺς δέχον-
ται μέσα. Ἀλλὰ πίσω ἀπ'
αὐτοὺς καὶ ἀπὸ τὴν ψευτοευ-
γένειά τους κρύβεται ἡ ἀπάτη.

Προσέξτε, λέει ὁ Παῦλος ἐδῶ, μὴ σᾶς ἐξαπατήσῃ κανεὶς. Προσέξτε νὰ μὴν ἀπατηθῆτε μέσα στὸν κόσμο αὐτὸν ἀπὸ τὴν ἀπάτη ποὺ κινεῖ ὁ σατανᾶς.

Ἐνας μῦθος τοῦ Αἰσώπου λέει γιὰ μιὰ ἀλεπού, ποὺ πῆ-
γαινε στὰ κοττέσια κ' ἔτρωγε τὶς κόττες. Σ' ἕνα κοττέσι,
ποὺ πῆγε, ἦταν μέσα κλεισμένες οἱ κόττες καὶ δὲ μποροῦ-
σε νὰ τὶς φάῃ. Καὶ τί μηχανεύτηκε; ἔκανε τὸ γιατρό. Ντύ-
θηκε μὲ μπλουζα, πῆρε μιὰ τσάντα στὸ χέρι, ἔβαλε καὶ
κλάκ, ἄλλαξε λίγο τὴ φωνή της καὶ εἶπε στὶς κόττες: «Κα-
λησπέρα. Τί γίνεται; Καλά; Ἐμαθα, ὅτι μιὰ κόττα ἀρρώ-
στησε καὶ ἦρθα γιὰ νὰ τὴ θεραπεύσω. Εἶμαι καλὸς γιατρὸς
γιὰ τὰ πουλιά, ἰδιαίτερα γιὰ τὶς κόττες. Κ' ἔχω φάρμακα
καλά...». Πίστεψαν οἱ ἀνόητες κόττες καὶ πῆγαν ν' ἀ-
νοιξοῦν ἀμέσως τὴν πόρτα. Μιὰ κόττα ὅμως, ποὺ κοίταξε
ἀπὸ τὴν χαραμάδα, τοὺς εἶπε: «Προσέξτε καλά, αὐτὰ τὰ
πόδια δὲν εἶνε τοῦ γιατροῦ, ἀλλὰ τῆς ἀλεπούς...». Τέτοιο
«γιατρὸ» θὰ ἔβαζαν στὸ κοττέσι, ποὺ θὰ τὶς ἔτρωγε ὅλες.

Αὐτὸ ἀκριβῶς κάνει κι ὁ σατανᾶς στοὺς ἀνθρώπους.
Ἐτσι ἀκριβῶς ἀπατῶνται καὶ οἱ νέοι μας σήμερα. **Ἡ δὲ ἐ-
ποχή μας εἶνε ἡ ἐποχὴ τῆς μεγαλυτέρας ἀπάτης.**

Θὰ ἔρθῃ ἡ ἡμέρα τοῦ Κυρίου, λέει ὁ ἀπόστολος Παῦλος
ἐδῶ, ἀλλὰ πρὶν ἔρθῃ θὰ γίνουν ὠρισμένα σημεῖα.

● **Νὰ θυμᾶστε τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ**

Πῶς θὰ μπορέσουμε νὰ σωθοῦμε ἀπ' αὐτοὺς τοὺς ἀγρίους ἀνέμους, ἀπὸ τοὺς αἰρετικούς, ἀπὸ τὸν διάβολο, ἀπὸ τοὺς πειρασμούς; Πῶς θὰ κρατηθοῦμε στὰ πόδια μας;

«*Οὐ μνημονεύετε...*» (Β' Θεσ. 2,5), δὲ θυμᾶστε...; Πρέπει νὰ μὴ ξεχνᾶτε τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ, λέει ὁ ἀπόστολος· καὶ τοὺς μαλώνει. Αὐτά, λέει, ποὺ σᾶς εἶπα, σᾶς τὰ ἔχω πει καὶ ἄλλοτε. Τώρα σᾶς τὰ δίνω καὶ γραπτῶς, γιὰ νὰ τὰ θυμᾶστε καὶ νὰ μὴν τὰ ξεχνᾶτε ποτέ.

Τὸ κακὸ εἶνε ὅτι ξεχνᾶμε. Γι' αὐτὸ χρειάζεται ὁ λόγος τοῦ Εὐαγγελίου. Γι' αὐτὸ γίνεται καὶ ἡ θεία λειτουργία. «*Εἰς ἀνάμνησιν...*» γιὰ νὰ θυμώμαστε, τί ἔπαθε ὁ Χριστὸς γιὰ μᾶς.

Ἔτσι ὁπλο ἐναντίον αὐτοῦ τοῦ κακοῦ εἶνε ἡ μνήμη.

Ἄλλο λόγος τοῦ Θεοῦ εἶνε σὰν τὸ σπóρο. Λέει ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος· Ἔρχεται ὁ γεωργὸς τὸ σπóρο μέσα στὸ χωράφι, ἀλλὰ δὲς μετὰ τί κάνει; Τὸν ἀνακατεύει μὲ τὸ χῶμα. Περνᾷ ἀπὸ πάνω του ἢ σβάρνα καὶ μπαίνει ὁ σπóρος μέσα στ' αὐλάκια. Γιατί ἂν θὰ μείνη ἐπάνω ἀπὸ τὸ χῶμα, θὰ τὸν φᾶνε τὰ πουλιά, τὰ μαυροπούλια. Κ' ἐσύ, λέει, τὸ λόγο ποὺ θ' ἀκούσης νὰ μὴν τὸν ἀφήσης ἀκαλλιέργητο. Σὰν τὸ χωράφι εἶσαι. Ἄν ἀφήσης τὸν ἑαυτὸ σου χωρὶς λόγο Θεοῦ, ἡ ψυχὴ σου θὰ γίνῃ χέρσα καὶ θὰ γεμίση ἀγκάθια.

Ἔτσι κατήντησε ἡ κοινωνία μας. Εἶνε ἕνα χωράφι χέρσο, γιατί λείπει ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. Εἶνε γεμάτη ἀγκάθια ἢ κοινωνία, κι αὐτὰ δὲν ἀφήνουν νὰ φυτρώσῃ τίποτε. Ἔβριξε μιὰ χούφτα σιτάρι μέσα στ' ἀγκάθια· δὲν πρόκειται νὰ φυτρώσῃ. Τί πρέπει νὰ γίνῃ; Νὰ βάλουμε φωτιὰ στ' ἀγκάθια, γιὰ νὰ φύγουν· ἔτσι θὰ γίνῃ τὸ χῶμα ἐκλεκτό, καὶ θὰ φυτρώσῃ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ.

● **Μελετᾶτε τὴν ἁγία Γραφή**

Τὸ εὐαγγέλιο, λέει ὁ ἀπόστολος Παῦλος, εἶνε «*δύναμις Θεοῦ*» (Ρωμ. 1,16), γιὰ καθέναν ποὺ πιστεύει. Πιάνει τρεμούλα, παραλυσία καὶ φοβᾶται ὁ διάβολος ὅταν δῇ μέσα στὸ σπίτι, τὸ εὐαγγέλιο. Ὅπου ὑπάρχει εὐαγγέλιο, ἐκεῖ ὁ διάβολος δὲ μπορεῖ νὰ σταθῇ. Ἄλλὰ νὰ συνεννοηθοῦμε·

Ἄλλο ἀπλῶς νὰ ἔχουμε τὸ εὐαγγέλιο στὸ ράφι, ἢ δεμένο μὲ μία κλωστή πάνω στὰ εἰκονίσματα· ὄχι ἀπλῶς νὰ τὸ βάλουμε στὰ δικαστήριά μας καὶ νὰ ὀρκιζώμαστε σ' αὐτό, νὰ τὸ παλαμίζουμε μὲ τὰ χέρια μας, ἀλλὰ νὰ τὸ μελετᾶμε.

«*Ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς*», λέει ὁ Χριστὸς (Ἰωάν. 5,39). Ἄλλο ἀπλῶς νὰ διαβάσετε, ἀλλὰ νὰ ἐρευνᾶτε τὰς Γραφάς.

● **Ἡ ἁγία Γραφή εἶνε τὸ μεγαλύτερο θαῦμα.**

Ἄγαπήσε ὁ Χριστὸς τὴν ἁγία Γραφή, γι' αὐτὸ πρέπει κ' ἐμεῖς νὰ τὴν ἀγαπᾶμε.

Ἄλλο λόγος τοῦ Θεοῦ εἶνε **ξίφος**, σπαθί· εἶνε ἡ «*μάχαιρα τοῦ Πνεύματος*», λέει ὁ ἀπόστολος Παῦλος (Ἐφ. 6,17). Ὅποιος τὸν κατέχει, νικᾷ τοὺς δαίμονας. Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ γνωρίζουμε τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ. Πάρτε δυὸ Χριστιανούς, ἕναν Χριστιανὸ ποὺ δὲν ἀκούει ποτέ τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ, ποτέ δὲν ἀνοίγει τὴν ἁγία Γραφή· πάρτε κ' ἕναν ἄλλο Χριστιανό, ποὺ τὸν ἀκούει καὶ τὸν μελετᾷ τακτικά· ὅποια διαφορὰ μεταξὺ τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ ἄλλου ὑπάρχει!

Ἄμα θέλετε νὰ σωθῆτε, ν' ἀνοίγετε τὴν ἁγία Γραφή καὶ νὰ διδάσκεστε ἀπ' ἐκεῖ τὰ αἰώνια καὶ ἀθάνατα λόγια τοῦ Κυρίου.

● **Σταθῆτε ἀκλόνητοι**

Ἄλλὰ προσέξτε, λέει ὁ ἀπόστολος Παῦλος, γιατί κ' ἐσεῖς κινδυνεύετε. Γι' αὐτὸ «*στήκετε*» (Β' Θεσ. 2,15). Οἱ νεώτεροι δὲν ἔχουν ἰδέα ἀπὸ τέτοια παραγγέλματα καὶ εὐχόμεθα ὁ Θεὸς νὰ τοὺς προστατεύῃ. Τέτοιες νύχτες δὲν ζήσανε. Εἶστε, λέει ὁ ἀπόστολος Παῦλος, στρατιῶτες, εἶστε Χριστιανοί; «*Στήκετε*»...

Μάλιστα, ἀγαπητέ μου. Εἶσαι στρατιώτης; Θὰ ἐκτελέσης τὸ καθῆκον σου. Ἄν δὲν τὸ ἐκτελέσης, θὰ καταστραφῆς... **Πρέπει νὰ εἴμεθα ἔτοιμοι στὶς ἐπάξεις...**

«*Στήκετε*», λέει ὁ ἀπόστολος, **σταθῆτε ἀκλόνητοι στὴ θέσιν σας. Μὴ ὑποχωρήσετε οὔτε βῆμα ποδός.**

● «Κρατείτε τὰς παραδόσεις»

«Στήκετε, καὶ κρατείτε τὰς παραδόσεις...» (Β΄ Θεο. ἔ.ἀ.).

Οἱ προτεστάντες δὲν παραδέχονται τὴν Παράδοσι τῆς Ἐκκλησίας. Μόνο τὸ Εὐαγγέλιο κρατοῦν. Ἐμεῖς, κοντὰ στὸ Εὐαγγέλιο, κρατοῦμε καὶ τὴν Παράδοσι τῆς Ἐκκλησίας. Ὅλα ὅσα ἔχουμε στὴν Ἐκκλησία, δὲν εἶνε μόνο ἀπὸ τὴν ἁγία Γραφή, ἀλλὰ εἶνε καὶ ἐκ τοῦ προφορικοῦ λόγου, ποὺ μεταδόθηκαν σ' ἐμᾶς ἀπὸ γενεὰ σὲ γενεά.

Ὡς ἐπὶ παραδείγματι· τὸ Εὐαγγέλιο δὲ γράφει πουθενά, ὅτι πρέπει οἱ Χριστιανοὶ νὰ κάνουμε τὸ σταυρὸ μας. Ἄλλὰ τὸ λέει ἡ ἱερὰ Παράδοσι, ποὺ μᾶς φύλαξε καὶ τὸ Εὐαγγέλιο. Ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή ποὺ παρουσιάστηκε ὁ χριστιανισμὸς μέχρι σήμερα οἱ Χριστιανοὶ ἔκαναν τὸ σταυρὸ τους. Ἐκ τῆς ἱερᾶς Παραδόσεως ἔχουμε τὸ ὅτι πρέπει νὰ κτίζωνται οἱ ἐκκλησίες μας μὲ τὸ ἱερὸ πρὸς ἀνατολὰς. Ἐκ τῆς ἱερᾶς Παραδόσεως ἔχει ἡ Ἐκκλησία μας καὶ πολλὰ ἄλλα πράγματα.

Πρέπει νὰ προσέχουμε, γιατί ὑπάρχουν καὶ παραδόσεις εἰδωλολατρικές. Ἡ Ἐκκλησία μας ἔχει ἕνα κόσκινο, τὸ Εὐαγγέλιο. Ὅ,τι εἶνε ἀντίθετο μὲ τὸ Εὐαγγέλιο, τὸ ἀπορρίπτει...

Κρατοῦμε τὸ Εὐαγγέλιο καὶ τὴν ἱερὰ Παράδοσι, ὡς μοναδικὲς πηγὲς τῆς πίστεώς μας. Ὅλα τὰ ἄλλα τὰ ἀπορρίπτουμε.

Ἱερὰ Παράδοσις - τὸ Πηδάλιο

Δὲ μπορεῖ νὰ σταθῆ ἡ Γραφή χωρὶς τὴ βεβαίωσι τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως. Ἡ Ἱερὰ Παράδοσις διακρίνεται σὲ ἀποστολικὴ παράδοσι, αὐτὴ ποὺ παρέδωσαν οἱ ἀπόστολοι, καὶ πατερικὴ παράδοσι, αὐτὴ ποὺ παραδόθηκε ἀπὸ τοὺς πατέρας μέχρι τῆς τελευταίας Ζ' (7ης) Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Ἡ Παράδοσις τῆς Ἐκκλησίας συνεχίζεται μέχρι τῶν ἡμερῶν μας ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὧν παρέδωσαν οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι καὶ οἱ ἅγιοι πατέρες.

Ἡ ἐκκλησιαστικὴ αὐτὴ παράδοσις βρίσκεται μέσα στὸ Πηδάλιο. **Μέσα στὸ Πηδάλιο τῆς Ἐκκλησίας εἶνε οἱ ὅροι, οἱ κανόνες, οἱ ἀποφάσεις τῶν Τοπικῶν καὶ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων. Μέσα σ' αὐτὸ λαλοῦν οἱ μεγάλοι πατέρες, «τὰ**

πάγχρυσσα στόματα τοῦ Λόγου» (δοξαστ. ἁγ. Πατ.). **Αὐτοὶ δίδουν, μὲ τὸ φωτισμὸ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, τὴ λύσι τῶν προβλημάτων ποὺ προκύπτουν μέσα στὴν Ἐκκλησία.**

Συνεπῶς οἱ προτεστάντες ἔχουν τὴ Γραφή καὶ τὴν ὑπερτονίζουν καὶ οἱ χιλιασταὶ ἔχουν τὴν ἁγία Γραφή καὶ τὴ μαθαίνουν ἀπ' ἔξω, ἀλλὰ δὲν γνωρίζουν τὴν ὀρθὴ ἐρμηνεία τῆς. Ἐμεῖς κατέχομε τὴν ὀρθὴ ἐρμηνεία, καὶ εἴμεθα ἔνοχοι ποὺ

δὲν τὴν μελετοῦμε. Ἐμεῖς ἔχομε τὴν ἁγία Γραφή καθὼς ἐρμηνεύθη ἀπὸ τοὺς πατέρας καὶ τὰς Τοπικὰς καὶ Οἰκουμενικὰς Συνόδους. Αὐτὸς εἶνε ὁ ὅρος ἀσφαλείας. Διότι ἂν ἀφαιρέσουμε τὸν ὅρον αὐτόν, λέγει ὁ ὁμώνυμός μου ἅγιος Αὐγουστίνος, ἡ ἁγία Γραφή καταντᾷ βιβλίον ὅλων τῶν αἰρέσεων. **Ὅλες οἱ αἱρέσεις στηρίζονται στὴν παρερμηνεία τῆς ἁγίας Γραφῆς.** Ὅχι διότι φταίει ἡ ἁγία Γραφή—κάθε ἄλλο, ἀπαγε τῆς βλασφημίας—, ἀλλὰ φταίει ὁ ἄνθρωπος, ποὺ δὲν κάνει καλὴ χρῆσι τῆς ἁγίας Γραφῆς. Ὁ ἀπόστολος Πέτρος λέει· Προσέξτε, ὑπάρχουν μερικὰ χωρία τῆς ἁγίας Γραφῆς, τὰ ὁποῖα, ἂν δὲν τὰ ἐρμηνεύσωμε ὀρθά, δημιουργοῦν ζητήματα μέσα στὴν Ἐκκλησία (βλ. Β΄ Πέτρ. 3,16).

Στοὺς πειρασμοὺς τοῦ Χριστοῦ (βλ. Ματθ. 4,1-11) ἔχουμε μιὰ μάχη, ποὺ καὶ οἱ δύο πλευρὲς χρησιμοποιοῦν ὡς ὄπλο τὴν ἁγία Γραφή. Ὁ σατανᾶς πολεμᾷ διαστρεβλώνοντας τὰ χωρία τῆς ἁγίας Γραφῆς, καὶ ὁ Χριστὸς τὸν ἀντικρούει καὶ τὸν κατατροπώνει μὲ τὴ σωστὴ ἐρμηνεία τῶν χωρίων.

Ἄν κανεὶς διαβάσῃ τὴν ἁγία Γραφή χωρὶς τὴ βοήθεια τῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, μπορεῖ, παρερμηνεύοντάς την, νὰ πέσῃ σὲ πολλὰς αἱρέσεις. Μπορεῖ νὰ φτάσῃ στὶς πὶδὲ παράξενες ἐρμηνείες καὶ νὰ πέσῃ στὰ μεγαλύτερα ἁμαρτήματα ἀκόμα.

Ποιὸς θὰ ἐρμηνεύσῃ λοιπὸν ἕνα χωρίο, ποὺ ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται εὐκόλο ἀλλὰ στὴν πραγματικότητα εἶνε

βαθὺ καὶ δύσκολο, ὁ ἄλφα καὶ ὁ βῆτα; Θὰ τὸ ἐρμηνεύσου-
με καθὼς τὸ ἐρμηνεύουν οἱ πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας ἐν
Πνεύματι ἁγίῳ.

Ἡ ἐρμηνεία τῶν Πατέρων ἐπάνω στὴν ἁγία Γραφή εἶνε τὸ
Πηδάλιο, ποὺ εἶνε ἔργο κυρίως τοῦ ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀ-
γιορείτου. Δὲν λέει βέβαια τίποτα δικό του. Ὁ ἴδιος ὁ ἅγιος
Νικόδημος ὑποσημειώσεις μόνο ἔχει, καὶ ἐρμηνεία ἔχει ποὺ
εἶνε ἀξιοθαύμαστη. **Ἀνοίγοντας τὸ Πηδάλιο ἀκοῦμε τὴ φω-
νὴ τῶν πατέρων· ὄχι ἐνὸς καὶ δύο, ἀλλὰ ὁλοκλήρου συνά-
ξεως ἁγιωτάτων πατέρων, ἑκατό, διακοσίων, τριακοσίων,
τετρακοσίων, πεντακοσίων, ἑξακοσίων ἁγίων πατέρων. Ὁ-
λοι αὐτοὶ συνῆλθαν καὶ ἐρμήνευσαν τὰς γραφὰς καὶ μᾶς ὑ-
πέδειξαν μὲ ποιὸ τρόπο πρέπει νὰ ζοῦμε.**

Τὸ Πηδάλιο περιφρονεῖται

**Μὰ τώρα τὸ Πηδάλιο περιφρονεῖται. Εἶνε
ἐνα σημεῖο τῶν καιρῶν λυπηρὸ καὶ αὐτό.**
Τὸ εἶχα αἰσθανθῆ ὡς φοιτητῆς πανεπι-
στημίου, ὅπου καθηγηταί, ὀρθόδοξοι μὲν
ἀλλὰ προτεσταντίζοντες, ὠμιλοῦσαν πε-
ριφρονητικὰ γιὰ τὸ «Πηδάλιο». Μόνο κάτι
ταπεινοὶ Χριστιανοί, πιστὰ τῆς Ἐκκλησίας

τέκνα, εἶχαν τὸ «Πηδάλιο», ποὺ ἦτο ἐξηνητλημένο καὶ ἄγνω-
στο στὸ εὐρὸ κοινό.

Οἱ πατέρες, λέγανε οἱ καθηγηταί ἐκεῖνοι, ἦτανε παλαιοὶ
ἄνθρωποι, καθυστερημένα πνεύματα τοῦ καιροῦ ἐκεί-
νου... Καὶ τώρα ἄλλοι, σύγχρονοί μας, δημιούργησαν τὸν
λεγόμενο «νεοπατερισμὸ». Δηλαδή, οἱ νέοι ἀρχιερεῖς εἶνε κι
αὐτοὶ πατέρες.

Ὅπως δημιουργήθηκε ὁ νέος ὅρος «νεορθόδοξοι», ἔτσι δη-
μιουργήθηκε καὶ ὁ «νεοπατερισμὸς». Ὅλες αὐτὲς εἶνε ἀπο-
κλίσεις ἀπὸ τὴν αὐστηρὰν γραμμὴν τῆς παραδόσεως. Νε-
ορθόδοξο κίνημα, ὄχι παραδοσιακό, εἶνε αὐτὸ τοῦ Γιανναρά.

Μέσα σ' αὐτὸ τὸν κόσμον ζοῦμε καὶ πρέπει νὰ ὁμολογή-
σω εἰλικρινῶς, ὅτι κ' ἐσεῖς κατὰ τινὰ τρόπο εἶστε ἐπηρεα-

σμένοι ἀπ' αὐτά, καὶ εἴμεθα ὑπεύθυνοι καὶ ἐμεῖς. Δὲν ἐκ-
τιμᾶται τὸ Πηδάλιο.

Στὸ Ἅγιον Ὅρος κάθησε καὶ τὸ κατήρτισε ὁ ἅγιος Νικό-
δημος. Δὲν ἔγραψε δικὰ του λόγια. Ἀπλῶς ἐρμήνευσε σὲ
ἀπλή γλῶσσα τοὺς ἱεροὺς κανόνας τῶν πατέρων καὶ τῶν
Συνόδων, γιὰ νὰ εἶνε καταληπτοί. **Τὸ Πηδάλιο περιέχει ἐρ-
μηνεία δυσκόλων χωρίων τῆς ἁγίας Γραφῆς καὶ εἶνε ἀ-
σφαλὴς ὁδηγὸς πρὸς πορείαν χριστιανικὴν.**

Εἶνε μιὰ ὑποτίμησις τοῦ «Πηδαλίου» αὐτὸ ποὺ γίνεται. Γι'
αὐτὸ πέρασα σὲ ἠθικολογία...

**Ὅπως καταντοῦμε, ξέρετε, οἱ θεωρούμενοι ὀρθόδοξοι
θὰ ἀρνηθοῦν τὴν Ὀρθοδοξία – ὑπάρχει προφητεία, ὅτι
πατριάρχαι ἀρχιεπίσκοποι ἐπίσκοποι ἱερεῖς θὰ προδώ-
σουν τὴν Ὀρθοδοξία–, καὶ θὰ τὴν ὑποστηρίξουν ἄνθρω-
ποι ἄλλοι.**

Οἱ μὲν προτεσταντίζοντες λένε «μόνο Γραφή», οἱ ἄλλοι λένε
«ὄχι Γραφή», καὶ ἔρχεται στὸ μέσον ἡ Ἐκκλησία ἢ Ὀρθόδο-
ξος καὶ λέει: *Ἐρευνᾶτε τὰς γραφὰς* (Ἰωάν. 5,39). Νὰ δια-
βάσετε τὴν ἁγία Γραφή, ἀλλὰ ὄχι μὲ τὸ δικό σας πνεῦμα,
ποὺ μπορεῖ νὰ πλανηθῆ, ἀλλ' ὅπως τὴν ἐρμηνεύουν οἱ πα-
τέρες τῆς Ἐκκλησίας.

Στερεὰ τροφή, ἀσφαλὴς ὁδηγὸς

Τώρα ἐσεῖς ἔχετε προχωρήσει, ἔχετε ὠριμάσει – ἔχετε
τόσα χρόνια στὴν Ἐκκλησία. Πρέπει νὰ ζῆτε μὲ στερεὰ
τροφή. Στερεωτάτη τροφή εἶνε ἡ διδασκαλία ποὺ μᾶς
προσφέρουν οἱ πατέρες. Δὲν εἶνε εὐχάριστος, εἶνε δύσπε-
πτος, ἀλλ' εἶνε ἡ μόνη σωτήριος. Γι' αὐτὸ καὶ ἐγὼ συνέστη-
σα, ἐν γνώσει ὅτι θὰ συνατήσουμε δυσκολίες, νὰ σερβίρου-
με ἐδῶ «φαγητὰ» ἐκλεκτὰ ἀλλὰ στερεά.

Ἐσεῖς δὲν εἶστε νήπια γιὰ νὰ τρέφεστε μὲ τὸ γαλατάκι τῶν
διαφόρων ἀνεκδότων. Εἶστε σὲ μιὰ ἡλικία, ποὺ ἅμα κηρυχθῆ
πόλεμος ἐναντίον τῆς Ὀρθοδοξίας θὰ μαρτυρήσετε.

**Δὲ βλέπετε ποὺ πᾶμε νὰ ἐνωθοῦμε κατ' εὐθείαν μὲ τὸν
πάπα, νὰ ἐνωθοῦμε μὲ τοὺς αἰρετικούς! Ἐμεῖς μὲ τὴ βοή-
θεια τοῦ Θεοῦ δὲν θὰ ἐνωθοῦμε οὔτε μὲ τοὺς παπικούς**

ούτε μὲ τοὺς προτεστάντες, θὰ κρατηθοῦμε ὀρθόδοξοι. Καὶ χρειάζεται προσοχή μεγάλη. Γι' αὐτὸ λοιπὸν ἐγκαινιάσαμε τὴν σειρὰ αὐτῆ τῶν μαθημάτων. Νὰ δοῦμε τέλος πάντων αὐτὸ τὸ βιβλίον τὸ ἄγνωστο, τὸ Πηδάλιο, τὸ τόσο συκοφαντημένο, τὸ τόσο περιφρονημένο, τὸ τόσο παρεξηγημένο ἀπὸ τοὺς πολλούς, νὰ δοῦμε τί μᾶς διδάσκει, πῶς ἐρμηνεύει τὸ Εὐαγγέλιον. Νὰ δοῦμε ποιό εἶνε τὸ πνεῦμα του, καὶ τί μᾶς λέει καὶ γιὰ τὰ πιστευτέα καὶ γιὰ τὰ πρακτέα καὶ γιὰ τὰ λατρευτέα στὴν Ἐκκλησία μας.

Ὁμιλεῖ στὸ Πηδάλιο ὄχι ἓνας ἐπίσκοπος, ἀλλὰ συμφωνία διδασκάλων· ὀμιλοῦν τὰ πάγχρυσα στόματα τῶν πατέρων, οἱ σάλπιγγες τοῦ Θεοῦ, οὐράνια πρόσωπα. Ἄν αὐτοὺς δὲν ἀκούσουμε, ποιὸν θ' ἀκούσουμε, τὸν Αὐγουστίνον ἢ τὸν ἄλφα ἢ τὸν βῆτα;

Ἐγὼ ἐπιθυμῶ νὰ τελειώσω μὲ αὐτὰ τὰ πράγματα· ἐσεῖς, ἂν δὲν ἐπιθυμῆτε, δὲν ἔχω λόγον νὰ ἔρχωμαι ἐδῶ πέρα.

Θέλω νὰ τονίσω τὸ ὀρθόδοξο· νὰ εἴστε ὀρθόδοξοι καὶ νὰ μὴν ἔχετε ἐρωτηματικὰ στὴν ψυχὴ σας γύρω ἀπὸ τὸν ἀνεκτίμητο αὐτὸν θησαυρὸν τῆς Ὁρθοδοξίας, ποὺ εἶνε τὸ Πηδάλιο. Διαβάστε τὸ Πηδάλιο, ποὺ ἔχει μέσα τοὺς κανόνες τῆς Ἐκκλησίας καὶ συνεχῶς ὁ ἅγιος Νικόδημος παραπέμπει στὸν Χρυσόστομον, στὸν Βασίλειον καὶ σ' ὅλους τοὺς πατέρας τῆς Ἐκκλησίας. Ἐὰν αὐτοὺς τοὺς ἀγνοήσουμε, τί θὰ παραδεχθοῦμε; τί θὰ γίνουμε ἐμεῖς;

Καθὼς δίδαξαν οἱ πατέρες. «*Αἰνέσωμεν ἄνδρας ἐνδόξους καὶ τοὺς πατέρας ἡμῶν τῇ γενέσει*» (Σ. Σειρ. 44,1).

Ἐσεῖς τώρα εἴστε τόσα χρόνια ἐδῶ, γι' αὐτὸ πρέπει νὰ προαχθῆτε. **Νὰ τραφῆτε μὲ στερεὰ τροφή.** Νὰ διαβάσετε τὸ Πηδάλιο, γιὰ νὰ εἴστε εἰς θέσιν νὰ ἀντιληφθῆτε τοὺς κινδύνους. Γι' αὐτὸ κ' ἐμεῖς τὰ εἰσηγούμεθα αὐτά, μολοντί γνωρίζομε ὅτι δὲν εἶνε τόσο εὐχάριστα. Ἄν λοιπὸν συμφωνῆτε καὶ ἔχετε ὄρεξι νὰ κάνουμε τέτοια μαθήματα, ἔχει καλῶς· ἂν δὲν συμφωνῆτε, δὲν ἔχω νὰ πῶ τίποτε ἄλλο. Καταλάβετε;

Οἱ γιατροὶ καταλαβαίνουν ὅτι ἔχει προχωρήσει μιὰ ἀσθένεια, ἰδίως ὁ καρκίνος, ὅταν ὁ ἀσθενὴς ἀπεχθάνεται σταθερὰ τὴν στερεὰ τροφή. **Ἄν κ' ἐμεῖς δὲν ἔχουμε ὄρεξι**

γιὰ τέτοια μελέτη, ἀλλ' ἔχουμε στὴν ψυχὴ μας ἐρωτηματικὰ γύρω ἀπὸ τὸν ἀνεκτίμητο αὐτὸν θησαυρὸν τῆς Ὁρθοδοξίας, ποὺ εἶνε οἱ κανόνες τῆς Ἐκκλησίας, εἴμαστε βαρεῖα ἀσθενεῖς.

Ἡ ἐλπίδα σας στὸ Θεὸ

Νὰ ἔχης πίστι στὸ Θεὸ καὶ νὰ κάνης προσευχή, καὶ ὁ Θεὸς θὰ βοηθήσῃ περισσότερο ἀπὸ δικηγόρους καὶ περισσότερο ἀπὸ ἀνθρώπους. Τοῦ κόσμου τοὺς ἀνθρώπους νὰ ἔχης, ἅμα ὁ Θεὸς δὲν θέλῃ, δὲν γίνεται τίποτε.

Ὅσα καὶ νὰ ποῦμε, χιλιάδες κηρύγματα ν' ἀκούσετε, ἂν δὲν ἔρῃ τὸ ἅγιον Πνεῦμα γιὰ νὰ μᾶς στερεώσῃ, νὰ μᾶς στηρίξῃ καὶ νὰ μᾶς βοηθήσῃ, ἂν δὲν ἔρῃ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, τίποτε δὲν κάνουμε.

Γι' αὐτὸ λέει ὁ ἀπόστολος Παῦλος· «*Αὐτὸς δὲ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν, ὁ ἀγαπήσας ἡμᾶς καὶ δοὺς παράκλησιν αἰώνιαν καὶ ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν χάριτι, παρακαλέσαι ὑμῶν τὰς καρδίας καὶ στηρίξαι ὑμᾶς ἐν παντὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ ἀγαθῷ*» (Β' Θεσ. 2,16-17).

Σᾶς τὰ εἶπα αὐτά, λέει, καὶ παρακαλῶ τὸ Θεὸ νὰ σᾶς στηρίξῃ, νὰ σᾶς δυναμώσῃ, νὰ σᾶς βοηθήσῃ, γιὰ νὰ μὴν πέσετε στὴν ἁμαρτία.

Πέτρος νὰ 'σαι, Παῦλος νὰ 'σαι, ἀσκητὴς Ἀντώνιος νὰ 'σαι, στὰ βουνὰ νὰ πᾶς, μὴν ἔχεις αὐτοπεποίθησι. Νὰ φοβᾶσαι τὸν ἑαυτό σου καὶ νὰ μὴν τοῦ ἔχης ἐμπιστοσύνη. Ὁ

μεγαλύτερος ἐχθρὸς μας εἶνε ὁ ἑαυτὸς μας. Οἱ ἄλλοι δὲν μποροῦν τόσο νὰ σὲ βλάψουν, ὅσο μπορεῖς νὰ βλάψῃς ἐσὺ τὸν ἑαυτὸ σου, μὲ τὶς βλακείες σου, μὲ τὶς ἀνοησίες σου, μὲ τὰ ἐγκλήματά σου, μὲ τὶς ἀπατεωνίες σου καὶ μὲ τὰ σφάλματά σου. Ἐσὺ λοιπὸν εἶσαι ὁ μεγαλύτερος ἐχθρὸς τοῦ ἑαυτοῦ σου.

Νὰ μὴν ἔχουμε ποτὲ ἐμπιστοσύνη στὸν ἑαυτὸ μας, ἀλλὰ νὰ παρακαλοῦμε τὸ Θεὸ γιὰ νὰ μᾶς στερεώσῃ στὴν πίστι. Γιατὶ ἂν ἔρρη κανένας διωγμὸς ἐδῶ πέρα –καὶ προφητεύω ὅτι θὰ ἔρρη–, θὰ γίνουν φοβερὰ πράγματα· τότε θὰ πέσῃ τὸ κόσκινο τὸ μεγάλο. Καὶ θὰ εἴμεθα τότε εὐτυχεῖς, ἂν μείνουν μέσα στὴν πόλι 100 - 200 Χριστιανοί. Τοὺς ἄλλους θὰ τοὺς πάρῃ τὸ ρεῦμα. Θὰ τοὺς σηκώσῃ ὡς ἄχυρο, ποὺ τὸ φυσᾷ, τὸ σηκώνει καὶ τὸ πετᾷ ὁ ἄνεμος. Ἔτσι θὰ τοὺς σηκώσῃ ὅλους αὐτὴ ἡ θύελλα τοῦ διαβόλου, αὐτὸς ὁ ἄνεμος. Καὶ θὰ μείνουν μόνο τὰ θράχια. Ὅσοι εἶνε σταθεροί, μόνο αὐτοὶ θὰ μείνουν κοντὰ στὸ Θεό. Τοὺς ἄλλους θὰ τοὺς πάρῃ τὸ ρεῦμα τοῦ ποταμοῦ καὶ θὰ τοὺς καταστρέψῃ καὶ θὰ τοὺς διαλύσῃ.

Ἡ προσευχὴ πανίσχυρο ὄπλο

Τί πρέπει νὰ κάνουμε, εὐρισκόμενοι σ' αὐτὸ τὸν αἰῶνα - σ' αὐτὴ τὴ γῆ, γιὰ νὰ μείνουμε μὲ τὸ Χριστό; Ἴδου τί μᾶς συμβουλεύει ὁ ἀπόστολος Παῦλος. Ἔνα ὄπλο πανίσχυρο, ποὺ **πρέπει πάντοτε νὰ ἔχουμε μαζί μας οἱ Χριστιανοί, εἶνε ἡ προσευχή. Νὰ μὴν εἴμαστε ἄοπλοι σ' αὐτὴ τὴν σκληρὰ μάχη.**

«Τὸ λοιπὸν προσεύχεσθε, ἀδελφοί, περὶ ἡμῶν» (Β' Θεσ. 3, 1).

Σ' αὐτὰ τὰ χρόνια ποὺ ζοῦμε, σᾶς παρακαλῶ πολὺ, λέει ὁ ἀπόστολος, προσεύχεσθε γιὰ μένα. Ἔνας Παῦλος παρακαλοῦσε τοὺς Χριστιανούς τῆς Θεσσαλονίκης, νὰ προσεύχονται γι' αὐτόν! Τὸ σκεφτήκατε αὐτό; Ἄν ὁ Παῦλος εἶχε ἀνάγκη ἀπὸ τὶς προσευχὲς τῶν Χριστιανῶν, πόσῳ μᾶλλον ἐμεῖς;

Ἄλλ' ἐμεῖς αὐτὴ τὴν προσευχὴ, ποὺ εἶνε ὄπλο ἰσχυρὸ - πανίσχυρο γιὰ ὅλες μας τὶς ἀνάγκες, ὑλικὲς καὶ πνευματικὲς, τὴν ἀμελοῦμε.

Ἔχουμε μεγάλο καὶ σκληρὸ ἀγῶνα. Πρέπει νὰ νικηθοῦν οἱ δαίμονες. Καὶ πρέπει νὰ νικήσῃ ὁ χριστιανισμὸς. Βοηθήστε κ' ἐσεῖς, οἱ Χριστιανοί. Καὶ σήμερα, ἂν δὲν ἔχουν ἐπιτυχία οἱ ἐπίσκοποι καὶ οἱ ἱεροκήρυκες, αἰτία εἶνε ὅτι δὲν προσεύχονται γι' αὐτοὺς οἱ Χριστιανοί. **Ἄν πίσω ἀπὸ κάθε ἐπίσκοπο, πίσω ἀπὸ κάθε κήρυκα τοῦ εὐαγγελίου, ὑπῆρχαν δέκα ἄνθρωποι νὰ προσεύχονται, γιὰ νὰ τοὺς δυναμώσῃ ὁ Θεὸς καὶ νὰ τοὺς φωτίσῃ, θαύματα θὰ γίνονταν.** Τώρα ἐμεῖς εἴμαστε θεομπαίκτες. Βλέπεις τὸν κήρυκα τοῦ εὐαγγελίου ν' ἀνεβαίνει στὸν ἄμβωνα; Παρακάλεσε τὸ Θεὸ νὰ τὸν φωτίσῃ, γιὰ νὰ πῆ πέντε λόγια σωστά. Βλέπεις τὸν ἱερέα; Παρακάλεσε τὸ Θεὸ νὰ τὸν δυναμώσῃ στὸν σκληρὸ αὐτὸ ἀγῶνα ποὺ ἔχουμε.

Κάντε προσευχὴ καὶ θὰ δῆτε θαύματα

Τὸ πρωῖ ποὺ σηκώνεστε κάνετε προσευχὴ; Διαβάζετε Γραφή; Ψάλλετε τῷ Θεῷ;

Προσευχὴ, παιδιά· «*ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε*» (Α' Θεσ. 5,17). Θὰ δοῦμε θαύματα - θὰ δῆτε θαύματα, παιδιά, στὴ ζωὴ σας.

Τώρα στὰ γηρατεία μου, κάθουμι καμμιά φορὰ καὶ θυμοῦμαι τὰ θαύματα ποὺ ἔκανε ὁ Θεὸς στὴ ζωὴ μου καὶ δακρύζω. Θαύματα· μικρὸ παιδί πῶς ἐσώθηκα!

Εἶχαμε ἕνα κῆπο μικρὸ ἐκεῖ στὸ σπιτάκι, καὶ ἦταν τότε τὰ πηγάδια ἀνοιχτά. Κ' ἐγὼ μικρὸς ἤμουν πολὺ ζωηρός. Ξαφνικά, ἐκεῖ ποὺ ἔτρεχα, γλιστρῶ καὶ πέφτω κάτω στὸ στό-

μιο τοῦ πηγαδιοῦ. Τὸ σῶμα μου τὸ μισὸ σχεδὸν κοιτοῦσε μέσα στὸ πηγάδι, εὐτυχῶς ἡ ἰσορροπία τοῦ σώματός μου ἦταν πρὸς τὰ ἔξω. Λίγο τι καὶ θὰ ἔπεφτα μέσα. Ἄφου

ἔβλεπα σὰν καθρέπτη τὸ νερό. Μόλις κατώρθωσα καὶ γλύτωσα. Ἄν ἔπεφτα μέσα, θὰ εἶχα πνιγῆ.

Κάποια προσευχή μὲ ἔσωσε. Ἔχω κι ἄλλες πολλές περιπτώσεις, μεγάλες. Βλέπει ὁ ἄνθρωπος θαύματα στὴν προσευχή.

Λοιπὸν ἔτσι νὰ κάνετε κ' ἐσεῖς, καὶ ὁ Κύριος θὰ σᾶς σώσει καὶ ἀπὸ σωματικούς κινδύνους καὶ ἀπὸ πνευματικούς κινδύνους· μεγάλα καὶ θαυμαστὰ θὰ ποιήσῃ ὁ Κύριος. Μεγάλα ἐν Χριστῷ. Ὅχι ἐμεῖς οἱ μικροὶ καὶ ἀνάξιοι, ἀλλὰ ἡ δύναμις τοῦ Κυρίου, *«ἡ θεία χάρις ἢ πάντοτε τὰ ἀσθενῆ θεραπεύουσα καὶ τὰ ἐλλείποντα ἀναπληροῦσα»* (ἀκολ. χειροτ.).

Ὁ Θεὸς θὰ δώσῃ τὴ χάρι, ὅταν ὑπάρχη ταπεινῶσι, ἀγάπη, συναίσθησι ὅτι εἴμεθα ἕνα μηδενικό. Καὶ τὰ μηδενικὰ ἀξιοποιοῦνται. Διαβάστε τὸ βιβλίο «Ἀκολουθεῖ μοι». Ἐκεῖ, στὸ τέλος, γράφει· Τὰ μηδενικὰ ἀξιοποιοῦνται, ὅταν ὑπάρχη μπροστὰ ἢ μονάδα (σ. 461). Ἄν ἔχῃς ἕνα μηδενικό, γίνεται δέκα· ἂν ἔχῃς δύο μηδενικά, γίνεται ἑκατό· ἂν ἔχῃς τρία μηδενικά γίνεται χίλια.... Ἡ συναίσθησι τῆς μηδαμινότητός μας ὅταν ἔχουμε μπροστὰ τὸν Ἐνα. *«Ἐν τῷ Θεῷ ποιήσομεν δύναμιν»* (Ψαλμ. 59,14).

Θὰ τὰ δοῦμε αὐτά. Δὲν εἶνε μῦθος ὁ χριστιανισμός, ἀλλὰ εἶνε μία πραγματικότης τὴν ὁποία τὴν αἰσθανόμεθα· καὶ καθένας Χριστιανὸς εἶνε ἕνας μικρὸς Χριστός. Διαβάστε τὸ βιβλίο ποὺ συνέστησα καὶ στοὺς ἱερεῖς «Ἡ Ζωὴ Του Ζωὴ μου». Εἶνε τοῦ Σωφρονίου, διασήμου πνευματικοῦ πατρός, ὁ ὁποῖος μέσα στὴν Ἀγγλία φύτευσε μιὰ μικρὰ ἀδελφότητα. Ἐνεήντα χρονῶν ἦταν, ποὺ ἔγραψε τὸ ὡραῖο βιβλίο «Ὁ γέρον Σιλουανός».

Λοιπὸν εἴμεθα σύμφωνοι; Πνευματικοὶ ἄνθρωποι νὰ εἴστε, νὰ προσεύχεσθε καὶ γιὰ μᾶς καὶ γιὰ τὴν Ἐκκλησία ὁλόκληρον.

Ἄντε στὸ καλό, στὴν εὐχή τοῦ Χριστοῦ· καὶ δὲν πειράζει, παιδάκι μου, θὰ τραβήξωμε ἐμεῖς τὸ δρόμο μας. Ὁ Χριστὸς *«λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδόρει»* (Α' Πέτρ. 2,23), καὶ οἱ ἀπόστολοι ἔλεγαν· *«λοιδορούμενοι εὐλογοῦμεν»* (Α' Κορ. 4,12).

Σανὶς σωτηρίας ὁ Σταυρός

Δυστυχῶς, δὲν εἴμεθα ἐκεῖνοι ποὺ ἔπρεπε νὰ εἴμεθα. Τὸ ξέρουμε ὅλοι πῶς πρέπει νὰ εἴμεθα. Καί, ἐπειδὴ δὲν εἴμεθα, ἀναστενάζομε. Καὶ ὁ θρῆνος τῆς ψυχῆς εἶνε, διότι λείπει ἡ ἀγιότης. Δὲν εἴμεθα ἅγιοι. Αὐτὴ εἶνε ἡ πικρία τῆς ψυχῆς. Δὲν ἔχουμε τὴν ἀγιότητα, αὐτὸ τὸ ἅγιον σήμερα λείπει. Εἶνε βαθειὲς οἱ ρίζες τῆς ἀγιότητος.

Ὅχι ψευτοαγιωσύνη, ὄχι ψευτοεσεβισμός, ἀλλὰ εἰλικρινῆ καὶ ἅγια καρδιά νὰ ἔχωμε. Καὶ ἂν κά-

που-κάπου πέφτουμε, καὶ πάλι νὰ σηκωνώμεθα. Καὶ ἂν χιλιάκις, λέει ὁ Χρυσόστομος, πέσης, χιλιάκις νὰ σηκωθῆς. Ποτέ μὴν ἀπελπιστῆς. Ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ εἶνε ὠκεανὸς ἀπέραντος καὶ ἀνεξάντλητος. «Μέγας εἶ, Κύριε!»

Καὶ ὁ ἱερὸς Αὐγουστίνος, ὁ ὁποῖος ἐγνώρισε βαθειὰ τὸν ἄνθρωπο, λέει· **Εἴμεθα ὡς σανὶς ἐπὶ ὠκεανῷ.** Καὶ κάποιος, ποὺ μελέτησε τὰ ἔργα τοῦ ἱεροῦ Αὐγουστίνου, ἔκανε ἕνα κινηματογραφικὸ ἔργο μὲ τὴν ἐξῆς ὑπόθεσι.

Μέσα σ' ἕνα πλοῖο φορτωμένο ταξίδευε κάποιος ἄθεος καὶ ἄπιστος. Τὸ πλοῖο μεταξὺ τῶν ἐμπορευμάτων συνέβη νὰ μεταφέρῃ κ' ἕνα μεγάλο ξύλινο σταυρό, ὁ ὁποῖος προωρίζετο γιὰ μιὰ ὠρισμένη πόλι. Ἐγίνε ὅμως ναυάγιο, τὸ πλοῖο βυθίστηκε, ἔπεσαν μέσα στὴ θάλασσα τὰ πάντα, καὶ ὁ σταυρὸς ἐπέπλεε. Ὁ ἄθεος ἦταν κι αὐτὸς ἕνας ἀπὸ τοὺς ναυαγούς. Καθὼς ἐπάλευε πάνω στὰ ἄγρια κύματα τοῦ ὠκεανοῦ, τὰ χέρια του ἄγγιξαν καὶ πιάστηκαν ἀπὸ τὸν ξύλινο σταυρό. Τὸν ἀγκάλιασε, τὸν ἔκανε σωσίβιο, χωρὶς νὰ ἔχῃ ἀντιληφθῆ τί ξύλο εἶνε - ἦταν δὲ αὐτὸς φοβερὸς ἐχθρὸς τοῦ σταυροῦ.

Ὅταν ἠσύχασε λίγο τὸ ἄγριο κύμα καὶ κοίταξε τὴ σανίδα τῆς σωτηρίας του, εἶδε ὅτι εἶνε σταυρός. —Πῶ πω, εἶπε,

δὲν εἶνε σανίδα αὐτό, εἶνε σταυρός· φτοῦ νὰ χαθῆς!... (εἶνε γραμμένο μὲ γλῶσσα Βολταίρου. Ξέρετε πῶς ὠμιλοῦσε ὁ Βολταίρος γιὰ τὸ Χριστό. «Φονεύσατε τὸν ἄτιμο...», ἔτσι ἔλεγε). Συνέχισε ὅμως, ἀπὸ ἀνάγκη, νὰ κρατᾶ σφιχτὰ τὸ σταυρό, ἕως ὅτου βγῆκε ἐπὶ τέλους στὴ στεργιά.

Ἦταν πάτησε στὴ στεργιά, ἦρθε ἡ ὥρα τῆς χάριτος. – Βρέ, λέει, ὁ κακοῦργος τί ἔκανα· ὁ σταυρὸς νὰ μὲ σώσει, κ' ἐγὼ νὰ τὸν βρίζω ἔτσι;... Συναισθάνθη τὸ ἀμάρτημά του, ἄρχισε νὰ κλαίη γοερῶς, πῆρε τὰ σταυρὸ στὸν ὦμο, βάδισε δρόμον μακρὺ, κοπιαστικὸ δρόμο, καὶ πῆγε καὶ τὸν ἔστησε ὁ ἴδιος στὸν τόπο ποὺ προωρίζετο.

Αὐτὴ εἶνε μία εἰκὼν καὶ μία παράστασις. Ἦκεανὸς εἶνε ἡ ζωὴ μας, κύματα ἄγρια καὶ φοβερὰ μᾶς περικυκλώνουν, καὶ μέσα στὰ κύματα αὐτὰ ἡ μόνη ἐλπίς μας εἶνε νὰ πιᾶσθε τὸ σταυρό, τὴν σανίδα τῆς σωτηρίας μας.

Λέει ὁ ἱερὸς Αὐγουστίνος: «Μόλις καὶ μετὰ βίας ὡς ἐπὶ σχεδιάς πλέομεν».

Αὐτὸς ὁ σταυρὸς εἶνε ἡ σωτηρία μας. «*Σταυρὲ τοῦ Χριστοῦ, βοήθει μοι*».

Ἡ θεία κοινωνία

Τέλος, ἀγαπητοί μου, ὄπλο πανίσχυρον εἶνε ἡ θεία κοινωνία. Ἡ θεία κοινωνία μᾶς ἐνώνει μὲ τὸ Χριστό. Καὶ ὁ ἀδύνατος ἄνθρωπος, μὲ τὸ Χριστό, εἶνε πλέον παντοδύναμος καὶ νικάει, νικάει τὸ σατανᾶ.

Ν' ἀκολουθοῦμε «*τοῖς ἴχνεσιν Αὐτοῦ*»

Ἦ Χριστὸς εἶνε τὸ πρότυπό μας. Ἦτι ἔκανε ὁ Χριστὸς, πρέπει νὰ κάνουμε κ' ἐμεῖς. Ἦτι ἔλεγε ὁ Χριστὸς, πρέπει νὰ λέμε κ' ἐμεῖς. Ἦποια θέσι πῆρε ὁ Χριστὸς ἀπέναντι τῆς Βίβλου, πρέπει νὰ πάρουμε κ' ἐμεῖς.

Εἶνε ἐντολὴ τοῦ ἁγίου Πνεύματος αὐτῆ. Τὸ λέει ὁ ἀπόσ-

τολος Πέτρος: «Νὰ ἀκολουθοῦμε *τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ*», ν' ἀκολουθοῦμε τὰ ἴχνη του (Ἄ Πέτρ. 2,21).

Ἦπως Ἦκεῖνος περιπάτησε, ἔτσι νὰ περπατοῦμε κ' ἐμεῖς. Ἦτι ἔκανε ὁ Χριστὸς, νὰ προσπαθοῦμε κ' ἐμεῖς νὰ κάνουμε. Ἦπως ὁ Χριστὸς συγχωροῦσε, νὰ συγχωροῦμε κ' ἐμεῖς. Ἦπως ὁ Χριστὸς προσεύχονταν, νὰ προσευχώμεθα κ' ἐμεῖς. Ἦπως ὁ Χριστὸς νῆστευε, νὰ νηστεύουμε κ' ἐμεῖς.

Νὰ μὴν εἶμεθα ἄοπλοι

Αὐτὰ εἶνε, ἀγαπητοί μου, τὰ ὄπλα τοῦ Χριστιανοῦ. Ἦλλὰ δυστυχῶς σήμερα οἱ Χριστιανοὶ εἶνε ἄοπλοι. Μᾶς ἔχει ἀφοπλίσει ὁ διάβολος. Φανταστήτε ἕνα στρατὸ ἀφωπλισμένο! Ἦποια ἀδυναμία... Ἦλλ' ἐνῶ γιὰ τὴν στρατιωτικὴ ἄμυνα καταβάλλονται φροντίδες καὶ τεράστια ἐξοδα, στὸν ψυχικὸ ἐξοπλισμὸ εἶμεθα μηδέν! Ἦκάλυπτοι εἶμεθα.

Ἦχει μεγάλη σοβαρότητα αὐτὴ ἡ ἔλλειψις. Δὲν ἔχουμε ψυχικὴ θωράκιση. Τί νὰ τὸ κάνης τὸ ἀτσάλι; ὅταν οἱ στρατιῶτες δὲν ἔχουν ἠθικὸ, δὲν ἔχουν ἐνθουσιασμὸ, δὲν ἔχουν πίστι στὰ ἰδανικά, ὅταν δὲν ἔχουν τὰ πνευματικὰ ὄπλα; Μὲ τὸ πρῶτο «μπὰμ» θὰ γίνουν λαγοί.

Χρειάζεται λοιπὸν **ψυχικὴ θωράκιση**. Ν' ἀποκτήσωμε **ψυχικὰ ὄπλα**. Ἦ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶνε τὸ μεγαλεῖον! Κι ὅπως εἶπε ὁ Σαίξπηρ, ἡ καρδιά τοῦ ἀνθρώπου εἶνε τὸ πεδῖον εἰς τὸ ὅποιον γίνονται οἱ μεγαλύτεροι ἀγῶνες, ἐναντίον τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ κακοῦ.

Ἦ **Οχι ἄοπλοι. Εἰς τὰ ὄπλα, στὰ ἱερὰ ὄπλα! Κι ὅταν ἔχωμε τὰ ὄπλα αὐτὰ, τίς καθ' ἡμῶν;** – καὶ ἕνας ἀκόμα, λέει ἡ ἁγία Γραφή, «*ἔδιδωξε χιλίους*»! (Ἰησ. Ναυῆ 23,10 Δευτ. 32, 30).

Ἡ ἐπανάστασι τοῦ '21 τὸ ἀποδεικνύει. Οἱ ὀλίγοι ἐκεῖνοι ἐγονάτισαν μία αὐτοκρατορία, διότι εἶχαν ψυχὴ! Ἐνῶ τὸ 1922 οἱ τριακόσες χιλιάδες, ποὺ εἶχαμε στὴ Μικρὰ Ἀσία, δὲν εἶχαν ψυχὴ· γι' αὐτὸ ἐπῆλθε καταστροφή.

Στὰ ὄπλα λοιπόν, «τὰ ὄπλα τοῦ φωτός» (Ῥωμ. 13,12). Εἶνε φωτεινά, λαμπρά, ὑπέροχα, δεδοκιμασμένα ὄπλα. Τὰ μεταχειρίσθηκαν οἱ ἅγιοι καὶ οἱ μάρτυρες καὶ νίκησαν καὶ θριάμβευσαν.

Στὰ ὄπλα οἱ ἄντρες, στὰ ὄπλα οἱ γυναῖκες, στὰ ὄπλα τὰ παιδιά, στὰ ὄπλα οἱ πάντες! Τώρα μάλιστα τὴν περίοδο αὐτὴ κανεὶς ἄσπλος. Καὶ λόγο Θεοῦ, καὶ πίστι, καὶ προσοχή, καὶ προσευχή, καὶ νηστεία, καὶ ἐλεημοσύνη, καὶ βία ἐπάνω στὸν ἑαυτὸ μας διὰ νὰ ἐξασκῆ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, καὶ θεία κοινωνία, καὶ ἐξομολόγησι, καὶ ὅ,τι ἄλλο συνιστᾷ τὸ Εὐαγγέλιον γιὰ νὰ ἀποκτήσωμε τὴν πνευματικὴ θωράκισιν. Ἄν ἔχουμε τὴν θωράκισιν αὐτή, κι ἂν ἀκόμα ἡ γῆ γεμίσῃ ἀπὸ διαβόλους, θὰ τοὺς νικήσωμε, ὅσοιδήποτε κι ἂν εἶνε.

Λέγουν περὶ τῆς ἀτομικῆς βόμβας, ὅτι εἶνε τὸ ἰσχυρότερον ὄπλον. Ἰσχυρότερο ὅμως ὄπλο καὶ ἀπὸ τὴν ἀτομικὴ βόμβα, ὄπλο τὸ ὁποῖο διαλύει τὰ πάντα, εἶνε ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ! Αὐτὴ εἶνε ἡ ἀτομικὴ βόμβα ποὺ θὰ διαλύσῃ τὰ κάστρα τοῦ διαβόλου καὶ θὰ δημιουργήσῃ εἰς τὸν κόσμον ἕνα νέον παράδεισον, μία πραγματικὴ κοινωνία.

Στὰ ὄπλα λοιπόν, ἀδέρφια μου! Μικροὶ καὶ μεγάλοι, ἄς ἐξετάσωμε τὸν ἑαυτὸ μας. Ἔχομε τὰ ὄπλα; Ἀκοῦμε τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ; Διαβάζομε τὴν ἁγία Γραφή; Προσευχόμεθα; Προσέχομε στὸν ἑαυτὸ μας; Χρησιμοποιοῦμε τὸν ἀσύρματο ποὺ λέγεται προσευχή; Γονατίζομε κάθε βράδυ; Παρακαλοῦμε τὸν Θεόν; Πιστεύομεν; ἢ εἴμεθα ἄπιστοι, καὶ ἐρχόμεθα ἀπλῶς στὴν ἐκκλησία, διὰ νὰ βγοῦμε μαῦροι, ὅπως μπήκαμε;

Ὅχι ἔτσι, ἀδελφοί μου. Ἄς ζήσωμε τὸ χριστιανισμὸ μὲ συνέπεια. Ἄς θωρακισθῶμεν! Τότε καὶ ὁ Κύριος θὰ δώσῃ «τὸν στέφανον τῆς ζωῆς» (Ἁπ. 2,10), «τὸν ἀμαράντινον τῆς δόξης στέφανον» (Ἀ Πέτρ. 5,4), σ' ἐκείνους ποὺ, ὀπλισμένοι μὲ «τὰ ὄπλα τοῦ φωτός» (Ῥωμ. 13,12), θὰ νικήσουν κόσμον, σάρκα, διάβολον.

Αὐτῶ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς αἰῶνας αἰώνων· ἀμήν.

Ὁ ἀντίχριστος καὶ τὰ σημεῖα τῆς ἐλεύσεώς του

Ἀποστασία

Ἐνα σημεῖο θὰ εἶνε ἡ ἀποστασία. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος λέγει: «ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία πρῶτον» (Β' Θεσ. 2,3).

Τί λέγεται ἀποστασία; Ἀποστασία εἶνε, νὰ φύγῃ ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὸ Θεό, ποὺ εἶνε τὸ κέντρο τῆς ζωῆς. Ἀποστασία καὶ ἐπανάστασι κατὰ τοῦ Θεοῦ εἶνε, ὅταν δὲν θέλῃ ὁ ἄνθρωπος ν' ἀκούῃ γιὰ τὸ Θεὸ καὶ δὲν θέλῃ νὰ συμμορφώνεται μὲ τὸ ἅγιο θέλημά του.

Ὅταν γίνῃ ἡ ἀποστασία, λέει ἐδῶ ὁ ἀπόστολος, τότε θὰ ἔλθῃ ὁ ἀντίχριστος, «ὁ ἄνθρωπος τῆς ἀμαρτίας, ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ὁ ἀντικείμενος...» (ἔ.ἀ. στίχ. 4). Ποιὸς εἶνε αὐτὸς ὁ ἀντίχριστος; Εἶνε μεγάλο τὸ ζήτημα. Ὑπάρχουν ἀντίχριστοι πολλοὶ καὶ μικροί, καὶ ὑπάρχει ὁ ἀντίχριστος ὁ ἕνας καὶ μέγας. Ἀντίχριστος εἶνε αὐτὸς ποὺ πάει κόντρα μὲ τὸ Χριστό. Αὐτὸς ὁ ἕνας, ὁ κατ' ἐξοχὴν ἀντίχριστος, θὰ ἔχῃ τεραστία δύναμι.

Νομίζω, ὅτι τώρα ἀρχίζομε κάπως νὰ καταλαβαίνομε τὰ περὶ ἀντιχρίστου. Οἱ προηγούμενες γενεὲς δὲν μποροῦσαν νὰ τὸν καταλάβουν. Τὸ Εὐαγγέλιο εἶνε αἰώνιο. Τὸ θέμα αὐτὸ τοῦ ἀντιχρίστου ἦταν σκοτεινὸ. Τώρα ἀρχίζομε νὰ τὸν βλέπουμε πῶς θὰ εἶνε. Θὰ ἔχῃ τέτοια δύναμι στὰ χέρια του, ποὺ θὰ λές: Αὐτὸς εἶνε Θεός, τί ἄλλο περιμένουμε; Θὰ καταργήσῃ ὅλες τὶς θρησκείες. Θὰ γκρεμίσῃ τὰ πάντα καὶ θὰ πῇ: Ἐγὼ εἶμαι ὁ Θεός· τί κάθεστε κι ἀκοῦτε τοὺς παπᾶδες καὶ δεσποτάδες σας; Δὲ βλέπετε ἐγὼ τί κάνω;... Καὶ πράγματι στὴν ἐποχὴ τοῦ ἀντιχρίστου θὰ δοκιμαστῇ ἡ πίστι μας. Θὰ σθήσῃ τρόπον τινὰ ἡ ἰδέα τοῦ Θεοῦ. Γι' αὐτὸ τώρα ἀκοῦμε στὴν Εὐρώπη νὰ φωνάζουν, Δὲν ὑπάρχει Θεός, πέθανε ὁ Θεός· Θεός, σοῦ λέει, εἶνε ἡ ἐπιστήμη!...

Τώρα τελευταία ἀκούστηκε κάτι, ποὺ ἀναστάτωσε τὴν Εὐρώπη. Σ' ἕνα ἐργαστήριο τῆς Ἀμερικῆς σατανικὰ μυαλὰ προσπαθοῦν νὰ κατασκευάσουν ἕνα νέο ὄπλο, ποὺ μπροστά του δὲν θὰ εἶνε τίποτε ὅλα τὰ σημερινὰ ὄπλα. Τί ὄπλο θὰ εἶνε αὐτό; Ἀκτίνες θανάτου, θανατηφόρος ἀκτινοβο-

λία. Θεέ μου Θεέ μου, δὲν θὰ ὑπάρχη χειρότερο ὄπλο! Ὅτι ἔκανε ὁ Θεὸς γιὰ τὸ καλὸ τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ἀντίχριστος θὰ τὸ κἀνη γιὰ τὸ κακὸ του...

Θὰ κυριαρχήσῃ ὁ ἀντίχριστος, ὁ ἀντίπαλος τοῦ Χριστοῦ, στὴ γῆ. Ἄλλὰ προσέξτε τί λέει παρακάτω· θὰ ἔρθῃ σύντομα τὸ τέλος τοῦ ἀντιχρίστου. Πυρίκαυστος θὰ γίνῃ καὶ θὰ καταστραφῇ. Τώρα βρισκόμαστε στὴν περίοδο τῆς ἀποστασίας.

Οἱ δύο ἀντίχριστοι (Πάπας καὶ Μωάμεθ)

Ἀπὸ τὴν διδασκαλία τοῦ ἀγίου Κοσμᾶ· «Ὁ ἀντίχριστος εἶνε· ὁ ἕνας εἶνε ὁ Πάπας καὶ ὁ ἕτερος εἶνε αὐτὸς ὅπου εἶνε εἰς τὸ κεφάλι μας, χωρὶς νὰ εἰπῶ τὸ ὄνομά του· τὸ καταλαμβάνετε, μὰ λυπηρὸν εἶνε νὰ σᾶς τὸ εἰπῶ, διότι αὐτοὶ οἱ ἀντίχριστοι εἶνε εἰς τὴν ἀπώλεια, καθὼς τὸ ἔχουν. Ἡμεῖς ἐγκράτεια, αὐτοὶ ἀπώλεια· ἡμεῖς νηστεία, αὐτοὶ πολυφαγία· ἡμεῖς δικαιοσύνη, αὐτοὶ ἀδικωσύνη.

Τὰ σημεῖα τῶν καιρῶν

Ὅμως ἡ Γραφή μᾶς λέγει νὰ τὸ εἰπῶ: Σήμερον αὔριον καρτεροῦμεν πείνες, δίψες, πανοῦκλες λοιμικές· θανατικὰ μεγάλα, νὰ μὴ προφθάσουν οἱ ζωντανοὶ νὰ θάψουν τοὺς νεκρούς. Σήμερον αὔριον καρτεροῦμεν σεισμούς, πολέμους καὶ ἀκαταστασίες. Καὶ θέλουν πέσει ὅλα τὰ βουνὰ κάτω καὶ ὅλος ὁ κόσμος νὰ ἀποθάνουν».

Ἡμέρες τοῦ ἀντιχρίστου

Θὰ ἔρθουν χρόνια φοβερὰ καὶ ἀπαίσια καὶ θὰ παρουσιασθῇ ὁ ἀντίχριστος. Ὁ Θεὸς νὰ μᾶς φυλάῃ γιὰ νὰ μὴ ζήσουμε στὶς ἡμέρες τοῦ ἀντιχρίστου. Ἄν καὶ ἐγὼ πιστεύω, ὅτι θὰ ἔρθῃ στὶς μέρες μας. Ἀπὸ ὦρα σὲ ὦρα ἔρχεται. Ἐξω ἀπὸ τὶς πόρτες μας εἶνε ὁ ἀντίχριστος, καὶ δὲν τὸ καταλάβαμε. Ὁ Θεὸς νὰ μᾶς φυλάῃ, νὰ μᾶς δίνη ὑπομονή, δι-

ὅτι ἔρχεται. Αὐτὰ ποὺ ἀκοῦμε, αὐτὰ ποὺ βλέπουμε, αὐτὰ ποὺ αἰσθανόμεθα, τὸ μαρτυροῦν.

Νὰ εἴμαστε ἔτοιμοι. Διότι θὰ εἶνε πάνοπλος ὁ ἀντίχριστος. Καὶ θὰ κἀνη πράγματα, τὰ ὅποια θὰ ἐντυπωσιάζουν καὶ θὰ προξενοῦν κατάπληξι στὸν κόσμο καὶ θὰ κλονίζουν τὴν πίστι. Ὅπως συμβαίνει ἤδη σήμερα. Πηγαίνετε στὰ χωριὰ νὰ δῆτε. Ἐγὼ γυρίζω, πάω στὰ χωριά. Κι ἀκούω, ὅτι καὶ τσοπαναραῖοι ἀκόμα, καὶ γεωργοί, καὶ οἱ πάντες σοῦ λένε· Θεὸς, τί Θεός; Θεὸς εἶνε σήμερα ἢ ἐπιστήμη... Φανταστήτε τότε τί θὰ γίνῃ, ὅταν παρουσιασθῇ κι ὁ ἀντίχριστος στὸν κόσμο· τί κατάπληξι θὰ τοὺς κἀνη.

Μπορεῖ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας ὁ ἀντίχριστος νὰ πάρῃ τοὺς ἀνθρώπους καὶ νὰ τοὺς πάῃ στὸ φεγγάρι. Μπορεῖ ἀκόμη νὰ κἀνη ἄλλα καταπληκτικὰ καὶ φοβερὰ πράγματα· ἐκεῖνο ποὺ λέει «Καὶ σημεῖα ἀπ' οὐρανοῦ μεγάλα ἔσται» (Λουκ. 21,11). Ἐγὼ θεωρῶ «σημεῖα ἀπ' οὐρανοῦ» τὶς ἀκτίνες τοῦ θανάτου. «Σημεῖα ἐν... σελήνῃ», λέει (ἔ.ἀ. 21,25). Ἀποκλείεται, ν' ἀνεβοῦν ἐπάνω στὴ σελήνη, νὰ κάνουν σταθμὸ, καὶ ἀπὸ κεί νὰ πυροβολοῦν τὴ Γῆ; Καὶ ἄλλα φοβερὰ σημεῖα θὰ κἀνη. Αὐτὸς θὰ εἶνε ὁ ἀντίχριστος.

Ὅπως λένε οἱ πατέρες, ὁ ἀντίχριστος θὰ προσπαθῇ νὰ μιμηθῇ τὸ Θεό. Τί σημαίνει αὐτό; Ὅπως ὁ Θεὸς ἔστειλε τὸ Χριστό, τὸν μονογενῆ του Υἱό, καὶ ἔγινε ἄνθρωπος, γιὰ νὰ δείξῃ τὸ δρόμο τῆς σωτηρίας, ἔτσι καὶ ὁ διάβολος θὰ βρῇ ἕναν ἄνθρωπο καὶ θὰ βάλῃ τὴ δύναμί του μέσα σ' αὐτόν. Μέχρι τώρα μετρήσανε καμμιά εικοσιπενταριά τέτοιους ἀντιχρίστους, νομίζοντας ὅτι κάποιος ἀπ' αὐτοὺς εἶνε ὁ τελικός. Ἀλλὰ πέσανε ἔξω. Θὰ στείλῃ καὶ ὁ διάβολος στὸ τέλος τὸν «υἱόν» του. Θὰ βρῇ, δηλαδή, ἕναν ἄνθρωπο ἀντάξίό του. Καὶ θὰ τοῦ δώσῃ τεράστια δύναμι καὶ ἐξουσία, ὥστε αὐτὸς νὰ γίνῃ τρόπον τινὰ ἐνσάρκωσις καὶ ἐνανθρώπησις τοῦ διαβόλου. Θὰ παρουσιασθῇ σὲ συγκεκριμένο πρόσωπο. Καὶ θὰ εἶνε ἀντίπαλος τοῦ Χριστοῦ. Θὰ παλέψουν αὐτὲς οἱ δύο μεγάλες δυνάμεις, ὁ Χριστὸς καὶ ὁ ἀντίχριστος. Αὐτὴ θὰ εἶνε ἡ μεγάλη σύρραξις.

Φαίνονται παραμύθια αὐτά. Φαίνοται σκοτεινὰ καὶ ἀπί-

στευτα πράγματα, τὰ ὅποια ὅμως θὰ γίνουν τώρα πραγματικότης.

Ἐνα σημεῖο τῶν καιρῶν εἶνε καὶ ἡ τηλεόρασι. Ἐντὸς ὀλίγου θὰ κλείσουν ὅλα τὰ σχολεῖα. Ὑστερα ἀπὸ πενήντα χρόνια δὲν θὰ ὑπάρχουν σχολεῖα. Θὰ θεωρῆται καθυστερημένος αὐτὸς ποὺ πηγαίνει στὸ σχολεῖο. Θ' ἀλλάξουν ἐπάγγελμα οἱ δασκάλοι. Τὸ μέγα σχολεῖο τῆς διαφθορᾶς εἶνε ἡ τηλεόρασι. Τοὺς δασκάλους τὰ παιδιὰ τοὺς ἐμπαίζου, τοὺς κοροϊδεύου, δὲν τοὺς προσέχου· στὴν τηλεόρασι κάθονται μ' ἀνοιχτὸ τὸ στόμα.

Λίγοι δάσκαλοι, πολὺ λίγοι, εἶνε ἐκεῖνοι ποὺ κατορθώνουν νὰ συνεπαίρουν τὰ παιδιὰ τὴν ὥρα τῆς παραδόσεως καὶ νὰ κρατοῦν τὴν προσοχὴ τους. Εἶνε ἐκεῖνοι ποὺ μελετοῦν, διαβάζου ἀκόμη καὶ πέντε ὥρες, καὶ ἐτοιμάζονται καλὰ γιὰ νὰ διδάξου στὰ παιδιὰ. Οἱ ἄλλοι χασμουριοῦνται μαζί μὲ τὰ παιδιὰ...

Οἱ καθηγηταὶ καὶ οἱ δάσκαλοι θ' ἀχρηστευθοῦν. Οἱ σκοτεινὲς δυνάμεις, μέσα ἀπὸ τοὺς χιλιάδες δασκάλους, θὰ βροῦν ἕναν τετραπέρατο καὶ εὐφυέστατο δάσκαλο –αὐτὸ θὰ πῆ ἀντίχριστος δυνάμεις– καὶ θὰ τὸν ὀπλίσου καλά. Θὰ τὸν προβάλου στὴν τηλεόρασι. Καὶ τότε τὰ παιδιὰ θὰ ποῦν· «Νά ὠραῖος δάσκαλος! Ὅχι σὰν τὸ βλάκα, τὸν ἠλίθιο τὸ δικό μας. Νά καλὸς καθηγητής, νά γιατρός, νά...». Ἔτσι θὰ σβήσου ὅλα τὰ πράγματα καὶ ἔτσι θὰ κυριαρχήσῃ ὁ ἀντίχριστος· διὰ τῆς τηλεοράσεως...

Θ' ἀποστατήσου ὅλοι. Ἀποστασία διὰ ραδιοφώνου, διὰ τύπου, διὰ τηλεοράσεως, δι' ὅλων τῶν μέσων. Καὶ θὰ παραμείνῃ μόνο μιὰ μικρὴ μειονότητα ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι καὶ θ' ἀντισταθοῦν.

Ὁ Θεὸς νὰ μᾶς βοηθήσῃ. Στὰ χρόνια αὐτὰ τῆς ἀποστασίας ποὺ βρισκόμαστε, νὰ κάνουμ προσευχή, τώρα ποὺ εἴμαστε μαζεμένοι, γιὰ νὰ μᾶς κρατήσῃ μέχρι τέλους ὁ Θεός.

Ἐνα εἶνε γεγονὸς ἀναμφισβήτητο, ὅτι ἔρχεται ὁ ἀντίχριστος. Καὶ ἐδῶ μᾶς δίνει ὁ ἀπόστολος Παῦλος τὰ γνωρίσματά του, γιὰ νὰ τὸν καταλάβουμ.

Λέει, ὅτι θὰ ἔρθῃ ὁ ἀντίχριστος· εἶνε γεγονὸς ἀναμφισβή-

τητο. Ἀλλὰ τὸ πότε θὰ ἔρθῃ, εἶνε ἕνα πρᾶγμα ποὺ δὲν μπορούμ ἀκριβῶς νὰ τὸ ὀρίσουμ. Μᾶς δίνει ὅμως ὠρισμένα σημάδια, καὶ αὐτὰ εἶνε τὰ ἐξῆς.

Ἄναρχία

Κακὸ πρᾶγμα εἶνε ἡ ἐξουσία, ἀλλὰ ἀναγκαῖα. Γιατὶ ἂν πέσῃ ἡ ἐξουσία, τότε ἔρχεται κάτι πιὸ φοβερό. Ἔρχεται ἡ ἀναρχία. Καὶ αὐτὸ ἐπιδιώκου οἱ σκοτεινὲς δυνάμεις. Νὰ κλονίσου ὅλα τὰ καθεστῶτα, εἴτε δεξιὰ εἴτε ἀριστερὰ εἴτε κεντρῶα, καὶ νὰ φέρου τὴν ἀναρχία.

Τί θὰ πῆ ἀναρχία; Ἄς ὑποθέσουμ, ὅτι αὐτὴ τὴν ὥρα δὲν ὑπάρχει στρατός, δὲν ὑπάρχει χωροφυλακὴ, δὲν ὑπάρχει καμμιά ἐξουσία. Φαντάζεστε τί μπορεῖ νὰ γίνῃ; Θὰ ἐπικρατήσου ἀμέσως τὰ ἄτακτα στοιχεῖα. Τριάντα - σαράντα - πενήντα, τὰ πλέον ἀπίθανα ἄτομα, θὰ ἔρθου ἐπάνω στὴν ἐπιφάνεια καὶ θὰ δημιουργήσου μιὰ χαώδη κατάστασι. Θὰ στήσου στὴν πλατεῖα καρμανιόλα καὶ θὰ κόβου κεφάλια, ἐν ὀνόματι κάποιας ἀγνώστου δυνάμεως.

Θὰ πέσου, λοιπόν, τὰ καθεστῶτα καὶ θὰ δημιουργηθῇ μιὰ ἀναρχία παγκόσμια. Θὰ γίνῃ αὐτὸ ποὺ ἐπιδιώκου οἱ σκοτεινὲς δυνάμεις. Καὶ μέσα στὸ κλίμα αὐτὸ τῆς ἀναρχίας θὰ ἐκπηδήσῃ ὁ ἀντίχριστος. Αὐτὸς θὰ εἶνε ὁ παγκόσμιος δικτάτωρ.

Τὸ «κατέχον» (Β' Θεσ. 2,6) σήμερα εἶνε ἄλλο. Καὶ βλέπουμ τὴν ἀναρχία νὰ ἐπεκτείνεται.

Θὰ στραφοῦν οἱ γονεῖς κατὰ τῶν τέκνων, τὰ τέκνα κατὰ τῶν γονέων. Οἱ γυναῖκες κατὰ τῶν ἀνδρῶν, οἱ ἄνδρες κατὰ τῶν γυναικῶν. Οἱ ἐργάτες κατὰ τῶν πλουσίων, οἱ πλούσιοι κατὰ τῶν ἐργατῶν, οἱ μικροὶ κατὰ μεγάλων. Οἱ ἱερεῖς κατὰ ἱερέων, οἱ ἀρχιερεῖς κατὰ τῶν ἀρχιερέων...

Τὸ ἴδιο τὸ παιδί σου θὰ σὲ σκοτώσῃ· καὶ θὰ ἔχῃ τὸ σπίτι σου ξενοδοχεῖο ὕπνου καὶ φαγητοῦ. Καὶ δὲ θὰ τολμᾶς νὰ τοῦ μιλήσῃς.

Θὰ ἔρθῃ λοιπὸν μιὰ ἀναρχία στὸν κόσμo. Καὶ αὐτὴ ἡ ἀναρχία θὰ εἶνε τὸ κατάλληλο κλίμα, ποὺ θὰ γεννηθῇ ὁ ἀν-

τίχριστος. Αὐτὸς θὰ συγκεντρώσῃ ἐπάνω του πᾶσαν ἐξουσίαν καὶ θὰ διοικῆ κατὰ τρόπον ἀπαίσιον καὶ ἐλεεινόν.

Αὐτὸ λοιπὸν εἶνε τὸ «κατέχον». **Αὐτὸς θὰ καταργήσῃ ὅλες τὶς ἐξουσίες καὶ θὰ μείνῃ μονοκράτωρ καὶ κοσμοκράτωρ στὸν κόσμον.** Τί μυστήρια πράγματα θὰ γίνουν!

Στὰ Ἴνωμένα Ἔθνη εἶνε τώρα 145 σημαίες. Θὰ φύγουν ὅλες αὐτὲς καὶ θὰ ὑψωθῇ ἡ σημαία τοῦ ἀντίχριστου. Καὶ θὰ εἶνε φοβερὰ καὶ τρομερὰ τὰ πράγματα. Καὶ δὲν θὰ συγκρίνεται σὲ φρίκη ἢ δουλεία αὐτὴ οὔτε μὲ τὴ δουλεία τοῦ Νέρωνος οὔτε μὲ τοῦ Στάλιν ἢ τοῦ Χίτλερ. Ἄλλὰ «ἄξια ὧν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν».

Ὡς τιμωρία τῆς ἀνθρωπότητος θὰ ἐπέλθῃ αὐτὴ ἡ κατάστασι.

Θὰ μείνῃ γιὰ πάντα ὁ ἀντίχριστος;

Ἄραγε θὰ μείνῃ γιὰ πάντα ὁ ἀντίχριστος; Ὁχι, δὲν θὰ βασιλεύσῃ γιὰ πολὺ καιρὸ. Σύντομα θὰ καταστραφῇ.

Θὰ καταλύσῃ τὶς βασιλείες τοῦ κόσμου. Ἄλλὰ ἀπὸ τὴν τρομακτικὴ ἐκείνη πάλη νικητῆς θὰ ἐξέλθῃ ὁ Χριστός. Καὶ τότε θὰ ἔλθῃ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

Αὐτὰ εἶνε ἀπίστευτα. Ποίος τὰ πιστεύει; Καὶ ὅμως εἶνε ἀληθινά. Θὰ γίνουν ὅπως τὰ εἶπε ὁ ἀπόστολος Παῦλος. Καὶ σήμερον τὰ βλέπουμε ἐξελισσόμενα.

Αὐτὸ λοιπὸν εἶνε «τὸ κατέχον».

Θὰ τὸν συντρίψῃ σύντομα ὁ Θεός

«Ὁν ὁ Κύριος ἀναλώσει τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ καὶ καταργήσῃ τὴν ἐπιφανείαν τῆς παρουσίας αὐτοῦ» (ἔ.ἀ. στίχ. 8).

Ἄλλὰ δὲ θὰ μπορέσῃ νὰ σταθῇ γιὰ πολὺ ὁ ἀντίχριστος. Δὲν θὰ εἶνε παντοκράτορας, δὲν θὰ εἶνε αἰώνιος. Θὰ τὸν συντρίψῃ ὁ Θεός.

Εἶδατε τί γίνεται ὅταν τὸ μεγάλο δάσος πάρῃ φωτιά; Οἱ λύκοι, οἱ ἀλεπούδες, οἱ ἀρκοῦδες, κάτω στὴν Ἄφρική τὰ λιοντάρια, οἱ λεοπαρδάλεις, οἱ καμήλες, ποὺ ζοῦνε ἐπὶ γενεὲς γενεῶν μέσα σ' αὐτὰ τὰ δάση κ' ἔχουν ἐκεῖ τὶς φωλιές τους, ὅταν πιάσῃ φωτιά τὰ βλέπεις τσοῦκ, τσοῦκ, τσοῦκ, φεύ-

γουν ὅλα. Ὅπως λοιπὸν μπροστὰ στὴ φωτιά ὅλα τὰ θηρία τοῦ δρυμοῦ φεύγουν, ἔτσι —λέει ἐδῶ ἡ ἁγία Γραφή—, ὅταν ἔρθῃ ὁ Χριστός, ὅταν γίνῃ ἡ ἐμφάνισις τῆς παρουσίας του, δὲν θὰ μπορέσουν αὐτοὶ νὰ σταθοῦν. Θὰ ἐξαφανιστοῦν καὶ θὰ συντριβῇ ὁ ἀντίχριστος. Καὶ «ἀναλώσει τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ καὶ καταργήσῃ τὴν ἐπιφανείαν τῆς παρουσίας αὐτοῦ». Στὴν ἐμφάνισι τοῦ Χριστοῦ δὲν θὰ μπορῇ νὰ σταθῇ «ὁ ἄνομος», θὰ ἐξαφανιστῇ καὶ θὰ συντριβῇ.

Γιατί νὰ ἔρθῃ ὁ ἀντίχριστος; Γιατί ὁ Θεὸς δὲν τὸν καταργεῖ;

Θὰ πῆ κάποιος: Γιατί νὰ ἔρθῃ ὁ ἀντίχριστος; Δὲν μπορεῖ ὁ Θεὸς νὰ τὸν καταργήσῃ ἀμέσως; Γιατί θὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ πάρῃ ἐξουσία; (Λένε ἐδῶ, ὅτι τρισημίσι χρόνια θὰ κυβερνήσῃ τὴν ἀνθρωπότητα· ἄλλοι λένε περισσότερα, ἄλλοι λιγώτερα). Γιατί λοιπὸν ὁ Θεὸς θὰ τὸν ἀφήσῃ; Γιὰ νὰ τυραννήσῃ τὴν ἀνθρωπότητα; Δὲν εἶνε αὐτὸ φοβερό;

Ἄπαντῶ. Τὸ πιὸ σπουδαῖο προσὸν τοῦ ἀνθρώπου εἶνε ἡ ἐλευθερία. **Ἄφοῦ δὲν θέλει ὁ ἀνθρώπος νὰ τὸν κυβερνᾷ ὁ Χριστός, θὰ τὸν κυβερνήσῃ ὁ ἀντίχριστος.** Εἶνε μυστήριον πρᾶγμα· δὲν θέλει ἡ ἀνθρωπότης τὸν Σωτῆρα τῆς, τὸ Χριστό· θέλει τὸ Βαραβῶ.

Ἐκείνη ἡ Μεγάλῃ Παρασκευὴ εἶνε ἓνα δράμα συγκλονιστικό. Ὁ καημένος ὁ Πιλᾶτος, ποὺ κρατοῦσε τὸ ῥωμαϊκὸ δίκαιο, «Ἔ», σοῦ λέει, «ποῦ πᾶνε αὐτοί; Τοὺς ἔθρεψε, τοὺς πό-

τισε, τοὺς θεράπευσε, τοὺς ἀνέστησε καὶ νεκρούς. Τέλος πάντων, τόσο σκληροὶ θὰ μείνουν ἀπέναντί του· θὰ τὸν λυπηθοῦν». Γι' αὐτὸ τοὺς παρουσίασε ἓναν κακοῦργο, τὸ Βαραβῶ, ποὺ τὰ χέρια του ἦταν βουτηγμένα μέσα στὸ αἷμα, καὶ τοὺς εἶπε· —Ἐχω τὸ Χριστό, ἔχω καὶ τὸ Βα-

ραββᾶ· ποιόν ἀπὸ τοὺς δύο προτιμᾶτε, ποιόν νὰ ἐλευθερώσω; Φώναξαν ὅλοι· –Τὸ Βαραββᾶ...

Κ' ἐμεῖς τὸ ἴδιο ζητᾶμε. Θέλουμε οἱ Βαραββᾶδες νὰ μᾶς κυβερνήσουν. Κι ἀφοῦ τοὺς Βαραββᾶδες διαλέγουμε, αὐτοὶ θὰ μᾶς κυβερνοῦν. Ἔχω πολλὰ σχετικὰ παραδείγματα νὰ σᾶς παρουσιάσω. Τέτοιος εἶνε ὁ κόσμος.

Ἦταν πρὶν ἀπὸ τριάντα χρόνια περιώδευα τὴν ἐπαρχία τῶν Γρεβενῶν, ἔφτασα σ' ἓνα χωριό.

Τότε ἦμουν ἱεροκήρυκας. Δὲν εἶχα οὔτε αὐτοκίνητο γιὰ νὰ μὲ κατηγοροῦν (μολονότι τὸ αὐτοκίνητο τὸ ἔχω δωρεάν καὶ δὲν ξοδεύει πολλὰ καύσιμα, γιατί εἶνε μὲ πετρέλαιο· δὲν ἔδωσα δραχμὴ γιὰ ν' ἀγοράσω αὐτοκίνητο). Τότε εἶχα τὸ ὑπ' ἀριθμὸν ἓνα αὐτοκίνητο· περπατοῦσα χιλιόμετρα μὲ τὰ πόδια.

Πάω λοιπὸν σ' ἓνα χωριό, χτυπῶ τὴν καμπάνα, καὶ δὲν ἔρχεται κανένας. Ξέρανε, ὅτι πῆγα νὰ τοὺς κηρύξω τὸ εὐαγγέλιο καὶ νὰ τοὺς μιλήσω γιὰ τὸ Χριστό. Τὸ βράδυ κοιμήθηκα στὸ καμπαριό...

Σὲ λίγο ἔρχεται στὰ πράγματα ἓνας «Βαραββᾶς»· ἦταν τοῦ κόμματος. Εἶπα μέσα μου· «Ἀφοῦ δὲ θέλετε τὸ Χριστό, ἀπὸ δαύτους θὰ κυβερνηθῆτε». Μετὰ ἀναστενάζαν· παρέλαβε αὐτὸς τὴν ἐξουσία στὸ χωριό, κι ἄρχισε τὸ ξύλο καὶ τὴν τυραννία.

Τοὺς εἶδα μετὰ στὰ Γρεβενά, σ' ἐλεεινὴ κατάστασι. Μπῆκαν σὲ κάτι παράγκες. Πῆγα, τοὺς βρῆκα· τοὺς κατάλαβα. «Δὲν εἴστε», τοὺς λέω, «ἀπὸ τὸ τάδε χωριό;». «Ἄ», λένε, «παππούλη, ἐμεῖς, ὅταν ἦρθες, πῆγαμε νὰ βροῦμε αὐτόν, γιατί ἐλπίζαμε ὅτι αὐτὸς θὰ μᾶς σώση καὶ θὰ μᾶς βοηθήσῃ...».

Ἦτσι λοιπὸν σκότος καὶ Βαραββᾶν ἐκλέγει ἡ ἀνθρωπότης. Δὲ θέλω νὰ ἐπεκταθῶ περισσότερο...

Θὰ παρουσιασθῆ ἓνας –ὅπως ἓνας ἦταν κι ὁ Χριστός–, θὰ παρουσιασθῆ μέσα στοὺς αἰῶνες ἓνα πρόσωπο ποὺ θὰ ἔχη τεραστία δύναμι. Θὰ συγκεντρώσῃ ὅλες τὶς ἐξουσίες στὰ χέρια του. Θὰ κἀνῃ τέρατα καὶ σημεῖα. Θὰ διάλυση καὶ θὰ ξευτελίσῃ τὴν ἀνθρωπότητα. Καὶ «ἄξια ὧν ἐπράξαμε θ' ἀπολαμβάνωμεν» (πρβλ. Λουκ. 23,41).

Πολλοὶ εἶνε οἱ ἀντίχριστοι. Ἄλλὰ ὁ καθαυτὸ ἀντίχριστος δὲν ἦρθε ἀκόμα. Ὅπου νὰ ἔνε ἐμφανίζεται. Αὐτὴ εἶνε ἡ γνώμη μου. Ὅλα αὐτὰ τὰ προμηνύματα (διαφθορά, ἀναρχία, ἐκφυλισμός) δὲν εἶνε καλά...

Ἡ ἀναρχία ξαπλώνεται παντοῦ. Ὅταν θὰ ἐπικρατήσῃ, θὰ ἔρθῃ ὁ ἀντίχριστος καὶ θὰ πῆ· Ἐγὼ εἶμαι τὸ κράτος, ἐγὼ εἶμαι ὁ Θεός· δὲν σοῦ χρειάζεται, δὲν ἔχεις ἀνάγκη ἀπὸ ἄλλο Θεό...

«Μὴ πεποιθᾶτε ἐπ' ἄρχοντας, ἐπὶ υἱοὺς ἀνθρώπων, οἷς οὐκ ἔστι σωτηρία» (Ψαλμ. 145,3). Μὴ στηρίζετε τὶς ἐλπίδες σας σὲ ἀνθρώπους, ἀτελεῖς, ἀμαρτωλοὺς, γεμάτους ἐλαττώματα. Ἐλπίζετε μονάχα στὸν Κύριο.

Θὰ ἐκλέξουμε λοιπὸν ἐμεῖς, ἡ ἀνθρωπότης, Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον; Ἄν τὸν ἐκλέξουμε, χαρὰ καὶ εὐτυχία. Δὲν τὸν ἐκλέγουμε; «Ἄξια ὧν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν» (Λουκ. ἔ.ἄ.). Καὶ ἡ μεγαλύτερή μας τιμωρία θὰ εἶνε ὁ ἀντίχριστος, ὁ ὁποῖος ἔρχεται καὶ θὰ τοὺς ταπεινώσῃ ὅλους.

Ποιοὶ θὰ πέσουν στὰ δίχτυα τοῦ ἀντιχρίστου

«Ἄνθ' ὧν τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆναι αὐτούς» (Β' Θεσ. 2,10).

Λέει ἐδῶ ποιοὶ θὰ πέσουν στὰ δίχτυα τοῦ ἀντιχρίστου. Θὰ πέσουν ἄραγε ὅλοι οἱ ἀνθρωποὶ; Ὁχι, δὲν θὰ πέσουν ὅλοι· διότι τότε θὰ ἦταν ἄδικος ὁ Θεός. Θὰ πέσουν μόνο ὅσοι εἶνε χάνοι. Ξέρετε τοὺς χάνους; Εἶνε κάτι ψάρια ποὺ πιάνονται ἀμέσως ἀπὸ τὸν ψαρᾶ, γιατί ταξιδεύουν μέσα στη θάλασσα μ' ἀνοιχτὸ τὸ στόμα – ἐνῶ ὑπάρχουν ἄλλα ψάρια ποὺ δύσκολα πιάνονται.

Θὰ πέσουν λοιπὸν στὰ δίχτυα τοῦ ἀντιχρίστου αὐτοὶ, οἱ ὁποῖοι δὲν εἶνε σὲ θέσι νὰ κἀνουν *διάκρισι*. Θὰ πέσουν, ὅπως λέει ἐδῶ, ὅσοι «τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας οὐκ ἐδέξαντο». Αὐτοὶ ποὺ δὲν δέχθηκαν καὶ δὲν ἀγάπησαν τὴν ἀλήθεια. Ἡ δὲ Ἀλήθεια εἶνε ὁ Χριστός (βλ. Ἰωάν. 14,6)...

Θὰ πέσουν στὰ δίχτυα τοῦ σατανᾶ ἐκεῖνοι ποὺ θὰ τὸ θέλουν. Γιατὶ οἱ ἀνθρωποὶ δὲν εἶνε χάνοι καὶ ψάρια, ἀλλὰ ἔχουν κάποιον μυαλὸ καὶ κάποια διάθεσι. Ἄλλοι δὲν ἔχουν

καλή διάθεση, έχουν χάσει τὰ ἀνώτερα αἰσθητήρια καὶ ζοῦν σὰν ρεμάλια...

Θὰ συλληφθοῦν στὰ δίχτυα τῆς ἀπάτης αὐτοὶ ποὺ δὲν ἔχουν διάθεση, ποὺ δὲν ἀγαποῦν τὴν ἀλήθεια, ποὺ τοὺς ἀρέσει νὰ ζοῦνε στὸ ψέμα.

Οἱ ἄνθρωποι ποὺ ἀγαποῦν τὴν ἀλήθεια εἶνε πολὺ λίγοι...

Ἐπιμένει πνεῦμα πλάνης στὸν κόσμον. Καὶ ζοῦμε σ' ἓνα τεράστιο παγκόσμιον ρεῦμα πλάνης, ποὺ ἀρχίζει ἀπὸ τὰ μικρότερα καὶ φθάνει ἕως τὰ μεγαλύτερα. Θὰ πέσουν, λέει ἐδῶ ὁ ἀπόστολος, στὰ δίχτυα τοῦ ἀντιχριστοῦ ὅχι ὅλοι, ἀλλὰ αὐτοὶ ποὺ δὲν ἔχουν καλὴ διάθεση. Αὐτοὶ ποὺ τεντώνουν τ' αὐτιά τους πότε ἐδῶ καὶ πότε ἐκεῖ...

Φρικτὴ εἶνε ἡ κατάστασις. Πνεῦμα πλάνης ἐξαπλώνεται μὲ καταπληκτικὸ ρυθμὸ. Δὲν εἶνε τίποτε, σοῦ λέει, ἡ μοιχεία· δὲν εἶνε τίποτε ἡ πορνεία· δὲν εἶνε κακὰ πράγματα αὐτά· τί κάθουσι καὶ μοῦ λὲς ἐσύ;...

Τὸ προφήτευσεν αὐτὸ ἡ ἀγία Γραφή. Εἶπε, ὅτι θὰ ἔρθῃ ἡμέρα, ποὺ οἱ ἄνθρωποι, ἐνῶ θὰ πορνεύονται καὶ θὰ κάνουν τὰ αἴσχη, θὰ τὸ θεωροῦν κάτι ἀθῶον, σὰ νὰ πίνουν ἕνα ποτήρι νερό, ἓνα γλυκὸ ποτό («*ἐβδελυγμένος καὶ ἀκάθαρτος ἀνὴρ, πίνων ἀδικίας ἴσα ποτῶ*» Ἰωβ 15,16). Αὐτὸ εἶνε τὸ πνεῦμα τῆς πλάνης ποὺ θὰ ἔχη τεραστία διάδοσις.

Καὶ αὐτὰ μὲν θὰ συμβαίνουν στὸν κόσμον, ποὺ θὰ πέφτῃ στὰ δίχτυα ποὺ ἀπλώνει ἡ ἀμαρτία.

Φοβερῶτερον ἀπὸ τὸν θάνατον

Ἐσεῖς ποὺ πιστεύετε στὸ Χριστό; Θὰ ἦτο φοβερῶτερον ἀπὸ τὸ θάνατον, ἂν σᾶς ἔλεγαν ὅτι κάποια ἀπὸ σᾶς θὰ προδώσῃ τὴν πίστιν σου. Τὸ νὰ πεθάνουμε εἶνε φυσικὸ πρᾶγμα, τὸ νὰ προδώσουμε τὴν πίστιν εἶνε ἀπαίσιο καὶ ἀποτρόπαιον. «Κάποιος ἀπὸ σᾶς», εἶπε ὁ Χριστὸς στοὺς μαθητάς, «θὰ μὲ προδώσῃ», καὶ ἐγένετο διαταραχὴ μετὰ τῶν μαθητῶν (Ματθ. 26,21 κ.έ.).

Πῶς θ' ἀντιμετωπίσουμε τὶς δυνάμεις τοῦ σκότους;

Τί λέει ἡ Ἀποκάλυψις;

Πουλήστε τὸ πουκάμισόν σας καὶ ἀγοράστε τὴν Ἀποκάλυψιν. Αὐτὰ ποὺ εἶνε γραμμένα, ὅλα θὰ γίνουν. Ὁ οὐρανὸς καὶ τὰ ἄστρα θὰ πέσουν, τὰ ποτάμια θὰ ξηρανθοῦν, θὰ λειώσῃ ἡ γῆ σὰν τὸ μολύβι, θὰ πέσουν θρόνοι καὶ καθεστῶτα· ἀλλὰ ὅ,τι λέει ἡ Ἀποκάλυψις, ὅλα θὰ γίνουν. «*Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι*», εἶπε ὁ Χριστὸς (Ματθ. 24,35).

Αὐτὰ ποὺ λέγει ἡ Ἀποκάλυψις, αὐτὰ ποὺ εἶπε ὁ ἀπόστολος, αὐτὰ ποὺ εἶπε ὁ ἅγιος Κοσμάς ὁ Αἰτωλός, γίνονται στίς ἡμέρας μας. Κ' ἐμεῖς τί κάνουμε, ἀδελφοί μου;

Ἄγωνία τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν

«*Καὶ γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ ἐκτενέστερον προσήχετο*» (Λουκ. 22,44)

Ἄγωνιᾷ ὁ Χριστὸς! Ἀλλὰ τί ἦτο ἐκεῖνο ποὺ ἔκανε τὸν Χριστὸν ν' ἀγωνιᾷ; Ὁ **θάνατος**; Εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς δημοσίας Του δράσεως, ἐνεφανίσθη ὁ σατανᾶς καὶ ἐζήτην **νὰ τὸν θαμπώσῃ** μὲ τὰ πλοῦτη, μὲ τὴν δόξαν καὶ τὴν ἰσχὴν τῶν ἐπιγείων βασιλείων. «*Ταῦτα πάντα σοὶ δώσω, ἐὰν πεσῶν προσκυνήσῃς μοι*» (Ματθ. 4,9). Τώρα εἰς τὸ τέλος τῆς ἐπιγείου Του ζωῆς, ἀντιστρόφως ζητεῖ ὁ σατανᾶς **νὰ τὸν τρομοκρατήσῃ** μὲ τὸν

θάνατον, μὲ ἓνα θάνατον φρικτὸν καὶ ἐπικρατέστερον. **Ἀλλὰ ὁ Χριστὸς, ποὺ ἐνίκησε ὅλα τὰ θέλητρα τοῦ σατανᾶ, νικᾷ τώρα καὶ ὅλα τὰ φόβητρά Του. Ὁ Χριστὸς δὲν ἐφοβήθη τὸν θάνατον.** Ἐὰν ἐφοβεῖτο, δὲν θὰ ἤρχετο εἰς τὰ ἱεροσό-

λυμα, ὅπου ἦσαν συγκεντρωμένοι οἱ ἀσπονδότεροι ἐχθροὶ Του, ἀλλὰ θὰ ἐζήτει ἀσφαλὲς καταφύγιον μεταξὺ τῶν πιστῶν ὀπαδῶν Του, τοὺς ὁποίους εἶχεν εἰς τὰ βόρεια μέρη τῆς Παλαιστίνης. **Ἦλθεν ἐκουσίως ἐπὶ τὸ πάθος.**

— Ἀλλὰ τότε πόθεν ἡ ἀγωνία;

Ἡ ἀγωνία, τὴν ὁποίαν τὴν νύκτα τῆς Μ. Πέμπτης ἠσθάνθη ὁ Χριστός, εἶχεν **αἷτια πολὺ βαθύτερα**, τὰ ὁποῖα νοῦς ἀνθρώπου δὲν δύναται νὰ συλλάβῃ εἰς ὅλον τὸ βάθος καὶ τὴν ἔκτασιν αὐτῶν. Ἐὰν οἱ ψυχικοὶ πόνοι εἶνε δριμύτεροι τῶν σωματικῶν, ἐὰν αἰσχροὶ ὕβρις καὶ βδελυρὰ συκοφαντία ἐναντίον μιᾶς παρθένου κόρης ἀποτελῆ διὰ μίαν εὐαίσθητον καρδίαν πλήγμα τὸ ὁποῖον πονεῖ περισσότερο ἀπὸ τὸ τραῦμα ποὺ διανοίγει εἰς τὰ στήθη ἢ αἰχμὴ φονικῆς μαχαίρας, τότε πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ ὀδύνη, ἡ ἀγωνία τοῦ Χριστοῦ θὰ προήρχετο ἀπὸ αἰτίας ποὺ πρέπει νὰ ἀναζητηθοῦν πολὺ πέραν ἀπὸ τοὺς σωματικούς πόρους καὶ ἀλγηδόνας. Βεβαίως ὁ Χριστὸς ὡς ἄνθρωπος μὲ σάρκα θὰ ἐδοκίμαζεν ὅλην τὴν δριμύτητα τῶν σωματικῶν πόνων ποὺ θὰ ἐδημιούργει ἡ Σταύρωσις, ἀλλὰ ἡ ψυχὴ Του θὰ ἐβυθίζετο εἰς ὠκεανὸν θλίψεως, θὰ ἤρχετο εἰς ἐπαφήν μὲ τὴν ἁμαρτίαν, μὲ σκοτεινοὺς κόσμους μέσα εἰς τοὺς ὁποίους θὰ ἐκινούντο ὅλα τὰ τέρατα τῆς ἀβύσσου, καὶ δι' αὐτὸ ἡγωνία. Ἡγωνία, διότι Αὐτὸς ὁ ὁποῖος δὲν ἐποίησεν ἁμαρτίαν *«οὐδὲ εὐρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι Αὐτοῦ»*, ὁ ἄμωμος, ὁ ἀκηλίδωτος, θὰ ἐδέχετο μετ' ὀλίγον τὸ βάρος τῶν ἁμαρτιῶν ὅλων, ἀπὸ τοῦ Ἀδὰμ μέχρι τοῦ τελευταίου ἀνθρώπου ποὺ θὰ ζῆση καὶ θ' ἀναπνεύσῃ ἐπὶ τῆς γῆς, διὰ νὰ ἐκπληρωθῇ ἡ προφητεία: *«Οὗτος τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν φέρει καὶ περὶ ἡμῶν ὀδυνᾶται, καὶ ἡμεῖς ἐλογισάμεθα αὐτὸν εἶναι ἐν πόνῳ καὶ ἐν πληγῇ ὑπὸ Θεοῦ καὶ ἐν κακώσει»* (Ἠσ. 53,4). Ἡγωνία διὰ τὰ ἁμαρτήματα τῶν μαθητῶν Του, τοὺς ὁποίους ἐπὶ μίαν τριετίαν ἐμόχθησε νὰ τοὺς μορφώσῃ καὶ ν' ἀναδείξῃ συνεχιστὰς τοῦ ἔργου Του, καὶ τώρα, ὁ ἕνας θὰ τὸν προδώσῃ, ὁ ἄλλος θὰ τὸν ἀρνηθῇ, καὶ οἱ λοιποὶ θὰ τὸν ἐγκαταλείψουν εἰς τὰς κρισιμωτέρας στιγμὰς τῆς ζω-

ῆς Του. Ἡγωνία διὰ τὴν ἀχαριστίαν τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ, τὸν ὁποῖον ἔθρεψεν ἐν τῇ ἐρήμῳ μὲ τὸ μάννα καὶ ἐπότισεν μὲ τὸ μέλι καὶ τὸ γάλα τῆς διδασκαλίας Του. Ἡγωνία διὰ τὴν ἀνθρωπότητα ὀλοκλήρον, ἀλλ' ἰδιαίτερος διὰ τὴν Ἐκκλησίαν Του, τὴν ὁποίαν ἐπόθει νὰ βλέπῃ ἀδιάσπαστον, ἡνωμένην περὶ Αὐτόν. Ἡγωνία διὰ τὰ σχίσματα καὶ τὰς αἰρέσεις, διὰ τὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν εὐγενεστέρων Του ἰδανικῶν, διὰ τὸ πλῆθος τῶν ὑποκριτῶν καὶ τῶν Φαρισαίων ποὺ θὰ ἐπλημμύριζον τὴν γῆν, διὰ τοὺς προβατοσχημονας λύκους τοῦ ποιμνίου Του, διὰ τὴν μεταποίησιν τῶν ἱερῶν ναῶν εἰς οἴκους ἐμπορίου καὶ σπήλαια ληστῶν. Ἡγωνία δι' ὅλην τὴν Ἐκκλησίαν Του, ἀλλὰ καὶ δι' ἕνα ἕκαστον τῶν πιστῶν, ἄρα δὲ καὶ δι' ἐμὲ καὶ διὰ σέ. Ὑπῆρξες καὶ καὶ σύ, ἀγαπητὲ ἀναγνώστα, ἀντικείμενον τῆς ἀγωνίας τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ κήπῳ τῆς Γεθσημανῆ. Καὶ διὰ σέ ἐχύθη ὁ ἰδρὼς ὡς θρόμβοι αἵματος.

«Καὶ γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ ἐκτενέστερον προσήχετο».

Ἄλλ' ἐνῶ ὁ Χριστὸς ἀγωνιᾷ καὶ ποτίζει τὴν γῆν μὲ τὸν ἰδρῶτα Του καὶ μὲ τὰ δάκρυά Του, εἰς μικρὰν ἀπόστασιν οἱ προσφιλέστεροι μαθηταί, Πέτρος, Ἰωάννης καὶ Ἰάκωβος, δὲν ἀγρυπνοῦν μετ' Αὐτοῦ, δὲν συμμετέχουν εἰς τὴν ἀγωνίαν Του, ἀλλὰ κοιμῶνται. Τρις τοὺς ἐπισκέπτεται καὶ τρις τοὺς εὐρίσκει κοιμωμένους καὶ ἀπευθύνει πρὸς αὐτοὺς τὸν δίκαιον ἔλεγχον: *«Καθεύδετε τὸ λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε! ἰδοὺ ἤγγικεν ἡ ὥρα καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἁμαρτωλῶν. Ἐγείρεσθε ἄγωμεν· ἰδοὺ ἤγγικεν ὁ παραδιδούς με»* (Ματθ. 26, 45-46).

Οἱ φίλοι τοῦ Χριστοῦ κοιμῶνται, ἀλλὰ οἱ ἐχθροὶ τοῦ Χριστοῦ δὲν κοιμῶνται. Ὅλοι τὴν νύκτα ἐκείνην εἶνε ἀγρυπνοί. Εὐρίσκονται εἰς ζωηρὰν κίνησιν. Εἰς τὰς αὐλὰς τοῦ Ἄννα καὶ τοῦ Καϊάφα συσκέπτονται, καταστρώνουν τὸ σχέδιον τῆς συλλήψεώς Του. Ὑπηρετᾶται ὀπλίζονται μὲ ρόπαλα καὶ μαχαίρας, καὶ λόχος Ρωμαίων στρατιωτῶν ἐκ τῆς φρουρᾶς τῆς πόλεως εἶνε ἐπὶ ποδός. Ἐπὶ κεφαλῆς ὅλων τίθεται ὁ Ἰούδας καὶ ἐντὸς ὀλίγου ἡ ἀγγέλη αὐτῆ τῶν

θηρίων πολιορκεί την Γεθσημανή. Φαίνονται τὰ φῶτα. Ἄστράπτουν τὰ ὄπλα. Ἀκούονται τὰ βήματά των. Καὶ οἱ μαθηταὶ κοιμῶνται...

Ἄλλ' ὅ,τι συνέβη εἰς τὸν κῆπον τῆς Γεθσημανῆ, ἐξακολουθεῖ νὰ συμβαίνει καὶ σήμερον. Ὁ Χριστὸς καὶ σήμερον ἀγωνιᾷ! Ἡ Ἐκκλησία, τὴν ὁποίαν ἴδρυσεν διὰ νὰ συνεχίσῃ τὸ ἀπολυτρωτικὸν Του ἔργον, συναντᾷ καὶ σήμερον τεράστια ἐμπόδια. Οἱ ἔχθροὶ τοῦ Χριστοῦ, οἱ Γραμματεῖς, οἱ Φαρισαῖοι, οἱ Ἡρωδιανοί, οἱ Σαδδουκαῖοι, οἱ Ἀρχιερεῖς, ὁ Ἄννας καὶ ὁ Καϊάφας, ὁ Ἡρώδης, ὁ Πόντιος Πιλάτος καὶ ὁ Ἰούδας ὁ προδότης, ὑπάρχουν καὶ σήμερον, ἀλλὰ μὲ ἄλλα ὀνόματα καὶ σχήματα. Οἱ νεώτεροι ἔχθροὶ εἶνε πονηρότεροι τῶν πρώτων, χρησιμοποιοῦν μεθόδους σατανικωτέρας. Πολεμοῦν τὸν Χριστὸν, τὰ δόγματά Του, τὴν ἠθικὴν Του, τοὺς ἀγίους θεσμούς Του. Εἰς τὸν πόλεμον αὐτὸν κατὰ τοῦ πνεύματος τοῦ Χριστοῦ συμφωνοῦν οἱ ἔχθροὶ παρ' ὅλας τὰς διαφορὰς καὶ ἀντιθέσεις πού ἔχουν ἀναμεταξύ των. Κάτω ἀπὸ τὴν καθοδήγησιν τοῦ Ἀντιχριστοῦ προχωροῦν ὅλοι ἠνωμένοι, μὲ τὰ ρόπαλα καὶ τὰς μαχαίρας καὶ μὲ τοὺς φανούς τῆς ψευδο-ἐπιστήμης τρομοκρατοῦν τοὺς ἀμαθεῖς, παρασύρουν τὰ πλήθη. Ἰουδαὶ δὲ δυστυχῶς εὐρίσκονται διὰ νὰ δίδουν φίλημα τῆς προδοσίας, νὰ παραδίδουν τὰ κλειδιά τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ὑπὸ μορφὴν ἀντιχριστιανικῶν νόμων νὰ ἐγκαθιστοῦν τὰ βδελύγματα τῆς ἐρημώσεως ἐν τόπῳ ἁγίῳ.

Ὅποια δραστηριότης παρατηρεῖται εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν ἐχθρῶν τοῦ Χριστοῦ! Νομίζεις ὅτι εἰς κάθε λεπτὸν τοῦ 24ώρου ἀκούεται ἡ φωνὴ τοῦ Κυρίου· «*Ἐγείρεσθε ἄγωμεν· ἰδοὺ ἤγγικεν ὁ παραδιδούς με*». Κάποια ψυχὴ, ὑπὲρ τῆς ὁποίας Ἐκεῖνος ἐδοκίμασε τὴν φρικτὴν ἀγωνίαν τῆς Γεθσημανῆ, αὐτὴν τὴν στιγμὴν πού ἀναγιγνώσκεις τὸ παρόν, πολιορκεῖται ὑπὸ κτηνανθρώπων καὶ κινδυνεύει νὰ χαθῇ. Χριστιανοί, σπεύσατε πρὸς σωτηρίαν τῆς!

Καὶ οἱ χριστιανοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου τί κάνουν; Δὲν θὰ εἶνε ὑπερβολὴ νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἡ μεγίστη πλειοψηφία τοῦ λεγομένου χριστιανικοῦ κόσμου κοιμᾶται ὅσον οὐδέποτε ἄλλοτε.

Νὰ ξυπνήσουμε

Διάβασα κάποτε γιὰ ἕναν πού πῆγε πάνω σ' ἕνα βουνό. Τὸ βουνὸ ἦταν ὁ Βεζούβιος κ' ἦταν οἱ παραμονές τῆς ἐκρήξεως τοῦ ἠφαιστείου. Πῆγε λοιπὸν καὶ κάθησε πάνω στὸ Βεζούβιο. Ἐδῶ, λέει, ὡραία εἶνε· χορταράκι ἄφθονο, δέντρα μὲ ὡραία σκιά... Ἐβγαλε τὴν κάππα του, ξάπλωσε κάτω, καὶ πῆρε ἕναν θαυμάσιο ὕπνο. Ῥοχάλιζε ἐπάνω στὸ χορταράκι. Ἀπὸ κάτω ὅμως τί ἦτανε; Δούλευε ὁ Βεζούβιος. Ποιὸς θὰ τοῦ τὸ ἔλεγε; Ἀπὸ κάτω ἦτανε κρατήρας. Σὲ ὀλίγα λεπτά, ἐνῶ αὐτὸς κοιμόταν καὶ ροχάλιζε, ἄνοιξε ὁ κρατήρας, τὸν πέταξε καὶ ἡ λάβα τὸν ἔκανε κάρβουνο.

Κοιμούμεθα, ἀδέρφια μου! Κοιμούμεθα ἐπιμενίδειον ὕπνον, καὶ οἱ πολιτικοὶ μας καὶ οἱ ἐκκλησιαστικοὶ μας ἄρχοντες καὶ οἱ πάντες· καὶ οἱ μικροὶ καὶ οἱ μεγάλοι, ὅλων τῶν χρωμάτων, καὶ δεξιοὶ καὶ ἀριστεροὶ καὶ ὅλων τῶν ἀποχρώσεων. Ὅφειλω νὰ τὸ κηρύξω σήμερα καὶ νὰ πῶ· ὅτι **κοιμούμεθα ἐπάνω σὲ ἕνα ἠφαιστεῖο**. Ἄς γλεντοῦνε, ἄς διασκεδάζουν, ἄς χορεύουν, ἄς ὀργιάζουν· τὸ ἠφαιστεῖο λειτουργεῖ, καὶ μία ἡμέρα θὰ ἐκραγῇ. Οὐαὶ καὶ ἀλλοίμονον σὲ ὅλους μας. Θὰ μᾶς ἐκτινάξῃ ὁ Βεζούβιος τῆς ὀργῆς τοῦ Θεοῦ εἰς τὰ πέρατα τοῦ κόσμου. Οὐαὶ τῷ κόσμῳ!

Κοιμᾶσαι λοιπόν; Κοιμᾶσαι ὅταν λειτουργᾷ ὁ ἱερεὺς, κοιμᾶσαι ὅταν κηρύττῃ ὁ ἱεροκήρυκας, κοιμᾶσαι ὅταν γίνωνται μεγάλα γεγονότα; Θὰ σαλπίσουν σάλπιγγες Ἀποκαλύψεως. Καὶ τότε καὶ ἄρχοντες καὶ ἀρχόμενοι καὶ μεγάλοι καὶ μικροὶ θὰ ξυπνήσουν. Θὰ εἶνε ὅμως πλέον ἀργά. Θὰ πᾶνε στὰ βουνὰ καὶ θὰ λένε· Βουνά, ἀνοίξατε γιὰ νὰ μᾶς κρύψετε ἀπὸ τὴν ὀργὴν τοῦ Κυρίου (πρβλ. Λουκ. 23,30· Ἀπ. 6,16).

Εἶνε ταῦτα παραμύθια; Ὁχι, ἀδελφοί μου. Εἶνε γεγονότα, γεγονότα τῆς Ἀποκαλύψεως. Γεγονότα, τὰ ὁποῖα ἔρχονται.

Λοιπὸν σαλπίζω κ' ἐγώ, ἕνας μικρὸς σαλπικτῆς μέσα στὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ μου, σαλπίζω κ' ἐγὼ καὶ λέγω· Ξυπνᾶτε, ξυπνᾶτε!

«Ψυχή μου, ψυχή μου, ανάστα, τί καθεύδεις;...», λέει ένα τροπάριο της Ἐκκλησίας μας. Ξύπνα ψυχή, ξύπνα ψυχή. «Τὸ τέλος ἐγγίζει καὶ μέλλεις θορυβείσθαι...».

Ἄς μὴ κοιμώμεθα, ἀδελφοί μου, γιὰ ν' ἀκούσωμε τὸ «Ἰδοὺ ὁ Νυμφίος ἔρχεται ἐν τῷ μέσῳ τῆς νυκτός...». Ἄς ξυπνήσωμε καὶ ἄς γρηγοροῦμε, γιὰ νὰ δοξάζουμε Πατέρα Υἱὸν καὶ ἅγιον Πνεῦμα εἰς αἰῶνας αἰώνων· ἀμήν.

Ν' ἀνασυντάξουμε τὶς δυνάμεις μας ἐναντίον τοῦ κακοῦ

Ἡ Ἐκκλησία μας σήμερα πολεμεῖται. Πολεμεῖται περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη φορά. Καὶ οἱ Χριστιανοὶ κοιμοῦνται. Ἐγώ, λέει ὁ ψευτοχριστιανός, πάω στὴν ἐκκλησία, κάνω τὸ σταυρό μου, προσκυνῶ τὶς εἰκόνες, ἀνάβω τὸ κερί μου, ἀκούω, κοινωνῶ, καὶ τίποτα παραπάνω· μέχρι ἐκεῖ σταματοῦν. Ἐνῶ τώρα **οἱ δύσκολοι καιροὶ μας ἐπιβάλλουν, ὁ Χριστιανὸς νὰ εἶνε μαχητικὸς καὶ νὰ ἀγωνίζεται γιὰ τὴν πίστι του.**

Θέλω νὰ εἶστε ἔτοιμοι γιὰ νὰ δώσετε τὸ παρὼν εἰς ὅλα τὰ προσκλητήρια εἰς τὰ ὁποῖα ἐνδεχομένως –μὲ σάλπιγγα Χριστοῦ– νὰ σᾶς καλέσῃ ὁ ἐπίσκοπος.

Σᾶς ἐρωτῶ· Εἶστε σύμφωνοι; Ἐχετε διάθεσι ν' ἀγωνιστήτε;

Τί μποροῦμε νὰ πετύχουμε μὲ τὸν ἀγῶνα

Θὰ σᾶς ἀναφέρω μερικὰ παράδειγμα, γιὰ νὰ δῆτε τί μπορεῖ νὰ πετύχῃ ὁ Χριστιανὸς ποὺ ἀγωνίζεται.

Ἡ Βουλὴ τῶν Ἑλλήνων, πλὴν ἐνὸς καὶ τῶν κομμουνιστῶν, ψήφισε ὑπὲρ τοῦ γυμνισμοῦ. Εἶπαν, ὅτι ὁ γυμνισμὸς εἶνε πρόοδος, εἶνε ἐξέλιξις, εἶνε εἶδος ἀνωτέρου πολιτισμοῦ, κι ὅτι μποροῦν πλέον ἐλεύθεροι νὰ κινοῦνται οἱ γυμνισταί. Ὡς δικαιολογία ἔφεραν, ὅτι θὰ πέσῃ συνάλλαγμα στὴν πατρίδα μας.

Καθμένη πατρίδα ποῦ κατήντησες! Εἶνε σὰν μιὰ γυναίκα νὰ πουλᾷ τὸ κορμί της γιὰ τὸ παραδάκι. Ὅπως εἶνε ἄτιμο πρᾶγμα μιὰ γυναίκα νὰ πουλᾷ τὸ σῶμα της γιὰ τὸ παραδάκι, ἔτσι ἄτιμο πρᾶγμα εἶνε νὰ παραδίδουμε τὰ ἀκρογιάλια μας καὶ τὰ ἅγια χώματά μας, ποὺ εἶνε ποτισμέ-

να μὲ αἵματα μαρτύρων καὶ ἡρώων, στὰ ἔκφυλα ὄντα τῆς Εὐρώπης γιὰ τὸ συνάλλαγμα.

Παρουσιάστηκε ἕνα κοπάδι γυμνιστῶν, ὀλόγυμνοι, σὲ κά-ποιο νησάκι κοντὰ στὴν Αἴγινα. Πᾶνε στὴν ἀστυνομία οἱ κάτοικοι γιὰ νὰ διαμαρτυρηθοῦν καὶ λέει ἡ ἀστυνομία·

—Ἐχουμε ἐντολὴ νὰ τοὺς προστατεύσουμε.

—Βρέ ἀμάν, λένε, τί ἀστυνομία εἶστε ἐσεῖς;... Καλά, λένε· ἐφ' ὅσον ἐσεῖς δὲν ἔχετε διάθεσι νὰ προστατεύσετε τὰ ἡ-θη, θὰ τὰ προστατεύσουμε ἐμεῖς.

Χτύπησε τὴν καμπάνα ὁ παπᾶς, μαζευτήκανε ἄντρες γυναῖκες καὶ παιδιά, τοὺς ἀπεδοκίμασαν ἀγρίως μὲ φωνὲς «αἰσχος» κ.τ.λ., καὶ σηκωθῆκαν καὶ φύγανε, καὶ ξαλάφρωσε τὸ νησί.

Ἄν δὲν τό 'καναν αὐτὸ οἱ Χριστιανοί, τώρα θὰ ἦταν στὸ νησάκι αὐτὸ οἱ γυμνισταί.

Παρουσιάστηκε στὴν Ξάνθη ἄλλο κακό. Ἕνα αἰσχροτάτο ἔργο. Οἱ κινηματογράφοι, ποὺ πηγαιναν νὰ κλείσουν, ζωντάνεψαν, διότι ἐπέτρεψε τὸ κράτος νὰ παρουσιάσουν σκληρὸ πορνό.

Πῆγαν λοιπὸν στὴν Ξάνθη, γιὰ νὰ παρουσιάσουν ἕνα τέ-τοιο αἰσχροτάτο ἔργο, καὶ ἡ ἀστυνομία πάλι τοὺς παρείχε προστασία. Κάποιοι δραστήριοι Χριστιανοὶ ἐνὸς χριστιανι-κοῦ συλλόγου μαζεύτηκαν ἔξω ἀπὸ τὸν κινηματογράφο, διαμαρτυρήθηκαν, δημιουργήθηκε ταραχὴ μεγάλη, ἄρπα-ξαν «φραγγέλλιο» (Ἰωάν. 2,15) καὶ ἔτσι οἱ ἐπιχειρηματίες ἀναγκάστηκαν νὰ τὸ ἀποσύρουν.

Τί λέτε, ἔκαναν καλὰ αὐτοὶ ποὺ ἔδιωξαν τοὺς γυμνιστάς; ἔκαναν καλὰ αὐτοὶ ποὺ διαμαρτυρήθηκαν ἔντονα καὶ δὲν ἄφησαν νὰ παιχτῆ τὸ αἰσχροτάτο ἔργο;

Οἱ Χριστιανοὶ πρέπει νὰ εἶνε ἀγωνιστικοί, πρέπει νὰ ἀ-γωνίζονται.

Παράδειγμα πρὸς ἀποφυγὴν

Θέλετε νὰ σᾶς ἀναφέρω ἄλλο παράδειγμα, γιὰ νὰ δῆτε τί μπορεῖ νὰ γίνῃ ἐξ αἰτίας τῆς ἀδρανεῖας τῶν Χριστιανῶν;

Δὲ μὲ μέλει, λέει ὁ ἄλλος· τὸ σπίτι μου νὰ μὴ πειράξουν, τὴ γυναίκα μου νὰ μὴ πειράξουν, τὰ παιδιά μου νὰ μὴ πειρά-

ξουν, τὰ συμφέροντά μου καὶ τὸ μαγαζάκι μου νὰ μὴ πειράξουν, τὸ πορτοφόλι μου νὰ μὴ πειράξουν, καὶ τὰ ἄλλα δὲν μ' ἐνδιαφέρουν καθόλου... Εἶνε ἓνα τρελλοκομεῖο ὁ κόσμος.

Θὰ σᾶς ἀναφέρω γιὰ ἓνα δεσπότη ἐκλεκτό, τὸν Προκόπιο Κεφαλληνίας.

Αὐτὸς εἶνε ἅγιος ἄνθρωπος. Ἔχει κομποσχοῖνι, προσεύχεται ὅλη νύχτα, νηστεύει, ὅλα αὐτὰ τὰ κάνει. Ἄλλα εἶχε τὸ «ἐλάττωμα» νὰ εἶνε ἐθνικόφρων. Μιλοῦσε στὰ χωριά ὅπου πῆγαινε. Δὲν ἔκανε βέβαια καλὰ σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο. Ἄλλ' ἐν πάσῃ περιπτώσει δὲν ἔκανε καὶ καμμιά ἁμαρτία· φώναζε «Ἑλλάς» ὅπου καὶ ἂν πῆγαινε. Τὸν ἐμίσησαν λοιπὸν γι' αὐτὸ κάποιοι τρομερά. Καὶ τί εἶπαν· ὅτι πῆρε πριόνι καὶ πριόνισε τὰ πόδια τοῦ ἁγίου (Γερασίμου). Τί φοβερὸ εἶνε ἡ συκοφαντία! Ψέμα εἶνε αὐτό. Τὸν μηνύσανε, ἔγινε δικαστήριο. Τρεῖς φορές ἀπηλλάγη καὶ ἀθώωθη· ἀπὸ τὸ πρωτοδικεῖο, ἀπὸ τὸ ἐφετεῖο, ἀπὸ τὸν Ἄρειο Πάγο. Μετά, τί τοῦ εἶπαν πλέον· Δε' θὰ πατήσης στὸ νησί, δε' σὲ θέλουμε!...

Καὶ ἐνῶ στὴν Κεφαλονιά εἶνε δυὸ χιλιάδες καὶ τρεῖς χιλιάδες μαζί του, εἶνε ὅμως Χριστιανοὶ νερόβραστοι· ἐνῶ οἱ ἄλλοι, οἱ ἐχθροὶ του, εἶνε μαχητικοί. Αὐτός, ἀθῶος ἄνθρωπος, πῆρε τὸ μπαστούνι του καὶ πῆγε στὴν Κεφαλονιά. Μόλις τὸ μάθανε οἱ ἐχθροὶ του, οἱ σκορπιοὶ καὶ τὰ φίδια, κατέλαβαν τὴ μητρόπολι καὶ τὸν διώξανε· τὸν πετάξανε ἀπὸ τὴ μητρόπολι. Αὐτοί, ὅταν μπαίνανε στὴ μητρόπολι, βλαστημοῦσαν τὸν ἅγιο Γεράσιμο, τὸ Χριστό, τὴν Παναγία, τὰ πάντα. Καὶ οἱ λεγόμενοι Χριστιανοὶ δὲν τοῦ συμπαραστάθηκαν.

Ἐδῶ στὴν περιφέρειά μας δὲν θέλω τέτοιους Χριστιανούς. Σ' αὐτές, ἀλλὰ καὶ σὲ ἄλλες ἀνάλογες περιπτώσεις, θέλω τοὺς Χριστιανούς ἀγωνιστάς.

Τώρα θέλω νὰ σᾶς ρωτήσω· Ἄν ἐδῶ στὴν περιφέρειά μας παρουσιασθοῦν παρόμοια κρούσματα καὶ χρειαστῆ ἀγώνας –γιατί δὲν πρέπει ἡ Ἐκκλησία μας νὰ εἶνε ἀμπέλι ξέφραγο–, ἐσεῖς ἔχετε διάθεσι νὰ μιμηθῆτε ἐκείνους τοὺς Χριστιανούς τῆς Αἰγίνης ποὺ ἐξεδίωξαν τοὺς γυμνιστάς; Ἔχετε διάθεσι νὰ μιμηθῆτε τοὺς ἄλλους γενναίους ἀνθρώπους ποὺ διαμαρτύρονται;

Ἔχετε ἀγωνιστικὴ διάθεσι;

Σᾶς ἐρωτῶ. Ἄν μοῦ πῆτε ναί, καλῶς. Ἄν μοῦ πῆτε ὄχι, ἐλεύθεροι εἴστε. Δὲν σᾶς κάλεσα πάντως ἐδῶ, γιὰ νὰ περάσουμε ἓνα εὐχάριστο ἀπογευματινὸ. Θέλω νὰ ξέρω ἂν ἔχετε ἀγωνιστικὸ πνεῦμα. Δὲν ἀπευθύνομαι στοὺς ἄλλους, ποὺ δὲν ἐξομολογοῦνται καὶ δὲν κοινωνοῦν, ἀλλὰ σ' ἐσᾶς. Στὸν αἰῶνα ποὺ ζοῦμε πρέπει νὰ εἴστε ἀγωνισταί. Νὰ πολεμῆτε μὲ τὰ ὄπλα τοῦ φωτός. **Ἐὰν ἐσεῖς ἔχετε διάθεσι ν' ἀγωνισθῆτε, τότε ὑπάρχει ἐλπίς νὰ νικήσωμε· ἐὰν δὲν ἔχετε διάθεσι, θὰ μᾶς σαρώσῃ τὸ κύμα τῆς ἀπιστίας, τῆς ἀθείας καὶ ὄλων τῶν αἰρέσεων.**

Σᾶς ἐρωτῶ λοιπὸν· ἔχετε διάθεσι νὰ γίνετε ἀγωνιστικοὶ Χριστιανοί;

Μποροῦμε νὰ ὑπολογίσουμε στὴν ἀγάπη σας;

Ἐὰν λ.χ. παρουσιαστῆ σατανᾶς κάποια νύχτα καὶ χρειαστῆ ἔκτακτος ἐπιστράτευσις, θὰ εἴστε ἀπὸ κείνους ποὺ θὰ δώσουν τὸ παρὼν; Νύχτα προδώσανε τὸ Χριστό· «...ἦν δὲ νύξ», λέει τὸ Εὐαγγέλιο (Ἰωάν. 13,30). Τὰ παιδιὰ τοῦ σκότους τὴ νύχτα κυρίως δροῦν καὶ τρέχουν παντοῦ, δεξιὰ καὶ ἀριστερά.

Μπορεῖ νὰ χρειαστῆ νύχτα, ἀλλὰ καὶ τὴν ἡμέρα, νὰ γίνῃ κάποιο προσκλητήριο. Ἄν λοιπὸν ὑποθέσουμε ὅτι παρουσιάζεται ἡ ἄλφα ἢ ἡ βῆτα ἢ ἡ γάμμα περίπτωσης, μποροῦμε νὰ ὑπολογίσουμε στὴν ἀγάπη σας; Μποροῦμε δηλαδὴ νὰ σᾶς πάρουμε ἓνα τηλέφωνο καὶ νὰ σᾶς ποῦμε «Ἐλᾶτε ἐδῶ στὴ μητρόπολι, ἐλᾶτε στὸ ἐπισκοπεῖο, σᾶς χρειαζόμεθα»;

(–Μάλιστα!)

Λέτε «μάλιστα», ἀλλὰ ἐγὼ ἔχω τὰ ἐρωτηματικά μου. Σᾶς ξέρω καὶ σᾶς γνωρίζω καλά. Δὲν φταίτε ἐσεῖς, ἀλλὰ φταίνε διάφορα αἴτια, ποὺ διαμορφώσατε ἓναν τέτοιο ἀδιάφορο θρησκευτικὸ χαρακτήρα. «Δὲ μ' ἐνδιαφέρει...», δὲ μὲ μέλει...», λέτε. Ὑπάρχουν καὶ πολλοὶ πνευματικοὶ πατέρες ποὺ βοηθοῦν γιὰ τὴν διαμόρφωσι αὐτοῦ τοῦ χαρακτήρα. Κάτω στὴν Ἀθήνα ὑπάρχει μεγάλη ἁμαρτία, ἀλλὰ ἐκεῖ ὑπάρχει

καὶ μεγάλη ἀγιότης. «Ὅπου ἐπλεόνασεν ἡ ἀμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις» (Ῥωμ. 5,20). Ἐκεῖ, λοιπόν, εἶχαμε Χριστιανούς, ὀργανωμένους σὲ φάλαγγα, ποὺ ἔφτασαν μέχρι τὴν «Ἀρζεντίνα» στὰ καλλιστεῖα· φτάσανε μέχρι ἐκεῖ, ποὺ τὰ κορμιὰ τῶν Ἑλληνίδων ἦταν κρεμασμένα στὰ «τσιγγέλια», ὅπως ὁ κρεοπώλης κρεμᾷ τὰ κρέατά του.

Μαζεύτηκαν ἐκεῖ 2.000 ἀστυνομικοὶ καὶ φρουροῦσαν. Καὶ ὅμως κατωρθώσαμε νὰ διαλύσουμε τὰ καλλιστεῖα. Μὲ πηγαν μέσα· σκίσανε τὰ ράσα μας, τὰ καλυμμαύχια μας, τὰ πάντα. Ἐμεῖς δὲν χρησιμοποίησαμε τίποτα, καὶ ὅμως κατωρθώσαμε μιὰ ωραία νίκη τοῦ εὐαγγελίου.

Ἄλλὰ τέτοιους μαχητικοὺς Χριστιανούς δὲν ἔχομε πολλούς.

Νὰ εἶστε μάχιμοι καὶ γενναῖοι Χριστιανοὶ

Σὲ κάποια ἄλλη πόλι, ποὺ δὲν θέλω νὰ τὴν ὀνομάσω κάναμε ἕναν ἀγῶνα σκληρό. Καὶ ἦταν οἱ Χριστιανοὶ μέσα στὴν ἐκκλησία, τοὺς πῆρε ὁ ἐνθουσιασμός καὶ φώναζαν·

—Μαζί σου πατέρα, μαζί σου! Προχώρα, προχώρα πατέρα!...

—Τώρα εἶμαστε μέσα στὸ ναό, τοὺς λέω, καὶ δὲν πρέπει νὰ φωνάζουμε καὶ διαμαρτυρώμεθα· ἀλλὰ αὐριο στὸ τάδε μέρος θὰ μαζευτοῦμε ὅλοι, γιὰ νὰ κάνουμε μιὰ διαδήλωσι μέσα στὴν πόλι, γιὰ νὰ φύγη ὁ διάβολος.

—Μάλιστα, μάλιστα, μάλιστα! φώναζαν.

Κάποιοι Πόντιοι μάλιστα κάθησαν κοντὰ στὴν πόρτα σὲ στάσι προσοχῆς, ὡς σωματοφύλακες. Κ' ἐγὼ ἐνθουσιάστηκα καὶ εἶπα· «Μπράβο, αὐριο θὰ ἔχομε ωραία νίκη».

Τὴν ἄλλη μέρα πῆγα στὸν τόπο ποὺ ὠρίσαμε, καὶ ἤμουν ἔτοιμος νὰ ὀμιλήσω ὅπως στὴν Κοζάνη. Δὲν ἦταν ὅμως οὔτε ἕνας. «Μυστήριον πρᾶγμα», λέω, «κανεὶς δὲ εἶνε;...». Μόνο μιὰ γυναίκα ἄνοιξε ἕνα παράθυρο καὶ μοῦ ἔκανε νόημα μὲ τὰ χέρια νὰ φύγω.

Τί εἶχε συμβῆ; Πρὸ 2 - 3 ἡμερῶν εἶχαν κρεμάσει σὰν σταφύλια οἱ Γερμανοὶ κάτι νέους, καὶ τοὺς ἔπιασε φόβος· γιατί διέδωσαν στὴν πόλι, ὅτι «ὅπως πάει, θὰ κρεμάσουν καὶ τὸν Αὐγουστῖνο στὸ δέντρο». Ἐπίασε ἡ διάδοσι αὐτή, γι' αὐτὸ δὲν παρουσιάστηκε κανένας.

Μοιάζουμε κ' ἐμεῖς μὲ ἕνα παράδειγμα τοῦ Ἀλβανικοῦ πολέμου, τὸ ἐξῆς. Ἦμασταν μιὰ χούφτα οἱ Ἕλληνες καὶ δὲν εἶχαμε τὰ ὄπλα ποὺ εἶχαν οἱ Ἴταλοὶ, οἱ ὅποιοι μᾶς λέγανε, ὅτι μὲ τ' ἀεροπλάνα τους θὰ σκιάσουν τὸν ἥλιο τῆς Ἑλλάδος. Καὶ ὅμως τοὺς νικούσαμε. Τότε ἕνας συνταγματάρχης Ἴταλιάνος, γενναῖος, λέει· «Ντροπὴ μας μιὰ χούφτα Ἕλληνες νὰ μᾶς νικοῦνε». Ἐνθουσίασε τὸ σύνταγμα τοῦ καὶ ὠρμησαν νὰ καταλάβουν τὸ ὕψωμα ποὺ εἶχαν στὸ σχέδιό τους. Ἦταν ὄντως γενναῖος ὁ Ἴταλιάνος. Προχωροῦσε προχωροῦσε προχωροῦσε μπροστά, καὶ κάποια στιγμή γυρίζει νὰ δῆ τοὺς στρατιῶτες του. Καὶ τότε...δὲν εἶδε κανέναν. Φοβήθηκαν καὶ τὸν ἄφησαν μόνο.

Κ' ἐσεῖς νὰ μὴν εἶστε δειλοὶ Χριστιανοί· νὰ εἶστε μαχητικοί.

Θὰ σᾶς πῶ ἕνα τρομακτικὸ γεγονός. Ἦμουν μέσα στὴν Ἀθήνα καὶ μοῦ τηλεφώνησαν, ὅτι· Στὸ ναὸ ποὺ θὰ πᾶς, στὴ Χρυσοσπηλιώτισσα —ὀνομάζω καὶ τὸ ναὸ—, θὰ ἔρθη ἕνας καὶ θὰ σὲ τσιακίση στὸ ξύλο. Ἐγὼ βέβαια εἶχα ἀποφασίσει νὰ πάω, ἀλλὰ ἐν πάσῃ περιπτώσει, εἶπα σ' ἕναν φίλο μου, παλαιὸν καὶ σπουδαῖο ἀστυνομικό, νὰ ἔχη τὸ νοῦ του, γιὰ νὰ μὴ δημιουργηθῆ ἀταξία στὸ ναὸ.

Αὐτὸς ποὺ θὰ μὲ τσάκιζε στὸ ξύλο ἦρθε στὸ ναὸ, καὶ ἀντὶ νὰ ἐπιτεθῆ σ' ἐμένα, ποὺ μὲ εἶδε, ἐπιτέθηκε στὸν παπᾶ, τὴν κρισιμώτερη ὥρα τῆς θείας λειτουργίας. Ἀρπάζει τὸν παπᾶ ἀπὸ τὸ ἱερὸ καὶ τὸν τραβᾷ κατὰ πίσω. Τὸν ρίχνει κάτω. Σπᾶνε τὰ γυαλιά του. Ὁ ἀστυνομικός, ποὺ ἦταν ἔτοιμος, ἔφτασε ἀμέσως δίπλα του, τὸν ἄρπαξε «κράπ», τὸν ταρακούνησε καὶ τὸν πέταξε ἔξω ἀπὸ τὴν ἐκκλησία.

Οἱ ἄλλοι Χριστιανοὶ φώναζαν «Ἄχ τὸν καημένο τὸν παπᾶ! Ἄχ τὸν καημένο τὸν παπᾶ!», καὶ δὲν κουνήθηκαν ἀπὸ τὴ θέσι τους. Ἦν δὲν ἦταν αὐτὸς ὁ Χριστιανὸς μέσα καὶ ἕνα - δύο ἄλλοι, θὰ τὸν σκότωνε τὸν παπᾶ.

Ὁ Θεὸς σᾶς ἔδωσε χέρια καὶ πόδια καὶ καρδιὰ καὶ μάτια καὶ αὐτιά, γιὰ νὰ τὰ θέσετε στὴν ὑπηρεσία του· Καὶ ὅπως οἱ ἄλλοι τὰ χρησιμοποιοῦν ὅλα αὐτὰ γιὰ τὸν διάβολο, ἔτσι ἐμεῖς νὰ χρησιμοποιήσουμε ὅλ' αὐτὰ τὰ μέσα γιὰ τὸ Χριστό.

Δὲν κάλεσα στὴ συγκέντρωσι μας αὐτὴ ὅλη τὴν πόλι· κάλεσα ἐσᾶς, γιατί μοῦ εἶπαν οἱ ἱερεῖς σας, ὅτι ἐκκλησιάζεσθε, ὅτι

έξομολογείσθε, ὅτι κοινωνεῖτε καὶ ἔχετε ἐνδιαφέρον ἐκκλησιαστικόν. Λοιπὸν, αὐτὸ τὸ ἐνδιαφέρον νὰ τὸ χρησιμοποιήσουμε καὶ νὰ γίνετε μαχητικοὶ Χριστιανοί, μιᾶς Ἐκκλησίας ἀγωνιζομένης μὲ ὅλα «τὰ ὄπλα τοῦ φωτός» (Ῥωμ. 13,12).

Πάλι σᾶς ἐρωτῶ· Εἶστε σύμφωνοι;

«Ἐχει ὁ Θεός», ἀλλὰ κ' ἐμεῖς ν' ἀγωνιστοῦμε

Μερικοὶ ἴσως θὰ ποῦνε· «Ἐχει ὁ Θεός...».

Ἐχει ὁ Θεὸς ἀσφαλῶς. Δὲν γίνεται τίποτε πάνω στὴ γῆ ἂν δὲν θέλῃ ὁ Θεός. Ὁ Θεὸς ὅμως θέλει πάνω στὴ γῆ νὰ εἶμαστε ἀγωνισταί.

Στὰ μαρτυρολόγια, ποὺ διαβάζουμε ὅτι κρεμοῦσαν τοὺς Χριστιανοὺς μπροστὰ σὲ αὐτοκράτορας καὶ τοὺς καίγανε, μένει κανεὶς κατάπληκτος βλέποντας τὴν ἀνδρεία των. Ξέρετε, ὅτι ἐμφανίζονταν οἱ Χριστιανοὶ μπροστὰ στοὺς αὐτοκράτορας καὶ τοὺς τυράννους καὶ φώναζαν· «Αἴσχος, ντροπὴ σας, ἀπάνθρωποι καὶ σκληροί...». Διεμαρτύροντο, ἤλεγχαν, καὶ τότε τοὺς πιάνανε καὶ μαρτυροῦσαν. «Εἰσπήδησις» λεγόταν αὐτό. Τέτοιοι ζωντανοὶ Χριστιανοὶ ἦταν ἐκεῖνοι.

Αὐτὸ ποὺ σᾶς λέω τὸ πιστεύω· ὅτι μία μαχητικὴ ομάδα ἀθέων μπορεῖ νὰ διαλύσῃ τὴν ἐνορία. Καὶ ἔχουν σύστημα αὐτοί, γιὰ νὰ γκρεμίσουν τὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ. Γι' αὐτὸ κ' ἐμεῖς πρέπει νὰ εἶμαστε ἕτοιμοι νὰ ὑπερασπίσουμε τὰ ἱερὰ καὶ τὰ ὄσια. Καὶ νὰ μὴ λέμε μόνο «Ἐχει ὁ Θεός...» καὶ «πύλαι ἄδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς» (Ματθ. 16,18). **Ἀσφαλῶς, δὲ θὰ σβῆσῃ ἡ Ἐκκλησία ἀπὸ τὸν κόσμον· ἀλλὰ μπορεῖ νὰ σβῆσῃ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, ὅπως ἔσβησε ἀπὸ τὴ Μικρὰ Ἀσία.** Ποῦ εἶνε ἡ ἐκκλησία τῆς Μικρᾶς Ἀσίας; Ποῦ εἶνε οἱ πενήντα μητροπόλεις, ποῦ εἶνε οἱ ἄλλες ἐκκλησίες της, ποῦ εἶνε τὰ μοναστήρια της, ποῦ εἶνε τὰ προσκυνημάτά της, ποῦ εἶνε τὰ λείψανά της, ποῦ..., ποῦ..., ποῦ...; Δὲν φανήκαμε ἀντάξιοι, καὶ τὰ χάσαμε ὅλα αὐτά. Ὅπως λοιπὸν δὲ φανήκαμε ἀντάξιοι καὶ ἦρθε ἡ μοιραία στιγμή τῆς μικρασιατικῆς καταστροφῆς, ἔτσι θὰ ἔρθῃ καὶ ἡ μοιραία στιγμή ποὺ ὁ Θεὸς θὰ δώσῃ κλῶτσο καὶ θὰ μᾶς πετάξῃ καὶ θὰ πάῃ ὁ χριστιανισμὸς κάτω στὴν Ἀφρική. Θ' ἀλλάξῃ

τόπο. Θὰ φύγῃ μακριὰ. Θὰ πάῃ ἄλλου, μέσα στὶς Ἰνδίες, μέσα στὴν Κίνα θὰ πάῃ. Ἐμεῖς θὰ εἶμεθα ἀνάξιοι.

Ἐγὼ τοὺς εἶπα· Βρὲ παιδιά προσέξτε, ὁ κίνδυνος τῆς Ἑλλάδος εἶνε ἐκ τῶν αἰρέσεων. Τρακόσες αἰρέσεις ὑπάρχουν. Ἐξέλεξαν τὴν Ἑλλάδα ὡς τόπον ὅλων τῶν αἰρέσεων. Εἶνε ἡ μόνη γωνιὰ τοῦ πλανῆτου ποὺ τοιαύτη ἐλευθερία ἐδόθη. Συνεπῶς καὶ ὁ κίνδυνος ἐκ τῆς ἀθείας δὲν εἶνε μικρός. Καθ' ἣν στιγμή στὴ Ῥωσία κλονίζεται ὁ ὕλισμός, ἐδῶ ἐμεῖς, πάντοτε ὀπισθοδρομικοί, θὰ εἶμεθα τελευταῖοι ποὺ θὰ ἀπαλλαγούμε ἀπὸ αὐτὸ τὸ μικρόβιο. Μεγάλος εἶνε ὁ κίνδυνος τῆς ἀθείας καὶ τῶν αἰρέσεων.

Τὰ ἐγκλήματα τῶν πνευματικῶν

Ἄκοῦτε, τώρα, τὰ ἐγκλήματα τῶν πνευματικῶν.

Στὴν Ἀθήνα κάτω, παιδιὰ σπουδαία, ποὺ διαμαρτυρήθηκε γιὰ τὰ αἴσχη καὶ μπῆκαν στὴ φυλα-

κὴ καὶ κακοποιήθηκαν, πῆγαν στοὺς πνευματικούς των – δὲ θέλω ν' ἀναφέρω ὀνόματα – καὶ ἐξωμολογήθηκαν τὶς ἀμαρτίες των. Μετὰ ρωτοῦσε νὰ μάθῃ ὁ πνευματικὸς, ἂν κάνανε τίποτ' ἄλλο.

–Νά, λένε τὰ λεβέντικα παιδιά, πῆγαμε ἐκεῖ κάτω μὲ τὸν Καντιώτη καὶ φωνάξαμε «αἴσχος».

–Τί κάνατε; Τί εἶνε αὐτὰ τὰ πράγματα, ποὺ κάνατε! Δὲν τὰ θέλει αὐτὰ ὁ Θεός!... καὶ τοὺς ἔβαλε ἕνα χρόνιο μακριὰ ἀπὸ τὴ θεία κοινωνία.

Λοιπόν σᾶς εἰδοποιῶ, νὰ μὴν ἐπηρεάζεσθε ἀπὸ τέτοιες θεωρίες, ἀλλὰ νὰ δίνετε τὸ παρὼν σὲ ὅλα τὰ προσκλητήρια, ποὺ μὲ σάλπιγγα Χριστοῦ θὰ σᾶς καλέσῃ ὁ ἐπίσκοπος.

Τὸ κεχρί!

Θὰ σᾶς ἀναφέρω ἓνα σχετικὸ ἀνέκδοτο καὶ τελειῶνω μὲ αὐτό.

Στὴν Τουρκία ἓνας χότζας, ἐλεεινὸς καὶ τρισάθλιος, ἐπήγαινε στὸ σπίτι ἑνὸς χωρικοῦ καὶ ἀτίμαζε τὴ γυναίκα τοῦ ταλαίπωρου μουσουλμάνου. Εἶχε σχέσεις παρανόμους ὁ χότζας, καὶ ὅμως ἀνέβαινε πάνω στὸ μιναρὲ καὶ ἔλεγε «Ἀλλάχ, Ἀλλάχ, Ἀλλάχ...». Ἡ γυναίκα εἶχε ἓνα παιδί, ποὺ ἔβλεπε τὴν κατάστασι αὐτὴ καὶ δὲν μποροῦσε νὰ τὴν ἀνεχθῆ. Εἶπε λοιπὸν τὸ παιδί στὸν πατέρα του·

—Πατέρα, εἶνε ντροπὴ νὰ ῥχεταὶ ὁ χότζας μέσ' στὸ σπίτι μας καὶ νὰ ἀτιμάζῃ τὴ μάνα.

—Σώπα, παιδί μου, ἔχει ὁ Ἀλλάχ, ἔχει ὁ Ἀλλάχ, εἶπε ὁ πατέρας.

Τὸ κακὸ ὅμως συνεχιζόταν. Πάλι τὸ παιδί λέει στὸν πατέρα του·

—Μά, πατέρα, πρέπει νὰ λάβωμε τὰ μέτρα μας.

—Παιδί μου, σώπα· ὁ Ἀλλάχ βλέπει καὶ θὰ τὸν τιμωρήσῃ.

Μὰ ὁ χότζας δὲ σταματοῦσε τὶς ἀθλιότητες.

Μιὰ μέρα, λοιπὸν ποὺ ὁ χόντζας ἀνέβηκε πάνω στὸ μιναρὲ γιὰ νὰ πῆ πάλι τὸ τραγούδι του «Ἀλλάχ, Ἀλλάχ, Ἀλλάχ...», ὅταν πῆγε νὰ κατεβῆ, γλιστράει ἀπὸ κεῖ πάνω — πόσα σκαλιὰ ἔχει ὁ μιναρὲς;— καὶ πέφτει κάτω καὶ σκοτώνεται. Τότε λέει ὁ πατέρας στὸ παιδί·

—Παιδί μου, βλέπεις; Πάει ὁ χότζας, σκοτώθηκε· τὸν τιμώρησε ὁ Ἀλλάχ.

Ἄσπασε ὁ πατέρας·

—Ναί, πατέρα, τὸν τιμώρησε ὁ Ἀλλάχ· ἀλλὰ καὶ τὸ κεχρί;...

Τὰ ἔχασε ὁ πατέρας, καὶ ρωτᾷ·

—Τί θὰ πῆ κεχρί;

—Ἄμ, λέει τὸ παιδί, νὰ σοῦ πῶ τί ἔκανα. Ἐνα χρόνον μοῦ ἔλεγε «ἔχει ὁ Ἀλλάχ, ἔχει ὁ Ἀλλάχ» κ' ἔκανα ὑπομονή. Τώρα

λοιπὸν, ὅταν ὁ παλιάνθρωπος ἀνέβηκε στὸ μιναρὲ, πῆρα ἓνα σακκὶ κεχρί καὶ τὸ σκόρπισα σ' ὅλα τὰ σκαλιὰ. Κατεβαίνοντας τὸ πάτησε, γλίστρησε, καὶ τελείωσε ἡ ἱστορία.

Ἦλεγξα τὴν κατάστασι

Δὲν θέλω νὰ χρησιμοποιοῦμε ἐμεῖς τέτοια μέσα. Ὅχι τέτοια μέσα, ἀπαγορεύονται. Ἀλλὰ ὑπὸ ὠρισμένες προϋποθέσεις καὶ τὸ «κεχρί» χρειάζεται. «Κεχρί» εἶνε ἡ φωνὴ μας, εἶνε ὁ ἀγῶνας μας. Πρέπει νὰ ὁμολογήσω ὅτι, ἂν παραμένω ἐπίσκοπος Φλωρίνης, συνέβαλε καὶ αὐτό. Θὰ εἶχα φύγει ἀπὸ τὸ 1968, τὸ πρῶτο ἔτος ποὺ ἦρθα στὴ μητρόπολι, ἔὰν δὲν ὑπῆρχε τὸ ἀγωνιστικὸ αὐτὸ πνεῦμα. Διότι τώρα ἡ ἀστυνομία εἶνε ἀπαθὴς θεατῆς, τότε ὅμως δὲν ἦταν ἀπαθὴς θεατῆς, ἀλλὰ ἐχθρική. Κινδύνευσα, ἐπειδὴ ἦλεγξα τὴν κατάστασι. Τώρα γινήκανε ὅλοι ἀντιστασιακοί. Τὰ πράγματα βοοῦν, ὅτι διαφώνησα τότε ἐπάνω σὲ σοβαρὰ ἐκκλησιαστικὰ θέματα· δὲν ἐπέτρεψα νὰ ἐκφωνοῦνε λόγους πολιτικοῦς μέσα εἰς τὸν ναὸ καὶ τοὺς ἐξεδίωξα. Γι' αὐτὸ ἔπνεαν μένεα ἐναντίον μου καὶ ἔστειλαν ἐπάνω στὴ Φλώρινα γιατροὺς - ψυχιάτρους. Τὰ θυμᾶστε αὐτά; Ἦρθαν στὴ μητρόπολι καὶ μὲ περιεκυκλώσανε μὲ στρατιώτας καὶ χωροφύλακας, καὶ ὅλοι μαζί μὲ παρακολουθοῦσαν.

—Τώρα τί γίνεται; λέω.

Μοῦ ἔδωσε ὁ Θεὸς θάρρος

Μοῦ ἔδωσε ὁ Θεὸς θάρρος, τόλμη, δύναμι. Καὶ τί ἔκανα· ἔφυγα ἀπὸ τὴ μητρόπολι καὶ πῆγα στὸ ναὸ, στὸν Ἅγιο Παντελεήμονα. Χτύπησα τὴν καμπάνα, μαζεύτηκε ὁ λαός, καὶ τοὺς εἶπα τὸ ἱστορικόν. Ὁ λαὸς ἐξεμάνη καὶ φώναζε· «Ὅχι, δὲ' θὰ φύγῃς, θὰ μείνῃς ἐδῶ κοντὰ μας!...».

Ἦτανε τόλμη αὐτό. Ἄπ' ἔξω ἦτανε ἀξιοματικοὶ καὶ παρακολουθοῦσαν.

Φεύγω ἀπὸ κεῖ καὶ ἔρχομαι ἐδῶ στὴν Πτολεμαΐδα, πρὸ δυναμικά. Ὅσοι ἦσαν στὴν Ἁγία Τριάδα θὰ τὸ θυμᾶστε αὐτό.

Στὸ ναὸ τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος Φλωρίνης 6-4-1968 (ἀποσπάσματα)

Σήμερα, πρὸ μιᾶς ὥρας, ἦρθαν στὴ μητρόπολι τρεῖς ψυχίατροι καθηγηταὶ πανεπιστημίου, γιὰ νὰ μὲ ἐξετάσουν ἂν ἔχω καλῶς τὰς φρένας. Χριστέ μου, σ' εὐχαριστῶ, γιατί μὲ ἀξίωσες ν' ἀκούσω κ' ἐγὼ τὴν κατηγορία ποὺ ἀκουσες ἐσὺ στὸν κόσμον αὐτὸν τὸν ἀμαρτωλό. Ἄλλ' ἀφοῦ θέλουν ἔτσι, θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε, Χριστιανοί μου, νὰ τοὺς ἀπαντήσω, ὅτι οἱ φρένες μου εἶνε σῶες, σωότατες... Ἄς διαβάσουν τὰ βιβλία μου, γιὰ νὰ δοῦνε ποῦ εἶνε τὰ σπέρματα τῆς ἀναρχίας τῶν σκέψεών μου. Καὶ ὅμως ἐτόλμησαν νὰ θέσουν ὑπὸ ἀμφισβήτησι καὶ τὸν νοῦ μου καὶ νὰ μὲ πιάσουν κ' ἐμένα νὰ μὲ κλείσουν μέσα στὸ φρενοκομεῖο. Ὡς Ἑλλην ἱεράρχης ἀπήντησα καὶ ἡ χωροφυλακὴ ἐπ' ἔξω ἔλαβε τὰ πόστα. Φοβηθήκανε μήπως ἐγὼ κτυπήσω τοὺς καθηγητάς. Μπήκαν μέσα στὴ μητρόπολι. Ἔδωσα ἐντολὴ νὰ τοὺς κερᾶσουν, καὶ τοὺς ἔστειλα μήνυμα· Ὁ ἐπίσκοπος, ποὺ δέχεται καὶ τὸν τελεταῖο κουρελιάρη καὶ κάθετα ὠρες ὀλόκληρες μ' αὐτόν, ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας δὲν θὰ σᾶς δεχθῇ...

Εἶπαν κάποιοι· «Ἐχει μίσος ὁ δεσπότης». Ὅχι· μέσα στὴν καρδιά μου βρίσκονται ὅλοι, ἐχθροὶ καὶ φίλοι· καὶ πάνω ἀπὸ τὸ σταυρὸ θὰ λέω· «Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἶδασι τί πιοῦσι» (Λουκ. 23,34). Δὲν αἰσθάνομαι μίσος ἐναντίον οὐδενός. Μίσος αἰσθάνομαι ἐναντίον τοῦ διαβόλου, ἐναντίον τῆς ἀμαρτίας. Μ' αὐτοὺς ἔχω πόλεμον ἄσπονδο, ἀνένδοτο. Δὲν θὰ ὑποχωρήσω ἀπέναντι τοῦ διαβόλου καὶ ἀπέναντι τῆς ἀμαρτίας. Μέχρι τελευταίας μου πνοῆς θ' ἀγωνισθῶ ὑπὲρ τῶν ὠραίων ἰδανικῶν τῆς πατρίδος.

Ἄδελφοί, σεῖς μὲν θὰ ἀπέλθετε εἰς τὰ σπίτια σας, ἐγὼ δὲ στὴ μητρόπολί μου ζῶ ἡμέρας τραγικὰς καὶ δραματικὰς.

Δι' ἐμένα ἔφτασε ἡ Μεγάλῃ Παρασκευῇ. Δόξα σοι, ὁ Θεός! Δὲν ξέρω πόσες ἡμέρες θὰ εἶμαι ἐπίσκοπος ἐδῶ στὴ Φλώρινα· ἀλλὰ καὶ μίαν ἡμέρα νὰ εἶμαι ἐπίσκοπος, θὰ ἐκτελέσω τὸ καθῆκον μου ἀπέναντι τῆς πατρίδος...

Ἄν δὲν ἐπίστευα στὸ Εὐαγγέλιο, θὰ προτιμοῦσα νὰ εἶμαι λοῦστρος, νὰ γυαλίζω παπούτσια στοὺς δρόμους τῆς πόλεως. Πιστεύω στὸ Εὐαγγέλιο, πιστεύω στὴν Ὁρθοδοξία, καὶ παίζω κορῶνα - γράμματα τῆ ζωῆ μου γιὰ τὴν Ἑλλάδα...

Ἐδῶ δίδεται μιὰ μάχη· ἡ μάχη τοῦ Χριστοῦ κατὰ τοῦ σατανᾶ. Πρέπει νὰ νικήσῃ ὁ Χριστός, καὶ μόνον ὁ Χριστός.

Μοῦ εἶπαν οἱ ἀρχιερεῖς· «Πάτερ μου, συμβιβασμό».

Εἶμαι ἐτοιμὸς γιὰ κάθε συμβιβασμό. Ἄντέστε στὸ νομάρχη. Καὶ ἂν ὁ νομάρχης θέλῃ νὰ συμμορφωθῇ μὲ τὸ αἰώνιον Εὐαγγέλιο, καὶ ἂν ὑποταχθοῦν οἱ ἄρχοντες στὸ αἰώνιον Εὐαγγέλιο, ἐγὼ θὰ τοὺς ἀγκαλιάσω ἐδῶ μέσα στὴν ἐκκλησία. Ἐὰν ὅμως δὲν θέλουν, ἐγὼ εἶμαι ἀσυμβίβαστος. **Δὲν ὑποχωρῶ οὔτε ἓνα γιώτα ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιο τοῦ Χριστοῦ.**

Αὐτὰ τὰ χειροκροτήματα θὰ τὰ πληρώσετε(*).

Ἄν καὶ γνωρίζω, ὅτι μέσα στὸ ναὸ δὲν εἶστε μόνο πνευματικὰ μου τέκνα· ἂν καὶ γνωρίζω, ὅτι ἐδῶ ὑπάρχουν καὶ κατάσκοποι· ἂν καὶ γνωρίζω, ὅτι ὑπάρχουν καὶ Ἰουδαίους ποὺ θὰ σπεύσουν νὰ μεταφέρουν τὰ λόγια μου... Θεέ μου, συγχώρεσε τοὺς ἐχθροὺς μου, οἱ ὅποιοι ἔφθασαν μέχρι τοιοῦτου σημείου ὥστε νὰ μοῦ φορέσουν ζουρλομανδύα γιὰ νὰ μὲ κλείσουν στὸ Δρομοκαῖτειο. Συγχώρεσέ τους, Θεέ μου, συγχώρεσέ τους.

Σεῖς δέ, εὐλογημένα μικρὰ μου παιδιὰ, ἀρνάκια τοῦ Χριστοῦ μου, γονατίστε ἀπόψε μπροστὰ στὸν Ἐσταυρωμένο, γιὰ νὰ φυλᾷ τὴ γλυκειὰ μας πατρίδα, νὰ φυλᾷ καὶ τὸν ἐπίσκοπό σας.

Δὲν ξέρω πόσες ἡμέρες θὰ μείνω στὴ Φλώρινα· ἴσως καὶ νὰ μὴ μὲ ξανακούσετε. Ἐσεῖς δέ, ἀγαπητοί μου, μείνετε πι-

---

(*) Κάθε λόγος τοῦ ἐπισκόπου συνοδεύεται ἀπὸ παρατεταμένα χειροκροτήματα τοῦ Φλωρινιώτικου λαοῦ. Τὸ «αἰσχος» καὶ τὸ «ὄχι, δὲ θὰ φύγῃς» ἀκούονται συχνὰ καὶ δυναμικά.

στοι στην πατρίδα μας, μείνετε πιστοὶ στὰ ιδεώδη μας, μείνετε πιστοὶ εἰς τὴν μνήμη τῶν πατέρων μας. Ἐκάθησα ὀχτῶ μῆνες στὴ μητρόπολι, καὶ ἔκανα ὅ,τι δὲν ἔκαναν ἄλλοι σὲ σαράντα χρόνια...

Ὁ λόγος μου ἦταν εἰρηνικὸς καὶ κατευναστικός. Θὰ τηλεγραφήσουν τώρα κάτω στὴν Ἀθήνα καὶ θὰ ποῦν, γιὰ νὰ μὲ ἐξοντώσουν, ὅτι ὁ Αὐγουστίνος ἐκήρυξε ἐπανάστασι. Δὲν κήρυξα ἐπανάστασι, ἀλλὰ εἰρήνη, συνδιαλλαγή, καὶ ἀγάπην πρὸς ὅλον τὸν λαό. Θέλω ὁ λαός μας, ἀπὸ τὸν νομάρχην μέχρι τὸν τελευταῖον πολίτην, καὶ ἀπὸ τὸν διοικητὴν τοῦ Σώματος μέχρι τὸν τελευταῖον στρατιώτην, θέλω τὸν λαόν μου νὰ εἶνε κάτω ἀπὸ τὴν εὐλογίαν Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου· ὄν, παῖδες, εὐλογεῖτε καὶ ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ἄν νομίζετε ὅτι εἶμαι ἀναγκαῖος καὶ χρήσιμος στὴν πόλι, νὰ εἴστε θαρραλέοι. Νὰ εἴστε θαρραλέοι, διότι καὶ ὁ πρωθυπουργὸς τῆς χώρας εἶπε στοὺς ἀγρότας, νὰ εἶνε θαρραλέοι. Λοιπὸν, μὴ φοβεῖσθε κανέναν. Νὰ τηλεγραφήσετε στὴν Ἱερὰν Σύνοδον, ὅτι θέλουμε τὸν ἐπίσκοπόν μας εἰς τὴν ἔδραν του(*).

Ἀγωνίστηκα, δὲν ὑποχώρησα

(Ἀπόσπασμα ὁμιλίας στὴν Ἁγία Τριάδα Πτολεμαῖδος 7-4-1968)

Δὲν θέλω νὰ ταράξω τὰ πνεύματα. Βλέπετε, ὅτι ἐλησμόνησα τὰ κατ' ἐμέ, καὶ ὁμιλῶ ὡς κήρυξ τοῦ εὐαγγελίου. Δὲν ἀποκλείεται, τὸ κήρυγμά μου αὐτὸ νὰ εἶνε τὸ τελευταῖο σ'

(*) Τὰ τηλεγραφήματα ἔφθαναν σωρηδὸν στὴν Ἀθήνα μὲ ἀποδέκτη τὴν Ἱερὰ Σύνοδο καὶ τὸν πρωθυπουργὸ τῆς δικτατορίας. Ὁ λαὸς τῆς μητροπόλεως ξεσηκώθηκε. Μαζεύτηκαν χιλιάδες ὑπογραφές συμπαραστάσεως στὸν διωκόμενο ἐπίσκοπο. Ἡ ἀγάπη τοῦ λαοῦ ἐρέθισε τοὺς κρατοῦντας καὶ ἔδωσαν ἐντολὴ στὸν Ο.Τ.Ε. νὰ μὴν παραλαμβάνη ἄλλα τηλεγραφήματα. Οἱ Χριστιανοί, παρὰ τὴν ἀπαγόρευσι, συνέχιζαν τὴν ἀποστολὴ τηλεγραφημάτων. Ἐγίναν καὶ συλλήψεις· ἀρκετὰ πρόσωπα ὠδηγήθηκαν στὰ κρατητήρια. Ἐμειναν ἐκεῖ ἕνα ἡμερόνυκτο καὶ ἀνακρίνονταν. Ὁ θαρραλέος μητροπολίτης ἐπισκέ-

ὀλόκληρη τὴν ἐπαρχία μου. Δὲν ἀποκλείεται γιὰ τελευταία φορὰ νὰ ἐμφανίζωμαι ὡς ἐπίσκοπος ἐνώπιόν σας.

Δὲν εἶμαι ἐξ ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν οἱ ὁποῖοι, ὅπως εἶπα στὸν ἐνθρονιστήριό μου, θυσιάζουν τὰς ἀρχὰς χάριν τοῦ θρόνου. Ἐπίσκοπος δὲν ἤθελα νὰ γίνω· ἤθελα νὰ πεθάνω ὡς «πάτερ Αὐγουστίνος». Μὲ ἐπεστράτευσε ἡ πατρίς, καὶ ἐδέχθην στὰ ἐξήντα μου χρόνια. Μὲ ἐπεστράτευσαν, ἀλλὰ τοὺς ἐδήλωσα σαφῶς καὶ κατηγορηματικῶς, ὅτι δὲν θὰ θυσιάσω τὰς ἀρχὰς μου χάριν τοῦ θρόνου, ἀλλὰ θὰ θυσιάσω χίλιους θρόνους γιὰ τὴν ἀλήθεια, γιὰ τὸ Χριστό, καὶ γιὰ τὴν πατρίδα.

Οἱ ἄσπονδοι ἐχθροὶ μου τώρα μὲν φοροῦν γαλάζιο σκουφί, ἀλλὰ αὔριο –μὴ γένοιτο πατρίς, μὴ γένοιτο Ἑλλάς–, ἅμα συμβῆ κάτι, τὸ γαλάζιο σκουφί τους θὰ τὸ κάνουν κόκκινο· μὰ ὁ Αὐγουστίνος τὸ καλυμμαῦχι του θὰ τὸ ἀφήσῃ πάντα χριστιανικὸ καὶ πάντα ἑλληνικὸ.

Δὲν εἶμαι χθεσινός· 35 χρόνια ὑπηρετῶ τὸ λαό. Τὰ καλντερίμια τῆς Κοζάνης καὶ τὰ ψηλὰ βουνὰ μὲ γνωρίζουν ὡς ἄνδρα ὁ ὁποῖος ὑπηρέτησα τὴν πατρίδα μὲ ὅλη μου τὴν ἀγάπη καὶ μὲ αὐτοθυσία.

Τώρα οἱ ἀδίστακτοι ἐχθροὶ μου ἔχουν τὴν ἀξίωσιν, ὁ ἐπίσκοπος τῶν 62 ἐτῶν νὰ κάθεται κλαρίνο ἐνώπιον τῶν οἰωνδῆποτε καὶ ραδιουργοῦν ἐναντίον μου.

Σέβομαι τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, ἀλλ' ὑπεράνω ὅλων ἔχω τὴν ἀλήθεια καὶ τὸν Θεόν.

Ἐνα τσουβάλι κατηγορίες ἐκτόξευσαν ἐναντίον μου. Σὰν τοὺς ψαρᾶδες «ἐψάρευσαν» τὸν κήρυκα τοῦ εὐαγγελίου.

φθῆκε στὰ κρατητήρια τοὺς συλληφθέντας. Μιὰ νεαρὴ γυναίκα, μὲ τὸ τρίχρονο τότε ἀγοράκι της, ἔμεινε περισσότερο ἀπὸ 8 ὥρες στὸ κρατητήριον. Τὴν συνέλαβαν στὸν Ο.Τ.Ε. στὶς 1 μ.μ. μαζὶ μὲ ἄλλες τρεῖς γυναῖκες, τὴν ὥρα ποὺ ἔστελναν τηλεγραφήματα, καὶ τὴν ἄφησαν ἐλεύθερη ἀργὰ τὴ νύχτα, ὅταν ζήτησε ἄδεια νὰ πεταχτῆ μέχρι τὸ σπίτι της, γιὰ νὰ ταῖση τὸν μικρό, ποὺ γκρίνιαζε, καὶ νὰ μαζέψῃ τὰ ἄλλα δύο μικρά της παιδιὰ, ποὺ βρίσκονταν ἀπὸ τὸ μεσημέρι μόνα τους στὸ δρόμο. Οἱ ἀστυνομικοί, ποὺ ἔβλεπαν μὲ συμπάθεια τοὺς κρατούμενους, τὸ εἶπαν στὸν διοικητή, κ' ἐκεῖνος τὶς ἄφησε ἐλεύθερες. Στὸ τέλος νίκησε ὁ Χριστὸς καὶ ἡ δικτατορία ὑποχώρησε.

Ἐνῶ χιλιάδες κόσμος με ἀκολουθεῖ, αὐτοὶ οἱ χαφιέδες «ψάρευαν» τὶς λέξεις μου, τὶς φράσεις μου, τὴν ἀγνή μου τὴν καρδιά, γιὰ νὰ τὰ κάνουν ξίφη ἐναντίον μου.

Τὸ ἐδήλωσα καλὰ εἰς τὰ ἀνώτερα κλιμάκια τῆς πατρίδος μου. Ὅπως εἶχα τὸ θάρρος εἰς ἡμέρας σκληρὰς νὰ ὁμολογήσω τὴν ἀλήθεια καὶ νὰ πάω στὰ στρατόπεδα καὶ νὰ κινδυνεύσω, **ἐδήλωσα** καὶ τώρα **στοὺς πολιτικούς παράγοντας καὶ εἶπα· Ἐξετάσατε τὸν βίον μου· ἐὰν ἐνήργησα ἐναντίον τοῦ ἔθνους μου, νὰ με παραπέμψετε σὲ στρατοδικεῖο καὶ νὰ με ἐκτελέσετε.**

Εἶπα καὶ στοὺς ἐκκλησιαστικούς παράγοντας· Ἐξετάσατε τὸν βίον μου, πάρτε κόσκινον καὶ κοσκινίσατέ με· ἂν βρῆτε ὅτι παρέβηκα τοὺς κανόνες τῆς Ἐκκλησίας, νὰ με καθαιρέσετε.

Καὶ ἀφοῦ δὲν μπόρεσαν νὰ βροῦν στοιχεῖα οὔτε γιὰ στρατοδικεῖο οὔτε γιὰ Ἱερὰ Σύνοδο, οἱ κατήγοροί μου οἱ ἀδίσταχοι, ἀπὸ πέτρα σὲ πέτρα, ἀπὸ ἄβυσσο εἰς ἄβυσσο, ἀπὸ συκοφαντία σὲ συκοφαντία, ἀπὸ ἔγκλημα εἰς ἔγκλημα, ἔφτασαν σ' ἓνα σημεῖο ἀδελφοί μου ἀπίστευτο.

Χθὲς τὸ βράδυ, ἡ ὥρα 6, μιὰ μαύρη λιμουζίνα με τρεῖς ψυχιάτρους, καθηγητὰς πανεπιστημίου, ἦρθαν γιὰ νὰ ἐξετάσουν ἐὰν ἔχω σῶας τὰς φρένας μου(*).

Δὲν τοὺς ἐδέχθηκα, ὡς Ἕλληνας ἱεράρχης. Τοὺς ἐδίδαξα, ὅτι παράφρων δὲν εἶμαι, ὅτι ἔχω σῶας τὰς φρένας τῆς διανοίας μου.

Ἐπιτρέψτε μου καὶ τὴν ὥραν αὐτὴ νὰ σᾶς πῶ τὴν ἀλήθεια· ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας στὸ δημοτικὸ σχολεῖο εἶχα ἄριστα, στὸ γυμνάσιο εἶχα ἄριστα, στὸ σχολαρχεῖο ἄριστα, στὸ πανεπιστήμιον ἄριστα. Στὴ δημοσιογραφία καὶ στὰ περιοδικὰ ἄριστα. Ἔχω συγγράψει 20 βιβλία με 10.000 σελίδες· ἂς ἐξετάσουν, ἂν βροῦν στὰ συγγράμματά μου ἓνα μόριον παραφροσύνης.

(*) Συγκινητικὴ ἀποδοκιμασίᾳ τοῦ λαοῦ, ποὺ θροντοφωνάζει «αἰσχος» καὶ ἄλλα συνθήματα καὶ δηλώνει τὴν συμπάραστασι τοῦ στὸν διωκόμενον ἐπίσκοπό του.

Ζητοῦν νὰ μοῦ φορέσουν τὸν ζουρλομανδύα, γιὰ νὰ με κλείσουν στὸ φρενοκομεῖο, οἱ ἀδίσταχοι ἐχθροί μου.

Ἐγὼ πιστεύω, ναὶ πιστεύω στὸ Εὐαγγέλιον, ποὺ κρατῶ στὰ χέρια μου. Πατῶ τὸν κόσμον ὅλον, ἀλλὰ τὸ Εὐαγγέλιον δὲν τὸ πατῶ. Ἄν αὐτὸ εἶνε ψέμα, νὰ τὸ κάψωμε καὶ νὰ πᾶμε με τοὺς ἀθέους, νὰ γκρεμίσουμε τὶς ἐκκλησιᾶς, νὰ κάψουμε τοὺς παπᾶδες. Μὰ δὲν εἶνε ψέμα. Μπορεῖ ψέμα νὰ εἶνε τὰ ἄστρα, ψέμα νὰ εἶνε ὁ ἥλιος, ψέμα τὰ ποτάμια, μὰ ποτέ τὸ Εὐαγγέλιον δὲν εἶνε ψέμα. Εἶνε ἡ ἀλήθεια τοῦ κόσμου.

Βαίνω πρὸς τὸ τέρμα μου, βαίνω πρὸς τὸ Ἅγιον Ὄρος, βαίνω σὲ ἔξορία. Ὅπουδήποτε καὶ ἂν ὑπάγω, ἀτιμίες δὲν ἔκανα στὸν βίον μου. Τὸ ῥάσο μου τὸ ἔχω καθαρὸ. Μόνο, μόνο –καὶ ζυγίζω τὶς φράσεις μου μία πρὸς μία–, μόνο σὲ ὀλοκληρωτικὰ καθεστῶτα τῆς στέππας ἐξοντώνονται οἱ ἄνθρωποι με τοιαῦτα ἀνέντιμα μέσα· στὴν Ἑλλάδα μας, στὴν πατρίδα μας, ὄχι.

Μιὰ μόνο ἐλπίς ὑπάρχει – κ' ἔπρεπε ὁ συνταγματάρχης νὰ καθίση, γιὰ νὰ τ' ἀκούσῃ αὐτό, καὶ ὄχι νὰ φύγῃ. Ἀφοῦ ἡ κυβέρνησις διακηρύττει τὸ «Ἑλλὰς Ἑλλήνων Χριστιανῶν», λέω· Γεώργιε Παπαδόπουλε, προτοῦ νὰ ὑπογράψετε τὴν ἀτιμον αὐτὴν πρᾶξιν, ἔπρεπε νὰ τὸ σκεφθῆτε. Νὰ ξέρετε, ὅτι ἐγὼ δὲν θὰ ζημιωθῶ. Ἀλλὰ λυποῦμαι τὸ ἔθνος μου, ποὺ θὰ σειστῆ ὀλόκληρο, ἀπὸ Κερκύρας μέχρις Ἐβρου· θ' ἀγανακτήσῃ κάθε ἑλληνικὴ καρδιά, ὅταν μάθῃ ὅτι ὁ Αὐγουστίνος Καντιώτης, ποὺ ὑπηρέτησε 35 χρόνια τὴν πατρίδα, γιὰ νὰ ἐξοντωθῆ, παρουσιάζεται ὡς παράφρων, ἐπειδὴ τὸ θέλουν πέντε - δέκα στὴ Φλώρινα.

Ἄλλὰ παραπάνω ἀπὸ τοὺς ἄρχοντας εἶνε Ἄλλος. Ἔχω πικρὰν πείρα τῆς ζωῆς. «Μὴ πεποίθατε ἐπ' ἄρχοντας, ἐπὶ υἱοὺς ἀνθρώπων, οἷς οὐκ ἔστι σωτηρία» (Ψαλμ. 145,3). Δὲν ἔχω ἐλπίδα σὲ κανέναν· ἐλπίδα μου εἶνε ὁ Θεός.

Θὰ βαδίσω ἀντρίκια, θὰ βαδίσω παλληκαρήσια, θὰ βαδίσω ὡς ἐπίσκοπος ἐν μέσῳ τοῦ χάους, καὶ θὰ λαλήσω τὴν ἀλήθεια, εἴτε μέσα εἰς τὰ στρατόπεδα εἴτε εἰς τὰς φυλακάς. Ἔως ὅτου ὑπάρχη ἡ ἀναπνοή μου, θὰ κηρύττω τὴν ἀλήθεια καὶ μόνο τὴν ἀλήθεια.

Εἶπαν, καὶ διέβαλαν ὅτι· Τί ἔχει ὁ Καντιώτης; μιὰ χούφτα

άνθρώπων ἔχει... Δὲν εἶνε μιὰ χούφτα ἀνθρώπων, ἀλλὰ εἶνε ὀλόκληρος ὁ λαός μας.

Ἔστὲ γενναῖοι καὶ θαρραλέοι. Πόντιοι, Μικρασιάται, ἐκλεκτὰ παιδιὰ τῆς Μακεδονίας μας, ἐστὲ θαρραλέοι. Ἐὰν πιστεύετε ὅτι ἔχω ἔργο γιὰ νὰ ἐκτελέσω, νὰ τὰ τηλεγραφεῖα. Βεβαιώσατε, ὅτι ὁ ἐπίσκοπός σας δὲν εἶνε παράφρων, ἀλλὰ εἶνε ἀνὴρ ἐθνικὸς καὶ πνευματικὸς ἄνθρωπος.

Ἄπὸ σᾶς ἐξαρτᾶται ἂν μείνω καὶ ἀπὸ τὸν Θεό.

Σᾶς παρακαλῶ, ἀπόψε, νὰ πέσετε στὰ γόνατα καὶ νὰ παρακαλέσετε τὸν Θεό, γιὰ νὰ δώσῃ εἰρηνικὸ τέλος στὴν ὑπόθεσι αὐτή, καὶ ὁ ἐπίσκοπός σας νὰ βρεθῆ πάλι ἀνάμεσα στὸ ποίμνιό του.

Ἔτσι ἔμεινα ἐπίσκοπός σας

Δὲν εἶνε κανένα παραμῦθι. Ἦρθε μέσα στὸ ναὸ ὁ ἀξιωματικὸς, κι ἀπ' ἔξω μὲ περιεκυκλώσανε. Καὶ εὐτυχῶς τὴν ἡμέρα ἐκείνη τοὺς ἐφώτισε ὁ Θεός· γιὰτὶ εἶχανε σκοπὸ νὰ πυροβολήσουν. Ἄν τολμούσαμε νὰ κάνουμε μιὰ ζωηρότερα ἐκδήλωσι, νὰ βγοῦμε πρὸς τὰ ἔξω, θὰ μᾶς πυροβολούσαν, θὰ μᾶς σκότωναν.

Ἔτσι ἔμεινα ἐπίσκοπός σας. Ἐὰν εἶχαμε κιότηψη, ἐὰν εἶχαμε ἀπογοητευθῆ, δὲν θὰ ἤμουνα τώρα ἐδῶ ἐπίσκοπος, θὰ ἦταν κάποιος ἄλλος. Ἐγραψε καὶ εἶπε τότε ὁ Πατακός: «Κυριαρχοῦμε σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα, πλὴν τοῦ νομοῦ Φλωρίνης καὶ Πτολεμαΐδος, ὅπου κυριαρχεῖ πνευματικὰ ὁ Καντιώτης».

Καὶ τώρα κάτω στὴν Ἀθήνα –θὰ σᾶς τὸ πῶ αὐτὸ τὸ μυστικό, σᾶς ἐξομολογοῦμαι–, κάτω στὴν Ἀθήνα ὑπάρχουν μερικοὶ ποὺ δὲν ἔχουν τίποτε ἄλλο μπροστὰ τους παρὰ τὸν Αὐγουστίνου· «Γιὰτὶ ὁ Αὐγουστίνος μιλάει, γιὰτὶ ὁ Αὐγουστίνος ἐλέγχει;».

Εἶμαι ὁ ἴδιος, δὲν ἀλλάζω

Μὰ ἐγὼ εἶμαι ὁ ἴδιος, δὲν ἀλλάζω. Ἐπὶ ἐπαναστάσεως εἶπα τὸ «ὄχι», διαμαρτυρήθηκα. Πέρσου - πρόπερσι, ποὺ φτειάσανε αὐτοὶ τὸ αὐτόματο διαζύγιο, δὲν ὑπέγραψα, καὶ ἤθελαν νὰ μὲ δικάσουν στὸ Ρούφ, στὸ στρατοδικεῖο.

Καὶ πάλι σηκωθήκατε καὶ διαμαρτυρηθήκατε, καὶ μὲ τὶς ὑπογραφές σας καὶ μὲ τοῦτο καὶ μ' ἐκεῖνο ματαιώθηκε ἡ δική· ἀναγκάστηκαν νὰ βγάλουν βούλευμα ἀπαλλακτικό. Ἐγὼ ἤθελα νὰ δικαστῶ, νὰ καθίσω στὸ ἐδῶλιο τοῦ κατηγορουμένου καὶ ν' ἀπολογηθῶ, γιὰ τὰ ἱερὰ καὶ τὰ ὅσια τῆς πατρίδος μας. Δὲν εἶχα τὴν χάριν αὐτήν. Λοιπὸν, καὶ πάλι ἐσεῖς μὲ ὑποστηρίξατε· Συνεπῶς, κάνατε κάποιον ἀγῶνα.

Καὶ τώρα κάτω στὴν Ἀθήνα ὑπάρχουν μερικοὶ οἱ ὅποιοι πνέουν μένεα ἐναντίον τοῦ Αὐγουστίνου, ἐνῶ βλέπουν ὅτι κρατῶ τὴν ἴδια πάντοτε γραμμή.

Ὅπως λοιπὸν τότε, στὴν ἐπανάστασι τῆς 21ῆς Ἀπριλίου - πῶς τὴ λένε αὐτή, διαμαρτυρήθηκα, ὅπως κατόπιν, ἐπὶ Νέας Δημοκρατίας, διαμαρτυρήθηκα, ἔτσι καὶ τώρα διαμαρτύρομαι. Δὲν ἄλλαξα ἐγώ. Κρατῶ ἀταλάντευτον γραμμὴν. Κρατῶ τὴ γραμμὴ τὴν ὁποῖαν ἐχάραξε τὸ Εὐαγγέλιο, ἐχάραξαν οἱ πατέρες. Παρ' ὅλη τὴν ἀτέλεια καὶ ἀμαρτωλότητά μου, αὐτὴ τὴ γραμμὴ ἀκολουθῶ, καὶ εἶμαι ἕτοιμος καὶ τὴ ζωὴ μου νὰ θυσιάσω.

Καὶ ἐγὼ μὲν θυσιάζω καὶ τὸ θρόνο καὶ τὴ ζωὴ μου· ἐσεῖς τί θὰ θυσιάσετε; Δὲν εἶνε μόνο ὁ δεσπότης νὰ κἀνῃ θυσίες, ἀλλὰ κ' ἐσεῖς πρέπει κάτι νὰ θυσιάσετε.

Δὲν ζητῶ νὰ σηκώσετε στὶς πλάτες σας τὸν Ὀλυμπο καὶ τὸ Καίμακταλάν, δὲν ζητῶ τέτοια δύσκολα πράγματα. Κάτι ἐλάχιστο ζητῶ· νὰ εἴστε ζωντανοὶ καὶ ἔτοιμοι γιὰ ἀγῶνες. Καὶ πάλι σᾶς ρωτῶ· εἴστε σύμφωνοι;

Δὲν θὰ σωθῆτε

Ἄς κοινωνᾶτε, ἄς ἐξομολογήσθε· δὲ θὰ σωθῆτε, ἐὰν δὲν ἀνοίγετε καὶ τὸ στόμα σας γιὰ τὸ Χριστό. Ὁ χριστιανισμὸς ἔφθασε μέχρι σ' ἐμᾶς διὰ τῆς διαδόσεως τοῦ εὐαγγελίου, ἡ ὁποία εἶνε ἱερὰ ὑποχρέωσις παντὸς Χριστιανοῦ. Καὶ εἶνε ψευτοχριστιανὸς αὐτὸς ὁ ὁποῖος δὲν ἀνοίγει τὸ στόμα του νὰ μιλήσῃ γιὰ τὸ Χριστό.

Φωτίζει ὁ Θεὸς τοὺς πιστοὺς

Φωτίζει ὁ Θεὸς καὶ τὸν πιὸ ἀγράμματο ἄνθρωπο ν' ἀποστομῶνῃ τὸν πιὸ αὐθάδη ἐπιστήμονα. Ἐγὼ δὲ θὰ ξεχά-

σω στὸ χωριό μου ἕναν παπαῦ ἀγράμματο, ποὺ ἔβαλε στὴ θέσι του ἕναν αὐθάδη φοιτητή.

Ἦρθε ἕνας τελιοφόιτος φοιτητῆς τῆς ἰατρικῆς στὸ χωριό μου, ἄθεος καὶ ὀπαδὸς τοῦ Δαρβίνου. Ὁ φοιτητῆς ἐκεῖνο τὸν καιρὸ ἦταν πολὺ σπάνιο πρᾶγμα, κομῆτης ἦτο.

Ἄ α α! κάνανε καὶ τὸν κοιτάζανε, λέει σπουδαῖα πράγματα! Καὶ αὐτὸς ἔλεγε: Δὲν ὑπάρχει Θεὸς καὶ τὸ ἕνα καὶ τὸ ἄλλο. Νά λοιπὸν καὶ ἔρχεται ὁ παπαῦ καὶ τοὺς ρωτᾷ:

—Τί συζητᾶτε αὐτοῦ.

—Μᾶς λέει ὅτι δὲν ὑπάρχει Θεός, ἀπήντησαν.

—Κ' ἐσεῖς δὲν τὸν βάζετε στὴ θέσι του;

—Μὰ αὐτὸς ἔχει ἐπιχειρήματα, τοῦ εἶπαν.

—Ποιὸ ἐπιχείρημα ἔχεις, τοῦ λέει ὁ παπαῦ.

—Νά, λέει, ποιὸς εἶδε τὸ Θεό;

—Πῶς σὲ λένε; τὸ ρωτᾷ ὁ παπαῦ.

—Γιῶργο, ἀπήντησε.

—Ἐλα δῶ, βρὲ Γιῶργο, ἀνέβα πάνω στὸ πεζούλι (ἦταν καλοκαίρι κι ὁ ἥλιος ἔκαιγε). Σήκωσε τὸ κεφάλι σου καὶ κοίταξε κατὰματα τὸν ἥλιο.

—Ἄ, ἀστειεύεσαι ρε παππούλη; νὰ τυφλωθῶ; ἀπαντᾷ ὁ ἄθεος φοιτητῆς. Δὲ μπορῶ νὰ κοιτάξω τὸν ἥλιο.

—Βρὲ ἠλίθιε, τοῦ λέει τότε ὁ παπαῦ, τὸν ἥλιο δὲ μπορεῖς νὰ κοιτάξεις, καὶ τὸ Θεὸ θέλεις νὰ δῆς;

Ἄπλοϊκὸς ἄνθρωπος ἦταν ὁ παπαῦ, καὶ ἔβαλε στὴ θέσι του τὸν ἄθεο φοιτητή. Τί θεολογία, τί φιλολογία κ.λπ.; Καὶ μόνο αὐτός; Τόσοι καὶ τόσοι ἄλλοι εἶνε, ποὺ τοὺς φωτίζει ὁ Θεός. Φωτίζει ὁ Θεὸς τοὺς πιστούς. «...Γέγραπται γάρ· Ἄπολῶ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν, καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν ἀθετήσω. Ποῦ σοφός; ποῦ γραμματεὺς; ποῦ συζητητῆς τοῦ αἰῶνος τούτου; Οὐχὶ ἐμῶρανεν ὁ Θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου τούτου;» (Α' Κορ. 1,19-20).

Θὰ πᾶμε σὲ αὐτοάμυνα

Νὰ ἔχετε ὑπ' ὄψιν, ὅτι θὰ κάνουμε κάτι ἄλλο. Εἶστε ἐδῶ περίπου 100-130 ἄνδρες καὶ γυναῖκες· θὰ διοργανώσουμε ὁμάδα κρούσεως, θὰ πᾶμε σὲ αὐτοάμυνα - ἐκεῖ ὀδηγούμε-

θα. Καλὴ εἶνε ἡ δημοκρατία, ἀλλὰ κατήντησε σκιά. Καὶ σήμερα κυριαρχοῦν οἱ ἀπατεῶνες καὶ οἱ λωποδύτες. Σὲ τέτοιες ἐποχὲς ζοῦμε. Κ' ἐσεῖς θὰ ἀναγκασθῆτε ἀργότερα νὰ πᾶτε σὲ αὐτοάμυνα, νὰ ὑπερασπίσετε τὴν τιμὴ καὶ τὴν ὑπόληψι τῆς οἰκογενείας σας. Καταλάβετε;

Καὶ αὐτὸ μᾶς τὸ ἐπιβάλλει καὶ τὸ σύνταγμα. Εἴμεθα ἐντὸς τοῦ συντάγματος. Τί λέει τὸ σύνταγμα; Τὸ τελευταῖο ἀρθρο του λέει τὸ ἐξῆς. *“Ὅταν κινδυνεύῃ ἡ πατρίς, ὅταν κινδυνεύῃ ἡ θρησκεία, ὅταν κινδυνεύουν τὰ ἰδανικά, καὶ ἀδρανοῦν οἱ ἐντεταλμένοι καὶ ὑπάρχη ἀναρχία, τότε φύλακας τοῦ συντάγματος, φύλακας τῆς ἐλευθερίας, φύλακας τῆς θρησκείας εἶνε ὁ λαός.* Ἐμεῖς λοιπὸν θὰ ἀγωνιστοῦμε, ἂν θέλουμε νὰ ζήσῃ ἡ πατρίς μας καὶ ἂν δὲν θέλουμε νὰ γίνῃ ἀμπέλι ξέφραγο καὶ νὰ χορεύουν ὅλοι οἱ πίθηκοι, ὅλων τῶν χρωμάτων καὶ καταστάσεων.

Δὲν τὸ κάνω αὐτὸ γιὰ τὸ ἄτομό μου. Δὲν δούλεψα ποτέ γιὰ τὸ ἄτομό μου. Εἶμαι ἀμαρτωλὸς καὶ ἀνάξιος δούλος τοῦ Κυρίου, καὶ δὲν εἶμαι ἄξιος νὰ φιλήσω τὰ πόδια σας· ἀλλὰ ὡς πρὸς τὴν πίστιν πεθαίνω γιὰ τὴν πίστι. Μακάρι ὁ Θεὸς νὰ μ' ἀξιῶσῃ ἐνὸς τέλους μαρτυρικοῦ. Καὶ γράμματα παίρνω ἐπάνω ἀπὸ τὴ Φλώρινα, ὅτι θὰ μὲ σκοτώσουν. Ἄλλὰ τολμᾶνε; Πρέπει νὰ ἔχουν, λένε, πολλὲς δυνάμεις, γιὰτὶ οἱ Χριστιανοὶ εἶνε ἀγωνιστικοί.

Λοιπὸν μπροστὰ σὲ συνθήκες καὶ σὲ τέτοιες ἡμέρες ποὺ ζοῦμε, χωρὶς ν' ἀνακατεψόμεθα μὲ τὰ κόμματα, θὰ κινούμεθα σὲ ἕνα ὑπερκομματικὸ μῆκος, πάνω ἀπὸ τὰ κόμματα. Ἄς ἔχουν διαφορὲς οἱ ἄνθρωποι· ἄλλος τὸ ἄλφα, ἄλλος τὸ βῆτα, ἄλλος τὸ γάμμα φρόνημα κ.λπ.. Καὶ δυὸ φύλλα ἐνὸς δένδρου νὰ πάρῃς καὶ νὰ τὰ ἐξετάσῃς, δὲ θὰ τὰ βρῆς κατὰ πάντα ὅμοια· ἔχουν διαφορὲς. Ὅπως λοιπὸν τὰ φύλλα ἐνὸς δένδρου διαφέρουν, ἔτσι ἔχουν διάφορες καὶ οἱ ἄνθρωποι. Ἄλλὰ σ' ἕνα σημεῖο νὰ εἴμεθα σύμφωνοι· πέρα ἀπὸ τὰ κόμματα, πέρα ἀπὸ τὴν ἰδεολογίαν, πέρα ἀπὸ ὅλα, θὰ εἴμεθα Ἕλληνες καὶ πρὸ παντὸς Χριστιανοί. Αὐτὰ τὰ δυὸ ἰδανικά νὰ τὰ κρατήσωμε καλά.

Καὶ ἂν ἀκόμα ἡ κοινωνία εἶνε Σόδομα καὶ Γόμορρα

Ὡ Θεέ μου, τί ὠραῖο Εὐαγγέλιο μᾶς ἄφησες! Εἶνε ἀθάνατο. Ὅπως ὁ ἥλιος δὲν παλιώνει, ἔτσι καὶ τὸ Εὐαγγέλιο δὲν παλιώνει. Εἶνε αἰώνιο. Ἐσεῖς λοιπὸν ἔχετε μεγάλο ρόλο νὰ παίξετε στὴν κοινωνία. Νὰ ῥθῆτε σὲ ῥῆξι μὲ τὸ δαιμονικὸ κόσμο. Νὰ πᾶτε κόντρα μὲ τὸ ρεῦμα. Νὰ κρατήσετε τὴν ἀγνότητά σας. Νὰ διώξετε μακριὰ τοὺς ἀπατεῶνες καὶ τοὺς ἐκμεταλλευτὰς τῆς παρθενικῆς σας ζωῆς. Ἀλλιῶς, πρὸς τί ἔρχεσθε ἐδῶ; Δὲν γίνεται νὰ εἰστε καὶ μὲ τὸ διάβολο καὶ μὲ τὸ Θεό. Ἄμα σᾶς ἀρέσῃ ἡ κοσμικὴ ζωὴ, πηγαίνετε στὸν κόσμο· ἐσεῖς θὰ πονέσετε καὶ θὰ κλαύσετε.

Κανένας δὲ μετάνοιωσε, ποὺ ἔζησε χριστιανικὴ ζωὴ· ἀντιθέτως πολλοὶ ἔκλαυσαν καὶ μετανόησαν φρικτὰ, ποὺ ἔφυγαν ἀπὸ τὸ δρόμο τοῦ Θεοῦ.

Αὐτὰ εἶχα νὰ σᾶς πῶ. Καὶ σᾶς συμβουλεύω τὸ ἐξῆς. Πρέπει νὰ δημιουργήσετε ἕνα δικό σας περιβάλλον. Αὐτὸ λέει κ' ἕνας μεγάλος ἰατροφιλόσοφος, ὁ Καρρέλ. Αὐτὸς ἔγραψε ἕνα βιβλίο ποὺ φέρει τὸν τίτλο «Ὁ ἄνθρωπος, αὐτὸς ὁ ἄγνωστος». Παγκοσμίου φήμης βιβλίο, εἶνε μεταφρασμένο σὲ πολλές γλῶσσες. Ἐκεῖ λέει, μὲ ποιὸν τρόπο μπορεῖ νὰ σωθῆ ὁ κόσμος.

Κάθε ἄνθρωπος ἔχει τὴ δύναμι νὰ δημιουργῆ ἕνα δικό του περιβάλλον, ὥστε κανεὶς νὰ μὴ μπορῆ νὰ τὸν ἐπηρεάσῃ. Ὁ ἄνθρωπος, ἔστω καὶ μόνος, ἔστω καὶ μέσα στὴν πιὸ διεφθαρμένη κοινωνία, μπορεῖ νὰ καλλιεργῆ γύρω του ἕνα καθαρὸ κλίμα.

Καὶ ἂν ἀκόμα μείνης ἕνας ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἂν ἀκόμη τὸ περιβάλλον σου εἶνε Σόδομα καὶ Γόμορρα καὶ κατακλισμός, μπορεῖς ἂν θέλης, διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ, νὰ ζήσης ἠθικὸν βίον, σύμφωνα μὲ τὸ Εὐαγγέλιο.

Φτειάξτε παρέες, λέει ὁ Καρρέλ, δυὸ - δυὸ, τρεῖς - τρεῖς. Δημιουργήστε παρέες σ' ὅλη τὴν κοινωνία· καὶ μέσα στὸ Σικάγο, στὴ Νέα Ἰόρκη, στὸ Παρίσι, στὴν Ἀθήνα, παντοῦ· σὲ κάθε πόλι καὶ χωριό. Δημιουργήστε παρέες, συντροφίες - συντροφίαι, καὶ ζήστε τὴ χριστιανικὴ ζωὴ. Οἱ ὀλίγες

αὐτὲς συντροφίαι καὶ οἱ συνομιλίες οἱ χριστιανικὲς θὰ δημιουργήσουν ἕνα ἰσχυρὸ ρεῦμα ἀντιστάσεως.

Ἄλλὰ γιατί νὰ χρησιμοποιοῦμε καὶ νὰ θαυμάζουμε τὰ λόγια ἐνὸς ἐπιστήμονα, ποὺ εἶνε ἕνα μηδενικὸ μπροστὰ στὸ Χριστό; Τὸ εἶπε ὁ Χριστός: «Ὅπου εἰσὶ δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἕμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν» (Ματθ. 18,20).

Φτειάξτε τέτοιες ὁμάδες, ποὺ θὰ εἶνε μαζί σας ὁ Χριστός· ἔτσι θὰ σταθῆτε. Τώρα παίξετε μιὰ μὲ τὸ Χριστὸ μιὰ μὲ τὸν κόσμο. Δὲν εἰστε σταθερές.

Ὁργανωθῆτε εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ

Νὰ κάνετε ἀλυσίδα. Τὰ πρῶτα χρόνια τοῦ χριστιανισμοῦ, τοὺς πρώτους αἰῶνας, οἱ Χριστιανοὶ ἦταν ἐνωμένοι, εἶχαν ἀλυσίδα· τρεῖς, τρεῖς, τρεῖς..., πρὸς τιμὴν τῆς ἁγίας Τριάδος. Ὅπως στὴ Ῥωσία· ἐκεῖ ἕνα μικρὸ ἀθῶο παιδάκι, χαριτωμένο, πῆγε στὸν παπᾶ καὶ τοῦ λέει·

—Θέλω νὰ σοῦ πῶ κάτι στὸ αὐτί.

—Τί ἔχεις νὰ μοῦ πῆς; ρωτᾷ ὁ παπᾶς.

—Νά, λέει ὁ μικρός, τώρα γινήκαμε τρεῖς. Στὴ γειτονιά μου εἶνε ἄλλα δυὸ παιδιὰ, ποὺ συμφωνοῦν μὲ τὶς ιδέες τὶς χριστιανικὲς, καὶ γινήκανε τρεῖς.

Λοιπὸν κ' ἐσεῖς, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, νὰ ὀργανωθῆτε κατὰ τριάδας. Σᾶς βάζω κανόνα· καθένας ἀπὸ σᾶς ὄχι μόνος του, ἀλλὰ τρεῖς-τρεῖς, τρεῖς-τρεῖς. Εἰστε 130; νὰ γίνετε 400, 500. Εἰστε σύμφωνοι;

Θὰ κάνουμε ἀσκήσεις

Ὁργανωθῆτε. Καὶ σᾶς τὸ δηλώνω, στὸ τέλος θὰ κάνω μία ψευτοάσκησι. Νὰ ἀφήσετε τὰ τηλέφωνα σας.

Ἔκανα στρατιωτικὸς καὶ γνωρίζω. Θὰ κάνωμε ἄσκησι, ὅπως κάνουν στὸ στρατό. Νυκτερινὴ θὰ εἶνε; δὲν ξέρω.

Θὰ σᾶς καλέσω στὰ ὄπλα. Θὰ φωνάξω τὶς ὁμάδες κρούσεως σὲ συναγερμό. Θὰ κάνω προσκλητήριο, νὰ εἰστε ὅλοι ἐδῶ παρόντες.

Οἱ ἄντρες εἰστε πιὸ ἐλεύθεροι καὶ εἶνε πιὸ εὐκολο· οἱ γυναῖκες δὲν ἔχουν ἐλευθερία, δὲν τὶς ἀφήνουν οἱ ἄντρες· ἀλλὰ κι αὐτὲς θὰ γίνουν ἐπαναστάτριες.

Φύλακες τῆς Ἀμπέλου

Ταῦτα πράττοντες εὐρισκόμεθα μέσα στὰ πλαίσια τοῦ Εὐαγγελίου, ἀλλὰ καὶ μέσα στὰ πλαίσια τοῦ ἑλληνικοῦ συντάγματος. Ὡς Ἕλληνες καὶ Ἑλληνίδες μᾶς ἐπιβάλλει καὶ τὸ σύνταγμα νὰ εἴμεθα οἱ φύλακες τῆς ἱερᾶς παρατάξεως.

Εἶστε φύλακες. Ἀνήκετε σὲ μία κίνησι «φύλακες τῆς ἀμπέλου». Καὶ ὅ,τι κάνετε δὲν θὰ τὸ κάνετε γιὰ νὰ ὑπερασπίσετε τὸν Αὐγουστῖνο. Ἐγὼ πόσο καιρὸ θὰ ζήσω; Γέρος ἄνθρωπος εἶμαι, στὰ 80 πλησιάζω, σήμερα - αὐριο φεύγω. Φεύγω, ἀλλὰ θέλω ἢ ἐπαρχία μου νὰ εἶνε ἀγωνιστική, γιὰ νὰ μὴ τολμοῦν νὰ μποῦν μέσα στὶς ἐκκλησίες τὰ τσακάλια καὶ οἱ λύκοι τῆς ἀθείας καὶ οἱ αἰρετικοὶ παντὸς εἶδους, γιὰ νὰ διαλύσουν τὰ πάντα· σύμφωνα μὲ τὰ παραδείγματα ποὺ σᾶς εἶπα.

Λοιπὸν, ὑποστηρίζοντας τὸν ἐπίσκοπό σας δὲν ὑποστηρίζετε τὸν ἐπίσκοπο, τὸ ἄτομο, ἐμένα. Ὁχι, ὄχι. Ἐγὼ πάει πλέον φεύγω. Πενήντα χρόνια δουλεύω μέσ' στὸ γένος καὶ τὴν Ἐκκλησία. Ὑποστηρίζοντες αὐτὰ ποὺ σᾶς εἶπα, ὑποστηρίζετε τὴν ἰδέα, τὴν ἰδέα τοῦ Εὐαγγελίου, διὰ τὴν ὁποία ἀξίζει νὰ ζοῦμε καὶ νὰ πεθαίνουμε(*).

Ἔτσι θὰ κάνωμε. Εἶμαστε σύμφωνοι; (—Ναί!...)

Εἶνε κανεὶς ποὺ διαφωνεῖ; (—Ὁχι!....)

Θὰ ἀρχίσουμε ἀπὸ τὸ ἓνα...

Αὐτὰ εἶνε μεγάλα πράγματα. Θ' ἀρχίσωμε ἀπὸ τὸ 1 καὶ θὰ φτάσωμε στὸ 100.

Τώρα ἀρχίζομε, θὰ προχωρήσωμε σιγὰ - σιγὰ, καὶ ὥσπου φτάσωμε. Φτάνει καὶ ἡ φωνή, τὸ «αἴσχος». Ὅπως τὸ σκυλὶ γαυγίζει γαυγίζει καὶ φεύγουν οἱ κλέφτες ἀπὸ τὰ γαυγίσματα, ἅμα ὅμως δῆ ὅτι δὲ φεύγουν ὄρμα, ἔτσι κ' ἐμεῖς θὰ γαυγίζωμε. Σὰν σκυλιὰ θὰ φωνάζωμε, θ' ἀγιασώμε τὴ φωνή μας, τὴ γλῶσσα μας, τὰ χέρια μας, τὰ πάντα. Καὶ νὰ εἴμεθα ἔτοιμοι γιὰ θυσία, ἐὰν θέλουμε αὐτὴ ἢ πατρίδα νὰ μείνη ἐλεύθερη, δημοκρατικὴ καὶ χριστιανικὴ. Ἔτσι σᾶς θέλωμε. Σύμφωνοι;

(*) Τὰ λόγια αὐτὰ γίνονται δεκτὰ μὲ χειροκροτήματα καὶ ἐνθουσιασμό.

Σᾶς δίνω τὴν εὐχὴ καὶ σᾶς εἰδοποιῶ, ὅτι αὐριο στὶς ὀχτῶ καὶ μισὴ θὰ γίνῃ ἡ πρώτη ἄσκησι, στὸ ναὸ τῆς Ἁγίας Τριάδος. Τρεῖς-τρεῖς νὰ εἶστε. Δὲν θὰ ἔρθῃ κανεὶς μόνος του.

Ἐνωμένοι θὰ δώσουμε τὴ μάχη

(Σὲ συντονιστικὴ ἐπιτροπὴ ἀγῶνος

21 χριστιανικῶν σωματείων Θεσσαλονικῆς 16-4-1989)

Δὲν πρόκειται ἐδῶ νὰ κάνω τρίτο κήρυγμα. Χαίρω ιδιαίτερα γιὰ τὴ συνάντησι αὐτὴ μὲ τὴν συντονιστικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ ἀγῶνος. Μοῦ ἀρέσει ὁ τίτλος αὐτός.

Πρὸ 20, 25, 30 ἐτῶν αὐτὴ ἡ συνάντησι ἦταν ἀδύνατη. Εἶνε πρόοδος στὸν πνευματικὸ ἀγῶνα αὐτό.

Ὑπάρχουν διαφορὲς μεταξύ μας, ἀλλὰ λέει ἓνας φιλόσοφος: Δύο φύλλα σὲ ἓνα δέντρο φαίνονται ὅμοια· ἂν ὅμως τὰ ἐξετάσῃς ἔχουν διαφορὲς. Δύο φύλλα ποὺ τὰ γέννησε τὸ ἴδιο δέντρο ἔχουν διαφορὲς, κ' ἐμεῖς ἔχουμε τὶς διαφορὲς μας, ὅμως αὐτὸ δὲν βλάπτει. Μιὰ ὠραία ἀνθοδέσμη εἶστε μὲ πολύχρωμα λουλουδιὰ· καὶ ἡ ἀνθοδέσμη εἶνε πιὸ ὠραία ὅταν ἔχη διάφορα εἶδη λουλουδιῶν.

Εἶστε ἓνας στρατὸς ποὺ ἔχει ποικιλία ὄπλων. Ἄλλος εἶνε ἀσυρματιστής, ἄλλος εἶνε λοκατζῆς, ἄλλος στὸ ἵππικό, ἄλλος στὸ μηχανικό. Νὰ πλησιάσωμε ἀκόμη περισσότερο μεταξύ μας· γιὰ τὴν ἀρχιστράτηγός μας εἶνε ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός.

Νὰ συναντιέστε καὶ νὰ ἀγωνίζεσθε γιὰ ὅ,τι εἶνε ὠραῖο καὶ ὑψηλὸ στὸν κόσμον αὐτό. Στους κοινούς ἀγῶνας νὰ εἶστε ἐνωμένοι· διότι ἡ διάσπασι εἶνε πολὺ κακὸ πρᾶγμα.

Νὰ ἔχετε ὑπ' ὄψιν —χωρὶς νὰ θέλω νὰ ὑποτιμῆσω τοὺς ἀγῶνας ποὺ δώσαμε, ἀλλὰ ἀποβλέπων εἰς τοὺς ἀγῶνας ποὺ ἔδωσαν οἱ ἀείμνηστοι πατέρες τῶν πρώτων αἰώνων· οἱ μέχρι τώρα ἀγῶνες εἶνε ἀψιμαχίαι. Ὅσοι ἀπὸ σᾶς κάνατε στρατιωτικοί, γνωρίζετε τί θὰ πῆ ἀψιμαχία. Μετὰ τὴν ἀψιμαχία καταμετροῦμε, βλέπουμε, ἀντιλαμβανόμεθα, κάνουμε ἐξέτασι τῶν δυνάμεων τοῦ ἀντιπάλου. Θὰ μποῦμε σὲ ἀγῶνας σκληρούς. Καὶ πρέπει ν' ἀποκτήσουμε ἀγω-

νιστικότητα, καὶ πρέπει νὰ ἀρθοῦμε σὲ μεγάλη ὕψη καὶ νὰ διαγράψουμε φωτεινοὺς κύκλους. Καὶ ὀρθῶς ἐλέχθη, ὅτι δὲν πρέπει ν' ἀφήσουμε τὴ νεότητά· διότι ἡ νεότης σήμερα ἔχει ἀνάγκη τονώσεως, διότι ἔχει πολλὰ κενά. Πρὸ ὀλίγου διάβαζα, ὅτι ἔχουμε κύμα αὐτοκτονιῶν τῆς νεότητος στὴ Γερμανία, στὴ Σουηδία καὶ ἄλλοῦ, ἰδίως ἀπὸ μελαγχολία. Ὁφείλουμε νὰ τὴν ἀγκαλιάσουμε.

Θὰ ὁμολογήσω κάτι· Μὲ σκλάβωσε, μὲ ἠχμαλώτισε ἡ ἀγάπη τοῦ μητροπολίτου Θεσσαλονίκης Παντελεήμονος. Κανεὶς ἄλλος μητροπολίτης στὴν Ἑλλάδα δὲν μὲ κάλεσε καὶ δὲ μοῦ εἶπε· «Νὰ θεωρῆς τὴ μητρόπολὶ μου προέκτασι τῆς μητροπόλεώς σου. Χάρις σ' αὐτὸν ἦρθα.

Πρέπει νὰ ὁμολογήσω, ὅτι δὲν εἶμαι πλέον νέος 40 καὶ 50 ἐτῶν, καὶ οἱ δυνάμεις μου οἱ σωματικὲς εἶνε μειωμένες, ἂν καὶ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ μὲ δυναμώνει, παρ' ὅλο τὸ γῆρας μου.

Ἐν πᾶσῃ περιπτώσει, εἶμαι στὴν διάθεσίν σας. Ὅ,τι νομίζετε ὅτι μπορῶ νὰ σᾶς προσφέρω, θὰ τὸ προσφέρω μὲ ὅλη μου τὴν προθυμία. Καὶ εὐχομαι, νὰ προάγεται αὐτὴ ἡ ἐνότης...

Σᾶς τὸ λέω μετὰ λύπης, ὅτι δὲν ὑπάρχει Ἱεραρχία. Δὲν ἔχομε ἡγεσία, ποὺ θὰ τραβήξῃ μπροστὰ στὸν ἀγῶνα. Κ' εἶνε θλιβερὸ πρᾶγμα αὐτό. Καὶ συνεπῶς τὰ χριστιανικὰ σωματεῖα ἀποτελοῦν τὴν ἐμπροσθοφυλακὴ τῆς μαχομένης Ὁρθοδοξίας. Ὁν τρόπον τὸ σύνταγμα τοῦ Πλαστήρα ἦταν ἡ ἐμπροσθοφυλακὴ τῆς στρατιᾶς καὶ ἔδωσε τὴ μάχη στὸ Καλὲ-Γκρότο καὶ ἔβλεπε μὲ τὰ κιάλια τὴν Ἄγκυρα, ἔτσι κ' ἐσεῖς νὰ εἴστε ἡ ἐμπροσθοφυλακὴ τῆς μαχομένης Ὁρθοδοξίας. Καὶ ἐκεῖ νὰ μείνετε, σεβόμενοι τὸν ἀρχιερέα, σεβόμενοι τοὺς ἱερεῖς, σεβόμενοι τοὺς πάντας, καὶ ἀγωνιζόμενοι πάντοτε πρὸς τὰ ἔμπρός, καὶ πάντοτε πρὸς τὰ ἔμπρός, καὶ πάντοτε πρὸς τὰ ἔμπρός, ἕως ὅτου ἀνατεῖλουν καλύτερες ἡμέρες στὸ ἔθνος μας.

Ἔχομε μεγάλους ἀγῶνας νὰ διεξαγάγωμεν καὶ μαρτύριον ἀκόμα. Ἐγγίζουσι πονηρὲς ἡμέρες γιὰ τὸ ἔθνος μας,

πολὺ πονηρὲς ἡμέρες. Καὶ μὴ καυχᾶσθε γι' αὐτὲς τὶς μικρὲς ἀψιμαχίες. Τὸ θέμα εἶνε, ἐμεῖς νὰ μείνωμε ἐνωμένοι πάντοτε, χέρι μὲ χέρι, παρὰ τὶς ὅποιες διαφορὲς καὶ τὶς κατευθύνσεις τὶς ὁποῖες ἔχομε· διότι ὅλες οἱ κατευθύνσεις παίζονται. Εἶνε μιὰ συναυλία ωραία· καὶ ἡ συναυλία δὲν παίζεται μὲ ἓνα ὄργανο· ἄλλος παίζει λα-οὔτο, ἄλλος κιθάρα, ἄλλος βιολί κ.λπ.. Ἐγώ, παρ' ὅλο τὸ γῆρας μου, εἶμαι στὴν διάθεσίν σας.

Ἐνακινουῦν τὸ Μακεδονικὸ Ζήτημα

Πλὴν τοῦ θέματος τῆς Βορείου Ἡπείρου ὑπάρχει καὶ ἄλλο μείζον θέμα. Συγκλονίζεται ἡ Μακεδονία. Ἐπειδὴ εἴστε πατριῶται σᾶς τὸ λέω· ὅτι δὲν πᾶμε καλά. Ἐνακινεῖται τὸ Μακεδονικὸν ζήτημα. Κάτω στὴν Αὐστραλία ἐκγυμνάζεται ταξιαρχία τρομοκρατῶν, ἡ ὁποία καὶ θὰ δράσῃ ἐδῶ στὴν Ἑλλάδα. Θὰ ἔχομε ἡμέρες Μακεδονικοῦ ἀγῶνος. Κατόπιν αὐτῶν, πῆρα ἄδεια ἀπὸ τὸν ἀρχιεπίσκοπο, γιὰ νὰ κάνουμε μιὰ συνεδρίασι οἱ ἱεράρχαι τῆς Μακεδονίας. Σείεται καὶ θὰ τὴ χάσωμε τὴ Μακεδονία. Καθὼς ἔχω πληροφορίες, συνελήφθησαν τρεῖς τρομοκράται στὴν Καστοριά, ἄλλοι τόσοι στὴ Φλώρινα, καὶ τρεῖς ἐδῶ στὴ Θεσσαλονίκη. Δὲν πάει καθόλου καλὰ τὸ ἐθνικὸ μας πρόβλημα. Ἐκ παραλλήλου μὲ τὸ Βορειοηπειρωτικὸ πρέπει νὰ ἀγωνιστοῦμε ὡς Μακεδόνες καὶ γιὰ τὸ Μακεδονικὸ. Γίνεται διαφώτισι καὶ θὰ γίνῃ σὲ μεγαλύτερη κλίμακα, καὶ δικαίως γίνεται. Ἀλλὰ τώρα δὲν εἶνε ἡ ὥρα τῶν Ἱεραρχῶν· τώρα εἶνε ἡ ὥρα —τὸ εἶπα καθαρὰ στὴ Σύνοδο—, τώρα εἶνε ἡ ὥρα τοῦ Παύλου τοῦ Μελαῖ. Τὸν ἀποκήρυξαν τὸν Παῦλο Μελαῖ, τοῦ ξήλωσαν τὰ γαλόνια. Ἐνας Παῦλος Μελαῖς χρειάζεται σήμερα.

Δὲ βλέπετε τί κάνουν οἱ Ἄλβανοι γιὰ τὰ δικαιώματά των; Κλονίζουν τὸ μωσαϊκὸ αὐτὸ τῶν Βαλκανίων.

Νὰ εἶστε στρατιῶται Ἰησοῦ Χριστοῦ

«Σὺ οὖν κακοπάθησον ὡς καλὸς στρατιώτης Ἰησοῦ Χριστοῦ» (Β΄ Τιμ. 2,3).

Κάθε χριστιανὸς εἶνε στρατιώτης τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἔχει νὰ πολεμήσῃ μὲ φοβεροὺς ἐχθρούς.

α΄. Πρῶτος ἐχθρὸς ποιὸς εἶνε; Μὴν πᾶτε μακριά· εἶνε πολὺ κοντά μας, εἶνε ὁ ἑαυτός μας, ἡ διεφθαρμένη φύσις μας. «Πολλὰ τὰ δεινά», ἀλλὰ «οὐδὲν ἀνθρώπου δεινότερον πέλει», λέει ὁ Σοφοκλῆς (Ἀντιγ. 332-333). Τὸ φοβερῶτερο κακὸ εἶνε ὁ ἄνθρωπός. Μέσ' στὴν καρδιά μας λοιπὸν κρύβεται ὁ ὑπουλὸς ἐχθρὸς· εἶνε ὁ ἑαυτός μας. Γι' αὐτὸ οἱ ἀρχαῖοι πρόγονοί μας ἔλεγαν· «Ἡ πιὸ μεγάλη νίκη εἶνε νὰ νικήσῃ κανεὶς τὸν ἑαυτό του». Δὲν πᾶ' νὰ ἔχῃς ἀξίωμα, δὲν πᾶ' νὰ ὀνομάζεσαι ἀκόμα καὶ βασιλιᾶς καὶ αὐτοκράτορας· τί νὰ τὸ κάνῃς; Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος, ποὺ νίκησε Ἀσιᾶτες καὶ Πέρσες, νικήθηκε ἀπὸ τὸν ἑαυτό του. Διότι μέθυσε, καὶ πάνω στὴ μέθη ἐφόνευσε τὸν εὐεργέτη του Κλεῖτο ποὺ τοῦ εἶχε σώσει τὴ ζωή.

Ἄγῳνας, λοιπὸν ἐναντίον τῶν διεφθαρμένων μας κλίσεων. Διότι ἡ θὰ γίνῃς ἅγιος ἢ θὰ γίνῃς κακοῦργος. Παλεύουν αὐτὰ μέσα μας.

β΄. Ὁ δεῦτερος ἐχθρὸς μας εἶνε ὁ κόσμος. Τί ἐννοοῦμε ὅταν λέμε κόσμος; Ὁχι τοὺς ἀνθρώπους, ποὺ εἶνε δημιουργήματα τοῦ Θεοῦ. Στὴ γλῶσσα τῆς Γραφῆς κόσμος, μὲ κακὴ ἔννοια, ὀνομάζεται τὸ σύνολο τῶν ἀνθρώπων ποὺ δὲν πιστεύουν στὸ Χριστὸ καὶ πολεμοῦν τὴν πίστι. Αὐτοὶ δημιουργοῦν κακὸ περιβάλλον. Καὶ τὸ περιβάλλον ἐπηρεάζει. Μὴ κατηγοροῦμε τοὺς νέους. Ἐμεῖς φταίμε, ποὺ τοὺς δίνουμε κάκιστα παραδείγματα. Ἡ νεότης δὲν εἶνε τίποτε ἄλλο παρὰ ἡχῶ τῆς κοινωνίας. Τὸ περιβάλλον ἀσκεῖ τεραστίαι ἐπίδρασι στὸ χαρακτῆρα τοῦ ἀνθρώπου.

Γι' αὐτὸ στὸ κακὸ καὶ αἰσχρὸ περιβάλλον πρέπει ὁ Χριστιανὸς νὰ πάῃ κόντρα.

Τί εἶσαι λοιπὸν ἐσύ, Χριστιανέ; Εἶσαι ζωντανός; Αἰσθάνεσαι τὸ Χριστό, τὸν θεωρεῖς ὡς τὸν πολῦτιμο μαργαρίτη σου; Τότε θ' ἀντισταθῆς στὴ διαφθορὰ τοῦ κόσμου, στὴ

μόδα καὶ στὴν τηλεόρασι, θ' ἀντιτάξῃς ἓνα ἄλλο «ὄχι», ἀνώτερο ἀπὸ ἐκεῖνο ποὺ ἀντέταξαν οἱ ἥρωες τοῦ '40 στὰ βουνὰ τῆς Βορείου Ἡπείρου.

γ΄. Ἄλλ' ἔχουμε καὶ τρίτο ἐχθρὸ. Μερικοὶ ἴσως γελάσουν ἀλλὰ δυστυχῶς εἶνε πραγματικότης. Εἶνε ὁ **σατανᾶς**. Ὅσο εἶνε βέβαιο ὅτι ὑπάρχει νύχτα, τόσο βέβαιο εἶνε ὅτι ὑπάρχει σατανᾶς. Πολλοὶ ἐγκληματίες ἀπὸ τὸ ἐδώλιο τοῦ κατηγορουμένου, σὲ στιγμὲς ἀνανήψεως, ὁμολογοῦν οἱ ἴδιοι στοὺς δικαστὰς κλαίγοντας· Δὲν τὸ ἤθελα, μ' ἔβαλε ὁ σατανᾶς...

Δρᾶ λοιπὸν ὁ σατανᾶς ἢ οἱ σκοτεινὲς δυνάμεις —ὅπως λένε πολλοὶ γιὰ νὰ ἀποφύγουν τὴ λέξι σατανᾶς—, δρᾶ ὁ ἀντίχριστος, τοῦ ὁποίου τὰ βήματα ἀκούγονται ἤδη στὴν ὑφήλιο. Ὁφείλουμε λοιπὸν κ' ἐμεῖς νὰ εἴμεθα **ἔτοιμοι νὰ τὸν πολεμήσουμε**.

Ἡ ζωὴ μας, ἀγαπητοί μου, δὲν εἶνε ἀνάπαυσι καὶ ραχάτι. Καιρὸς ἀγῳνος· ἀγῳνος ἐναντίον τοῦ κακοῦ ἑαυτοῦ μας, τοῦ αἰσχροῦ κόσμου, τοῦ πονηροῦ διαβόλου καὶ τῶν ὀργάνων του. Ἀγωνισταὶ νὰ εἴμεθα.

Ἀγωνιστὰς ἀνέδειξε πάντοτε ἡ Ἐκκλησία. Ἀγωνιστὴς ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ποὺ μᾶς προτρέπει· «Κακοπάθησον ὡς καλὸς στρατιώτης Ἰησοῦ Χριστοῦ». Ἀγωνισταὶ καὶ οἱ ἄλλοι ἀπόστολοι. Ἀγωνισταὶ οἱ πατέρες τῆς Ἐκκλησίας. Ἀγωνισταὶ τὸ νέφος τῶν μαρτύρων καὶ τῶν ὁσίων. Ὑπεράνω δὲ ὅλων, κορυφαῖος ἀγωνιστὴς, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός.

«Σὺ οὖν κακοπάθησον ὡς καλὸς στρατιώτης Ἰησοῦ Χριστοῦ» (Β΄ Τιμ. 2,3)

Ἦ χωρίον ἔσοχον, ὦ χωρίον ὑπέροχον, ποὺ μᾶς ὑπενθυμίζεις ὅτι ἡ ζωὴ δὲν εἶνε ἀπόλαυσις —ποιὸς τὸ εἶπε;—, ἡ ζωὴ δὲν εἶνε θησαυρισμός, ἡ ζωὴ δὲν εἶνε «*Φάγωμεν καὶ πίωμεν, αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν*» (Ἦσ. 22,13· Α΄ Κορ. 15,32). Ὁχι, ὄχι, ὄχι. Αὐτὸ εἶνε σύνθημα ὑλιστῶν καὶ ἀθέων. Ἡ ζωὴ ἴσον θυσία καὶ ἡρωϊσμός. Ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐπλάσθη γιὰ τὰ μικρὰ καὶ τὰ ἀσήμαντα, ἐπλάσθη γιὰ ἡρωϊσμούς.

Χριστιανισμὸς θὰ πῆ θυσία, θυσία τῶν πάντων. Καὶ ἀξιώ-

ματα, καὶ χρήματα, καὶ θρόνους, ὅλα θυσία. Ἔχεις ἑκατὸ πράγματα; Νὰ τὰ δώσης ὅλα, ἑκατὸ τοῖς ἑκατό. Αὐτὸ ἀπαιτοῦν οἱ ἀποκαλυπτικοὶ μας χρόνοι. Ἔνα νὰ κρατήσης, δὲν εἶσαι Χριστιανός...

Ὁ χριστιανισμὸς εἶνε ὀλοκαύτωμα. Κοιτάξτε τὸ θυμιατήρι. Γιατί θυμιάζουμε, ποιὸς ὁ σκοπός; Τί σημαίνει τὸ θυμιατήρι; Ὅπως ὁ παπᾶς βάζει ἀναμμένα κάρβουνα στὸ θυμιατήρι, καὶ ρίπτει ἐπάνω τὸ λιβάνι, κι αὐτὸ καίγεται ὀλόκληρο, καὶ ὁ ναὸς εὐωδιάζει ἀπὸ τὸ ἄρωμά του, ἔτσι κ' ἐσύ· νὰ γίνης λιβάνι, νὰ τὰ θυσιάσης ὅλα.

Θὰ νικήσουν ἐκεῖνοι ποὺ εἶνε ἀποφασισμένοι νὰ τὰ παίξουν ὅλα κορώνα γράμματα. Καὶ θὰ ἠττηθοῦν κατὰ κράτος οἱ φίλαυτοι, οἱ φιλάργυροι καὶ οἱ προδόται. Δυστυχῶς ὀλίγοι εἶνε οἱ στρατιῶται ποὺ μάχονται εἰς τὴν πρώτη γραμμὴ τοῦ πυρός, εἴτε ὑπὲρ πίστεως εἴτε πατρίδος. Πολλοὶ εἶνε λιποτάκται ἢ, ὅπως λέγαμε ἐν καιρῷ πολέμου, οἱ «κουραμπιέδες», ποὺ ἔχουν μὲν στολὴ στρατιώτου, ἀλλὰ δὲ μπαίνουν στὴ μάχη...

Ὅχι προδόται, ὄχι λιποτάκται, ἀλλὰ εἰς τὰς θέσεις σας. Ἡ Ἑλλάς δίνει μεγάλη μάχη. Ἐξω ἀπὸ κόμματα. Σᾶς ὁμιλεῖ ὁ γέρων ἐπίσκοπος, ποὺ πενήντα χρόνια - μισὸν αἰῶνα ἐκοπίασε. Εἰς τὰς θέσεις σας. Ὅχι δειλοί, ὄχι ἀναδροί, ἀλλὰ θαρραλέοι καὶ μὲ ὑψηλὸ τὸ φρόνημα. Θὰ δώσωμε τὴ μάχη, γιὰ νὰ κερδίση ἡ Ἑλλάς, νὰ κερδηθῇ τὸ μέλλον τῆς πατρίδος. Εἶδεμή, θὰ εἶμεθα ἔνοχοι...

Μὴ ζητᾶτε τὴν καλοπέρασι

Νὰ εἴστε ἔτοιμοι γιὰ θυσίες. Νὰ μὴ ζητᾶτε τὴν καλοπέρασίν σας. Διότι εἶπε ὁ Χριστός· «*Ἐν τῷ κόσμῳ θλίψιν ἔξετε· ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον*» καὶ «*Εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον ὑμῶν μεμίσηκεν*» (Ἰωάν. 16,33· 15,18). Ὅσο περισσότερο ζοῦμε τὴν χριστιανικὴ ζωὴ καὶ δροῦμε μέσα στὴν κοινωνία καὶ παρουσιάζομε τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ, τόσο περισσότερο οἱ ἄθιοι θὰ μᾶς μισοῦν, θὰ εἶμεθα τὸ ἀντικείμενο τοῦ μίσους των. Νὰ

«*χαίρετε*» τότε καὶ νὰ «*ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολλὸς ἐν τοῖς οὐρανοῖς*» (Ματθ. 5,12).

Αὐτὰ σᾶς συμβουλευώ, παιδιὰ μου. Νὰ διαβάσετε πνευματικὰ βιβλία· τὸν «Ἀόρατο πόλεμο», τὰ «Πνευματικὰ Γυμνάσματα», τὸν «Προορισμὸ τοῦ ἀνθρώπου». Καὶ νὰ ζητε πνευματικὴ ζωὴ, ἐξομολογούμενοι στὸν πνευματικὸ σας πατέρα καὶ κοινωνοῦντες.

Καὶ νὰ δέεσθε καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ τοῦ ἁμαρτωλοῦ, νὰ μὲ ἐλέησῃ ὁ Θεὸς ἐν ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως. Νὰ μὴ μὲ λησμονῆτε στὰς προσευχὰς σας. Ἐχω ἀνάγκη τῶν προσευχῶν σας ὅσο δὲν φαντάζεσθε.

Ὁ Θεὸς μαζί σας.

«...εἰς τὸ καταξιοθῆναι ὑμᾶς τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ»

Νὰ γιατί εἶνε ἀναγκαῖος ὁ διωγμὸς. Γιὰ νὰ καταξιοθῶμε τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Κάνουν κακὸ στοὺς Χριστιανούς οἱ ἄθιοι καὶ οἱ ἀντίχριστοι. Ὅχι ὅμως διότι εἶνε δυνατοί, ἀλλὰ διότι ὁ Θεὸς τὸ ἐπιτρέπει, γιὰ νὰ ἐξευτελισθοῦν οἱ δῆθεν δυνατοὶ ἀπὸ τοὺς ἀδυνάτους, καὶ νὰ καταξιοθοῦν οἱ ἀδύνατοι τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Μποροῦσε ὁ Θεὸς νὰ στείλῃ ἀστροπελέκια καὶ νὰ τοὺς κάψῃ ὅλους, καὶ δὲ θὰ μποροῦσαν νὰ κάνουν κακό· ἀλλὰ ἦταν ἀναγκαῖο οἱ Χριστιανοὶ νὰ περάσουν ἀπ' αὐτὴ τὴν ὁδὸ. Διότι μία εἶνε ἡ ὁδὸς ἢ ἄγουσα εἰς τοὺς οὐρανοὺς, ἓνα ὄνομα ἔχει· εἶνε ἡ ὁδὸς τῶν θλίψεων. «*Διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ὑμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ*» (Πράξ. 14,22). Αὐτὴ τὴν ὁδὸ ἐβάδισε ὁ Χριστός, τὴν ὁδὸ τοῦ Γολγοθᾶ. Αὐτὴν πρέπει νὰ βαδίσουν καὶ οἱ Χριστιανοί. Καὶ ἀπόδειξις ὅτι εἶνε ἓνας πιστὸς Χριστιανός, εἶνε ὅταν ἔχη θλίψεις. Ὅταν ζῆ καλὰ καὶ δὲν ἔχη θλίψεις, σημαίνει ὅτι κάτι δὲν πάει καλά.

Νὰ εἴστε πρότυπα

Θὰ δώσετε τὴ μάχη. Θὰ δώσετε κραταιὰν μάχη μέσα στὴν κοινωνία. Καὶ θὰ γίνετε πρότυπα. Γιατὶ ἔχουμε ἀνάγκη προτύπων· καὶ ὀρθῶς τὸ ὑπουργεῖον ἔθεσε θέμα στοὺς διαγωνισμοὺς «*Ποιὰ εἶνε τὰ πρότυπα*».

Είχε ἡ Ἑλλάς παλαιὰ πρότυπα· πρότυπα ἱερέων, πρότυπα ἀρχιερέων, πρότυπα στρατηγῶν, πρότυπα πολιτικῶν ἦταν γεμάτη ἀπὸ πρότυπα. Καὶ εἶνε ἀνάγκη ἡ νεότης μας νὰ ἔχη πρότυπα. Ἄν τώρα πάσχη ἡ νεότης μας, εἶνε γιατί δὲν ἔχει τέτοια πρότυπα.

Εὐχόμεθα καθεμία ἀπὸ σᾶς νὰ γίνη πρότυπο. Πρότυπο μέσα στὴν κοινωνίαν αὐτή. Καὶ ὅσες ἀπὸ σᾶς ἐκλέξετε τὴν ἔγγαμον ζωὴν, νὰ εἰστε πρότυπα μητέρων καὶ γιαγιάδων, ὅπως στὴν ἀπέραντη Ῥωσία, πού αὐτὲς κράτησαν ὑπὸ διωγμὸν 75 χρόνια τὴν ὀρθόδοξο πίστι.

Νὰ εἰστε πρότυπα. Νὰ εἰστε φῶτα, καὶ νὰ ἀντλήτε πνευματικὸν φῶς ἀπὸ τὸ ἀκήρατον φῶς. Τὸ δὲ ἀκήρατον φῶς, ὁ ἄδυτος ἥλιος, εἶνε ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός· ὃν νεάνιδες, ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας· ἀμήν.

Παιδιά μου, νὰ εἰστε ζωντανὰ ψάρια

Ὅταν ἤμουν ἱεροκήρυκας στὰ ψηλὰ βουνὰ τῶν Γρεβενῶν, ἐκεῖ πού εἶνε οἱ πηγὲς τοῦ Ἀλιάκμονα, εἶδα ἓνα θαυμαστὸ πρᾶγμα. Εἶδα στὰ νερὰ τοῦ Ἀλιάκμονα, ὅτι· ὅσα ψάρια ἦταν ψόφια, τὰ ἔπαιρνε τὸ ποτάμι καὶ τὰ πήγαινε κάτω στὴ Θεσσαλονίκη· ὅσα ψάρια ἦταν ζωντανά, πηγαίνανε κόντρα μὲ τὸ ρεῦμα.

Παιδιά μου, ζωντανὰ ψάρια νὰ εἰστε, τοῦ Μεγάλου Ψαρά, τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ!

Νὰ πᾶτε κόντρα μὲ τὴν ἄπιστη καὶ διεφθαρμένη κοινωνία. Κόντρα μὲ τὸν πατέρα καὶ τὴ μάνα, ὅταν εἶνε ἄπιστοι καὶ σᾶς σπρώχνουν πρὸς τὴν ἀθεΐα. Κόντρα μὲ τοὺς δασκάλους καὶ τοὺς καθηγητὰς, ἂν αὐτοὶ ξεκλίνουν ἀπὸ τὸν προορισμὸ τους καὶ σᾶς κηρύττουν ἀπιστία καὶ ἀθεΐα. Κόντρα μὲ τὴν διεστραμμένη κοινωνία, κόντρα στὸ ρεῦμα αὐτὸ τὸ παγκόσμιον τῆς διαφθορᾶς, κόντρα μὲ ὅλους τοὺς δαίμονας.

Θ' ἀντισταθοῦμε ὡς Ἕλληνες, ὡς Ἑλληνίδες, ὡς Χριστιανοί. Καὶ νὰ εἰστε βέβαιοι ὅτι, ὅσον ὀλίγοι καὶ νὰ εἰστε, δὲν θὰ νικήσουν οἱ ἄθεοι καὶ οἱ ἄπιστοι· θὰ νικήσουν οἱ πιστοί. Γιατὶ πράγματι ὁ Χριστὸς δὲν ἀπέθανε, ἀλλὰ ζῆ καὶ βασιλεύει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

«Οὐαὶ τοῖς δειλοῖς»

Ἡ ἀνδρεία εἶνε ἓνα ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τοῦ γνησίου Χριστιανοῦ. Χριστιανὸς καὶ δειλὸς εἶνε δύο ἔννοιαι ἐντελῶς ἀσυμβίβαστοι. Ὁ Ἰωάννης εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν τοῦ εἶδε φρικτὸν θέαμα: λίμνην καιομένην εἰς τῆς ὁποίας τὰ παφλάζοντα κύματα πρῶτους εἶδε τοὺς δειλοὺς. «Τοῖς δειλοῖς καὶ ἀπίστοις καὶ ἐβδελυγμένοις καὶ φονεῦσι καὶ πόρνοις καὶ φαρμακοῖς καὶ εἰδωλολάτραις καὶ πᾶσι τοῖς ψευδέσι τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ λίμνῃ τῇ καιομένῃ ἐν πυρὶ καὶ θείῳ» (Ἀπ. 21,8).

Καὶ ἐρωτῶμεν. Ἡμεῖς οἱ λεγόμενοι Χριστιανοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου ἔχομεν τὴν ἀρετὴν αὐτήν; Ἀσφαλῶς ἡ ἀνδρεία, ἡ περιφρόνησις τῶν κινδύνων εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων, ὡς ἀρετὴ ἔχει καὶ αὐτὴ τὰς διαβαθμίσεις της. Ἀρχίζει ἀπὸ τὰ μικρὰ καὶ προχωρεῖ καὶ φθάνει εἰς τὰς ὑψίστας βαθμίδας τῆς αὐτοθυσίας. Πρὶν φθάσωμεν εἰς τὰς ὑψίστας ὁμως αὐτὰς βαθμίδας καλῶ τοὺς ἀγαπητοὺς μου ἀκροατὰς νὰ γυμνάσωμεν τοὺς ἑαυτοὺς μας εἰς τὰ χαμηλὰ ἐκεῖνα ἐπίπεδα, εἰς τὰ ὁποία δὲν χρειάζεται καὶ τόση μεγάλη τόλμη.

Νὰ γυμναζώμεθα στὰ μικρὰ

Ἴδου, ἀγαπητέ μου, ταξιδεύεις. Εἶνε μεσημέρι καὶ εἰσέρχεται εἰς ἓνα ἐστιατόριον τῆς πόλεως. Εἰς τὰ τραπέζια τοῦ ἐστιατορίου ἔρχονται καὶ κάθονται χιλιάδες ἀνθρώπων, γυναικῶν καὶ ἀνδρῶν, ἀλλὰ κανεὶς ἀπ' αὐτούς, οὔτε εἰς τὴν ἀρχὴν οὔτε εἰς τὸ τέλος τοῦ φαγητοῦ του κάνει τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ. Τρῶγουν ὡς τὰ κτήνη, χωρὶς καμμίαν ἀνάμνησιν τῆς Θεότητος. Ἀλλὰ σὺ ἐν μέσῳ ἐνὸς κόσμου πού ἔχει λησμονήσει τὸν Εὐεργέτην, ὅστις τροφοδοτεῖ ἀενάως ὀλόκληρον τὴν κτίσιν, ὑπενθύμισε τὴν στιγμὴν αὐτὴν τὴν ἐξάρτησίν μας ἀπὸ τὸν Κύριον. Τόλμησε νὰ κάμῃς τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ. Μὴ φοβηθῆς τὰς εἰρωνείας τῶν παρακαθημένων. Τὸ θεωρεῖς μικρόν; Δοκίμασε λοιπόν, καὶ θὰ ἴδῃς ὅτι μία μωρὰ ἰδέα πού ἔχει ἐνσφηνωθῆ μέσα εἰς τὸν ἐγκέφαλόν σου περὶ τοῦ πῶς ὁ κόσμος θὰ σχολιάσῃ τὴν

ἐκδήλωσιν αὐτὴν τῆς πίστεώς σου, σὲ τρομοκρατεῖ καὶ παραλύει τὸ χέρι σου καὶ θὰ χρειασθῇ τόλμη διὰ νὰ φέρῃς τὰ δάκτυλά σου εἰς τὸ μέτωπον καὶ κάμῃς τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ.

Ἄλλη περίπτωσης ποὺ καλεῖσαι νὰ δείξης τόλμην, ἐλαχίστην τόλμην. Εὐρίσκεισαι κάπου καὶ αἴφνης καὶ τὰ δύο τύμπανα τῆς ἀκοῆς σου κινδυνεύουν νὰ διαρραγοῦν ἀπὸ μίαν αἰσχροὺν βλασφημίαν, ποὺ μὲ φωνὴν Κύκλωπος καὶ μὲ λύσσαν δαιμονικὴν ἐξεσφενδόνισε δημοσίᾳ κάποιος. Τὸν ἀκούεις καὶ τὸν βλέπεις. Εἶνε ἐνώπιόν σου! Πιστέ, τί κάθεσαι; Τόλμησε νὰ τὸν πλησιάσῃς καὶ μὲ ὄλην τὴν σοβαρότητα νὰ διαμαρτυρηθῇς καὶ νὰ τῷ εἴπῃς, ὅτι Χριστιανὸς αὐτὸς βεβαπτισμένος δὲν ἐπιτρέπεται εἰς τὸν 20ὸν αἰῶνα νὰ γίνεταί χειρότερος τῶν Ἑβραίων καὶ μὲ τὰς αἰσχροὺς του βλασφημίας νὰ σταυρώνη δημοσίᾳ τὸν Κύριον τῆς δόξης. Καὶ ἐὰν τὴν ἐνέργειάν σου αὐτὴν μιμηθοῦν ἄλλοι 10-20 «τολμηροὶ Χριστιανοί», ἔσο βέβαιος, ὅτι εἶσθε ἄρκετοὶ διὰ νὰ ἐξαλείψετε τὴν βλασφημίαν ἀπὸ ὀλόκληρον τὴν πόλιν σας.

Τρίτη περίπτωσης. Εὐρίσκεισαι εἰς κύκλον διανοουμένων καὶ κάποιος, διὰ νὰ φανῇ ὡς πνεῦμα ἀνώτερον, ἀρχίζει νὰ ἐκφράζεται μὲ πολλὴν εἰρωνείαν δι' ὅ,τι διὰ σὲ καὶ ἑκατομμύρια πιστῶν ἀποτελεῖ τὸ ἀντικείμενον τῆς λατρείας σου. Ὅλοι τὸν ἀκούουν καὶ ἴσως δὲν συμφωνοῦν μὲ τὰ λεγόμενά του, ἀλλ' ἐν τούτοις σιωποῦν ἐκ τοῦ φόβου μήπως χαρακτηρισθῶν ἄνθρωποι θρησκευτικοὶ ἀπηρχαιωμένων ἀντιλήψεων! Θὰ σιωπήσῃς λοιπὸν καὶ σύ; θὰ κλεισθῇς μέσα εἰς τὸ καθοῦκι τῆς δειλίας σου; Ἄλλ' ὄχι! Ὅπως ὁ Ἰωσήφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας καὶ ὁ Νικόδημος, ἔβγα ἀπὸ τὴν κρύπτῃν σου καὶ λάβε θέσιν καὶ μὴ ἀφήνης τὸν ἄπιστον νὰ περιῦβριζῇ τὴν πίστιν σου καὶ νὰ κερδίξῃ εὐκόλους νίκας καὶ νὰ παρασύρῃ τοὺς ἀφελεῖς. Ἀντιτάχθητι γενναίως καὶ πολέμησον τὴν ἀπιστίαν τοῦ αἰῶνος μας. Δῶσε νὰ ἐννοήσῃ, ὅτι παρῆλθεν ἡ ἐποχὴ, καθ' ἣν ἡ ἀπιστία διὰ τοῦ στόματος ἡμιμαθῶν καὶ κούφων ἐπιστημόνων ἐφλυᾶρει καὶ οἱ πάντες ἤκουον καὶ ἐχειροκρότου.

Μὴ φοβηθῆτε, μὴ δειλιάσετε

Γέρος πλέον ἐπίσκοπος, ποὺ βρίσκομαι στὸ τέλος τῆς ἐπιγείου ζωῆς μου ὕστερα ἀπὸ πολὺπλαγκτον καὶ περιπετειώδη δρᾶσιν σαράντα ἐτῶν στὴν πατρίδα μας, σᾶς συνιστῶ, παιδιὰ μου. Ἄν ἔρθῃ ἐποχὴ ποὺ θ' ἀκούσωμε κ' ἐμεῖς, ὄχι στὸ θέατρο ἀλλὰ στὴν πραγματικότητα, «διωγμός!» —καὶ θ' ἀκουστῇ ἡ λέξι «διωγμός» ἐναντίον τῶν πιστῶν Χριστιανῶν!—, μὴ φοβηθῆτε, μὴ δειλιάσετε. Ἐγὼ δὲν θὰ ζῶ πλέον, θὰ βρίσκωμαι ὑπὸ τὸν τάφο. Ἐσεῖς θ' ἀκούσετε νὰ φωνάζουν, ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρου, «διωγμός!». Καὶ οἱ ἐκκλησίες καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ ἐπίσκοποι θὰ ἐξαλείψουν τὸ εὐαγγέλιο, γιὰ νὰ κηρυχθῇ νέον «εὐαγγέλιο». Καὶ ὅ,τι γίνεταί στὴν Ἀλβανία καὶ ὅ,τι γίνεταί σὲ χῶρες μακριά, θὰ γίνῃ καὶ στὴν Ἑλλάδα — προφητεύω. Ἄλλὰ ἓνα πρᾶγμα νὰ ξέρετε πολὺ καλά· ὅτι δὲ θὰ νικήσουν οἱ ἄθεοι, ἀλλὰ οἱ πιστοί.

Προσευχὴ λοιπόν. Στὰ ὄπλα καὶ στὰ γόνατα. Γιατὶ θὰ ἔρθῃ ἡ ὥρα ποὺ θὰ γίνῃ ἐρείπωσις. Τότε ἐσεῖς ποῦ θὰ μαζεύεστε γιὰ ν' ἀκούτε λόγον χριστιανικό; Εἶνε καὶ αὐτὸ ἓνα χάρισμα.

Ἐρώτησι: Τί πρέπει νὰ κάνουμε, γέροντα; νὰ μᾶς πιάσῃ ὁ φόβος καὶ ὁ πανικός;

Ὅχι, ὄχι. Νὰ ἔχουμε θάρρος, ὅμως νὰ μὴν τὸ ἐπιδεικνύουμε, ἀλλὰ νὰ περιμένουμε τὴν κατάλληλη στιγμή γιὰ νὰ τὸ δείξουμε. Γιατὶ ὅταν ἐκδηλώνη κανεὶς τὸ θάρρος τοῦ τὴν κατάλληλη στιγμή, ἔχει μεγάλη σημασία.

Ἀγωνίζεσθε λοιπὸν τὸν καλὸν ἀγῶνα, καὶ μιὰ μέρα θὰ συναντηθοῦμε στοὺς οὐρανοὺς. Ἐκεῖ θὰ γίνῃ ἡ συνάντησις ὅλων τῶν πιστῶν.

Πᾶτε στὸ καλὸ καὶ νὰ προσεύχεσθε.

Ἐπισυναγωγή

«Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡμῶν ἐπισυναγωγῆς ἐπ' αὐτόν» (Β' Θεσσαλονικεῖς 2,1).

Παρακαλεί ο Παῦλος. Σᾶς παρακαλῶ, λέει, γιὰ ἓνα μεγάλο θέμα· γιὰ τὴν «ἐπισυναγωγή» μας κοντὰ στὸν Κύριο.

Τί θὰ πῆ «ἐπισυναγωγή»; Αὐτὴ ἡ λέξι εἶνε μεγάλη παρηγοριά. Δὲν θὰ εἴμεθα πάντοτε σ' αὐτὸν ἐδῶ τὸν κόσμο. Ἐμεῖς τὸν θεωροῦμε σπουδαῖο αὐτὸν τὸν παλιόκοσμο. Ἄν ξέρατε μὲ τί μοιάζει! Μοιάζει, σὰν κάποιος νὰ βρίσκεται σὲ μιὰ βρώμικη φυλακὴ, καὶ τοῦ λένε, Ἔβγα ἔξω, κι αὐτὸς ν' ἀπαντᾷ· Καλὰ εἶμ' ἐδῶ, δὲ μ' ἐνδιαφέρει νὰ βγῶ. Ὑπάρχει κανεὶς τέτοιος; Γιατὶ αὐτὸς ὁ παλιόκοσμος μιὰ φυλακὴ εἶνε. Ψέματα εἶνε αὐτὸ ποὺ λένε, ὅτι οἱ φυλακισμένοι εἶνε μόνο στὶς φυλακές. Τὸ λέμε ἐπιπόλαια. Στὴν πραγματικότητα ὅλοι εἴμεθα φυλακισμένοι· γιατί μιὰ φυλακὴ εἶνε ὁ κόσμος ὁλόκληρος. Δὲν ἔπρεπε νὰ εἶνε φυλακὴ· δυστυχῶς ὅμως εἶνε. Διότι ἡ ψυχὴ μας, ποὺ ἔπρεπε νὰ εἶνε ἐλεύθερη, εἶνε ὑπὸ περιορισμόν.

Αὐτὸ τὸ ἔλεξαν καὶ οἱ ἀρχαῖοι πρόγονοί μας. Καὶ ποιά εἶνε αὐτὴ ἡ φυλακὴ κατ' αὐτούς; Τὸ ...τομάρι μας εἶνε. Σὲ τραβᾷ, πότε νὰ φᾶς, πότε νὰ πιῆς, πότε νὰ κοιμηθῆς, πότε ἀπὸ ἔδω, πότε ἀπὸ κεῖ. Ὅλο κι ἀπὸ κάπου τραβᾷ τὴν καημένη μας τὴν ψυχὴ, κι αὐτὴ ἀναστενάζει. Ἡ ψυχὴ μας εἶνε σὰν ἓνας ἀετὸς δεμένος, ποὺ θέλει νὰ πετάξῃ πρὸς τὰ ἑπάνω, ἀλλὰ τὴν τραβᾷ συνεχῶς πρὸς τὰ κάτω τὸ κορμί, μὲ τὰ πάθη του, τὶς ἀδυναμίες του, τὰ καπρίτσια· καὶ τὴ σέρνει μέσα στὴ φυλακὴ. Καὶ λέει ὁ Δαυῖδ· *Κύριε, «ἐξάγαγε ἐκ φυλακῆς τὴν ψυχὴν μου»* (Ψαλμ. 141,8).

Ὁ Παῦλος μᾶς λέει, ὅτι ἐδῶ στὸν παλιόκοσμο ποὺ εἴμαστε δὲν θὰ μείνουμε γιὰ πάντα. Θὰ ἔρθῃ ἡ λαμπρὰ ἡμέρα τῆς «ἐπισυναγωγῆς» μας κοντὰ στὸν Κύριο.

Ποιά εἶνε αὐτὴ ἡ «ἐπισυναγωγή», αὐτὸ τὸ μάζεμα; Τὸ εἶπε ὁ Χριστὸς τὶς παραμονὲς τοῦ πάθους του. Ὅταν εἶδε τὰ Ἱεροσόλυμα, ἀναστένναξε καὶ εἶπε· *«Ἱερουσαλήμ, ἡ ἀποκτένουσα τοὺς προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν! ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου ὃν τρόπον ἐπισυνάγει*

ὄρνις τὰ νοσσία ἑαυτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθέλησατε. Ἴδου ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος» (Ματθ. 23, 37-38). Ἡ κλῶσσα, μόλις ἀντιληφθῆ μὲ τὸ μάτι τῆς τὸ γεράκι, βγάζει μιὰ ιδιαίτερη φωνὴ καὶ μαζεύει ὅλα τὰ πουλάκια τῆς κάτω ἀπὸ τὶς φτεροῦγες τῆς, καὶ εἶνε ἀποφασισμένη νὰ πολεμήσῃ καὶ τὸ γεράκι ἀκόμα καὶ νὰ τὸ νικήσῃ, παρὰ νὰ παραδώσῃ τὰ πουλάκια τῆς. Ὅπως λοιπὸν ἡ μάνα ἢ ὄρνιθα, ὅταν παρουσιάζεται γεράκι, προστατεύει κάτω ἀπὸ τὶς φτεροῦγες τῆς τὰ παιδιά τῆς, ἔτσι κ' ἐγώ, λέει ὁ Χριστὸς, θέλησα νὰ σᾶς μαζέψω κάτω ἀπὸ τὶς φτεροῦγες μου, κάτω ἀπὸ τὴν ἀγάπη μου· ἀλλὰ ἐσεῖς δὲν θελήσατε. *«Ἴδου ἀφίεται ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος»*. Αὐτὸ εἶνε τὸ παράπονο τοῦ Χριστοῦ. Ἀλλὰ θ' ἀλλάξουν τὰ πράγματα, λέει ὁ Παῦλος.

Κ' ἐμεῖς ποὺ τὰ λέμε, κ' ἐσεῖς ποὺ τ' ἀκοῦτε, εἴμεθα ἀσθενεῖς στὴν πίστι. Παρακαλέστε τὸ Θεό, νὰ μᾶς δώσῃ πίστι. Λέμε ὅτι πιστεύουμε, ἀλλ' εἴμαστε ἀδύνατοι. Ξέρετε μὲ τί μοιάζουμε; Σὰν νὰ ἔχουμε μιὰ ἀμαξοστοιχία, ποὺ χρειάζεται γιὰ νὰ κινηθῆ πολλές ὁκάδες κάρβουνο, κ' ἐμεῖς ἔχουμε μόνο 10 κιλά. Κινεῖται μιὰ τεράστια ἀμαξοστοιχία μόνο μὲ 10 κιλά κάρβουνο; Τίποτα δὲ γίνεται. Μόνο λίγο, ἐλάχιστο θὰ κινηθῆ.

Λέει λοιπὸν ἐδῶ· Δὲ μποροῦμε νὰ κάνουμε ὅ,τι θέλουμε. Ἐσὺ ποὺ εἶσαι ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, θὰ ἔρθῃ μιὰ μέρα ποὺ θὰ σὲ καλέσῃ ὁ Θεός. Θὰ γίνῃ συνάντησι. Ὅπως ἡ κλῶσσα μαζεύει τὰ πουλάκια τῆς, θὰ μαζευτοῦν κοντὰ στὸ Χριστὸ ὅλοι οἱ γνήσιοι δοῦλοι του. Αὐτὴ εἶνε ἡ «ἐπισυναγωγή». Θὰ μαζευτοῦν κοντὰ του ὅλα τὰ παιδιά του, ὅπου καὶ ἂν βρίσκωνται, ὅπου κι ἂν εἶνε· καὶ θὰ μείνουν αἰώνια μαζί του. Καὶ ἀντιθέτως, θὰ βγῆ «μπόγιας» καὶ θὰ μαζέψῃ τὰ «παλιόσκυλα» μέσα ἀπὸ τὴν κοινωνία, ὅλους τοὺς κακοὺς καὶ ἀμετανόητους ἀνθρώπους, καὶ θὰ τοὺς ρίξῃ μέσα στὴν αἰώνια κόλασι.

Αὐτὰ τὰ εὐαγγελικὰ διδάγματα μᾶς δίνει ὁ ἀπόστολος Παῦλος· ποιὸς ὅμως τὰ πιστεύει; Ἄλλ' εἶνε βέβαιο ὅτι θὰ γί-

νουν αυτά· μᾶς τὸ εἶπε καὶ ὁ Χριστός. Ἄγγελοι θὰ περισυλλέξουν ἀπ' ὅλα τὰ σημεῖα τοῦ κόσμου καὶ θὰ φέρουν τοὺς ἀνθρώπους τοῦ Χριστοῦ κοντά του, γιὰ ν' ἀπολαμβάνουν τὴν αἰώνια χαρὰ καὶ μακαριότητα μαζί του. Θὰ περιμαζέψουν ὅμως ἄγγελοι καὶ ὅλα τὰ κακοποιὰ στοιχεῖα, τοὺς ἀμετανόητους ἀνθρώπους, τοὺς κακούργους, γιὰ τὴν αἰώνια καταδίκη. Θὰ χωρίση ὁ Χριστὸς τὴν ἡρα ἀπὸ τὸ σιτάρι (πρβλ. Ματθ. 13,24-30,37-43). Θὰ βγῆ κόσκινο καὶ θὰ κοσκινιστῆ ἡ ἀνθρωπότης.

Κάντε, λέει, ὑπομονή. Θὰ ἔρθῃ ἡ ἡμέρα ἐκείνη, κατὰ τὴν ὁποία θὰ μαζέψῃ ὁ Χριστὸς τὰ παιδιὰ του κοντά του. Καὶ ὅπως ὁ πατέρας εὐχαριστιέται νὰ ἔχῃ κοντά του ὅλα τὰ παιδιὰ του, ἔτσι καὶ ὁ Χριστὸς εὐχαριστιέται νὰ ἔχῃ κοντά του ὅλα τὰ παιδιὰ του, ὅλων τῶν αἰώνων. Αὐτὸ λοιπὸν σημαίνει ὅτι θὰ γίνῃ «ἐπισυναγωγή».

Θὰ νικήσετε

Ἡ Ἐκκλησία ζῆ καὶ θὰ ζήσει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Διότι ἰδρυτὴς τῆς εἶνε ὁ Χριστός, παιδιὰ. Εἶθε νὰ κρατήσετε μέσα σας ἀναμμένη τὴ λαμπάδα τῆς πίστεως. Φῶς νὰ εἴστε ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Μέσα στὸ σκοτάδι ποὺ ὑπάρχει (ἄλλοι εἶνε προτεστάνται, ἄλλοι καθολικοί, ἄλλοι διάφορων ἄλλων ὀνομάτων καὶ καταστάσεων, ἄλλοι βλάσφημοι κ.τ.λ.), ἐσεῖς, παιδιὰ μου, ὅσο λίγα καὶ ἂν μείνετε μετὰ τὸ Χριστό, μὴ φοβηθῆτε· θὰ νικήσετε. Καὶ ἂν ἀκόμα, παιδί μου, παιδί τοῦ κατηχητικοῦ σχολείου, παιδί τῆς Ἑλλάδος, τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, τοῦ Πόντου καὶ τῆς Μακεδονίας, καὶ ἂν σ' ἀρνηθῆ ἡ μάνα σου καὶ ὁ πατέρας σου καὶ μείνης ἕνας μέσα στὴν πόλι σου ἢ στὸ χωριό σου, νὰ μὴ δειλιάσης. Καὶ ἂν ὅλη ἡ κοινωνία γονατίσῃ μπροστὰ στὸν διάβολο, ἐσὺ νὰ μὴ γονατίσῃς· νὰ πολεμήσῃς τὸν διάβολο, καὶ σὺ ὁ ἕνας θὰ νικήσῃς.

Τὸ λέω καὶ τὸ τονίζω. Μπορεῖ νὰ γονατίσουν ἄλλες πόλεις, ἀλλὰ ὄχι αὐτὴ ἡ πόλι, ποὺ εἶνε θαμμένη μετὰ τὸ αἷμα τῶν μαρτύρων καὶ τῶν ἡρώων. Δὲν θὰ γονατίσῃ ποτέ.

Στὶς φλέβες μικρῶν καὶ μεγάλων ῥέει αἷμα μαρτύρων τῆς Νικομηδείας, τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ τοῦ Πόντου.

Θὰ μείνουμε κάστρο τοῦ Χριστοῦ· καὶ θ' ἀποδείξουμε γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ πρὸς πείσμα τῶν δαιμόνων, ὅτι ὁ Χριστὸς δὲν ἀπέθανε ἀλλὰ ζῆ εἰς αἰῶνας αἰώνων.

Μὴ σᾶς κερδίση ὁ κόσμος

Ἀγαπητά μου παιδιὰ, θ' ἀποτελέσετε στελέχη τῆς μαχομένης χριστιανικῆς πατρίδος μας. Εὐχομαι ἐγὼ ὁ γέρον ἐπίσκοπος ποὺ σᾶς βλέπω ἐδῶ, νὰ μὴ παρασυρθῆτε ἀπὸ τὶς νέες ιδέες τοῦ κόσμου τούτου τὶς ἀντιχριστιανικῆς, νὰ μὴ σᾶς κερδίση ὁ κόσμος ὁ ἀμαρτωλός.

Ἀγαπήσατε τὸν Χριστό, καὶ μείνετε κοντά του. Ἐλκυσθῆτε ἀπὸ τὸ θεῖο του κάλλος, γιὰ νὰ μπορέσετε κ' ἐσεῖς νὰ συνδεθῆτε ἀρρήκτως μαζί του, γιὰ ν' ἀποκτήσετε μιὰ ποιότητα ζωῆς. Τὴν ποιότητα τῆς ζωῆς δὲν θὰ σᾶς τὴ δώσουν οὔτε τὰ ροῦχα οὔτε τὰ στολίδια οὔτε ἡ ἐπιστήμη οὔτε οἱ γνώσεις οὔτε οἱ γκουροῦ οὔτε οἱ μυστικὲς θρησκείες οὔτε τὰ πολιτικὰ κόμματα οὔτε τίποτε ἄλλο. Ποιότητα ζωῆς ἀρίστη εἶνε τὸ ἐν Χριστῷ ζῆν. Γι' αὐτὸ ἀγαπήσατε τὸν Χριστόν· ὄν, νεάνιδες, ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυψοῦτε.

Θὰ νικήσουν οἱ ὀλίγοι

Θὰ ἔρθῃ μέρα, λέει ἡ ἀγία Γραφή - λέει ἡ Ἀποκάλυψις, ποὺ θὰ μείνουν πολὺ ὀλίγοι, ἐλάχιστοι οἱ Χριστιανοί.

Οἱ ἄνθρωποι θὰ τρέχουν στὰ καφενεῖα, στὶς ταβέρνες, στὰ νυκτερινὰ κέντρα, στοὺς ποδοσφαιρικοὺς ἀγῶνας, παντοῦ θὰ πᾶνε, ἀλλὰ στὴν ἐκκλησία δὲ θὰ πατοῦν... Βρισκόμαστε σὲ ἄσχημους καιροὺς, ποὺ πολλὴ ἀμαρτία ὑπάρχει...

Τὸ «ζῆν», λέει ὁ Σωκράτης, δὲν εἶνε ὁ σκοπὸς τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, ἀλλὰ τὸ «εὖ ζῆν», ὅπως λέγει καὶ εἰς τὸν Κρίτωννα. Τὸ ζῆν τὸ ἔχουν καὶ τὰ ζῶα. Τὸ «εὖ ζῆν» τὸ ἔχουν ἐ-

κείνοι που ζουν μίαν ανώτερη πνευματική ζωή. Και το «εὖ ζῆν» ἐπιτυγχάνεται μὲ τὸ «ἐν Χριστῷ ζῆν».

Ἐγνωρίσατε τὸ μεγαλεῖο τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς. Καὶ εἶμαι τώρα βέβαιος ὅτι μὲ ανώτερα αἰσθήματα καὶ μὲ ανώτερες σκέψεις γύρω ἀπὸ τὸν περιορισμὸ τοῦ ἀνθρώπου θ' ἀγωνιστῆτε.

Δὲν εἶνε πλέον ἡ Ἑλλάς ἡ ὁποία διεκρίνετο γιὰ τὰ βαθειά της θρησκευτικὰ συναισθήματα. Εἶνε μία ἄλλη Ἑλλάδα, ἡ ὁποία κάτω ἀπὸ ἀθειστικὰ καὶ ὑλιστικὰ κηρύγματα ἐγαλουχήθη καὶ παρουσιάζει ἓνα οἰκτρὸ φαινόμενο.

Ἡ χριστιανικὴ ζωὴ εἶνε σπάνιο πρᾶγμα σήμερα στὴν Ἑλλάδα.

Σὲ πολλὰ σπίτια δὲν ὑπάρχει πλέον τὸ εἰκονοστάσι, μπροστὰ στὸ ὁποῖο γονατιστὴ μετὰ δακρύων προσευχόταν ὀλόκληρη ἡ οἰκογένεια. Δὲν ὑπάρχει πλέον στὰ σπίτια ἡ οἰκογενειακὴ προσευχή. Στὰ περισσότερα σπίτια δὲν ὑπάρχει ἡ ἀνάγνωσι τῆς ἀγίας Γραφῆς, ἡ ἀνάγνωσι τοῦ μοναδικοῦ αὐτοῦ βιβλίου τῆς ἀνθρωπότητος. Εἰς τὰ σπίτια τὰ σημερινὰ κατὰ μεγάλη πλειοψηφία (ὄχι ἓνα τοῖς ἑκατό, ἀλλὰ καὶ λιγώτερο ἀκόμη) δὲν ὑπάρχει τὴν Κυριακὴ ὁ ἐκκλησιασμὸς ἐκεῖνος, ποὺ λέει εἰς τὸ ὠραῖο του ποίημα ὁ Σοῦτσος, ὅτι μετέβαιναν οἰκογενειακῶς στὴν ἐκκλησία καὶ ἐπέστρεφαν ὡς ἄγγελοι Κυρίου παντοκράτορος.

Ἐπὶ ὑπάρχει μία ὑλιστικὴ ἀντίληψι τῆς ζωῆς, ἡ ὁποία ἔχει φτάσει καὶ στὰ ἄκρα αὐτά. Ἐπὶ ὑπάρχουν δυστυχῶς καὶ γονεῖς οἱ ὁποῖοι πολεμοῦν θανασίμως αὐτὴ τὴν θρησκευτικὴν ζωὴ. Καὶ δὲν εἶνε λίγα τὰ παραδείγματα τῶν γονέων ποὺ, ἐπηρεαζόμενοι ἀπὸ τὰ ὑλιστικὰ κηρύγματα, μισοῦν καὶ πολεμοῦν τὰ παιδιά τους ὅταν τὰ δοῦν νὰ ἐρχονται πλησιέστερα στὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ. Οἱ γονεῖς αὐτοὶ ἐπαναλαμβάνουν τὸ δρᾶμα τῆς ἀγίας Βαρβάρας, ποὺ κινδύνευσε νὰ σκοτωθῆ ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ πατέρα της.

Τέτοιοι γονεῖς ὑπάρχουν σήμερα πολλοί, καὶ ὁ ἀπηγνῆς αὐτὸς διωγμὸς ὑπενθυμίζει τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ ποὺ λέ-

νε· «Καὶ ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ» (Ματθ. 10, 36). Πιὸ θανάσιμοι ἐχθροὶ εἶνε οἱ ἀνθρωποὶ τοῦ σπιτιοῦ, ὅταν αὐτοὶ δὲν σκέπτονται χριστιανικά.

Μέσα σ' αὐτὸν τὸν κόσμον καλεῖσθε νὰ ἐργασθῆτε καὶ ὑπὸ αὐτὲς τὶς δυσμενεῖς συνθηκῆς. Καὶ θὰ πρέπει νὰ ἐργασθῆτε, ὅσοδήποτε λίγοι καὶ νὰ εἴστε.

Καὶ ἂν ἀκόμη στὸ σπίτι ὁ πατέρας σου, ἡ μητέρα σου καὶ τὰ ἀδελφία σου δὲν πιστεύουν, ἐσὺ νὰ πιστεύῃς καὶ νὰ λές· Πιστεύω, Κύριε, καὶ ὁμολογῶ τὴν πίστι μου...

Καὶ ἂν ἀκόμη —ὑπόθεσι κάνομε— ἔρθη ἡμέρα —ποὺ δὲν θέλω νὰ ἔρθη, προτιμότερο νὰ σβῆσῃ ὁ ἥλιος παρὰ νὰ ἔρθη τέτοια μέρα—, ἂν ὅμως ἔρθη τέτοια μέρα καὶ ἡ Ἑλλάς γονατίσῃ σὲ καινὰ δαιμόνια διεθνῶν συμβολισμῶν καὶ καταστάσεων καὶ μείνῃς ἓνας στὴ μαρτυρικὴ μας πατρίδα, μὴ γονατίσῃς, ἀλλὰ νὰ ἐξακολουθῆς νὰ πιστεύῃς στὸ Χριστό. Διότι σοῦ τὸ λέγω καὶ σοῦ τὸ τονίζω στηριζόμενος ἐπάνω στὴ Γραφή· δὲν θὰ νικήσουν οἱ πολλοί, θὰ νικήσουν οἱ ὀλίγοι, ποὺ θὰ μείνουν μὲ τὸ Χριστό. Γιατὶ ὁ Χριστὸς δὲν ἀπέθανε, ὁ Χριστὸς ζῆ καὶ βασιλεύει εἰς αἰῶνας αἰῶνων. Κάτω ἀπὸ τὰ ἄστρα δὲν ὑπάρχει ἄλλος, δὲν ὑπάρχει ἄλλος παρὰ μόνον ὁ Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος· ὄν, παῖδες, ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας· ἀμήν.

Θὰ νικήσῃ ὁ Χριστὸς

Ἐπὶ ὁ κόσμος ὅλος εἶνε μέσα εἰς ἓνα χάος. Χάος κοινωνικό, οικονομικό, ἠθικό πρὸ παντός. Ἀπὸ τὸ χάος αὐτὸ ἓνας μόνον ἠμπορεῖ νὰ βγάλῃ τὴν ἀνθρωπότητα, ὁ ΧΡΙΣΤΟΣ! Ἔχοντας ὑπ' ὄψιν τὸν προφητικὸ λόγον τοῦ ἀποστόλου Παύλου «Πάν-

τες οί θέλοντες εὐσεβῶς ζῆν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διωχθήσονται» (Β΄ Τιμ. 3,12), ἄς μείνουμε σταθεροὶ καὶ ἀκλόνητοι. Τὸ εἶπα καὶ ἄλλοτε· κι ἂν ἀκόμα ὑποθέσουμε ὅτι μέσ' στὸ σπίτι σου δὲν πιστεύει κανένας ἄλλος, ἐσὺ νὰ πιστεύῃς. Κι ἂν ἀκόμα ὅλη ἡ πόλις ἢ τὸ χωριό σου γονατίσῃ στὰ εἶδω-λα καὶ ἀρνηθῇ τὸ Χριστό, ἐσὺ νὰ πιστεύῃς. Κι ἂν ἀκόμα ὅλη ἡ χώρα σου ἐγκαταλείψῃ τὴ χριστιανικὴ πίστι καὶ τὴν Ἐκκλησίαν, ἐσὺ νὰ πιστεύῃς στὸ Χριστό, ὅπως δίδαξαν οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι καὶ οἱ πατέρες, οἱ τοπικὲς καὶ οἰκουμενικὲς Σύνοδοι. Κι ἂν ἀκόμα σ' ὀλόκληρο τὸν πλανήτη δὲν ὑπάρχῃ κανένας ἄλλος ὀρθόδοξος Χριστιανὸς καὶ μείνῃς ὀλομόναχος, ἐσὺ νὰ πιστεύῃς.

Μείνε ἐδραῖος καὶ ἀμετακίνητος. Στὸ τέλος θὰ νικήσῃ ὁ Χριστός. Δὲ θὰ νικήσῃ ὁ ἀντίχριστος, δὲ θὰ νικήσουν οἱ ἄθεοι καὶ οἱ ἄπιστοι· θὰ νικήσῃ Ἐκεῖνος, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. Ἕνας διώκτης τοῦ χριστιανισμοῦ, ὁ Ἰουλιανὸς ὁ Παραβάτης, τὴν ὥρα ποὺ πέθαινε στὸ πεδίο τῆς μάχης, ὠμολόγησε καὶ εἶπε· «*Νενίκηκάς με, Ναζωραῖε*», Ναζωραῖε μὲ νίκησες.

Ἰησοῦς Χριστὸς νικᾷ. Ὁ Χριστὸς εἶνε ἀήττητος.

Ὅλοι λοιπόν, ἄντρες γυναῖκες καὶ παιδιά, κοντὰ στὸ Χριστό... Εὐλογημένος ὅποιος ὑπακούει στὴ βουλή τοῦ Χριστοῦ...

Τὶς ἅγιες αὐτὲς ἡμέρες ἄς εἴμεθα πιὸ προσεκτικοί. Γιατὶ ἔρχεται θύελλα στὸν κόσμον, κι ὁ Θεὸς νὰ φυλάῃ· νὰ φυλάῃ μικροὺς καὶ μεγάλους, ὅλο τὸ λαὸ του. Θὰ εἶνε τραγικό, ἐνῶ πρέπει νὰ εἴμεθα σὲ προσευχὴ καὶ σὲ δέησι, ἐμεῖς νὰ γλεντοκοποῦμε.

Ὁ Θεὸς ἄς γίνῃ ἰλεως, διὰ πρεσβειῶν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων· ἀμήν.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἀντὶ προλόγου	σελ.	7
Χριστιανός, ὄνομα καὶ πραγματικότης	«	9
Προσόντα τοῦ Χριστιανοῦ σύμφωνα μὲ τοὺς Μακαρισμοὺς	«	10
Φῶς καὶ ἀλάτι	«	12
Ὁ Χριστιανὸς εἶνε τὸ ἀλάτι τοῦ κόσμου	«	13
α') Μὲ τὰ λόγια	«	13
β') Μὲ τὸ παράδειγμα	«	15
Χρειάζεται ἀλάτι!	«	15
Ἄνοδος καὶ κάθοδος τοῦ Χριστιανοῦ	«	17
Ἀληθινοὶ Χριστιανοὶ τῆς Θεσσαλονίκης	«	18
« <i>Ἐν πᾶσι τοῖς διωγμοῖς ὑμῶν</i> »	«	19
Ὁ Χριστὸς παρατεινόμενος εἰς τοὺς αἰῶνας	«	21
Οἱ Χριστιανοὶ τῆς Ῥώμης	«	22
Διαχωρισμὸς (λατρεία ἐν μέσῳ διωγμῶν)	«	23
Ἀσυμβίβαστοι (διαχωρισμός)	«	24
Ἕμμεσος διωγμὸς - Πρέπει ν' ἀντιδράσουμε	«	25
Ἄμεσος διωγμὸς - Πρέπει ν' ἀντισταθοῦμε	«	28
« <i>Τὰ κλέψατε ἀπὸ τὸ λαὸ</i> »	«	29
Θὰ καταλάβουν τὰ ἰδρύματα καὶ θὰ σᾶς ἐκδιώξουν	«	31
Νὰ ἐτοιμαζώμεθα γιὰ ἐκκλησίαν κατακομβῶν	«	32
Νὰ μιλᾷ ἡ ζωὴ μας γιὰ τὸ Χριστὸ	«	33
Πόσοι θὰ μείνουν;	«	34
Εἶστε σημαδεμένοι	«	35
Δεν μετέληδες Ἕλληνες καὶ Ἑλληνίδες, ξυπνήστε!	«	36
Τελευταῖο ὄπλο τοῦ σατανᾶ	«	37
Τί θὰ δοῦν τὰ μάτια μας...	«	38
Γνωρίσματα ὀρθόδοξου κληρικοῦ	«	39
Ἔσχατοι χρόνοι	«	41
Γίνεται διχασμὸς	«	42
Νὰ ἀναστήσωμε τὰ πρότυπα τῶν ἁγίων	«	43

Παράγγελμα σὲ ποιμένα	σελ.	45
Ἄσκησι ἐτοιμότητος σὲ μικρὸ τῆς β' τάξεως δημοτικοῦ	«	45
Θὰ μείνουμε στὴν πίστι;	«	47
Πῶς θὰ γίνουμε ζωντανοὶ Χριστιανοὶ	«	48
Δάκρυα μετανοούντων καὶ αἵματα μαρτύρων	«	48
Ἔσεῖς οἱ γυναῖκες	«	49
Θὰ περάσουμε μεγάλη θύελλα	«	49
Ἐκκοπή τοῦ ἰδίου θελήματος	«	50
Στιγμαῖο μαρτύριο	«	51
Ἰσόβιο μαρτύριο	«	51
Ψυχολογία ἀξιοματικοῦ στὴ μάχη	«	52
Πόθος μαρτυρίου	«	52
Ἐτοιμασθῆτε γιὰ μαρτύριο	«	54
Εἶτε μόνος εἶτε μετ' ἄλλων, θὰ ὑπερασπίσω τὰ ὅσια καὶ ἱερά	«	55
Ἐν μέσῳ σκορπίων εἶμεθα	«	57
Ψιθυρισταὶ	«	58
Τὰ δῆθεν πνευματικὰ τέκνα χειρότεροι ἐχθροὶ	«	59
Ὁ ἔλεγχος ἀναγκαῖος	«	60
Ὁ ἔλεγχος ἀναγκαῖος καὶ στὸν κληρὸ	«	60
Ἡ γυναῖκα κοντὰ στὸ Χριστὸ	«	61
Συμβουλὲς τοῦ ἀποστόλου Παύλου στοὺς Χριστιανοὺς	«	62
- Νὰ μὴ σαλευθῆτε	«	62
- Νὰ μὴν ἐξαπατηθῆτε	«	64
- Νὰ θυμᾶστε τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ	«	66
- Μελετᾶτε τὴν ἀγία Γραφή	«	66
- Σταθῆτε ἀκλόνητοι	«	67
- Κρατεῖτε τὰς παραδόσεις	«	68
- Ἱερὰ Παράδοσις - Τὸ Πηδάλιο	«	68
- Τὸ Πηδάλιο περιφρονεῖται	«	70
- Στερεὰ τροφή, ἀσφαλῆς ὁδηγὸς	«	71
- Ἡ ἐλπίδα σας στὸ Θεό	«	73
- Ἡ προσευχὴ τὸ πανίσχυρο ὄπλο	«	74
- Κάντε προσευχὴ καὶ θὰ δῆτε θαύματα	«	75
- Σανὶς σωτηρίας ὁ σταυρὸς	«	77

- Ἡ θεία κοινωνία	σελ.	78
- Νὰ ἀκολουθοῦμε « <i>τοῖς ἰχνεσιν Αὐτοῦ</i> »	»	78
- Νὰ μὴν εἶμεθα ἄοπλοι	»	79
Ὁ ἀντίχριστος καὶ τὰ σημεῖα τῆς ἐλεύσεώς του	»	81
- Ἀποστασία	»	81
- Οἱ δύο ἀντίχριστοι (Πάπας καὶ Μωάμεθ)	»	82
- Τὰ σημεῖα τῶν καιρῶν	»	82
- Ἡμέρες τοῦ ἀντιχρίστου	»	82
- Ἀναρχία	»	85
Θὰ μείνῃ γιὰ πάντα ὁ ἀντίχριστος;	»	86
Θὰ τὸν συντρίψῃ σύντομα ὁ Θεὸς	»	86
Γιατί νὰ ἔρθῃ ὁ ἀντίχριστος; Γιατί ὁ Θεὸς δὲν τὸν καταργεῖ;	»	87
Ποιοὶ θὰ πέσουν στὰ δίχτυα τοῦ ἀντιχρίστου	»	89
Φοβερῶτερο ἀπὸ τὸν θάνατο	»	90
Πῶς θ' ἀντιμετωπίσουμε τὶς δυνάμεις τοῦ σκότους;	»	91
Τί λέει ἡ Ἀποκάλυψις;	»	91
Ἀγωνία τοῦ Χριστοῦ - ὕπνος τῶν Χριστιανῶν	»	91
Νὰ ξυπνήσουμε	»	95
Ν' ἀνασυντάξουμε τὶς δυνάμεις μας ἐναντίον τοῦ κακοῦ	»	96
Τί μπορούμε νὰ πετύχουμε μετὰ τὸν ἀγῶνα	»	96
Παράδειγμα πρὸς ἀποφυγὴν	»	97
Ἔχετε ἀγωνιστικὴ διάθεσι;	»	99
Μποροῦμε νὰ ὑπολογίσουμε στὴν ἀγάπη σας;	»	99
Νὰ εἶστε μάχιμοι καὶ γενναῖοι Χριστιανοὶ	»	100
«Ἔχει ὁ Θεός», ἀλλὰ κ' ἐμεῖς ν' ἀγωνιστοῦμε	»	102
Τὰ ἐγκλήματα τῶν πνευματικῶν	»	103
Τὸ κεχρὶ	»	104
Ἥλεγξα τὴν κατάστασι	»	105
Μοῦ ἔδωσε ὁ Θεὸς θάρρος	»	105
Στὸ ναὸ τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος Φλωρίνης 6-4-1968	»	106
Ἀγωνίστηκα, δὲν ὑποχώρησα	»	108
Ἔτσι ἐμείνα ἐπίσκοπός σας	»	112
Εἶμαι ὁ ἴδιος, δὲν ἀλλάζω	»	112
Δὲν θὰ σωθῆτε	»	113

Φωτίζει ό Θεός τούς πιστούς	σελ. 113
Θά πάμε σέ αὐτοάμυνα	« 114
Καί ἄν ἀκόμα ἡ κοινωρία εἶνε Σόδομα καί Γόμορρα	« 116
Ἵργανωθῆτε εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ	« 117
Θά κάνουμε ἀσκήσεις	« 117
«Φύλακες τῆς Ἀμπέλου»	« 118
Θά ἀρχίσουμε ἀπὸ τὸ ἕνα	« 118
Ἐνωμένοι θά δώσουμε τῆ μάχη	« 119
Ἵνακινοῦν τὸ Μακεδονικὸ ζήτημα	« 121
Νά εἶστε στρατιῶται Ἰησοῦ Χριστοῦ	« 122
«Σὺ οὖν κακοπάθησον ὡς καλὸς στρατιώτης Ἰησοῦ Χριστοῦ»	« 123
Μὴ ζητᾶτε τὴν καλοπέρασι	« 124
«Καταξιωθῆναι ὑμᾶς τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ»	« 125
Νά εἶστε πρότυπα	« 125
Παιδιά μου, νά εἶστε ζωντανὰ ψάρια	« 126
«Οὐαὶ τοῖς δειλεῖς»	« 127
Νά γυμναζόμεθα στὰ μικρά	« 127
Μὴ φοβηθῆτε, μὴ δειλιάσετε	« 129
Ἐπισυναγωγῆ	« 129
Θά νικήσετε	« 132
Μὴ μᾶς κερδίση ὁ κόσμος	« 133
Θά νικήσουν οἱ ὀλίγοι	« 133
Θά νικήση ὁ Χριστὸς	« 135
Περιεχόμενα	« 137

Τὸ βιβλίό περιλαμβάνει ἀπομαγνητοφωνημένα ἀποσπάσματα τῶν ἐξῆς ὁμιλιῶν:

Σὲ ἱερούς ναούς_

ἡ Ἰ. Ν. Ἀγ. Νικολάου Φιλοπάππου Ἀθηνῶν 17-7-1960.

ἡ Ἰ. Ν. Χρυσοσπηλαιωτίσης Ἀθηνῶν πρὸ τοῦ 1967.

ἡ Ἰ. Ν. Ἀγίου Νικολάου πόλεως Φλωρίνης 19-1-1971.

ἡ Ἰ. Ν. Ἀγίας Τριάδος Πτολεμαίδος 22-6-1975 (λιτανεία).

ἡ Ἰ. Ν. Ἀγ. Παντελεήμονος Φλωρίνης 4-3-1984 § 27-7-1984.

ἡ Ἰ. Ν. Ἀγ. Κωνσταντίνου Ἀμυνταίου 7-2-1993.

ἡ Ἰ. Ν. Ἀγ. Ἀποστόλων Κλειδίου-Φλωρίνης 12-11-2000.

ἡ **Σὲ χειροτονία ἱερέως** στὶς Κάτω Κλεινές-Φλωρίνης 8-9-1985.

Σὲ σύναξι συντονιστικῆς ἐπιτροπῆς 21 χριστιανικῶν σωματείων Θεσσαλονικῆς 16-4-1989.

Σὲ αἶθουσα ἀδελφότητος «Σταυρός» Ἀθηνῶν 21-2-1971.

Σὲ κύκλους ἀγίας Γραφῆς ἀνδρῶν τῆς Μητροπόλεως Φλωρίνης 7-1-1976, 14-1-1976.

Σὲ ἱεροποστολικές συγκεντρώσεις γυναικῶν στὸ Οἰκοτροφεῖο τῆς ἀδελφότητος «Ἀγάπη» Φλωρίνης 5-1-1980, 5-1-1981, 1982, 10-5-1983, 16-4-1985, Β' ἡμέρα τοῦ Πάσχα 1986, 1988.

Σὲ σύναξι κατηχητριῶν 13-9-1987.

Σὲ στελέχη κατασκηνώσεως τῆς Ἰ. Μητροπόλεως Φλωρίνης 1994.

Σὲ μαθητὰς τοῦ λυκείου τῆς κατασκηνώσεως 1986.

Σὲ μαθήτριες τοῦ λυκείου 1992.

Στὴν τράπεζα τοῦ Οἰκοτροφείου τῆς ἀδελφότητος «Ἀγάπη» Φλωρίνης 15-6-1976.

Σὲ συγκεντρώσεις κύκλων ἀγίας Γραφῆς ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν στὸ ἐπισκοπεῖο Πτολεμαίδος 1978, 26-3-1983, 1985.

Στὴν Ἱερὰ Μονὴ τοῦ Ἀγίου Αὐγουστίνου 24-9-2000, 5-11-2000.

Στὸ γραφεῖο τοῦ Γέροντος στὸ σημερινὸ κατάλυμά του 8-10-2000, 30-5-2001, 4-11-2003.

Γραπτὸ κήρυγμα 17-12-1944.

Ἐκ τῆς «Χριστιανικῆς Σπίθας» φ. 105, Κοζάνη 1950

Ἐκ τοῦ βιβλίου «Ἀνεσπέρου Φωτός», Βόλος 1950

Ἐκ τοῦ βιβλίου «Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός», Ἀθῆναι 2005, Ἐκδοσι 26η